

Modern miss önamnmatar

Almqvist & Wiksell

LENNART WIKLAND

Русский алфавит

Tryckstil	Skrivstil	Benämning	Transkriberas vanligen
А а	Аа	а	а
Б б	Бб	бЭ	b
В в	Вв	вЭ	v
Г г	Гг	гЭ	g
Д д	Дд	дЭ	d
Е е	Ее	йЭ	je (e)
Ё ё	Ёё	йО	jo (o)
Ж ж	Жж	жЭ	zj
З з	Зз	зЭ	z
И и	Ии	и	i (ji)
Й й	Йй	и краткое	j
К к	Кк	ка	k
Л л	Лл	эль	l
М м	Мм	эм	m
Н н	Нн	эн	n
О о	Оо	о	o

Ryska alfabetet

Tryckstil	Skrivstil	Benämning	Transkriberas vanligen
П п	Пп	пэ	p
Р р	Рр	эр	r
С с	Сс	эс	s
Т т	Ттj	тэ	t
У у	Уу	у	u
Ф ф	ф ф	эф	f
Х х	Ххх	ха	ch
Ц ц	Цц	цэ	ts
Ч ч	Чч	че	tj
Ш ш	Шш	ша	sj
Щ щ	Щщ	ща	sjtj
Ъ ъ	ъ	твёрдый знак	– (j)
Ы ы	ы	ы	y
Ь ь	ь	мягкий знак	– (j)
Э э	Ээ	э	e
Ю ю	Юю	йу	ju
Я я	Яя	йа	ja

MODERN RYSK GRAMMATIK

Lennart Wikland

Andra upplagan

STOCKHOLMS UNIVERSITET
Slaviska institutionen

ГРАММАТИКА СОВРЕМЕНИНОГО РУССКОГО ЯЗЫКА

Almqvist & Wiksell Förlag

Några källskrifter

- Грамматика современного русского литературного языка, Академия Наук СССР; Москва 1970.
- E. Daum — W. Schenk, Die russischen Verben; Max Huebner Verlag 1965.
- А. К. Демидова, Употребление наиболее употребительных глаголов в русском языке; Москва 1969.
- J. Forsyth, A Grammar of Aspect. Usage and Meaning in the Russian Verb; Cambridge University Press 1970.
- Е. М. Галкина — Федорук. Современный русский язык 2 тома, Москва 1964.
- В. В. Иванов, Краткий очерк исторической фонетики русского языка; Учпедгиз 1961.
- А. Муравьева, Русские глаголы движения; Москва 1972.
- V. Netschajeva, Schwierigkeiten der russischen Sprache; Moskau Verlag Progress 1967.
- И. М. Пулькина, Учебник русского языка для студентов-иностранцев, Москва 1968.
- И. М. Пулькина, Краткий справочник по русской грамматике, Москва 1961.
- О. П. Рассудова, Употребление видов глагола в русском языке, Москва 1968.
- А. А. Спагис, Парные и непарные глаголы в русском языке, Москва 1968.
- Д. Н. Шмелев, Архаические формы в современном русском языке, Москва 1960.
- Steinfeldt, A Russian Word-Count.
- Artiklar i Русский язык за рубежом, årg. 1968—1973.
- R. Ekblom, Rysk grammatik.
- G. Gunnarsson — G. Jacobsson, Rysk grammatik.
- Steinitz — Tegen — Calleman, Lärobok i ryska, Sv. Bokförl. 1964.
- E. Tauschner — E. Kirschbaum, Grammatik der russischen Sprache, Berlin 1958.
- С. И. Ожегов, Словарь русского языка, Москва 1968—1971.
- Словарь ударения для работников радио и телевидения, Москва 1967.

ISBN 91-21-06269-2

© 1974 Lennart Wikland
och Almqvist & Wiksell Förlag AB

Andra upplagan

4

Tryckt på miljövänligt papper
Printed in Sweden by
Almqvist & Wiksell Tryckeri
Uppsala 1993

Detta verk är skyddat av upphovsrättslagen. Kopiering är
förbjuden utöver vad som anges i avtalet om kopiering i
högskolorna (UFB 4).

Den som bryter mot lagen om upphovsrätt kan åtalas av allmän
åklagare och dömas till böter eller fängelse i upp till två
år samt bli skyldig erlägga ersättning till upphovsman/rätts-
innehavare.

Förord

Modern rysk grammatik är avsedd för gymnasium, universitet och självstudium. Detta vida användningsområde förklarar också bokens rätt stora omfång. Behovet av en utförligare modern rysk grammatik har gjort sig gällande icke minst genom det senaste decenniets forskning, såväl i Sovjetunionen som utomlands, inom aspektologin som aktualiserat en ny beskrivning av de ryska verben. Likaså har det känts angeläget att ägna större uppmärksamhet åt prepositionernas användning samt åt predikativerna, vilka sistnämnda bildar för ryskan så typiska strukturer. Föreliggande framställning av adjektivens komparation har delvis följt andra linjer än tidigare. Exempelssamlingen har gjorts så rikhaltig som utrymmet tillåtit, varvid de nyare sovjetförfattarna har beaktats. Ljudlära och ordbildning har givits mindre utrymme.

Gymnasiekursen i rysk grammatik torde i första hand omfatta följande avsnitt: substantivs och adjektivs böjning (1.1—1.23, 1.26—1.35, 1.37; 2.4—32), pronomen (4.1—27), räkneord (5.1—7), adverb (3.3—7, 3.17—20). Av verbläran studeras främst preteritum- och presens/futurböjning (6.11—12, 6.15—19), imperativ (6.27—33), rörelseverb (6.58) och reflexiva verb (6.68). Aspektlärans grunddrag bör kunna presenteras redan i åk 2, liksom viktigare regler för användning av aspektformerna i preteritum. Av prepositionerna studeras främst avsnittet om prepositioner med rumsbetydelse (7.4—10).

Under arbetets gång har manuskriptet granskats av Svetlana Kologrivova vid Moskvauniversitetets avdelning för ryskundervisning i utlandet. Jag tackar henne särskilt för det stora och värdefulla arbete hon nedlagt och för alla goda råd och förslag. Ludmila Rogova vid Stockholms universitet (1972—73) har granskat en del av manuskriptet (prepositions- och kasusläran), för vilket arbete jag härmed framför mitt tack. Leonid Sokolov har nedlagt ett värdefullt arbete vid korrekturläsningen av grammatiken.

L. Wikland

Förord till andra upplagan

Föreliggande upplaga skiljer sig på rätt många punkter från den första: formuleringar och exempel har ändrats, vissa tillägg har gjorts — särskilt gäller detta aspektläran och rörelseverben. Helt nytt är ett avsnitt om rysk substantiv- och adjektivbildning.

Jag vill rikta ett varmt tack till professor Anders Sjöberg vid Stockholms Universitet, som med sin välvilliga och noggranna granskning av grammatiken i dess första upplaga bidragit till ett flertal ändringar och tillägg.

Jag vill här också tacka Elisabeth Löfstrandh vid Stockholms Universitet för hennes välkomna hjälp att förtydliga och precisera avsnitten om aspekterna och rörelseverben.

Ändringar i grammatiken har också vidtagits med ledning av de råd och påpekan den som tillställdts mig av kollegor och andra ryskintresserade.

Modern rysk grammatik kompletteras av två övningsböcker: *Övningsbok 1* behandlar kasus och deras viktigaste funktioner i språket och *Övningsbok 2* tar upp verbläran med tonvikt på aspekter och rörelseverb.

Stockholm i september 1979

L. Wikland

Innehållsförteckning

(Här upptas endast viktigare paragrafer. I övrigt se registret.)

1. Substantiv

1

- 1.1 Kännetecken 1.2 Genus 1.3 Kasus 1.4—5 Böjningsstam
1.6 Artikel 1.7 Levande — icke levande 1.8 Deklinationer
- 1.9—1.25 Första deklinationen**
1.12 Ackusativ 1.19 Inskott av o/e 1.20 Flyktigt o/e 1.21 Speciella
böjningsformer 1.21.1 Genitiv sg på -y/-ю 1.21.2 Lokativ sg på
-ý/-ио 1.21.3 Plur. på -á 1.24—25 Betoningstyper
- 1.26—36 Andra deklinationen**
1.30 Ackusativ 1.34 Inskott av o/e 1.36 Betoningstyper
- 1.37—38 Tredje deklinationen**
1.39 Singularord 1.40 Pluralord 1.41 Oböjliga substantiv
-

2. Adjektiv

38

- 2.2—9 Adjektivböjning**
2.4 Hård och mjuk böjning 2.12 Kortform 2.17—32 Komparation
2.35 Ryska namn
-

3. Adverb

59

- 3.3—7 Adverb på -о 3.8 Adverb på -е 3.9—14 Adverbens kompara-
tion 3.15 Adverb på -и 3.17 Pronominella adverb 3.20 Predikativer
-

4. Pronomen

70

- 4.1 Personliga pronomen 4.2 Reflexiva pronominet *себя* 4.4 Posses-
siva pronomen 4.5—15 Demonstrativa pronomen 4.16 Definita
pronomen 4.24 Interrogativa pronomen 4.25 Relativa pronomen
4.26 Nekande pronomen 4.27 Indefinita pronomen 4.28 Motsvarig-
heter till det svenska pronominet 'man'
-

5. Räkneord

98

- 5.1 Grundtal 5.6 Ordningstal
-

6. Verb	109																		
6.2 Verbparadigmet	6.4 Aspektpar	6.5—8 Aspektbildning	6.9 Aktionsarter	6.10 Opariga verb	6.11 Preteritumbildning	6.12 Avvikande preteritumbildning	6.13 Preteritumformernas betoning	6.14 Preteritums aspektformer											
6.15 Översikt över verbens presens/futurum-böjning																			
6.16 Presensböjning	6.16.1 e-böjning	6.16.2 i-böjning	6.16.3 m-böjning	6.17 быть	6.18 есть	6.19 нет	6.23 Användning av presens	6.24 Användning av futurum	6.27—33 Imperativ	6.31 Imperativens aspekt	6.34—37 Konjunktiv	6.38 Infinitiv	6.39 Infinitivens aspekt	6.44 Particip	6.45 Participens bildning	6.51 Participsatser	6.52 Participens kortformer	6.54—56 Passiv	6.57 Gerundier
6.58—66 Rörelseverb																			
6.60 Oprefigerade rörelseverb	6.62—67 Prefigerade rörelseverb	6.68—69 Reflexiva verb	6.70 Opersonliga verb	6.71—73 Verbalsubstantiv															
7. Prepositioner	216																		
7.4—10 Prepositioner med rumsbetydelse	7.11 Prepositioner som anger avsikt eller orsak	7.12 Sättsprepositioner	7.13 Måttsuttryck	7.14 Tidsuttryck	7.15 Översikt över de vanligare prepositionerna och deras rektion														
8. Kasuslära	239																		
8.1 Genitiv	8.2 Dativ	8.3 Ackusativ	8.4 Instrumental																
9. Konjunktioner	256																		
9.2 Samordnande konjunktioner	9.3 Underordnande konjunktioner																		
10. Ordföljd	262																		
10.2 Rak ordföljd	10.3 Omvänt ordföljd	10.4 Frågesatser	10.5 Objektens plats																
Om uttal och stavning	265																		
Substantiv- och adjektivbildning Verbprefix	270																		
Svenskt register	280																		
Ryskt register	288																		

Substantiv

Существительные

Ord som är benämningar på personer, djur, föremål eller företeelser kallas substantiv. Exempel på ryska substantiv är **дом** hus, **нос** näsa, **окно** fönster, **море** hav, **книга** bok, **карта** karta, **сестра** syster.

1.1 Ryska substantiv har följande kännetecken:

- a de är **maskulina, feminina eller neutra**, dvs alla ryska substantiv fördelar sig på tre genus eller kön. Se 1.2.
(Svenskan har fyra genus: han, hon, den och det.)
- b de böjs eller förändras med hjälp av ändelser i **sex kasus**. Se 1.3.
- c de har **två numerus**: singular och plural (ental och flertal). (Svenska substantiv har också två numerus: bok — böcker.)
- d de slutar antingen på **hårt** eller **mjukt ljud**. Se 1.4.
- e de har ingen **bestämd** eller **obestämd form**: **книга** = /en/ bok eller **boken**. Se 1.6.
- f de har **växlande betoning**, dvs vilken stavelse som helst i ett flerstavigt substantiv kan vara betonad. Om slutstavelsen i ett ord är betonad, talar vi om **ändelsebetoning**, om någon annan stavelse uppbär betoningen, kallas det **stambetoning**. **Rörlig betoning** har ett substantiv, om betoningen flyttar till ex från en viss stavelse i singular till en annan i plural.
- g de indelas i kategorierna **levande** eller **icke levande**. Se 1.7 och 1.12, 1.30.

1.2 Genus

мужской род
женский род
средний род

Ryska substantiv fördelar sig på tre genus: **maskulinum, femininum** eller **neutrumb**. Vilket genus ett substantiv har framgår oftast av ordets slutljud, dvs den sista konsonanten eller vokalen i grundformen.

Maskuliner slutar på konsonant, konsonant + ь, vokal + ѹ:
стакан glass, учитель lärlare, герой hjälte.

Femininer slutar på -а/-я eller konsonant + ь:
книга book, деревня by, дверь dörr.

Neutrer slutar på -о/-е, -ё, -ье eller -мя:
окно fönster, море hav, бельё underkläder, имя namn.

Substantiv 1.2.1—1.3

Märk a Många vanliga substantiv på konsonant +ъ är maskuliner (учитель, рубль, se 1.9.2). Flertalet är dock femininer och böjs efter и-deklinationen (1.37.1).

b Bara några få neutrer slutar på -мя. De behandlas under 1.37.2.

Genusreglerna avspeglar sig också i personliga pronomins former:

maskulinum	femininum	neutrum
он han	она hon	оно det

1.2.1 Grammatiskt genus

род När substantivens genus bestäms av ordformen, dvs som i ryskan av ordens slutljud, talar vi om **grammatiskt genus**. I regel erbjuder därför inte genusbestämning av ryska substantiv någon större svårighet, om vi känner grundformen.

1.2.2 Naturligt genus eller kön

пол Ryska substantiv som betecknar mäniskor — och många djur — har **naturligt genus**, dvs könet bestämmer ordformen. Hos substantiven *мальчик pojke* och *девочка flicka* överensstämmer alltså naturligt och grammatiskt genus.

1.2.3 Olika naturligt och grammatiskt genus

I ryskan förekommer några grammatiskt sett feminina substantiv, som betecknar manspersoner, ellet omvänt maskulina substantiv som även kan beteckna kvinnor. I de fall, då grammatiskt och naturligt genus inte överensstämmer, böjs substantivet enligt sitt grammatiska genus, medan adjektivattribut, pronomens och predikatsverb i förfluten tid (6.11) böjs enligt substantivets naturliga genus.

a **Smeknamn** som bildas till manliga förnamn slutar vanligen på -а/-я och böjs då som feminina substantiv:

Саша (Александр), Ваня (Иван), Миша (Михаил).

Det heter книга Сáши Sasjas bok, мýлый Вáня! Käre Ivan!

Я знаю старого Мýшу, он ра- Jag känner gamle Misja, han ботал на завóде. arbetade på fabriken.

b Utom smeknamnsformer förekommer andra personbeteckningar som har feminin form och böjning men betecknar maskuliner, t ex

дядя farbror	мужчина man, karl
судья domare	юноша yngling
Он красивый мужчина.	Han är en vacker karl.

c Vissa titlar och yrkesbeteckningar som *директор direktör*, *профессор professor*, *инженер ingenjör* är maskuliner till formen men kan användas om både män och kvinnor. Predikatsverbet i förfluten tid (6.11) rättar sig då efter subjektets naturliga genus.

Наш директор Арбатова забо-	Vår direktör Arbatova har blivit
лела.	sjuk.

d Några substantiv på **-а/-я** betecknar både maskulinum och femininum:

Он мой тёзка.	Han är min namne.
Она́ мой тёзка.	Hon är min namne.
Он крúглый сиротá.	Han är föräldralös.
Она́ крúглая сиротá.	Hon är föräldralös.

Adjektivattribut, pronomen eller predikatsverb i förfluten tid markerar vilket naturligt genus som avses.

Så används också några mer eller mindre familjära vardagsord (och skällsord) som *пьяница supit*, *неряха slöfrock*, *умница ljushuvud*, *невéжа grobian*, *невéжда dumsnut*, *убийца mördare*, *плáкса lipsill*, *молодéц baddare*, *fin och duktig människa*.

Какóй (ев. какáя) ты плáкса!	Vilken lipsill du är! (<i>om en pojke</i>)
Какáя ты плáкса!	Vilken lipsill du är! (<i>om en flicka</i>)
Она́ у нас молодéц.	(ung.) Vi tycker att hon är top- pen.

1.2.4 домишко, дружище

Neutrala smeknamn och öknamn, så kallade diminutiv- och augmentativformer, som är bildade av maskulina substantiv behåller ibland grundordrets genus. De böjs emellertid som neutra.

Этот домишко стоит там ужé давнó.	Det där rucklet har stått där länge.
-----------------------------------	---

Какóй это городище!	Vilken stenöken detta är!
Мой дружище!	Gamle gosse!

1.3 Kasus

Падежí I svenska har ett substantiv bara några få böjningsformer, t ex genitivform på **-s**, pluralform på **-ar/-or** etc. Ryska substantiv böjs, dvs får olika ändelser, i singular och plural i sex kasus: nominativ, genitiv, dativ, ackusativ, instrumental och lokativ.

именительный падеж кто? что?

родительный падеж
кого? чегó?

дательный падеж
кому? чему?

винительный падеж когó? что?

твори́тельный падéж кем? чем?

предложный падеж
о ком? где? о чём?

I nominativ anger substantivets grundform. Subjektet i en sats (och ibland predikatsfyllnaden) står i nominativ:

2 genitiv anger bla ägaren:

3 dativ anger t ex det indirekta objektet:

Он даёт мальчику мяч. Han ger pojken en boll.

4 accusativ anger det direkta objektet:

Я вижу мальчика. Jag ser pojken.

Я читáю кни́гу. Jag läser en bok.

Я открываю окно. Jag öppnar fönstret.

5 instrumental anger t ex medlet för en handling:

Он пишет карандашом. Han skriver med blyerts.

6 **lokativ** anger t ex platsen där någon eller något finns; förekommer bara efter preposition:

Он живёт в Москве. Han bor i Moskva.

1.4 Böjningsstam

När ett ryskt substantiv böjs, fogas kasusändelserna till den del av ordet, som kallas **böjningsstam**. Ett utmärkande drag hos den ryska substantivböjningen (jfr också Adjektiven) är att **hård**a och **mjuk**a böjningsstammar noga hålls isär. (Undantag se 1.17.)

1.4.1 Hård och mjuk böjningsstam

Ett substantivs böjningsstam är hård om den slutar på hård konsonant; mjuk, om den slutar på mjuk konsonant eller y (se s 267 och 1.5.4). Böjningsstammens hårda resp mjuka karaktär särskiljer således ord som ýгол *hörn*, ýголь *kol*. Eftersom denna åtskillnad är väsentlig för förståelsen av orden, måste den också markeras vid böjningen. Härvid spelar dock vissa skrivregler (ortografin) in.

1.4.2 Böjningsändelser

Till substantiv med hård böjningsstam fogas böjningsändelser som består av någon av vokalerna a y o ѿ + eventuell konsonant:
singular

N мальчик pojke
G/A мальчик -а

D мальчик -у
I мальчик -ом

När böjningsändelserna fogas till en mjuk böjningsstam, skrivs emellertid я, ю, е/ë, и, sk j-vokaler:

N учитель лärare	D учитель -ю
G/A учитель -я	I учитель -ем

I lokativ singular är ändelsen vanligen е vid såväl hård som mjuk böjning.

Märk att ändelserna vid hård resp mjuk böjningsstam i princip är desamma, tex i G/A singular [-a], i D [-u]. Skillnaden hårda/mjuka böjningsändelser är således ortografisk: j-vokalerna i ändelsen används för att markera att böjningsstammen slutar på mjuk *konsonant*. Av praktiska skäl förekommer dock ibland termen hårda/mjuka böjningsändelser.

1.5 Böjningsstam hos maskuliner, femininer och neutra

1.5.1 Maskulina substantivs böjningsstam är i regel identisk med grundformen (nominativformen). Stammen kan vara hård eller mjuk, såsom framhållits ovan (1.4).

hård böjningsstam	mjuk böjningsstam
мáльчик pojke	учитель lärare
ученик elev	репóй [geroj-] hjälte
úгол hörn	úголь kol
стол bord	пролетáрий [proletarij-] proletär

1.5.2 Feminina substantivs böjningsstam erhålls, om slutvokalen а/я — genusmärket — tas bort:

hård böjningsstam	mjuk böjningsstam
рыб-a fisk	тёт-я [t'ot'-] tant
дéвушк-a flicka	стáнци-я [stántsij-] station

1.5.3 Neutrala substantivs böjningsstam erhålls, om slutvokalen о/e — genusmärket — tas bort:

окн-о fönster	móp-e [mor'-] hav
ядр-о kärna	здáние [zdánij-] byggnad

Beträffande böjningsstam hos neutrer som slutar på -мя se 1.37.2.

1.5.4 Böjningsstammar på *j* skiljer sig vad beträffar böjningen i vissa avseenden från övriga mjuka böjningsstammar. Böjningsstam på *j* föreligger när *j*-vokaler samt й följer efter *vokal*: герóй (1.14), стáнция (1.32), здáние (1.16), пролетáрий (1.16.1). Så även efter ь, tex семья (1.31), плáтье (1.15).

Beträffande böjningsstammar hos substantiv som slutar på ж, ш, ч, щ, se 1.17—18 och 1.33; för substantiv på -ц, se 1.11.

1.6 Artikel

Substantivet har ingen artikel, dvs bestämd eller obestämd form hos substantivet anges ej i ryskan.

кни́га (femininum) betyder alltså en bok eller boken eller bok,
кни́ги (plural) svarar mot böcker eller böckerna.

1.7 Levande — icke levande

Одушевлённые —
 неодушевлённые
 существительные

Alla ryska substantiv indelas i kategorierna **levande** och **icke levande**.

Till **levande** — på ryska egentligen "besjälade" — räknas benämningar på levande varelser, se närmast 1.12, 1.30. Dock undantas här träd och växter, mycket lågt stående djur som *амёба*, *микробы mikrob*, *бацилла bacill* etc.

Till **icke levande** räknas alla neutrer samt maskulina och feminina tingord och benämningar på företeelser (abstrakta), men också ord för grupper av människor och djur, såsom *народ folk*, *войскá trupper* etc.

1.7.1

Till kategorien **levande** räknas i ryskan egendomligt nog benämningar på avlidna som *мертвéц*, *покóйник*. Vidare en hel rad benämningar på leksaker och spelpjäser, såsom *кукла docka*, *ферзь m dam* i schack, *туз ess*, *ко́зырь m trumf* (i kortspel) etc.

Djurnamn behåller vanligen kategorien levande även om de används om föremål: слон *elefant = löpare* i schack, конь *m häst = gymnastikredskapet*, змей *pappersdrake*.

1.7.2

Av лицо́ *ansikte* kan pluralformerna лица, лиц etc användas också i betydelsen *personer* och räknas då till kategorien levande.

1.8 Substantivets deklinationer

De ryska substantiven kan med hänsyn till böjningen fördelas på tre deklinationer.

Till **första deklinationen** hör maskuliner och neutrer — utom neutrer som slutar på -мя och det maskulina *путъ väg*.

Till **andra deklinationen** hör femininer som slutar på -а och -я.

Till **tredje deklinationen** — även kallad *и-deklinationen* — hör femininer som slutar på ь, neutrer på -мя och det enskilda maskulina ordet *путъ väg*.

1 hård böjning

единственное

число	singular	mask	neutr
И — -о	N Там стойт	теáтр	крéсло
Р -а	G Здесь нет	теáтра	крéсла
Д -у	D Он подхóдит к	теáтру	крéслу
В — -о	A Мы вíдим	{ теáтр мáльчика (se 1.12)	крéсло
-а			
Т -ом	I Я интересúюсь	теáтром	Под кréслом лежít кóшка.
П -е	L Он сидít в	теáтре	крéсле

мнóжественное

число	plural		
И -ы -а	N Там стоят	{ теáтры мáльчики (se 1.10)	крéсла
Р -ов —	G У нас мнóго	теáтров	крéсел (se 1.19)
Д -ам	D Онí дивíлись	теáтрам	крéслам
В -ы -а	A Мы вíдели	{ теáтры мáльчиков (se 1.12)	крéсла
-ов			
Т -ами	I Мы довóльны	теáтрами	крéслами
П -ах	L Пьéса идёт в	теáтрах	В кréслах сидят дéти.

singular

- N Där är/står teatern/fåtöljen.
- G Här finns ingen teater / ingen fåtölj.
- D Han går fram till teatern / till fåtöljen.
- A Vi ser teatern / pojken / fåtöljen.
- I Jag är intresserad av teater. Under fåtöljen ligger en katt.
- L Han sitter på teatern / i fåtöljen.

plural

- N Där är/står teatrarna / pojkkarna / fåtöljerna.
- G Vi har många teatrar / fåtöljer.
- D De förvánade sig över teatrarna / fåtöljerna.
- A Vi såg teatrarna / pojkkarna / fåtöljerna.
- I Vi är nöjda med teatrarna / fåtöljerna.
- L Pjäsen går på teatrarna. I fåtöljerna sitter barn.

2 mjuk böjning

ед.		sing	mask	neutr
И	— -е	N Кни́га стóит	рублъ	На юге Чёрное
Р	-я	G Кни́га стóит два	рублái	Он стóйт у
Д	-ю	D Я им дал по	рублío	Он подхóдит к
В	{ — -е -я}	A { Он мне даёт Я знаю	рубль гóстя	Я очень люблю
Т	-ем	I Я дорожú этим	рублём	Мы éхали
П	-е	L Скóлько копéек в	рублé?	Лóдка пла́вает на мóре

мн.		plural		
И	-и -я	N	рублí	морá
Р	-ей	G	рублéй	морéй
Д	-ям	D	рублáiм	морáym
В	{ -и -я -ей }	A	{ рублí гостéй	морá
Т	-ями	I	рублáiми	морáymi
П	-ях	L	рублáх	морáx

singular

- N Boken kostar en rubel. I söder ligger Svarta havet.
 G Boken kostar två rubel. Han står vid havet.
 D Jag gav dem en rubel var. Han går fram till havet.
 A Han ger mig en rubel. Jag tycker mycket om havet.
 Jag känner gästen.
 I Jag sätter värde på (är rädd om) den rubeln. Vi for sjövägen.
 L Hur många kopek går det på en rubel? Båten seglar på havet.

1.10 мáльчики

Ester г, к, х skrivs inte ы utan i stället и. Maskulina substantiv med böjningsstam (1.4) på någon av konsonanterna г, к eller х får då i nominativ plural – eventuellt accusativ plural – ändelsen и:

мáльчик	—	мáльчики	поjkarna
враг	—	врагí	fienderna
Likaså det plurala	духí		parfym

1.11 мéсяцем — мéсяцев

Stambetonade maskuliner (1.1f) som har böjningsstam på ц, т ex мéсяц *månad*, har i instrumental singular ändelsen -ем och i genitiv plural ändelsen -ев. Ändelsebetonade maskuliner på ц har ändelser enligt 1.9.1, t ex отéц *far*: отцóм — отцóв.

1.11.1 сéрдцем — лицóм

Neutrer med stam på ц har i instrumental singular ändelsen -ем, om de är stambetonade, t ex сéрдцем av сéрдце *hjärta*. Ändelsebetonade neutrer med stam på ц har i detta kasus ändelsen -ом, t ex лицóм av лицо *ansikte*.

1.12 Ackusativ

Maskulina substantiv som betecknar personer eller levande varelser (1.7) har både i singular och plural **samma form för ackusativ och genitiv**. Dessa substantiv lånar alltså ackusativformen från genitiven. För maskulina substantiv som betecknar ting liksom för alla neutrer gäller, att ackusativformen överensstämmer med nominativformen.

Я вíжу мáльчика.	Я вíжу стол.
Jag ser pojken.	Jag ser bordet.
Я встрéтил мáльчиков.	Я купíл столы.
Jag mötte pojkarna.	Jag köpte borden.
Дéти любят слонá.	Дéти смóтрят фильм.
Barnen älskar elefanten.	Barnen tittar på en film.
Дéвочка несёт котёнка.	Онá носит плáтье.
(Nom sing котёнок)	Hon (bär =) har på sig en klänning.
Tösen bär på en kattunge.	

1.13 I följande uttryck används speciella ackusativformer:

выходить выйти	зáмуж	гиста sig (om en kvinna)
идти приглашáть пригласítъ	в гóсти	gå/bjudा på kalas

1.14 герóй

En mindre grupp maskulina substantiv slutar i grundform på vokal + й. De har mjuk böjningsstam, dvs denna slutar egentligen på j, se 1.5.4, varför j-vokaler fogas till stammen.

Observera, att ändelsen i genitiv plural är helt regelbunden, dvs -ев.

singular	plural
Н герóй hjälte	герóи
Г герóя	герóев
Д герóю	герóям
А герóя	герóев
І герóем	герóями
Л о герóе	о герóях

På samma sätt böjs t ex слúчай *händelse* och чай *te*, vilka dock har ackusativ=nominativ.

1.14.1 муравéй

Hos муравéй *myra*, G sing муравьá följer -ъ med genom böjningen (stam på *j*, se s 268). -е i N sing är flyktigt (jfr 1.20): муравéй, муравьá, муравыó etc.; pl. муравы́, муравьёв etc.

Så böjs också воробéй *sparv* och соловéй *näktergal*.

1.15 плáтье

Hos de rätt fåtaliga neutrer som i grundform slutar på -ье hör ь till böjningsstammen och står därför kvar framför kasusändelserna (stam på *j*). Böjningsmönster är móre (1.9.2), men i genitiv plural har dessa neutrer ändelsen -ев.

	singular	plural
N/A	плáтье klänning	плáтья
G	плáтья	плáтьев
D	плáтью	плáтьям
I	плáтьем	плáтьями
L	плáтье	плáтьях

Som плáтье böjs också счастье *lycka* och några andra.

1.15.1 воскресéнье

I äldre ryska skrevs många neutrer, som nu slutar på -ие, i grundform med ь i st f и. Som en kvarleva av denna stavning får vi betrakta ord av typen воскресéнье *söndag*. (Detta ord har f ö en sidoform på -ие: воскресéние *uppståndelse*.) I genitiv plural har dessa ord vanligen samma ordslut som neutrerna på -ие (1.16), nämligen ѹ, dvs de slutar på själva böjningsstammen.

1.16 здáние — в здáнии — здáний

En stor grupp neutrer slutar i grundform på -ие. Bl a hör hit många verbalsubstantiv (6.72), som i svenska ofta motsvarar verbalavledningar på -andet, -endet eller -ningen (t ex *sökandet*, *seendet*, *läsningen*): телевидение *TV* (eg. *teleseende*), желание *önskan*, *önskning* m fl. Böjningsstammen hos dessa substantiv slutar på *j*, och mjuk böjning enligt 1.9.2 används. I genitiv plural förekommer ingen ändelse, utan det är själva stammen som stavas ѹ (efter vokal i slutljud, jfr s 268). Detta framgår tydligt, om ordet здáние skrivs med latinska bokstäver: N sing: 'zdanij-e', G plur: 'zdanij-'.

Observera ändelsen и i lokativ singular!

	singular	plural
N	здáние byggnad	здáния
G	здáния	здáний
D	здáнию	здáниям
A	здáние	здáния
I	здáнием	здáниями
L	в здáнии	в здáниях

1.16.1 пролетáрий

Några enstaka maskulina substantiv slutar i grundform på -ий (Förväxla inte dessa med substantiverade adjektiv av typen рабóчий 2.10—11!). De har i lokativ singular ändelsen -и och i genitiv plural -ев. Ex. пролетáрий *proletär*, санатóрий *sanatorium*.

Пролетáрий всех стран — соединяй! — Proletärer i alla länder — förenen er! тесь!

В этом санатóрии отдыхáют люди из всегó Союза.

På det här sanatoriet rekreear sig folk från hela Sovjet.

1.17 товáриш — товáрищи — товáрищей

Substantiv vilkas böjningsstam slutar på någon av konsonanterna ж, щ; ч, ѿ får i nominativ plural -и och i genitiv (ackusativ) plural -ей.

Efter de hårda konsonanterna ж och щ skrivs aldrig ы utan и.

Efter de mjuka konsonanterna ч, ѿ skrivs inte я eller ю utan a och y.

På grund av dessa skrivregler markerar därför inte ändelserna om böjningsstammen är mjuk eller hård. Dessutom gäller för dessa substantiv, att betoningen avgör om ändelsen i instrumental singular skall vara hård eller mjuk:

Stambetonade maskuliner och neutrer på ж, щ; ч, ѿ har -ем i instrumental singular.

Ändelsebetonade maskuliner och neutrer på ж, щ; ч, ѿ har -ом.

För böjningen av feminina substantiv med böjningsstam på ж, щ; ч, ѿ, se 1.33.

Я играю с товáришем.

Jag leker med kamraten.

Дéвочка пишет карандашом.

Flickan skriver med pennan.

	sing mask		plural
N	тováriш kamrat		тováрищи
G	тováрища		тováрищей
D	тováришу		тováрищам
A	тováрища		тováрищей
I	тováришем		тováрищами
L	о товáрище		о товáрищах

Ändelserna är alltså hårda i singular med undantag för instrumental- ändelsen som är mjuk enligt regeln ovan. I plural är ändelserna också hårda, om vi undantar nominativ och genitiv/ackusativ.

1.18 училище

Neutrera med böjningsstam på ж, ш; ч, ѿ följer samma regler för böjningen som maskulinerna i 1.17.

	sing		plural
N	учи́лище <i>n</i>	läroanstalt	учи́лища
G	учи́лища		учи́лиш
D	учи́лишу		учи́лищам
A	учи́лище		учи́лиша
I	учи́лищем		учи́лищами
L	об учи́лище		об учи́лишах

Sådana ord med ändelsebetoning har i instrumental singular ändelsen -ом: плечо *axel* — плечом.

1.18.1 городище

Maskuliner som är utbildade med suffixet **-ище** enligt 1.2.4, tex **городище**, **јаттестад**, böjs vanligen som **училище** (ovan).

1.19 Inskott av o/e i genitiv plural hos neutrer

I genitiv plural har neutrer normalt ingen ändelse. Om ordstammen slutar på två konsonanter och någon av dem är r, k, ç eller m, n, l, p, inskjuts mellan de två slutkonsonanterna en stödvokal o eller e.

Om den första av de två slutkonsonanterna är r eller k inskjutes ett o; i övriga fall inskjutes ett e.

N singular	N plural	G plural
окнó fönster	óкна	óкон
стеклó glas/ruta/ men	стёкла	стёкол
крéсло fåtölj	крéсла	крéсел
кольцó ring	кόльца	колéц
письмó brev	пíсьма	пíсем
окóшко /bank/lucka	окóшки	окóшек
сéрдце hjärta	сердцá	сердéц

Märk 'växlingen' ъ—е i tex письмó—пýсем.

Hos några ord på l och p saknas vokalinskott:

гóрло strupe горла горл

Märk яйцо ägg яйца

1.19.1 Undantag:

Neutrera som slutar på -CTBO får inget vokalinskott i genitiv plural:

N sing	N plur	G plur
госудáрство stat	госудáрства	госудáрств

1.20 "Flyktigt" o/e

1.20.1 Hos många maskulina substantiv som slutar på -ец, -ок, -ень, -онь bortfaller avledningsändelsens o eller e vid böjning. (Jämför fågel — fåglar, nagel — naglar.)

singular

N	Мой	отéц	рабóтает в Москвé.
G	У	отцá	новая машина.
D	Я дал	отцú	красный гáлстук.
A	Онá любит	отца	
I	Он стал	отцом	
L	Об	отцé	не бúдем говорить.

N Min far arbetar i Moskva.	A Hon älskar far.
G Far har en ny bil.	I Han blev far.
D Jag gav far en röd halsduk.	L Vi ska inte tala om far.

plural

отцы, отцов, отцам, отцов, отцами, об отцах.

Flyktigt e/ë/o förekommer vidare i bla:

камень stem — káмня, káмню, káмнем, на káмне

plural: кáмни камней, кáмням etc.

Béten vind = BÉTDA

замок slott — замка

замок las — замка замок стоянка
огонь old — огнё кусок bit — кускá

огонь огнъ — огнъ кусок огнъ
огнъ — огнъ — огнъ ноготь ногтъ — ногтъ

осел ашна — осла негть нағе.
и́н-күн кынкал — и́н-күн кынкал — и́н-күн

угол horn, vinkel — угла уголь ког угли

ребенок barnunge — ребенка котенок kattunge — котенок

хребет bergskedja — хребта

Obs.: индиец *indier* — индиица заяц паге — заяца

боéц soldat — бойца заем lan — займы

¹ See also the discussion of the 1911 election in 1.1.1 above.

Mjukt λ markeras med $\bar{\lambda}$ efter bortfall av e i avledningsandelser.

пáлец finger — пáльца; комсомóлец — комсомолец

о/e är ej flyktigt i bla:			
вέчер kväll	— вéчера	олéнь hjort	— олéня
востóк öster	— востóка	подлéц usling	— подлецá
знатóк kännare	— знатокá	притóк biflod	— притóка
намёк antydning	— намёка	урóк lektion	— уróка

1.20.2 день — дня

Några enstaviga maskuliner har flyktigt o/e i själva stamstavelsen. (Orsaken är att e ersätter äldre ь och о ъ, tex *день dag* av *дънь*, rot *тун* av *ръть*, лоб *panna* av *льбъ*.)

	sing	plur		sing	sing
N	день	дни	N	рот	лоб
G	дня	дней	G	рта	лба
D	дню	дням	D	рту	лбу
A	день	дни	A	рот	лоб
I	днём	днями	I	ртом	лбом
L	о дне	о днях	L	во ртú	на лбú

Likaså: лёд is — льда, льду, льдом, на льду.
лев lejon — льва, льву, львом, о льве.

1.21 Speciella böjningsformer

Äldre ryska hade fler böjningsformer än modern ryska, och många av de "avvikelse" från substantivens normala böjningsschema som möter i dagens ryska återspeglar tidigare böjningstyper. I några fall står de som varianter vid sidan om de standardiserade formerna, ibland har de speciell betydelse och användning.

1.21.1 Genitiv singular på -y/-ю hos maskulina substantiv

a -y/-ю ger partitiv betydelse. Denna genitiv förekommer hos några få substantiv — endast maskulina — och anger en del av eller begränsad mängd. Denna partitiva genitiv är vanlig speciellt i talspråk i följande uttryck:

мнóго/мáло нарóду mycket/litet folk; мнóго/мáло снéгу mycket/litet snö; стакáн чáю ett glas te; кусóк/килогráмм сáхару en bit/ett kilo socker; сто грамм сýру 100 gr ost. Det heter även купíть рýсу/шéлку köpa ris/silke.

Märk сто грамм хléба 100 gram bröd. хлеб bröd har ej genitivändelsen -y.

b -y/-ю, i stället för -a/-я, står i några vanliga rums- och tidsadverbial efter de genitivstyrande prepositionerna с, от, из från och до till, vilka vanligen blir betonade:

Он вышел из дома
(eller из дома).

С чáсу на час мы ждём егó.

Han har gått hemifrån (ut ur huset).

Vi väntar honom vilket ögonblick (vilken timme) som helst.

С часу до двух перерыв.
Я знаю его только с виду.

Från kl. 1 till 2 är det paus.
Jag känner honom bara till utseendet.

Märk uttrycken: có смеху *av skratt* (även có смеха); с испугу *av förskräckelse*; со страху *av förfäran*.

с -у/-ю förekommer dessutom i några uttryck nekade med ни:
ни разу *inte en enda gång*; ни шагу *inte ett steg*.

1.21.2 Lokativ singular på -ý/-yo

Några huvudsakligen enstaviga maskulina ord uppträder i lokativ singular efter prepositionerna в och на med en form på betonat -ý/-yo.

Зимой Чехов жил в Крыму.

På vintrarna bodde Tjechov på Krim.

Хорошо отдохнуть в лесу.

Det är skönt att ta en paus i skogen.

Шарф висит в шкафу.

Halsduken hänger i skåpet.

На берегу стоит дача.

På stranden ligger en sommarstuga.

В порту стоит пароход.

I hamnen ligger (eg. står) ett fartyg (en ångbåt).

Собака лежит на полу.

Hunden ligger på golvet.

Смотри! Что у неё во рту?

Titta! Vad har den/hon i munnen?

в бою в striden

на боку på sidan

в этом году в år

на борту ombord (på en farkost)

в прошлом году в fjol

на Дону vid Don

в каком году? vilket år?

на краю på kanten

в котором часу? hur dags?

на лугу på ängen

в жару в feberyra

на льду på isen

в плену в fångenskap

на мосту på bron

в саду в trädgården

{ на углу på hörnet

в тылу baktill; i ryggen

{ в углу i hörnet

ввиду того, что med hänsyn till att

на ходу under gång, i förbifarten

на виду у всех i allas åsyn

Observera, att inte alla enstaviga maskuliner får denna lokativ singularform på -y. Det heter alltså:

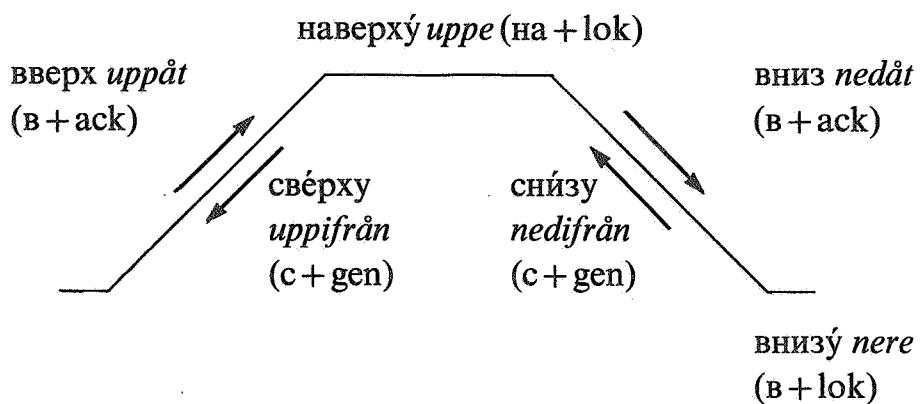
Он живёт в доме.

Han bor i huset.

Книга лежит на столе.

Boken ligger på bordet.

Märk följande rumsadverb bildade av *низ nedre del* och *верхövre del, topp*:

1.21.3 берегá — городá — докторá

Några vanliga maskulina substantiv får i nominativ plural ändelsen -á/-я i st f den regelbundna -ы/-и. Denna ändelse (som bl a hörde hemma i fornryskskans tvåtalsböjning) är alltid betonad.

Москвá и Ленингрáд — боль-
шие городá.

Эти домá новые.

У Маши красíвые глазá.

Moskva och Leningrad är stora
städer.

Dessa hus är nya.

Masja har vackra ögon.

Orden kan indelas i följande grupper:

a parvis förekommande föremål:

берег — берегá strand

глаз — глазá öga

край — крайá kant

рог — рогá horn

рукáв — рукавá ärm

б några länord på -op/-ep samt (genom analogi) учитель

дóктóр — докторá doktor

нóмér — номерá nummer

профéссор — профессорá professor

учýтель — учительá lärlare

c vidare de vanliga orden:

áдрес — адресá adress

вéчер — вечерá afton

гóлос — голосá röst

гóрод — городá stad

дом — домá hus

лес — лесá skog

остров — островá ö

пáспорт — паспортá pass

поезд — поездá tåg

прóпуск — пропускá passersedel

цвет — цветá färg

(men цветóк — цветы́ blomma)

1.21.4 брат — бра́тья; друг — дру́зья

Några få men mycket frekventa maskuliner har i nominativ plural ändelsen -ья och får sedan mjuka ändelser i plural. I singular böjs de regelbundet enl. 1.9.1.

Märk att друг *vän* har den för ryskan ovanliga konsonantväxlingen г>z i plural.

“Братья Карамазовы” — известный роман Достоевского.
Мой друзья не знают об этом.

Med hänsyn till ändelsen i genitiv plural delar sig dessa ord i två grupper:

plural

N	брáтья
G	брáтьев
D	брáтьям
A	брáтьев
I	брáтьями
L	о брáтьях

Som брáтья böjs i plural:
стулья *stolar* av стул;
листья *blad* (på träd) av лист.
(Till denna grupp ansluter sig
neutrer enl. 1.21.5.)

”Bröderna Karamasov” är en berömd roman av Dostoevskij.
Mina vänner vet inte om detta.

друзья
друзей
друзьям
друзей
друзьями
о друзьях

Som друзья böjs i plural:
мужья /äkta/ män av муж;
сыновья söner av сын.
(Obs. stamförlängning)

Märk Några av dessa maskuliner har dubbla pluralformer med olika betydelse, t ex

sing	plural
лист blad	листы pappersark
пóвод anledning, töm	пóводы anledningar
зуб tand	зúбы tänder

1.21.5 дéрево — дерéвья

Även några neutrer har ändelsen -ья i nominativ plural och får därmed mjuka ändelser i plural. I singular böjs de regelbundet som neutrer med hård böjningsstam (1.9.1). Genitiv plural har ändelsen -ьев (jämför 1.21.4).

N sing	N plur	G plur	D plur
дéрево träd	дерéвья	дерéвьев	дерéвьям etc.
перó рenna	péryя	péryев	péryям etc.
крылó vinge	крылья	крыльев	крыльям etc.
дно botten	дóнья	дóньев	дóньям etc.

1.21.6 гражданин — грáждане

Några personbeteckningar på -анин bildar plural utan suffixet -ин. Nominativ plural slutar på -е och genitiv plural saknar ändelse. Övriga kasusändelser är regelbundna och hårdare. Gruppen uppvisar ett flertal avvikelser i böjningen.

Онý грáждане Совéтского Союза.

De är sovjetiska medborgare.

Till de vanligare orden i denna grupp hör:

N sing	N plur	G plur
англичáин engelsman	англичáне	англичáн
гражданин medborgare	гráждане	гráждан
крестья́нин *bonde	крестья́не	крестья́н

* I Sovjetunionen nu vanligen колхóзник.

Avvikande pluralböjning har:

господи́н herr/e (ej sovjetmedborgare)	господá	господ
хозяи́н värd	хозяева	хозяев

1.21.7 ýxo — ýshi — ушéй

I stället för den normala ändelsen -a/-я uppträder hos några neutrer i nominativ plural -и (dels genom inflytande från maskulinernas pluraländelse, dels en kvarleva av den gamla tvåtalsändelsen — jämför двéсти *tvåhundra*).

Gamla tvåtals-(dualis-)ord:

N sing	N plur	G plur	D plur
вéко ögonlock	вéки	век	вéкам
плечо́ axel	плéчи	плеч	плечáм
ýxo öra	ýши	ушéй	ушáм
			(Obs x → щ)
колéно knä	колéни	колéней	колéням

Den 'regelbundna' pluralen колéна — колéн etc betyder *släktled, ätt*.

Hit hör också diminutivformer såsom

óчкý glasögon	очки	очки́м	
(av ett föräldrat óko öga: очи; numera глаз — глазá)			
яблоко́ äpple	яблоки	яблок	яблокам
окóшко lucka	окóшки	окóшек	окóшкам
líчико litet ansikte	лýчики	лýчиков	лýчикам

Märk böjningen hos följande neutrer:

N sing	N plur	G plur	D plur
óблакo moln	облакá	облакóв	облакáм etc.
сúдно fartyg	судá	судóв	судáм

vilka "lånat" ändelsen i genitiv plural från maskulinerna.

1.21.8 нéбо *himmel* och чúдо *under* har stamförlängning med -ec- i plural:

N sing	N plur	G plur	D plur
нéбо	небесá	небéс	небесáм
чúдо	чудесá	чудéс	чудесáм

Jämför adjektivet чудéсный underbar.

Även слóво *ord* har i ett äldre språk haft stam på -c- vilket märks i словéсность *litteratur*.

1.21.9 Ord på -ёнок

Какóй у тебя миленький котёнок! — Да, у нашой кóшки родíлýсь котята.

Ord på -ёнок, som betecknar *ungar*, har i nominativ plural former på -ýta. Detta suffix lägges direkt till ordstammen (som man får sedan singularsuffixet -ёнок tagits bort). Genitiv (och ackusativ) plural saknar ändelse:

В корзíне я увиðел пять котят, а на полý лежáли ещё два котёнка.

En sån söt kattunge du har! — Ja, vår katt har fått kattungar.

I korgen såg jag fem kattungar, och på golvet låg två till.

N sing	N plur	G plur
цыплёнок kyckling	цыплята	цыплят
жеребёнок fölunge	жеребята	жеребят
щенóк hundvalp	щенята el. щенкý	щенят

Skilda pluralformer med olika betydelse har ребёнок *barn/unge*: дéти *barn* (se 1.22) och ребята *ungar, grabbar*.

Он ужé не ребёнок.

Han är inte längre ett barn.

Ну, ребята, пойдём в кино!

Nå, grabbar, då går vi på bio!

1.21.10 Maskuliner utan ändelse i genitiv plural

Я мнóго раз виðел éтот фильм.

Jag har sett den här filmen många gånger.

В Ленинграде живут три с полови́ной миллио́на человéк.

I Leningrad bor 3 1/2 milj. människor.

Нéсколько солдáт стоят на углу́ улицы.

Några soldater står i gathörnet.

Maskulinernas vanligaste ändelse i genitiv plural är -ов, om stammen slutar på hård konsonant — se 1.9.1. Ett fåtal maskulina substantiv med hårt ordslut saknar dock (liksom neutrerna) ändelse i genitiv plural:

a några personbeteckningar (1.21.6):

N sing	N plur	G plur
англичáнин engelsman	англичáне	англичáн
партизáн partisan	партиzáны	партизáн

b några 'pariga' substantiv:

глаз öga	глазá	глаз
сапóг stövel	сапогý	сапóг
чулóк strumpa	чулкý	чулóк

c några med räkneord/mängdord ofta förbundna substantiv:
грамм gram

грамм gram	гráммы	гráмм (гráммов)
раз gång	(разы)	раз
человéк människa	люди (se 1.22)	человéк

Likaså

(вóлос hárstrå)	вóлосы hár	волóс
-----------------	------------	-------

1.22 сосéд — люди — дéти

сосéд *granne* böjs i singular som ett regelbundet maskulinum enligt 1.9.1 men får i plural mjuka ändelser:

plur N	G	D	A	I	L
сосéди	сосéдей	сосéдям	сосéдей	сосéдями	сосéдях

люди *människor*, *folk* och дéti *barn* har båda förlorat sin singular-form, som numera ersätts av человék resp. ребёнок (formen *дитя n.* *ett barn* möter endast i visor och ålderdomligt språk):

Märk betoningen:

plural			
N люди			дéти играют
G людéй	У них трóе		{ во дворé. на дворé.
D людýям	Я желáю	детéй	
A людéй	Она любít	дéтям успéхов.	
I людъмí	Он занимáется с	детъмí	
L людяx	Онý говорят о	дéтяx	

Observera ändelsen i instrumental plural -ъмí.

N Barnen leker på gården/ute.	A Hon älskar barn.
G De har tre barn.	I Han sysslar/läser med barnen.
D Jag önskar barnen framgång.	L De talar om barnen.

- 1.23** Год 'år' böjs regelbundet i alla former men efter räkneord används i genitiv plural formen лет (av лéто sommar):
 Емý 35 /трíдцать пять/ лет. Han är 35 år.
 Plural: гóды/годá, годóв, годáм, годáми, годáх.

1.24 Maskulinernas viktigare betoningstyper

A Fast betoning

1 Stambetoning förekommer hos:

a) ett mindre antal

enstaviga ord, såsom: sg N теáтр (teater)

брак äktenskap G теáтра

звук ljud D теáтру

знак tecken A теáтр

b) lánord (se dock 2 och 3): I теáтром

стакáн glas L теáтре

турист turist

швед svensk pl N теáтры

c) två- och flerstaviga, särskilt G теáтров

hos dem med obetonad ändelsevokal: D теáтрам

вторник tisdag A теáтры

немец tysk I теáтрами

нéмец tysk L теáтрах

2 Ändelsebetoning i alla böjda former vanlig hos:

a) många enstaviga

sg N старíк (gubbe)

рубль rubel

G старикá

стол bord

D старикú

b) tvåstaviga med betonad

A старикá

flyktig ändelsevokal

I старикóм

огóнь eld

L старикé

отéц fader

c) ord på

pl N старикý

-ák: дурáк dumbom

G старикóв

-ýk: морýк sjöman

D старикám

-ík/-ýk: язы́к språk

A старикóв

-áж/-áш: этáж våning

I старикáми

-árь: словáрь ordbok

L старикáх

-ýбрь: сентябрь september

d) рукáv ärm

у́гол—углá hörn

B *Rörlig betoning*

- 3 sing stambetonad —
 pl ändelsebetonad
 så betonas i regel ord med L
 på -ý/-yo 1.21.2 eller N pl på
 -á/-ya 1.21.3
 час, шаг, ряд har ändelse-
 betoning efter два, три,
 четыре.

sg N сад (trädgård)
 G сáда
 D сáду
 A сад
 I сáдом
 L в саду
 о сáде

pl N сады
 G садóв
 D садáм
 A сады
 I садáми
 L садáх

- 4 sing stambetonad —
 pl ändelsebetonad utom N
 (ev A)
 så betonas ett litet antal,
 huvudsakligen enstaviga ord:
 вор тjuv
 гость гäst
 гусь гås
 зверь vilddjur
 зуб tand
 лось älg
 Exempel på tvåstaviga:
 голубь duva
 камень sten
 лебедь svan
 сóболь sobel

sg N волк (varg)
 G вólка
 D вólку
 A вólка
 I вólком
 L вólке

pl N вólки
 G волкóв
 D волкáм
 A волкóв
 I волкáми
 L волкáх

1.25 Neutrernas viktigare betoningstyper

- 1 Stambetonning är vanlig hos:
 a) flerstaviga ord, som ej
 betonar sista stavelsen, såsom
 verbalsubst. på -ánie/-énie
 b) några tvåstaviga
 блóдо maträtt
 болóто träsk

sg N желáние
 (önskan)
 G желáния
 D желáнию
 A желáние
 I желáнием
 L желáнии

вéко ögonlock
górlo strupe
kréсло fátölj
pláтье klänning
sólнце sol
chývstvo kánsla

pl N желáния
G желáний
D желáниям
A желáния
I желáниями
L желáниях

- 2 Ändelsebetoning i både singular och plural;
denna betoningstyp är
ovanlig hos neutrer men
förekommer
a) hos flerstaviga med betonat
avledn. suffix på -ствó. De
saknar vanligen plural
b) hos några enstaka
бельё underkläder
крыльцо yttertrappa
молокó mjölk
серебрó silver
- sg N торжествó
(triumf)
G торжествá
D торжествú
A торжествó
I торжествóм
L торжествé

- 3 sing ändelsebetonad —
i pl flyttas tonvikten
en stavelse mot ordets
början;
så betonas flertalet
två- och trestaviga
ord med ändelsebetoning
i N sg
ремеслó : ремёсла hantverk
селó : сёла by : byar

sg N окнó (fönster)
G окнá
D окнú
A окнó
I окнóм
L окнé

pl N óкна
G óкон
D óкнам
A óкна
I óкнами
L óкнах

- 4 sing stambetonad —
i pl flyttas tonvikten
till ordslutet*;
så betonas två- och trestaviga
ord med stambetonning i N sg
зérкало : зеркалá spegel
пóле : поля fält

sg N слóво (ord)
G слóва
D слóву
A слóво
I слóвом
L слóве

pl N словá
G слов
D словám
A словá
I словáми
L словáх

* Märk dock:
дéрево : дерéвъя träd
óзеро : озёра sjö

Второе
склонение

1.26 Andra deklinationen

1 hård böjning

ед.		singular	
И	-а	N	Вот моя
Р	-ы	G	Окна этой
Д	-е	D	Они товарищи по
В	-у	A	{ Яхожу в Я знаю
Т	-ой*	I	Под этой
П	-е	L	Мы живём в этой
			комнаты!
			комнаты маленькие.
			комнате
			комнату
			Тамару
			комнатой находится ванная.
			комнате

мн.		plural	
И	-ы	N	Это мои
Р	--	G	В квартире пять
Д	-ам	D	Он ходит по
В	-ы	A	{ Посмотрим Я знаю
Т	-ами	I	Дом с пятью
П	-ах	L	В этих
			комнаты
			{ девушки (см 1.27)
			комнат
			комнатам
			комнаты!
			девушек (см 1.34)
			комнатами продаётся.
			комнатах новая мебель.

singular	plural
N Här är mitt rum!	N Det är mina rum / flickor.
G Fönstren i det här rummet är små.	G I lägenheten finns fem rum.
D De är rumskamrater.	D Han går omkring i rummen.
A { Jag går in i rummet. Jag känner Tamara.	A { Låt oss se på rummen. Jag känner flickorna.
I Under det här rummet finns badrummet.	I Ett hus med fem rum säljs.
L Vi bor i det här rummet.	L I de här rummen är nya möbler.

Märk att "levande" femininer i plural har samma form för accusativ och genitiv, se 1.30.

* I poesi och äldre prosa förekommer ändelsen -ою istället för -ой i instrumental singular.

2 mjuk böjning

ед.		singular	
И	-я	N	недéля — часть мéсяца.
Р	-и	G	В начáле я уéду.
Д	-е	D	Ко вторóй я бýду дóма.
В	-ю	A	Раз в мы хóдим в теáтр.
Т	-ей	I	Недéля за онý оставáлись там.
П	-е	L	На бўдущей начнётся курс.

мн.		plural	
И	-и	N	Пéрвые январý были очень сурóвы.
Р	(-ь)*	G	Пять мы ждали отвéта.
Д	-ям	D	Благодарý в санатóрии он вы́здоровел.
В	-и	A	В послéдние гóда у нас каникулы.
Т	-ями	I	Лéтними я дорожú больше всегó.
П	-ях	L	Мы говорíм о пéред егó отъéздом.

singular

- N Veckan är en del av en månad.
 G I början av veckan reser jag.
 D I veckan därpå är jag hemma.
 A En gång i veckan går vi på teatern.
 I Vecka efter vecka stannade de där.
 L I nästa vecka börjar kursen.

plural

- N Första veckorna i januari rådde mycket sträng kyla.
 G I fem veckor väntade vi på svar/et/.
 D Tack vare veckorna på sanatoriet tillfrisknade han.
 A De sista veckorna av året har vi ferier.
 I Mest av allt värdesätter jag sommarveckorna.
 L Vi talar om veckorna före hans avresa.

* -ь i genitiv plural är ingen ändelse utan markerar mjukt stamslut.

1.27 кни́га — кни́ги

Efter konsonanterna г, к, х skrivs inte ы utan и. Detta medför, att feminina substantiv med stam på någon av dessa konsonanter har ändelsen -и i genitiv singular och nominativ (ev ackusativ) plural. Jfr 1.10.

На столе́ лежа́т кни́ги.

På bordet ligger böcker.

Вот мяч де́вочки.

Här är flickans boll.

Я беру́/возьму́ де́ньги.

Jag tar pengarna.

Де́ньги *pengar* är nominativ plural av en numera obruklig singularform деньгá, ett gammalt mynt.

1.28 с учите́льницей

Feminina substantiv med stam på -ц växlar i instrumental singular mellan е och о i ändelsen (se även 1.11). Är ordet stambetonat blir ändelsen i instrumental singular -ей, medan de ändelsebetonade har -о́й.

Я говорю́ с учите́льницей.

Jag talar med lärarinnan.

Де́вочка игра́ет с овцо́й.

Flickan leker med fåret.

1.28.1 под землёй

Ändelsebetonade mjuka feminina substantiv har i instrumental singular ändelsen -ёй: под землёй *under marken* av земля́ *mark, jord*.

1.29 -ей i genitiv plural hos några feminina substantiv. Några få substantiv på -я eller -á får i genitiv plural ändelsen -ей:

N sing	N plur	G plur	D plur
дядя́ farbror	дяди́	дядей́	дядям
ноздря́ näsborre	но́здри	но́здре́й	но́здрём
Likaså (jfr 1.33)			
юноша́ yngling	юноши́	юношей́	юношам

1.30 Ackusativ plur = Genitiv plur

Feminina substantiv som betecknar levande varelser (se 1.7) har i ackusativ plural samma form som i genitiv; i singular finns endast en ackusativform (у/ю) för alla feminina substantiv av denna böjningstyp:

"levande" Я знаю этих девушек хорошо. Jag känner de här flickorna väl. Маша одевает и раздевает своих кукол (см 1.34, 1.7.1). Masja klär på och av sina dockor.	"icke levande" Они покупают книги у нас. De köper böcker hos oss. Эти сказки она знает наизусть. De här sagorna kan hon utantill.
---	---

1.31 семья

Feminina substantiv med ь i stammen bibehåller ь i alla kasusändelser utom genitiv plural, som slutar på -ей (stam på *j*, см 1.5.4 och с 268):

N sing	N plur	G plur	D plur
семья familj	сёмыи	семéй	сёмыям
статья artikel	статьи	статьéй	статьям

Observera instrumental singular: семёй, статьёй

1.32 станиця

Feminina substantiv som i nominativ singular slutar på -ия bildar en rätt stor grupp där många länord ingår som motsvarar de svenska länorden på -tion (т ex station). De böjs som неделя (1.26.2) men i dativ och lokativ singular är ändelsen -и; i genitiv plural markerar -й själva stamslutet (dvs *j*, см 1.16):

singular	plural
N станиця station	станицы
G станиции	станиций (Obs ingen ändelse!)
D станиции	станицям
A станицю	станиции
I станицей	станицями
L на станиции	на станицях

Märk Så böjs även nationsnamn på -ия: Швеция (Sverige), в Швеции.

1.32.1 Feminina substantiv med annan vokal än -и i stammen får också -й i genitiv plural (=stamslutet):
 аллея allé—G sing аллеи, D/L sing аллée (obs -e), N plur аллеи, G plur аллéй
 Likaså: змея orm (I sing змеёй), N plur змéи, G plur змей.

1.33 крыша — крыши

Feminina substantiv med böjningsstam på ж, щ, ч, ѿ behandlas på samma sätt som motsvarande maskulina och neutrala substantiv, см 1.17, 1.18. Genitiv singular och nominativ (ev accusativ) plural slutar på и. I instrumental singular växlar ändelsen -ей hos stam-betonade med -ои hos ändelsebetonade. I genitiv plural saknas vanligen ändelse, men ibland förekommer -ей.

	singular	plural
N	крыша tak	крыши
G	крыши	крыш
D	крыше	крышам
A	крышу	крыши
I	крышей	крышами
L	на крыше	на крышах

Det ändelsebetonade душа́ *själ* heter i I sing душо́й, G pl душ. Свеча́ *stearinljus* har I sing свечо́й och G pl свече́й (eller свеч).

1.34 Inskott av o/e i genitiv plural hos feminina substantiv

Eftersom de flesta feminina substantiv efter andra deklinationen saknar ändelse i genitiv plural*, och ordstammen relativt ofta slutar på två eller flera konsonanter, måste man här skjuta in en stödjevokal o eller e mellan de avslutande konsonanterna. Detta inträffar, om en av dessa är någon av konsonanterna к, г, х, ц, н, л, р, м (jämför 1.19).

o inskjutes i två fall: 1) hård konsonant (utom ж, ш, ц) + к;

2) к
г
х } + konsonant

I övriga fall inskjutes e.

N sing	N plur	G plur	D plur
доскá 'svarta tavlan'	дóски	досóк	доскám
ку́кла docka	ку́клы	ку́кол	ку́клам
ку́хня kök	ку́хни	ку́хонь	ку́хням
лáвка butik	лáвки	лáвок	лáвкам

men:

дéвшка flicka	дéвшки	дéвшек	дéвшкам
сестrá syster	сёстры	сестёр	сёстрям
копéйка kopek	копéйки	копéек	копéйкам
-- pengar	дéньги	дéнег	деньгам
дерéвня by	дерéвни	деревéнь	деревням

Hos substantiv med stam på kons. + ня blir slutkonsonanten i genitiv plural någon gång hård:

спáльня sovrum	спáльни	спáлен	спáльням
péсня sång	péсни	péсен	péсням

* -éй i genitiv plural hos tex семья́ (1.31) är ingen ändelse utan é är inskotts-vokal och ѹ markerar själva stamslutet.

- 1.35** Några feminina ord, vars stam slutar på någon av de i 1.34 nämnda konsonanterna, har trots detta inte vokalinskott i genitiv plural, t ex

N sing	N plur	G plur
волнá våg	вóлны	волн
игrá spel	íгры	игр

1.36 Betoningstyper hos feminina substantiv på -a/-я

A *Fast betoning*

- 1 Stambetoning är vanlig hos ord som ej betonas på sista stavelsen i N singular:

sg N	кни́га (bok)	pl N	кни́ги
G	кни́ги	G	кни́г
D	кни́ге	D	кни́гам
A	кни́гу	A	кни́ги
I	кни́гой	I	кни́гами
L	кни́ге	L	кни́гах

- 2 Ändelsebetoning förekommer sg N

a) hos ett fåtal tvåstaviga med ändelsebetoning i N sg	стать́я (artikel)
мечтá dröm	стать́й
скамьá bänk	стать́е
чертá drag	стать́ю
b) hos några flerstaviga med ändelsebetoning i N sg	стать́ёй

(se dock 3 och 4)	стать́й
госпожá fru, fröken (<i>åld</i>)	стать́ёй
ширинá bredd	стать́ям

pl N	стать́й
G	стать́й
D	стать́е
A	стать́ю
I	стать́ёй
L	стать́е

- B *Rörlig betoning* förekommer hos två- och flerstaviga ord med betoning på sista stavelsen i N singular.

- 1 betoningen flyttas till-baka i hela plural:

верстá : вёрсты	версты
женá : жёны	жёны
звездá : звёзды	звёзды
избá : избы	избы

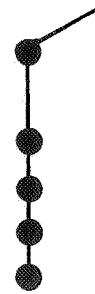
sg N странá (land)

G	страны
D	стране
A	страну
I	страной
L	стране

овцá : óвцы* får
пчелá : пчёлы bi
сестрá : сёстры* syster

* i G pl betonas vanligent inskottsvokalen: овéц,
сестrép.

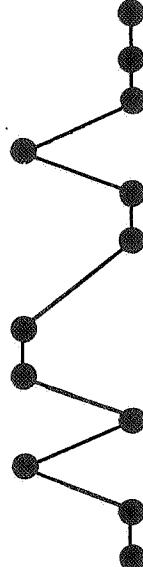
pl N стрáны
G стран
D стрáнам
A стрáны
I стрáнами
L стрáнах

- 2 betoningen flyttas tillbaka i A sg och N/A pl:

бородá	скägg
головá	хuvud
горá	berg
ногá	ben
стенá	vägg, mur
сторонá	sida
щекá	kind

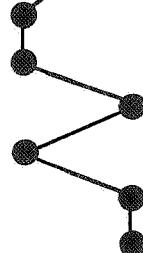
sg N рукá (hand)
G рукý
D рукé
A руку
I рукóй
L рукé

- 3 betoningen flyttas tillbaka i A sg men hela plural är stambetonat:

водá	вatten
душá	själ
зимá	vinter
спинá	rygg
ценá	pris

pl N руки
G рук
D рукám
A руки
I рукáми
L рукáх

- 4 betoningen flyttas tillbaka i N/A pl (men ej i A sg):

губá	лåpp
слезá	tår

Трéтье склонéние

1.37 Tredje deklinationen eller и- deklinationen

ед.	singular			
И	N	Вот	дверь	в кабинéт.
Р -и	G	У	дvéри	стойт шкаф.
Д -и	D	Он идёт к	дvéри	
В = И	A	Закрой	дверь!	
Т -ью	I	За этóй	дvéрью	— спáльня.
П -и	L	В	дверí	есть окóшко.

Märk att i lokativ singular har дверь och några få andra enstaviga femininer efter и-deklinationen betonad ändelse efter prepositionerna в och на. Jfr в кровáти i sängen.

мн.		plural	
И	-и	N Все	двери закрыты.
Р	-ей	G Дайте ключ от	дверей!
Д	-ям	D	дверям
В	-и	A Откройте	двери, пожалуйста!
Т	-ями	I	дверями
П	-ях	L В	дверях стоят мужчины.

singular	plural
N Här är dörren till arbetsrummet.	N Alla dörrar är stängda.
G Vid dörren står ett skåp.	G Får jag nyckeln till dörrarna.
D Han går mot dörren.	A Öppna dörrarna, är ni snäll!
A Stäng dörren!	L I dörröppningen står en man.
I Bakom den här dörren är sovrummet.	
L I dörren finns ett litet fönster (en lucka).	

Märk I singular slutar genitiv, dativ, lokativ på -и. I både singular och plural är ackusativ = nominativ. I instrumental singular är ändelsen -ью.

1.37.1 Efter tredje deklinationen böjs följande **feminina substantiv** (grundform på konsonant + ь):

a **avledningar** på **-ость, -ность** — mest abstrakter av typen **новость nyhet, юность ungdom**.

b substantiv med grundform på **жь, шь, чь, ѿь**. Observera, att dessa i dativ, instrumental och lokativ plural har 'hårda' ändelser: **-ам, -ами, -ах** (se stavningsreglerna, pärmen insida).

ночь f. *natt* böjs alltså i plural:

ночи, ночей, ночам, ночи, ночами, ночах.

c **grundtal** som slutar på **ь**; se vidare 5.3.

d följande mestadels **enstaviga substantiv**: (De med **í** markerade orden har betonad ändelse i lokativ singular efter prepositionerna **в** och **на**.)

болéзнь sjukdom	нефть olja	смерть död
вещь sak	нить tråd	соль salt
власть makt	область område	сталь stål
грудь í bröst	обувь skodon, skor	степень grad
грязь í smuts	осень höst	степь í stäpp
жизнь liv	очередь kö, ordning	тень í skugga
кость í ben (i kroppen)	память minne	тетрадь skrivbok
кровать säng	печать tidningspress	треть tredjedel
кровь í blod	нáд- } пись { över-,	цель mål
лошадь häst	пóд- } пись { underskrift	цепь í kedja
мебель möbler	площадь torg	часть del
медиа koppar	пыль í damm	четверть kvart
мораль moral	речь tal	шаль schal;
мысль tanke	связь í förbindelse	m fl

Substantiv 1.37.2—1.37.3

e de två femininerna **мать** mor och **дочь** dotter, som har böjningsstam på **матер-** resp. **дочер-**. Till denna stam fogas ändelserna enligt 1.37. **дочь** har den sällsynta ändelsen **-ьми** i instrumental plural:

singular		plural	
N	мать	дочь	мáтери
G	мáтери	дóчери	матерéй
D	мáтери	дóчери	матерýм
A	мать	дочь	матерéй
I	мáтерью	дóчерью	матерýми
L	мáтери	дóчери	матерýх

f любо́вь — любо́вि

Fem substantiv efter и-deklinationen (любо́вь f. *kärlek*, ложь f. *lög*, цéрковь f. *kyrka*, рожь f. *råg*, вошь f. *lus*) förlorar vokalen **-o-** i böjda kasusformer i singular utom instrumental:

singular		plural	
N	ложь	любо́вь	цéркви
G	лжи	любо́вि	церквéй
D	лжи	любо́вि	церквáм
A	ложь	любо́вь	цéркви
I	лóжью	любо́вью	церквáми
L	во лжи	о любо́вि	церквáх

1.37.2 Neutrer på **-мя** (tio stycken) böjs efter и-deklinationen. De har emellertid böjningsstam på **-ен-**. I instrumental singular har de ändelsen **-ем**. Plural har hårdä ändelser.

Växlingen **я/ен** har sin förklaring i att vokalen **я** förr i ryskan var en nasal. Jfr варя́г = *väring*!

singular			
N	Прошлó	врéмя	
G	Скóлько	врéмени?	
D	По москóвскому	врéмени	три часá.
A	В то	врéмя	я жил в Москvé.
I	Тем	врéменем	она́ переéхала.
L	В скóром	врéмени	я приéду в Москвú.

plural

N Зимá, веснá,	временá	гóда.
лéто, осень }		
G С дáвних	времён	там растёт дуб.
D По	временáм	он заходíл к нам.
A Э́то было во	временá	Петrá Пéрвого.
I	временáми	пролетáет самолёт.
L Не бúдем говорить о	временáх	прошéдших!

singular

N Tiden gick.

G Hur mycket är klockan?

D Klockan är 3, moskvatid.

A På den tiden bodde jag i Moskva.

I Under tiden hade hon flyttat.

L Inom en snar framtid anländer jag till Moskva.

plural

Vintern, våren, sommaren, hösten
är årstider.

Sedan urminnes tid står där en ek.

Ibland sökte han upp oss.

Detta var på Peter I:s tid.

Ibland flyger ett flygplan förbi.

Vi ska inte tala om gångna tider!

På samma sätt som вре́мя böjs: имя (*för)namn*, знáмя *fana* samt
 плáмя *läga*, бréмя *börd*, тéмя *hjässa*, вы́мя *juver*, сéмя (G pl
 семя́н) *frö*, стрéмя (G pl стремя́н) *stigbygel*, плéмя *folkstam*.

1.37.3 Ett enda maskulint ord böjs efter и-deklinationen nämligen путь
 väg, färdväg. (*Väg*, *landsväg* heter vanligen дорóga.) Det böjs enligt
 1.37 utom i instrumental singular, där det har den maskulina ändelsen
 -ём.

singular

N Како́й путь сáмый корóткий?

G Счастли́вого путí!

D Нам с вáми по путí?

A Мы { отправились по

в обратный

I Мир заключён путём

L Он находится на путí

plural:	N	G	D	A	I	L
	путí	путéй	путýм	путí	путýми	путýх

singular

N Vilken är den nærmaste vägen?

G Lycklig resa! (8.1.3f2)

D Har vi samma väg?

A Vi begav oss på hemväg.

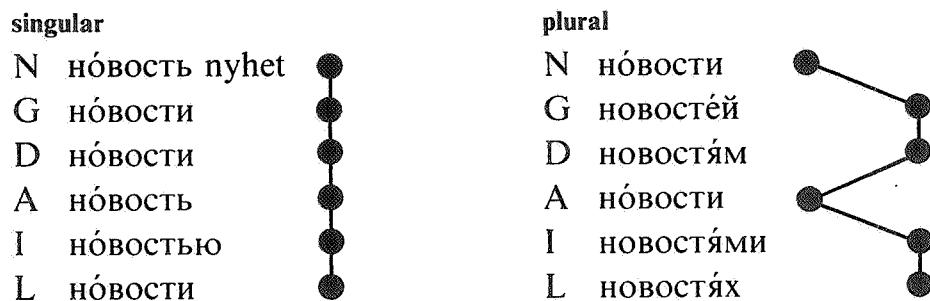
I Fred slöts genom förhandlingar.

L Han är på väg till ...

1.38 Betoning hos substantiv efter и-deklinationen

1.38.1 Feminina substantiv

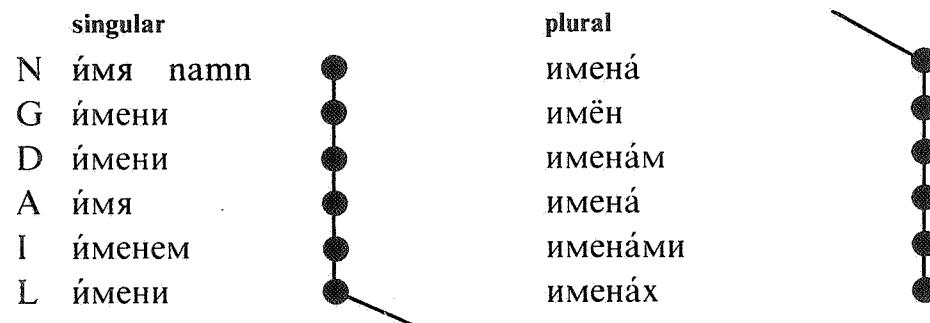
A Stambetoning i hela singular samt N/A plural (icke-levande); ändelsebetoning från genitiv plural:

B Stambetoning i både singular och plural finns hos några få såsom мысль *tanke*, жизнь *liv*, цель *mål*, шаль *schal*, кровáть *säng*.

1.38.2 Neutrerna på -мя

Dessa har stambetoning i singular och ändelsebetoning i plural:

Det enda undantaget utgör знáмя *fana*, som har -ë- i hela pluralböjningen.

1.39 Singularord: бельё, капуста

В лесу мы собирали ягоды: малину, землянику и клюкву.

В нашем огороде растут морковь, редис, картофель, капуста и другие овощи.

I ryskan finns precis som i svenska en del substantiv, vilka sällan används i plural. Till dessa s k singularord hör

1 abstrakter: молодость *ungdom* (=ungdomstiden), красота *skönhet* (=det vackra)

I skogen plockade vi bär: hallon, smultron och tranbär.

I vår köksträdgård växer morötter, rädisor, potatis, kål och andra grönsaker.

2 ämnesnamn: желéзо järn, нефть *f* olja

3 kollektiver på -ьё: бельё underkläder, tvätt

4 benämningar på bär, grönsaker och frukter:

овощи *grönsaker*:

капúста kål

картофель, -ля /картошка/ potatis

лук, -а/-у/ lök

горóх, -а /-у/ ärtor

моркóвь, -и /моркóвка/ morötter

редíс, -а /редíска/ rädisor

свёкла, -ы betor

ягоды *bär*:

малина hallon

клубníка jordgubbar

землянýка smultron

крыжóвник krusbär

виногráд vindruvor

изюм russin

миндáль, -я mandel

клюкva tranbär

бруsníка lingon

Märk ordet *рыба fisk* används på ungefär samma sätt som i svenska:
Онý пошлý ловить *рыбу*. De gick för att fiska (= fånga fisk).

Какие большиé *рыбы*!

Vilka stora fiskar!

Undantag

Orden *ягода bär* och гриб *svamp* används också i plural:

В лесú мы собирали *ягоды* и I skogen plockade vi *bär* och
грибы. svamp.

1.40 Pluralord: дéньги, часы

— У вас есть дéньги?

— Har ni pengar?

— Кто взял мой нόжницы?

— Vem har tagit min sax?

— Гóсподи, дáже нόжниц не даёт! (Чéхов)

— Jösses, inte ens saxen får man ha /i fred/!

— Наступáют сúмерки, порá возвращáться.

— Skymningen faller, det är dags att återvända.

Круглыe сúтки по трéтьей прогрámме передают мúзыку.

Dyget runt sänds musik i program 3.

Ord som i ryskan endast används i plural är

1 a) benämningar på verktyg och b) föremål som består av två eller flera delar;

2 några ämnesnamn;

3 vissa tidsord;

4 дéньги *pengar* och några andra;

5 några geografiska namn.

Ibland överensstämmer det ryska språkbruket med svenska. Jämför även motsvarande engelska ord: scissors, tongs, scales, Athens.

1a. N	G
нóжницы/нóжниц	sax
шипцы́/шипцóв	tång
весы́/весóв	våg
гráбли/гráбель	räfsa

1b.	
брюки/брюк	byxog
штаны́/штанóв	byxor (talspr.)
трусы́/трусо́в	kalsonger
кальсоны́/кальсо́н	
ворота/ворót	port
сáни/санéй	släde
сáнки/сáнок	kälke
часы́/часо́в	klocka
счёты́/счёто́в	kulram
перíла/перíл	räcke
очки́/очки́в	glasögon

2. N	G
сливки́/сливок	grädde
черни́ла/черни́л	bläck
щи́/щéй/ (D)	шам kålsoppa
дро́вá/дро́в	ved
духý/духóв	parfym

3. N	G
бúдни/бúдней	vardag, söcken
сúтки/сúток	dbyn
канíкулы́/канíкул	skolferier
сúмерки/сúмерек	skymning

4. N	G
дéньги́/дéнег	pengar
люди́/люде́й	människor
дéти́/детéй	barn (1.22)
войскá/войск	trupper
именíны́/именíн	namnsdag
похороны́/похорóн	begravning
перегово́ры/-ов	förfhandlingar
прóводы́/-ов	avsked/stagande/, avskedsfest

5. N	G
Афи́ны/Афи́н	Atén
Карпáты/Карпáт	Karpaterna
Áльпы/Альп	Alperna
Балкáны/Балкáн	Balkan

Märk часы́ har singularformen час i betydelsen *timme*; singularformen счёт betyder *räkning* — pl. счетаsingularformen очкó betyder *poäng* i spel.

Märk Som räkneord framför de plurala substantiven används однí *en* (5.1) och de kollektiva räkneorden двóе, трóе etc, se 5.5:
однí часы́ en klocka трóе часо́в tre klockor etc.
двóе часо́в två klockor

1.41 Oböjliga substantiv

1.41.1

Вчerá мы с брátom ходíли в кинó.

Igår gick jag och min bror på bio.

Несклоня-
емые существи-
тельные
ные
— Вот эти пальто́ мне нráвя-
тесь!

De här rockarna tycker jag om!

В Ленинграде много очень красивых станций метро.

Это такси свободно? — Нет, занято.

— Что сегодня по радио?

I Leningrad finns många vackra tunnelbanestationer.

Är den här taxin ledig? — Nej, den är upptagen.

Vad är det idag på radio?

Några internationella lånord är i ryskan oböjda, ibland beroende på att de har ett ordslut som ej passar in i de ryska substantivens böjningssystem (такси). Andra sådana ord är: кофе kaffe, жюри jury, виски whisky, меню meny, шоссе landsväg, атташé attaché.

Ovanstående ord behandlas som neutrer, utom кóфе och атташé som är maskulina.

1.41.2 Djurbenämningar inlånade från främmande språk och med annat ordslut än -a eller konsonant är oböjliga — шимпанзé, кенгуру, колибри — och kan behandlas som både maskulinum eller femininum.

1.41.3 Utländska namn — förnamn, efternamn, ortnamn — som slutar på annan vokal än -a böjs inte. Märk dock att Китáй Kina böjs som герóй (1.14).

Украинска familjenamn på -ко böjs vanligen inte.

Я отдохáл две недéли в Сóчи, по-
том поéхал в Тбилиси, столицу
Грузíйской ССР.

Мы восхищáлись игрóй хоккеиста
Коновáленко.

Jag vilade två veckor i Sotji och for sedan till Tiflis, huvudstaden i Georgien.

Vi njöt av ishockeyspelaren Konovalenkos spel.

Märk Utländska personnamn, både förnamn och efternamn, som slutar på konsonant böjs, om de betecknar män, men förblir oböjda, om de betecknar kvinnor.

Газéта реéко критиковáла прези-
дéнта Нíксона.

Мы все знаéем Тóма Сóйера.

В шкóле А́стрид Лíндгрен назывá-
ли "Сéльмой Лагерлéф из Вýм-
мербю".

Tidningen kritiserade skarpt president Nixon.

Vi känner alla Tom Sawyer.

I skolan kallades Astrid Lindgren för "Selma Lagerlöf från Vimmerby".

1.41.4 Ovanliga utländska geografiska namn som slutar på konsonant förblir vanligen oböjda, i synnerhet om de föregås av ett appellativ.

Пáмятник стóйт на берегú протóка
Стрёmmen, котóрый соединéет мó-
ре с óзером Мéларен.

Statyn står på stranden av /sundet/
Strömmen, som förenar havet med sjön Mälaren.

1.41.5 Sk initialförkortningar böjs inte. Hör även США (= Соединённые Штáты Амéрики) USA, ООН (= Организáция Объединённых Нáций) FN.

Москá — столица ССР.

Moskva är Sovjetunionens huvudstad.

Märk Initialord av typen гэс, вуз kan böjas i de fall där man läser ut förkortningen som ett ord.

Adjektiv

Прилагательные

Ord som betecknar egenskap (svarar på frågan hurdan?) kallas adjektiv. Exempel på ryska adjektiv är *большой stor, русский rysk*.

2.1 Adjektiv (egenskapsord) används i ryskan som 1. attribut, 2. predikatsfyllnad eller 3. i stället för substantiv.

Kongruens 1 Adjektiv som **attribut**, dvs som bestämning till ett substantiviskt ord, har i ryskan en form som rättar sig till **kasus, genus och numerus efter huvudordet** (= det ord som adjektivet logiskt bestämmer, se dock 5.2). Adjektivattributet står vanligen före sitt huvudord.

adjektivets attributiva eller långa form

mask N sing Ленинград — краси́вый го́род.

fem N sing Ма́ша — ма́ленькая дёвочка.

neutr N sing Там виси́т но́вое пальто.

N plur alla genus: Вот ста́рые журна́лы, кни́ги, письма.

Leningrad är en *vacker* stad. Där hänger den *nya* rocken.

Masja är en *liten* flicka. Här är de *gamla* tidskrifterna, böckerna, breven.

För kasusböjning av adjektivets attributiva form se vidare 2.2.

2 Adjektiv som **predikatsfyllnad**, dvs som efterställd bestämning till subjektet eller objektet i en sats med predikat av typen *vara, bliva, heta, kalla/s/* etc, har — förutom ovan beskrivna långa form — en kort form, som rättar sig endast till **genus och numerus efter huvudordet**. (Kasusböjning av adjektivets kortform har försvunnit ur språket.)

adjektivets predikativa eller korta form

mask sing Го́род краси́в/Краси́в Staden är *vacker*.

го́род.

fem sing Дёвушка оче́нь краси́ва. Flickan är mycket *vacker*.

neutr sing Лицо его спокойно. Hans ansikte är *lugnt*.

N plur alla genus: Эти журна́лы, кни́ги, письма оче́нь интересны.

Dessa tidskrifter, böcker, brev är mycket *intressanta*.

De korta adjektivens genus- och numerusändelser överensstämmer med substantivens:

maskulinum singular = själva ordstammen

femininum singular slutar på -a

neutrum singular slutar på -o

plural, alla genus, slutar på -ы/-и

Beträffande kortformernas betoning, se 3.4—3.4.3.

Märk att som predikatsfyllnad används mycket ofta även adjektivets långa form. (Jfr 8.4.1f)

3 Adjektiv som substantiv — jämför svenskans *den sjuke, de rika*. I regel är det endast adjektivets långform som kan användas substantiviskt.

maskulinum	рабо́чий	arbetare
femininum	столо́вая	matsal
neutrumb	пиро́жное	bakelse, kaka

Dessa ord böjs som adjektiv, se vidare 2.2 och 2.11.

2.2 Adjektivens kasusböjning

Endast adjektivens långa form har kasusböjning enligt 2.1.1. Liksom substantiven har ryska adjektiv antingen **hårt eller mjukt stamslut**. Adjektiven med mjukt stamslut är fåtaliga; de flesta ryska adjektiv har hårt stamslut. Med hänsyn till adjektivens stamslut talar vi om **hårda** respektive **mjuka** adjektiv. Böjningsändelserna visar, om adjektivet är hårt eller mjukt.

2.2.1 Hårda adjektivs långform slutar i nominativ på:

maskulinum	femininum	neutrumb
-ый/-ый	-ая	-ое
краси́вый дом	краси́вая река́	краси́вое ме́сто
ett vackert hus	en vacker flod	en vacker plats
молодо́й человéк	молодáя девушка	молодо́е сérдце
en ung människa	en ung flicka	ett ungt hjärta

plural alla genus

-ые: краси́вые /молодые/ лю́ди, ре́ки, местá
vackra/unga människor, floder, platser

2.2.2 мáле́нький *liten*

Adjektiv som i nominativ singular maskulinum slutar på -кий, -гий, -хий är också hårda, dvs får hårda ändelser med undantag för att man skriver и i stället för ы efter к, г och х. Uttalet av -кий etc. är hårt. Se vidare 2.5.

N: mask sing	fem sing	neutr sing
мáле́нький гóрод	мáле́нькая река́	мáле́нькое окно́
en liten stad	en liten flod	ett litet fönster
N: plural alla genus:	мáле́нькие городá, ре́ки, óкна	små städer, floder, fönster

2.2.3 **большой** *stor* och **чужой** *främmande*
behandlas som hårda adjektiv. Se vidare 2.6.2.

2.2.4 Mjuka adjektivs långform slutar i nominativ på:

mask -ий	fem -яя	neutr -ее
сíний костюм	сíняя кráска	сíнее mópe
en blå kostym	blå målarfärg	det blåa havet
plural alla genus: -ие		
сíние костюмы,	кráски,	моря
blåa kostymer,	färgar,	hav

Beträffande adjektiv med stam på -j se 2.7.

2.2.5 **хорóший** *bra*

Som mjuka behandlas också stambetonade adjektiv med stam på ж, ш, ч, щ, dvs som i nominativ singular maskulinum slutar på -жий, -ший, etc. Se vidare 2.6.1.

2.3 Adjektivens kasusändelser

2.3.1 Kasusändelserna hos mjuka adjektivs långform överensstämmer i maskulinum och neutrum singular samt i plural för alla genus med formerna hos det personliga pronominet он, онó, онý:

	singular	plural	han	det	plural
N	/-ий/ /-ее/	/-ие/	/он/	/онó/	/онý/
G/A	-его	-их	егó		их
D	-ему	-им	емý		им
I	-им	-ими	им		ýми
L	-ем	-их	о нём		о них

Adjektivets långform är ursprungligen en sammansmältning av kortformen + ett pronom.

2.3.2 Kasusändelserna hos de hårda adjektiven får man, om vokalerna е och и hos pronominet eller mjuka ändelserna byts ut mot о resp. ы.

2.4.1 hård böjning

ед.	м. сп.	singular	maskulinum		neutrum	
И	{ -ый -ое -ый	N Вот стойт	новый	дом	новое	здение
Р	-ого [ava]	G Там фундамент	нового	дома	нового	здания
Д	-ому	D Мы подошли к	новому	дому	новому	зданию
В	{ -ый -ое -ого	A { Мы вошли в Я знаю	новый нового	дом учителя (1.12)	новое	здание
Т	-ым	I Самолёт летит над	новым	домом	новым	зданием
П	-ом	L Он живёт в	новом	доме	новом	здании
ед.	ж.	singular	femininum			
И	-ая	N Вот лежит	новая	книга		
Р	-ой	G У меня нет	новой	книги (6.19.4)		
Д	-ой	D Это обложка к	новой	книге		
В	-ую	A Я читаю	новую	книгу		
Т	-ой	I Я интересуюсь	новой	книгой (8.4.1 d)		
П	-ой	L Все говорят о	новой	книге		
мн.	м. ж. сп.	plural	alla genus			
И	-ые	N Вот стоят	новые	дома	здания	книги
Р	-ых	G У нас нет	новых	домов	зданий	книг
Д	-ым	D Они радуются	новым	домам	зданиям	книгам
В	{ -ые -ых	A { Посмотрим на Мы знаем	новые новых	дома учителей,	здания учительниц	книги!
Т	-ыми	I Вы довольны	новыми	домами	зданиями	книгами?
П	-ых	L Они говорят о	новых	домах	зданиях	книгах

I äldre prosa och i poesi förekommer i femininum sing I även -ою i st f -ой.

singular

- N Där står ett nytt hus / en ny byggnad.
 G Där är grunden till det nya huset / den nya byggnaden.
 D Vi gick fram till det nya huset / den nya byggnaden.
 A { Vi gick in i det nya huset / den nya byggnaden.
 Jag känner den nye lärarén.
 I Flygplanet flyger över det nya huset / den nya byggnaden.
 L De bor i det nya huset / i den nya byggnaden.

singular

N Där ligger den nya boken.	A Jag läser den nya boken.
G Jag har ingen ny bok.	I Jag intresserar mig för den nya boken.
D Det är omslaget till den nya boken.	L Alla talar om den nya boken.

Adjektiv 2.4.2—2.5

plural

- N Där står nya hus / byggnader / böcker.
 G Vi har inga nya hus / byggnader / böcker.
 D De är glada över de nya husen / byggnaderna / böckerna (8.2.1 h)
 A { Låt oss se på de nya husen / byggnaderna / böckerna.
 { Vi känner de nya lärarna / lärarinnorna.
 I Är ni nöjda med de nya husen / byggnaderna / böckerna? (8.4.2)
 L De talar om de nya husen / byggnaderna / böckerna.

2.4.2 mjuk böjning

ед.	м.	sing		mask
И	-ий	N На берегу Невы стоит	Зимний	дворец.
Р	-его [jeva]	G Старый Эрмитаж — часть	Зимнего	дворца.
Д	-ему	D Автобусы подъехали к	Зимнему	дворцу.
В	-ий/-его	A На открытке вид на	Зимний	дворец.
Т	-им	I Обелиск стоит перед	Зимним	дворцом.
П	-ем	L Мы осмотрели картины в	Зимнем	дворце.
ед.	ср.	ж.	sing neutr	fem
И	-ее	-яя	N раннее утро	Передняя — комната у входа.
Р	-его	-ей	G с раннего утра	из передней
Д	-ему	-ей	D к раннему утру	по передней
В	-ее	-юю	A в раннее утро	в переднюю
Т	-им	-ей	I ранним утром	за передней
П	-ем	-ей	L о раннем утре	в передней
мн.	м. ср.	ж.	plural	alla genus
И	-ие		N	Летние каникулы — хорошее время.
Р	-их		G У них нет лётних каникул.	
Д	-им		D К лётним каникулам мы окончим книгу.	
В	-ие/их		A В лётние каникулы я свободен.	
Т	-ими		I Перед лётными каникулами я сдаю экзамен.	
П	-их		L Я мечтаю о лётных каникулах.	

I äldre prosa och i poesi förekommer i femininum sing I -ею i st f -ей.
 sing

- N På Nevas strand står Vinterpalatset.
 G Gamla Eremitaget är en del av Vinterpalatset.
 D Bussarna körde fram till Vinterpalatset.
 A På vykortet är en vy över Vinterpalatset.
 I En obelisk står framför Vinterpalatset.
 L Vi tittade på tavorna i Vinterpalatset.

sing

- N en tidig morgon; farstun är rummet vid entrén.
 G från tidiga morgonen; från farstun
 D till tidiga morgonen; genom farstun
 A /på/ en tidig morgon; in i farstun
 I i ottan; bakom farstun
 L om den tidiga morgonen; i farstun

plural

- N Sommarlovet är en fin tid.
 G De har inget sommarlov.
 D Till sommarlovet ska vi avsluta boken.
 A Under sommarlovet är jag ledig.
 I Före sommarlovet ska jag avlägga examen.
 L Jag drömmer om sommarlovet.

2.5 Adjektiv med stam på г, к, х

Efter konsonanterna г, к, х skrivs ej ы utan i stället и i enlighet med rättstavningsreglerna (se pärmens insida). I övrigt böjs dessa adjektiv på samma sätt som нóвый, enligt 2.4.1.

I följande kasus uppträder skenbart 'mjuka' ändelser:

singular

- mask** N Ру́сский язы́к менá оче́нь интересу́ет.
 Ryska språket intresserar mig mycket.
 A Онá изучáет ру́сский язы́к.
 Hon studerar ryska.
mask neutr I Стрóгим взглýдом он застáвил менá ути́хнуть.
 Med en sträng blick fick han mig att tystna.

i hela plural

- N Мáленькие де́ти игра́ют во дворé.
 De små barnen leker på gården.
 G Близких рóдственников у него нет.
 Han har inga nära släktingar.
 D Я тепéрь пишú своíм дорогýм друзья́м.
 Jag skriver nu till mina kára vänner.
 A Он ча́сто читáет ру́сские газéты.
 Han läser ofta ryska tidningar.
 Он навестíл свойх ру́сских друзéй.
 Han besökte sina ryska vänner.
 I Печь тóпится сухýми дровáми.
 Spisen eldas med torr ved.
 L Он говорýт о мáленьких де́вочках.
 Han talar om de små flickorna.

2.6 Adjektiv med stam på ж, щ; ч, ѩ

2.6.1 Stambetonade adjektiv på ж, щ, ч, ѩ får 'mjuka' ändelser i både singular och plural.

Observera, att efter ж, щ; ч, ѩ skrivs inte я/ю utan а/у.

	mask	neutr	fem	plural
N	хоро́ший	хоро́шее	хоро́шая	хоро́шие
G	хоро́шего		хоро́шей	хоро́ших
D	хоро́шему		хоро́шей	хоро́шим
A	хоро́ший хоро́шего	хоро́шее	хоро́шую	хоро́шие хоро́ших
I	хоро́шим		хоро́шай	хоро́шими
L	хоро́шем		хоро́шай	хоро́ших
N: mask sing		fem sing	neutr sing	
хоро́ший мальчик		хоро́шая погода	хоро́шее пальто	
en bra pojke		vackert väder	en bra rock	
 N plural alla genus:		хоро́шие мальчики	кни́ги	пальто
		bra pojkar	böcker	rockar

Lägg märke till objektsformerna (enligt 1.12, 1.30):

Преподаватель учит хоро́шего ученика / хоро́ших учеников / учениц.

Läraren undervisar en bra elev / bra elever (manliga och kvinnliga)

Я читáю хоро́ший ромáн /хоро́шие ромáны/ кни́ги.

Jag läser en bra roman / bra romaner / böcker.

2.6.2 Ändelsebetonade adjektiv på ж, щ får i singular 'hårdas' ändelser, i plural är ändelserna skenbart 'mjuka'.

Observera, att efter ж, щ skrivs ej ы utan и.

sing	maskulinum	(stad)	neutrum	(sjö)	femininum	(rum)
N	большо́й	гóрод	большóе	óзеро	большáя	кóмната
G	большóго	гóрода	большóго	óзера	большóй	кóмнаты
D	большóму	гóроду	большóму	óзеру	большóй	кóмнате
A	{ большо́й большóго	город тигра (tiger)	большóе	óзеро	большúю	кóмнату
I	большíм	гóродом	большíм	óзером	большóй	кóмнатой
L	в большóм	гóроде	большóм	óзере	большóй	кóмнате

	plural	alla genus	(hus)	(byggnader)	(rum)
N	больши́е	домá	здáния	кóмнаты	
G	больши́х	домóв	здáний	кóмнат	
D	больши́м	домám	здáниям	кóмнатам	
A	{ больши́е больши́х	{ домá ти́гров	{ здáния здáниями	{ кóмнаты собáк (hundar)	
I	больши́ми	домáми		кóмнатами	
L	в больши́х	домáх	здáниях	кóмнатах	

2.7 Adjektiv med stam på -j

Dessa är fåtaliga. De är huvudsakligen avleddningar av benämningar på personer och djur, t ex человéчий av человéк *människa*, вóлчий av вólk *varg*. Till böjningsgruppen hör också ordningstalet трéтий *tredje*. Observera att nominativformerna är substantiviska!

	sing mask	neutr	fem	plural
N	трéтий	трéтье	трéтья	трéтьи
G	трéтьего		трéтьей	трéтьих
D	трéтьему		трéтьей	трéтьим
A	{ трéтий трéтьего	трéтье	{ трéтью трéтью	{ трéтьи трéтьих
I	трéтьим		трéтьей	трéтьими
L	трéтьем		трéтьей	трéтьих

Plural av третий används bl a i betydelsen *åter andra*.

Märk uttrycket трéтьего дня *i förrgår*.

2.8 Vilka adjektiv är 'mjuka'?

En framträdande grupp bland de fåtaliga 'mjuka' adjektiven är sådana som är avledda med ändelserna -ний/-енний/-шний av substantiv, adverb, prepositioner och som betecknar *tid*, ordningsföld och *plats*. Förteckningen nedan upptar några av de vanligaste.

'årstidsadjektiv'	
зýмний (зимá <i>winter</i>)	vinter-
осéнний (óсень f. <i>höst</i>)	höst-
весéнний (весна <i>vår</i>)	vår-
лéтний (léто <i>sommar</i>)	sommar-

'dygnsadjektiv'	
úтренний (úтро <i>morgon</i>)	morgon-
вечéрний (вéчер <i>kväll</i>)	kvälls-
ráнний (ráно <i>tidigt</i>)	tidig
пóздний (пóздно <i>sen</i>)	sen
záвтрашний (záвтра <i>i morgon</i>)	morgondagens
вчерáшний (вчера <i>i går</i>)	gårdagens
сегóдняшний (сегóдня <i>idag</i>)	dagens

'positionsadjektiv'

дáльний (далъ <i>fjärran</i>)	fjärran
блíжний (близ/кий/)	närbelägen
вéрхний (верх <i>överdel</i>)	övre
срéдний (средá <i>mitt</i>)	mellan-
níжний (ни́з/кий/ <i>låg</i>)	nedre
внéшний	yttre
внúтренний	inre
záдний (/на/zád <i>tillbaka</i>)	bakre
перéдний (péред <i>framför</i>)	främre
послéдний (пóсле <i>efter</i>)	sista
домáшний (дом <i>hus</i>)	hemma-, hus-
vidare	
сосéдний (сосéд <i>granne</i>)	grann-

Märk också de två färgadjektiven сýний *mörkblå* och кáрий *brun*.

2.9 Мáлеңкый Вáня

Maskulina personbeteckningar som slutar på -a/-я böjs enligt andra deklinationen (1.26), dvs som feminina substantiv. Sådana maskulina substantiv med feminin form är långt ifrån ovanliga, eftersom man hit räknar bl a alla smeknamn av typen Вáня, Сáша. Se 1.2.3a. Vidare hör ord som мужчýна *man* och юноша *yngling* hit.

Dessa substantivs naturliga genus markeras genom att ett eventuellt adjektivattribut eller pronomen — och i förekommande fall preteritumformen av predikatsverbet — har maskulin form.

singular

N	Мáлеңкый Вáня игрáл во дворé.
G У	мáлеңкого Вáни нóвый мяч.
D	мáлеңкому Вáне нóвые тýфли.
A	мáлеңкого Вáню.
I	мáлеңким Вáней идёт в цирк.
L	мáлеңком Вáне.

plural

N Тóлько	пожилýе мужчýны рабóтают там.
G/A В бáне он вíдел	пожилýх мужчýн.

osv

N Lille Vanja lekte på gården.	A Mamma älskar lille Vanja.
G Lille Vanja har en ny boll.	I Hon och lille Vanja går på cirkus.
D Mamma har köpt nya skor åt lille Vanja.	L Hon tänker på lille Vanja.
- pl.
- N Bara medelålders män arbetar där.
- G/A I bastun såg han medelålders män.

2.10 В столо́вой — adjektiv använda som substantiv

singular

N На заво́де есть хоро́шая	столо́вая
G В гости́нице нет	столо́вой
D Как мне пройти́ к	столо́вой?
A Мы вошлí в	столо́вую
I Вот стойт заведу́ющий*	столо́вой
L Мы всегда́ обе́даем в это́й	столо́вой
-
N På fabriken finns en bra matsal.	
G I hotellet finns ingen matsal.	
D Hur ska jag komma till matsalen?	
A Vi gick in i matsalen.	
I Där står föreståndaren för matsalen.	
L Vi äter alltid middag i den här matsalen.	

2.11 Некоторые прилагательные часто употребляются как существительные

Liksom i svenska förekommer i ryskan ett flertal adjektiv, vilka kan användas utan utsatt huvudord; de fungerar då som substantiv. Beroende på vilket huvudord som underförstås har dessa adjektiv olika genus- eller numerusform: somliga är femininer, andra maskuliner, neutrer, eller plural.

больнóй, больнáя, больныé	den sjuke/sjuka, de sjuka
знакомый	en bekant
роднóй / = рóдственник/	en släkting
рабóчий	en arbetare
смéртный	en dödlig

У него много знакомых.

Han har många bekanta.

Flera av dessa adjektiv kan också ha ett huvudord:

Знакомый мужчина кланялся мне.

En bekant herre hälsade på mig.

прихóжая tambur	вáнная badrum
столо́вая matsal	убóрная toalett
гости́ная salong	кладовáя skafferi
на́бережная kaj, strandväg	мостовáя gatläggning
лёгкие (pl.) lungor	запятáя kommatecken

* Verbet завéдоватъ liksom pres. participet завéдующий, vilket senare numer övergått till ett substantiv, står med instrumental.

слáдкое dessert	жаркóе stek	
пиróжное bakelse, kaka	морóженое glass	
шампáнское champagne	живóтное djur	
портнóй skräddare	учёный vetenskapsman	
дежúрный vakthavande	m.fl.	
Märk	några adverbiella uttryck, bildade av preposition + adjektiv utan huvudord: Он оди́н оста́лся в живы́х. Она́ зачасту́ю говори́ла про это.	Han var den ende kvar i livet. Hon talade ideligen om detta.

2.12 Adjektivens kortform

I maskulinum består adjektivets kortform av själva böjningsstammen utan tillägg av -ый, se 2.1.2. Ibland förekommer i maskulinum inskott av o/e. Femininum, neutrum och plural har samma ändelser som hårdta substantiv. Beträffande bildning och betoning, se 3.4.

Märk Kortformer av mjuka adjektiv förekommer mycket sällan.

2.13 Kortformernas användning

Enligt 2.1.2 används adjektivets kortformer (jämsides med långformerna) som predikatsfyllnad (se även 8.4.1 e,f). Märk följande fall:

2.13.1 Några mycket vanliga adjektiv har endast kortformer. Som attributiva motsvarigheter fungerar då andra adjektiv.

рад, ráда, ráды (+dat.)	glad (över)
должен, должна, (должно)	
должны	tvungen, skyldig
согласен, согласна, согласны	enig, ense
Я очень рад вáшему приéзу.	Jag är mycket glad över er ankomst.
Она́ должна бы́ла уéхать.	Hon var tvungen att resa bort.
Вы мне должны 5 рублéй.	Ni är skyldig mig 5 rubel.
Вы согласны со мнóй?	Är ni ense med mig?

2.13.2 I några fall har kortformen en annan betydelse än långformen:

kortform	långform
Он прав	han etc. har rätt
она́ правá	
мы, вы, онí прáвы	прáвый höger
(men: это прáвильно det är rätt;	направо } till höger) спráва }

Пять ми́нус два равнó трём	равный jämnn
fem minus två är lika med tre	
будь добр/добра ...!	добрый god
бúдьте добры ...!	(добрый вéчер! доброе úтро!)
(= пожáуйста!)	
Var snäll och ...!	
Виновáт /виновáта/	виновáтый skyldig
(= извинíте!) Ursäkta!	(= винóвный)

2.13.3 Kortformer används ibland för att ange en tillfällig eller känslobetonad egenskap (citat från Tjechov):

И как нíзок, бесчеловéчен я!
Ивáну Дýмитричу стáло казáться,
что кóмнаты тёмны, малы и нíзки,
что вечерá длинны и скучны ...

Så usel (låg) och omänsklig jag är!
Ivan Dimitritj började tycka att rummen verkade mörka, ynkliga och låga,
att kvällarna var långa och tråkiga.

Märk	Även i vardagsspråket förekommer kortformer med liknande nyans. De är då vanligen utbildade med ett personligt pronomen i dativ:	
	Мне всé равнó!	Det gör detsamma!
	Эти тýфли мне малы.	De här skorna är för små /för mig/.
	Это пальто вам немнóго свобóдно.	Den här rocken är lite för stor (eg. ledig) /för er/.
	Это плáтье мне ýзко.	Den här klänningen är för trång /för mig/.
	Хитёр мáльчик!	Det var mig en listig en!

2.13.4 Av följande adjektiv är kortformer vanliga, när de står utbildade med bestämning.

Сиби́рь богáта нефтью (instr.).	Sibirien är rikt på olja.
Он достóин } Она достóйна } похвалы (gen.)	Han/Hon är värd beröm.
Мы готóвы к отъéзу.	Vi är redo för avresa.
Я намéрен/a/ согласýться.	Jag tänker samtycka.
Я обýзан успéхом моему дру́гу. (instr.) (dativ)	Jag har min vän att tacka för framgången.
Он похóж } Она похóжа } на отцá (ack.)	Han/Hon/De liknar sin far.
Они похóжи }	
Я уvéрен/a } Мы уvéрены } в том, что ...	Jag/Vi är övertygade om att ...
Он } Она } ко всему { способен.	Han/Hon/De är i stand till allt.
Они } Она } способна.	
Она хорошá собой.	Hon är söt.

Я { довóлен довóльна Мы довóльны }	этим (instr.)	Jag är nöjd Vi är nöjda
--	----------------------	----------------------------

med detta.

2.13.5 Kortformerna av adjektivet **нúжный behövlig** används för att uttrycka *jag behöver något*

Мне нúжен новый шарф. нужнá новая книга. нúжно новое пальто. нужнý новые тóфли.	Jag behöver en ny halsduk. en ny bok. en ny rock. nya skor.
--	---

Märk att ”det man behöver” är subjekt och att ”den behövande” står i dativ, alltså egentligen ”för mig är behövlig en halsduk”.

2.13.6 Adjektivets kortform i neutrum används som adverb. Se vidare 3.2.

2.14 Ett mellanting mellan adjektiv och adverb utgör *predikativerna* (”tillståndsorden”), se vidare 3.20.

2.15 Participens kortformer

De passiva participen — presens och preteritum — har både kort- och långformer. Kortformerna är viktiga för bildningen av passiv form hos verbet. Se 6.54!

2.16 Adjektiv som saknar kortform

En viss typ av adjektiv, nämligen de som är direkt avledda av substantiv — ofta ämnesnamn — saknar kortformer.

Дом деревéйный (= из дерева). Эти часы золотые (= из золота).	Huset är av trä. Den här klockan är av guld.
--	---

Även andra adjektiv saknar kortform, så t ex
большóй stor — som kortform används **велик**.
мáленький liten — kortform **мал** (eg. av **мáлый**).

2.17 Adjektivets komparation

Стéпени
сравнéния
прилагáтельного

I svenska kompareras adjektiven antingen med ändelser eller med hjälppord:

positiv:	Vättern är djup.	Boken är intressant.
komparativ:	Genévesjön är djupare.	Filmen är <i>mera</i> intressant än vacker.
superlativ:	Bajkalsjön är djupast.	Pjäsen är den <i>mest</i> intressanta jag sett på längre.

2.18

I ryskan kompareras adjektiv på liknande sätt som i svenska: med ändelser eller med hjälppord — ibland med bådadera. I förra fallet talar vi om **ändelsekomparation**, i det senare om **sammansatt komparation**. Se även 2.31.

2.19

Sammansatt komparation

De flesta adjektiv kan kompareras med hjälppord,

i komparativ *более* > + långform
i superlativ *сáмый* >

более är ett oböjligt adverb (*mera*), medan *сáмый* böjs som ett hårt adjektiv (2.4). I litterärt språk möter man ibland *наиболее* i stället för *сáмый*. (*более* kan även förstärka adjektivets kortform.)

I ställning före huvudordet (som attribut):

положительная
сравнительная
превосходная
стéпени

Это интересная книга.	Detta är en intressant bok.
Это более интересная книга.	Detta är en intressantare bok.
Это сáмая (наиболее) интересная книга.	Detta är den intressantaste boken.

I ställning efter huvudordet (som predikatsfyllnad):

Эта книга интересна/я.	Den här boken är intressant.
Эта книга более интересна/я.	Den här boken är intressantare.
Эта книга — сáмая (наиболее) интересная.	Den här boken är intressantast/eller den intressantaste.

2.20

När två led jämförs, sättes *чем* efter sammansatt komparativ.

Se även 2.28. Kommatecken sätts ut framför *чем*:

Сегóдняшняя лéкция былá
более интересна, чем
вчера́шняя.

Dagens föreläsning var intressantare än gårdagens.

2.21

För att uttrycka 'negativ komparation' används *мéнее*: *это мéнее интересная книга* en *mindre intressant bok* — och *наимéнее*: *наимéнее интересная книга* den *minst intressanta boken*.

2.22 Ändelsekomparation

- 2.22.1** Komparativ bildas med någon av ändelserna -ee (-ей i talspråk och ibland i poesi), -e och -ше: новее nyare, лéгче lättare, лúчше bättre. Ändelsekomparativ kan dock inte bildas av adjektiv som slutar på -ский. Angående bildningen se vidare 2.23—25.

Märk Ändelsekomparativ kan bara stå efter huvudordet och är oböjlig: Эта кни́га интереснее. Den här boken är intressantare.

- 2.22.2** Superlativ bildas med ändelsen -ейший, som fogas till adjektivstammen. Slutar denna på г, к eller х, förändras stamkonsonanten г > ж, к > ч, х > ш, och -ейш- utbytes mot -айш-: новéйший *nyaste*; высочáйший *högsta*; близáйший *närmaste* och нижáйший *lägsta*. Betoningen ligger vanligen på ändelsen (alltid om positivformen är tvåstavig).

Ändelsesuperlativ kan inte bildas av adjektiv som slutar på -ский, -овий, -лый samt -чивый, -оватый, -астый, -истый, -учий.

Av några få adjektiv bildas en superlativ på -ший, se 2.26. Superlativformerna på -ейший/-айший används icke i talspråk, de tillhör sakprosans och skriftspråkets olika stilarter. Om användningen se vidare 2.27.

Märk Superlativformerna på -ейший/-айший/-ший böjs enligt 2.6.1, och står såväl före som efter huvudordet.

2.23 Komparativ på -ee

Komparativ med ändelsen -ee bildas till de flesta adjektiv med undantag för dem som nämns nedan i 2.24; ändelsen läggs till adjektivstammen, som man får när man tagit bort -ый/-óй/-ий från långformen i maskulinum singular:

новый — [нов]	новее	nyare
тёплый — [тёп(е)л]	теплее	varmare
красивый — [краси́в]	краси́вее	vackrare
холодный — [холо́д(е)н]	холоднéе	kallare
интересный — [инте́рэц(е)н]	инте́рэснее	intressantare
важный — [вáж(е)н]	важнéе	viktigare

De flesta tvåstaviga adjektiv betonar komparativändelsens första -e-, новее, теплее etc.

Flerstaviga adjektiv bibehåller stambetoningen i komparativformen, краси́вее, интереснее osv. Undantag är bl a: холоднéе, здоровéе friskare, веселéе gladare.

2.24 Komparativ på -e

Komparativ med ändelsen -e bildas till adjektiv, vars stam slutar på г, к, х — д, т, ст; dessa stamkonsonanter undergår förändring.

г, д > ж

дорогóй — дорóже — дyrare
стрóгий — стрóже — strängare

молодóй — молóже — yngre
(jfr 2.25)

к, т > ч

góркий — góрче — bittrare
góрше — sorgligare
громкий — грómче — högre
(om ljud)
крéпкий — крéпче — starkare

лёгкий — лéгче — lättare
мягкий — мягче — mjukare
яркий — ярче — klarare
богатый — богáче — rikare

х > ш

ти́хий — ти́ше — tystare

ст > щ

простóй — прóще — enklare
тóлстый — тóлще — tjockare

чи́стый — чи́ще — renare
ча́стый — ча́ще — oftare

в > вл

дешёвый — дешéвле — billigare

Märk Mer eller mindre oregelbunden komparativ bildar:

блíзкий — блíже — närmare
ни́зкий — ни́же — lägre
высóкий — вы́ше — högre
большóй — бóльше — större
плохóй — хóже — sämre

широ́кий — шíре — bredare
глубóкий — глúбже — djupare
рédкий — рéже — sällsyntare
у́зкий — у́же — trängre
слáдкий — слáще — sötare

2.25 Komparativ på -ше

Komparativ med ändelsen -ше bildas till några få vanliga adjektiv. (Några av dessa har även en attributiv komparativ på -ший med speciell användning; se 2.26.)

мáленький — мéньше mindre
хорóший — лúчше bättre
далёкий — дáльше avlägsnare
долгий — дóльше längre (om tid)

тónкий — тóньше tunnare
молодóй — млáдше yngre
(i tjänsten); se 2.24
стáрый — стáрше äldre

стáрше används endast om människor; om saker används den 'regelbundna' formen старéе:

Сáша нá три гóда стáрше менá.
Наш дом старéе, чем у сосéда.

Sasja är tre år äldre än jag.
Vårt hus är äldre än grannens.

2.26 Attributiv komparativ på -ший

/хороший/ — лúчший — den bättre

Märk att formen лúчший även har superlativ betydelse = *den bäste*. Vanligen markeras dock superlativen med сáмый eller наи-:
 Пáвел /сáмый/ лúчший Paul är klassens bäste elev.
 (наилúчший) учéник в клáссе.

/молодóй/ — млáдший	— yngre/yngst	{ om syskon, barn
/стáрый/ — стárший	— äldre/äldst	{ och i rangordning
Егó стárший сын		Hans äldste son.
Моя́ млáдшая сестrá на		Min yngre/yngsta syster är fyra
четыре гóда молóже менá.		år yngre än jag.
млáдший лейтенáнт		fänrik
/большóй/ — бóльши́й	större	/нýзкий/ — нýзши́й lägre
/мáле́нький/ — мéньши́й	mindre	/высóкий/ — вы́сши́й { högre högst

Märk Dessa adjektiv används ej om konkreta substantiv utan i vissa uttryck, t ex
 высшее учéбное заведéние /ВУЗ/
 большею ча́стью till större/största delen
 в мéньшей стéпени i mindre grad
 нýзши́й тип живóтных lägre stående djur

2.27 Ett större rum

Eftersom komparativ/superlativformerna på -ший av ovanstående adjektiv — utom лúчший (och млáдший/стárший med speciella betydelser) — icke kan användas framför konkreta substantiv, använder man här den efterställda komparativen på -ше, resp. den sammansatta superlativen med сáмый (eller andra synonyma uttryck).

Он получíл кóмнату
больше моéй.

Han fick ett större rum än jag.

Пáвел úчится лúчше,
чем Ивáн.

Paul är en bättre elev (eg. lär sig
bättre) än Ivan.

Москá — сáмый большóй
гóрод /крупнéйши́й гóрод/
СССР.

Moskva är den största staden i
Sovjetunionen.

Это сáмый мáле́нький
/крóшечный/ кусóчек.
Верхóвный Совéт СССР.

Det är den allra minsta /lilla/
biten.
Högsta rådet i SSSR.

- 2.28** Vid jämförelse mellan två föremål används чём eller genitiv efter en ändelsekomparativ. Jämför 2.20.
Сего́дня погóда ху́же, чём
вчера́.	Idag är vädret sämre än igår.
Брат был вýше сестры́.	Brodern var längre än systern.
- 2.29** Absoluta komparativer av den i svenska så vanliga typen ”en äldre herre”, ”en yngre dam” förekommer ej i ryskan. I dessa fall används andra uttryck, såsom пожилой мужчина, молодая женщина.
- 2.30** Superlativer på -ейши́й/-айши́й används ibland i skriftspråket för att uttrycka synnerligen hög grad av en egenskap:
Пу́шкин — величáйши́й рúсский по́эт.	P. är den störste (en synnerligen framstående) rysk/e/ skald/en/.
Широчáйши́е ма́ссы одобráют это решéние.	De stora massorna godkänner detta beslut.
- Märk de två formerna ближáйши́й och дальне́йши́й, vilka har speciell användning:
Ра́бота бу́дет зако́нчена в ближáйшее вре́мя.	Arbetet kommer att färdigställas inom närmaste tiden.
Напиши́ мне о дальне́йшей ра́боте!	Skriv till mig om det fortsatta arbetet (om ytterligare arbete)!

2.31 Sammanfattning av adjektivets komparation

Bland den mångfald av former som den ryska adjektivkomparationen erbjuder används endast några få i talspråket och det lediga skriftspråket, medan det litterära och administrativa språket och sakprosa spelar över hela registret av former. I ledigt språk används ändelsekomparativ på -ee, -e, -ше som fungerar både som predikatsfyllnad, adverbial och efterställt (oböjligt) attribut. Som superlativ används företrädesvis den som är sammansatt med сáмы́й. Ett ’normalt’ komparationsschema får följande utseende:

но́вый ny	новéе nyare	сáмы́й но́вый nyast
-----------	-------------	---------------------

Detta schema gäller naturligtvis under förutsättning, att adjektivet kan bilda ändelsekomparativ.

- 2.31.1** Som efterställt (oböjligt) attribut förses ofta ändelsekomparativen med förstavelsen по- som kan ha en mildrande innebörd (’lite’):
Я хотéл бы кóмнату побóльше.	Jag skulle vilja ha ett lite större rum.

Adjektiv 2.31.2—2.35.1

2.31.2 Ibland inskjutes mellan substantivet och komparativen på -е, -е, -ше det relativa pronominet **который**, varigenom komparativen blir predikatsfyllnad:

Он переéхал в квартиру,
котóрая подешéвле.

Han flyttade till en billigare
våning.

2.32 Förstärkningsord framför komparativer av adjektiv och adverb

Ещё *ännu*, всё *allt*, горáздо *betydligt*, *mycket*, как мόжно *så... som möjligt*, немнóго, немнóжко *litet*, по- *litet*:

Горáздо лúчше	Mycket bättre
(Men: Очень хорошо)	Mycket bra).
Говорí ещё грóмче!	Tala ännu högre!
Становíлось всё теплее.	Det blev allt varmare.
Напишí мне как мόжно скорéй!	Skriv så snart som möjligt!
Потýше, ребя́та!	Lite tystare, ungar!

2.33 Possessiva adjektiv

Máшина мýшка = мýшка Máши (Masjas nalle)

Genitivattributet — om detta är ett namn eller en personbeteckning — kan i vardagsryska ibland uttryckas med adjektiv, som avleds av namn eller substantiv med hjälp av ändelserna **-ин/-ын; -ев/-ов**.

mask	neutr	fem
N Máшин брат	Мáшино письмо	Мáшина сестрá
G	Мáшина бráта, письмá	Мáшиной сестры
D	Мáшину бráту, письмú (Мáшиному)	Мáшиной сестрé
A	Мáшина бráта	Мáшину сестрú
I	Мáшиным бráтом, письмóm	Мáшиной сестróй
L	о Мáшином бráте, письmé	о Мáшиной сестré
pl. N	Мáшины бráтья, пíсьма, сёстры, övriga kasusformer enligt 2.4.1.	

Som synes har possessiva adjektiv (som egentligen är kortformer) **substantiv-ändelser** i maskulinum/neutrum i alla kasus utom I och L, men i femininum är ändelserna **adjektiviska** utom i N och A. I plural är endast ändelsen i N (A) substantivisk.

2.34 Familjenamn

Många ryska familjenamn slutar på **-ов/-ев, -ин/-ын**. De böjs som **possessiva adjektiv** (se ovan 2.33) utom i maskulinum lokativ singular, där ändelsen är **-е** (som hos ett substantiv).

	mask	fem	plural
N	Петróв	Петróва	Петróвы
G	Петróва	Петróвой	Петróвых
D	Петróву	Петróвой	Петróвым
A	Петróва	Петróву	Петróвых
I	Петróвым	Петróвой	Петróвыми
L o	Петróве	о Петróвой	о Петróвых

Märk Ortnamn på **-ово/-ево; -ыно/-ино** böjs vanligen som hårliga substantiv.

Märk Familjenamn på **-ый, -ой, -ий** böjs som motsvarande adjektiv.
Вы читáли ромáн Льва Толстóго? Har ni läst romanen av Leo Tolstoj?

2.35 Ryska namn

Иván Николáевич Петróv	Марíя Николáевна Петróva
Varje ryss har tre namn:	
íмя förfädernamn:	Иván Марíя
óтчество fadersnamn:	Николáевич Николáевна
фами́лия familjenamn:	Петróv Петróva

2.35.1 Fadersnamnet, som innehåller 'son/dotter till', bildas av faderns namn i genitiv, varvid genitivändelsen utbyts mot följande avledningsändelser:

faderns namn slutar i G på:	sonen	dotttern
-а Пáвел: Пáвла	-ович Пáвлович	-овна Пáловна
-я Андрéй: Андрéя	-евич Андрéевич	-евна Андрéевна
-и/-ы Илья: Ильí Фомá: Фомý	-и́ч/-ич Ильíч Фомýч	-и́нична/-и́нична Ильíнична [-шна] Фомýнична [-шна]

Märk Fadersnamn böjs enligt 1.17 resp. 1.26.

2.35.2 Ryska personnamn böjs (jfr 1.41.3)

- Навестите Пáвла Пáвловича! Ему очень плохó.
- Непремéнно зайдú к Пáвлу Пáвловичу. А где он сейчáс живёт?
- У Петróвых на Садóвой.
- Besök Pavel Pavlovitj! Han är mycket dålig.
- Visst ska jag gå till Pavel Petrovitj. Men var bor han nu?
- Hos Petrovs på Sadovaja.

Adverb

Нарéчия

- 3.1** Ord som uppträder som bestämningar till ett verb (tala *högt*), ett adjektiv (*ganska klok*), ett annat adverb (*mycket ofta*) brukar kallas adverb. Som satsdel benämnes de **adverbial**. Adverb är ord med mycket skiftande ursprung.
- 3.2** De ryska adverben indelas här efter **bildningssätt** i följande grupper:
- a adverb på -о eller -е, bildade av adjektivens (participens) kortformer i neutrum (jämför svenska adverb på -t, t ex *högt*);
 - b adverb på -и (ev med förstavelsen по-), bildade av adjektiv på -ский/-цкий/-ий;
 - c adverb bildade av preposition + adjektiv/adverb, t ex *вправо*;
 - d adverb bildade av substantiv — antingen en "stelnad" kasusform av detta (дóма *hemma*) eller preposition + substantiv (втáйне *i smyg*), se även 1.21.1 b och 1.21.2 märk;
 - e adverbIELLT använda verbformer (не спешá *makligt*, egentligen *icke skyndande*, se 6.57.1 märk 3);
 - f s k pronominella adverb (так *så*, почему *varför* etc.).

3.3 Adverb på -о

Adjektivens kortformer i neutrum fungerar som adverb eller (som satsdelen) **adverbial** (svrarar på frågan *hur*, *var*, *när* m m). Om bildningen av adjektivens kortformer talas i 2.1.2 och 2.12.

- 3.4** Kortformernas betoningsförhållanden är rätt komplicerade, och nedan ges endast exempel på några vanliga betoningstyper hos adjektivs kortformer. Neutrums/adverbformerna anges med **fetstil**.

3.4.1 Stambetoning:

långform	kortform			
	mask	fem	n./adverb	plural
богáтый	богáт,	богáта,	богáто,	богáты
красíвый	красíв,	красíва,	красíво,	красíвы

rik/t
vacker/t

3.4.2 Ändelsebetoning:

långform	kortform				plural
	mask	fem	n./adverb		
лёгкий	лёгок,	легкá,	легкó,	легкý	lätt
смешнóй	смешон,	смешнá,	смешнó,	смешны	löjlig/t
тёмный	тёмен,	темнá,	темнó,	темны	mörkt/t
тёплый	тёpel,	теплá,	теплó,	теплý	varm/t
тяжёлый	тяжёл,	тяжелá,	тяжелó,	тяжелý	tung/t
хоро́ший	хорош,	хорошá,	хорошó,	хорошý	bra—väl
высóкий	высóк,	высокá,	высокó,	высокý	hög/t
глубóкий	глубóк,	глубокá,	глубокó,	глубокý	djup/t
широкий	широк,	широкá,	широкó,	широкý	bred—brett
твёрдый	твёрд,	твердá,	твёрдо,	твердý	fast
больнóй	бóлен,	больнá,	бóльно*,	больны	sjuk—illa

3.4.3 Rörlig betoning, femininum ändelsebetonad, övriga former stam-betonade:

дорогóй	дорог,	дорогá,	дорого,	дороги	dyr/t
вíдный	вíден,	виднá,	вíдно,	вíдны	synlig/t
молодóй	мóлод,	молодá,	мóлодо,	молоды	ung/t
весёлый	вéсел,	веселá,	вéсело,	вéселы	glad—glatt
дешёвый	дёшев,	дешевá,	дёшево,	дёшевы	billig/t
короткий	кóроток,	короткá,	кóротко,	коротки	kort
плохóй	плох,	плохá,	плохо,	плохи	dålig/t
пóлный	пóлон,	полнá,	пóлно,	полнý	full/t

Märk i talspråk används två adverbformer av adj. здорóвый *frisk*:

1. здорово / = óчень/ *mycket, ordentligt, väldigt*
Вчera здорово устáл. I går var jag väldigt trött.
2. Здорóво! / = зdrávstvuy!/ *Hej!*

Likaså har пóлный två former på -o

1. полнó (adjektiv) *fullt*
2. пóлно /пóлноте/ (adverb) *nog, det räcker.*

* больно (med betoning på stammen) är adverb, dels med betydelsen *illa, ont*, dels — i talspråk — med betydelsen *mycket*.

Он больно ушиб руку.

Han skadade sig svårt i handen.

3.5 Kortformen i neutrum kan uppträda som predikatsfyllnad eller adverbial:

predikatsfyllnad

Это дёрево высокó.

Det här trädet är högt.

Это совершénно ясно.

Detta är fullkomligt klart.

Озеро спокóйно.

Sjön är stilla.

adverbial

Самолёт летít высокó.

Flygplanet flyger högt.

Он говорíл грómко и ясно.

Han talade högt och tydligt.

Она отвéтила спокóйно.

Hon svarade lugnt.

3.6 Adverb på -o bildade av particip på -иный/-тый och -мый

Preteritum particip passiv (6.46.c) liksom presens particip passiv (6.46.b), vilka uppträder med kortformer, bildar adverb på -o. Några av dessa har förlorat sin samhörighet med verbstammen och blivit förstärkningsord. Se 6.52!

Он совершénно свободно

Han talar ryska fullständigt
flytande.

говорít по-ру́сски.

Jag kommer absolut /säkert/.

Я непремéнно приду.

Rummet var utsökt inrett.

Кóмната быlá изы́сканно обстáв-
лена.

Han förtog detta avsiktligt.

Он умы́шленно умолчáл об этом.

Märk att adverbformerna stavas med -нн-!

3.7 Diminutivformer av adverb

I talspråk och vardaglig stil förekommer allmänt adverbbildningar på -енько, -онько, -енечко. De är diminutivformer liksom motsvarande adjektiv och har känslomässig anstrykning.

Приберí хорошéнько!

Städa ordentligt!

Поезжáй тихóнько!

Kör försiktigt!

3.8 Adverb på -e

Av presens particip på -ющий/-ящий (se 6.45, 6.53.1) bildas adverb på -e:

Мýтька понимáюще
улыбнúлся.

Mitka log förstående.

3.9 Adverbens komparation

De ryska adverben kan, liksom de svenska, kompareras:

3.10 Komparativ av adverb på -o

- 3.10.1** De adverb som består av adjektivets kortform i neutrum har liksom denna ändelsekomparativ på -ee (-ей) eller -e. Jämför 2.23 och 24!

Сего́дня ве́тер ду́ет сильнее,	Idag blåser det (vinden) kraftigare än igår.
Он бежит быстрее, чем я.	Han springer fortare än jag.
Отвеча́йте как можно скорее /скорéй!	Svara snarast möjligt!

- Märk** Komparativerna av adverb (liksom av adjektiv) får genom förstavelsen по- bibetydelsen *litet*.
Если возможно, говорите потише!
- Tala om möjligt lite/t/ tystare!

- 3.10.2** Några få adverb har komparativform på -ше/-же, ett par med varianter på -ee:

хорошо	лúчше	bra — bättre
плохо	хúже	illa — sämre
редко	réже	sällan — mera sällan
тонко	тóньше	tunt — tunnare
много	бóльше / бóлее	mycket — mera
мало	мéньше / мéнее	lite — mindre
рано	ráньше / раннее	tidigt — tidigare
поздно	пóзже / позднейе	sent — senare
далеко	дáльше / дáлее	långt — längre
долго	дóльше / (дóлее)	länge — längre

Varianterna på -ee används sålunda:

более och менее används nästan uteslutande för att bilda sammansatt komparativ, se 2.19. De övriga formerna tillhör huvudsakligen litteraturspråket.

- Märk** uttrycket и так dáлее /и т.д./ och så vidare /osv./

3.11 Superlativ av adverb på -o

bildas, liksom hos adjektiv, av komparativformen + **всех/всегó** (dvs än alla/än allt). Man använder **всех** när jämförelse med andra kan tänkas, och **всегó** när inbördes jämförelse avses:

Она пишет краси́вее всех. Hon skriver vackrast.

Он ча́сто захóдит к нам по Han tittar ofta in till oss på

вечерáм, но чáще всегó он
сидít dóма у себя в кабинéте.

kvällarna, men *oftast* sitter han
hemma i sitt arbetsrum.

- 3.12** I litteraturspråket möter man ibland en superlativ på -e, bildad av adjektivets ändelsesuperlativ på -ейши́й (2.30):
Благодарю вас покóрнейше! Jag tackar er ödmjukast!

- 3.13** Ett komparationsschema för ett adverb på -o, bildat av adjektivets kortform i neutrum, kan te sig på följande sätt:
Ивáн говорйт тíхо. Ivan talar *tyst*.
Пётр говорйт тíше. Peter talar *tystare*.
Áнна говорйт тíше всех. Anna talar *tystast*.

3.14 Sammansatt komparativ/superlativ

Som varianter utan någon nämnvärd betydelsekillnad möter komparativformer sammansatta med бóлее (och superlativer sammansatta med наибóлее).

3.15 Adverb på -и

- 3.15.1** Av adjektiv på -ский/-цкий, vilka i regel saknar kortformer, bildas adverb som slutar på -ски/-ци.
Он дру́жески помóг мне. Han hjälpte mig som en vän.

- 3.15.2** Likaså bildas av adjektiv på -j (av typen вóлчий, 2.7) adverb på -и:
Лисíца вóет в лесу́ — Räven ylar i skogen — det låter
звукít по-человéчыи. som en mänsklig.

3.15.3 En viktig typ utgör språk- och nationalitetsadverben.

Он говорйт по-швéдски	Han talar svenska
по-немéцки	tyska
по-англýйски	engelska
по-францúзски	franska
по-рýсски	ryska
по-дáтски	danska
по-норвéжски	norska
по-венгérски	ungerska etc.

- Märk Ett sådant adverb kan också stå som ett efterställt attribut (ifr 2.31):
Пóдали судáк по-польски. Man serverade gös à la polonaise.

- 3.16** Adverben på -ски kan endast kompareras med hjälp av бóлее och наибóлее:
Бóлее иронíчески отзы- Mera ironiskt yttrar sig tidningen
вáется газéта Прáвда. Pravda.

3.17 Pronominella adverb

kallas de många sätts-, rums- och tidsadverb, vilka för länge sedan bildades i språket med utgångspunkt från pronomennstammarna с-, т-, к-, ин-, вес-. De kan indelas på ungefär samma sätt som pronomina: *frågande/relativa, demonstrativa, nekande* och *indefinita*. I tabellen nedan upptas några vanliga sådana adverb.

	frågande	utpekande
rumsadverb	где? var?	там där
	кудá? vart?	тудá dit
	откúда? varifrån?	оттúда därifrån тут } här здесь } сюдá hit отсю́да härifrån
tidsadverb	когдá? när?	тогда då сейчáс strax, nu тепéрь nu сегóдня idag
sättsadverb	как? hur?	так så
måttadverb	скóлько? hur mycket? наскóлько?	стóлько så mycket настóлько
orsaks- och avviktsadverb	почемý? отчегó? зачéм? для чегó?	потомý†/что/ därför /att/ оттогó†/что/ därför /att/ затéм†/чтобы/ i avsikt /att/ для тогó /чтобы/

Märk 1. затéм betyder vanligen *sedan, därefter* / = пóсле/.

Märk 2. стóлько, наскóлько, néскóлько används även som pronomen, se 4.15, 4.26, 4.27.3.

nekande	bestämda	obestämda
нигдé } нéгде* } ingenstans	гдé-то någonstans	гдé-нибудь någonstans кóе-гдé här och var
никудá } нéкуда* } åt inget håll	кудá-то åt något håll	кудá-нибудь åt något håll
ниотку́да } нéоткуда* } ingenstans ifrån	отку́да-то någon- stans ifrån	отку́да-нибудь någonstans ifrån вездé } överallt повсю́ду } отовсю́ду från alla håll
никогдá aldrig нéкогда* inte tid	когдá-то (некогда) en gång	когдá-нибудь } någon gång когдá-либо всегдá alltid иногдá ibland
никáк ingalunda	как-то på något sätt	кák-нибудь } кóе-кák кák-либо инáче annorlunda
нискóлько inte ett dugg	нéсколько en smula	
	почемý-то av någon anledning	почемý-нибудь av en eller annan anledning
нéзачем utan orsak, meningslöst		
нé за что ingen orsak, för all del (jfr 4.26.2 Märk)		

* dessa adverb används endast med infinitiv; se kommentar 3.17.5
† dessa adverb används huvudsakligen för att bilda konjunktioner.

3.17.1 De frågande adverben inleder även indirekt frågande bisats:

Где он живёт?

Я не знаю, где он живёт.

Мне неизвестно, откуда он приехал.

Var bor han?

Jag vet inte, var han bor.

Det är mig obekant, varifrån han kommit.

3.17.2 De frågande adverben används också som relativia adverb, dvs inleder relativ bisats, se 4.25.**3.17.3 De utpekande adverben** **там**, **туда**, **тогда**, **столько** fungerar också som determinativer till följande bisats:

Я был там, где он живёт.

Я пойду туда, где он живёт.

Я уйду тогда, когда он вернётся.

Он был столько же поражён, сколько и обрадован.

Jag var /på platsen/ där han bor.

Jag ska gå dit, där han bor.

Jag ska gå /min väg/, när han kommer tillbaka.

Han blev lika förvånad, som /han blev/ glad.

3.17.4 De nekande adverben sammansatta med **ни-** används i nekande satser med predikat, som rättar sig efter subjektet till person, genus och numerus. Predikatet måste alltid negeras med **не**; alltså **dubbel negation!**

Я нигде не нашёл товарища.

Я никогда не читал этой книги.

Он никуда не пошёл в воскресенье.

Я ниоткуда не жду писем.

Jag fann inte min kamrat någonstans.

Jag har aldrig läst den här boken.

Han gick ingenstans på söndagen.

Jag väntar inte brev någonstans ifrån.

3.17.5 De nekande adverben sammansatta med **не-** används i nekande opersonliga satser tillsammans med infinitiv (utsatt eller underförstådd). Ingen ytterligare negation förekommer. Satsens logiska subjekt står i dativ (s k *dativsubjekt*), och predikatet är **было**, **бýдет** eller saknas.

Нам не́где бы́ло останáв- ливаться.

Мне не́когда бы́ло читáть эту книгу.

Емú не́куда бы́ло пойtí в воскресéнье.

Vi kunde inte stanna någonstans.

Jag hade inte tid att läsa den här boken.

Han hade ingenstans att gå på söndagen.

3.17.6 De bestämda adverben sammansatta med -то används om plats, tid eller orsak, som är okänd för den talande men i övrigt känd eller bestämd:

Кни́га лежи́т гдे́-то в шкафу́.

Он поче́му-то опа́здывает.

Она́ зачё́м-то откры́ла дверь.

Boken ligger någonstans i skåpet.

Av någon anledning är han försenad.

Av någon anledning (okänd för mig) öppnade hon dörren.

3.17.7 De obestämda adverben sammansatta med -нибудь används om plats, tid eller orsak, som är oviktig för den talande:

Положи́ ве́щи кудá-нибудь!

Если он поче́му-нибудь опозда́ет, то мы не бу́дем ждать.

Lägg sakerna någonstans!

Om han av någon anledning kommer försent, så väntar vi inte.

3.18 Adverb bildade av substantiv

3.18.1 Mycket produktiv är den adverbbildning som utgår från ett substantiv i instrumental:

весно́й о́м våren

вérхом till häst

бегóм i språng

пешкóм till fots

мýгом på ett ögonblick

утром på morgonen

вéчером på kvällen

шágom i skritt; i sakta mak

m fl

3.18.2 En för talspråket säregen adverbiell användning av ett fåtal substantiv är nominativformerna страсть (lidelse), ужас (fasa) och смерть (död), som i denna ställning förlorat sin egentliga betydelse och blivit adverbiella förstärkningsord: *hemskt, rysligt, gräsligt*.

Смерть не люблю́ глúпых, —
вздохнúл Игнат. (Чехов)

Jag tycker rysligt illa om dumma
människor, suckade Ignat.

3.19 Интерéсно, что ...

Som inledning till en följande что-sats förekommer kortformer på -о/-е av adjektiv. De är ett slags predikativer, se 3.20.

Интерéсно, что ...

Det är intressant, att ...

Ясно (Очевíдно), что ...

klart (tydligt),

Смеши́но (Забáвно), что ...

löjligt (lustigt),

Стрáнно, что ...

egendomligt,

Извéстно, что ...

känt,

Желáтельно, чтобы ...

önskvärt,

Märk I stället för en что-sats följer ofta en infinitiv:

Трудно́ (Легкó) читáть эту кни́гу.

Det är svårt (lätt) att läsa den här boken.

3.20 Predikativer

Предикативы

I ryskan finns en grupp adverb — och adverbiellt använda ord — vilka används som predikatskärna i opersonliga satser utan predikatsverb eller med prediksverben было — будет eller становится *blir*, стáло *blev*, кажется *tycks*, дéляется *blir*, сдéлалось *blev*. Satsens logiska subjekt, där sådant finns, står i dativ, s k dativsubjekt. Predikativerna betecknar:

3.20.1

väderlek, temperatur, miljö:

Се́годня морозно и солнечно.

В комнатае светло, тепло и приятно.

В вагоне было тесно, душно и шумно.

Idag är det kallt och soligt.

I rummet är det ljust, varmt och behagligt.

I vagnen var det trångt, kvavt och stojigt.

3.20.2

fysiskt och psykiskt tillstånd, känslor:

Мне холодно.

Jag fryser.

Мне было жарко.

Jag var varm.

Мне страшно

Jag känner mig rädd

грустно

ledsen

весело

glad

жутко

obehaglig

приятно

tillbehaglig

Ей вдруг стало невыносимо противно. (Казекевич)

Plötsligt kände hon outhärdligt äckel.

Стыдно вам!

Fy skäms!

Märk

att som predikativ uppträder de i 3.18.2 nämnda, adverbiellt använda substantiven (jämte några andra):

Грех тебе так горько упрекать отца родного. (Пушкин)

Det är synd och skam att du så bittert förebrär din egen far.

Ему лень приниматься за работу.

Han *ids inte* att ta itu med arbetet.

Мне стало (было) жаль бабушку (ackusativ!).

Det gjorde mig *ont om* farmor.

3.20.3

förnimmelse: Anmärkningsvärd är här de två adverben видно (eg *synligt*) och слышно (eg *hörbart*), vilka som predikativ ersätter verben видеть *se* och слышать *höra*. Man kan jämföra följande satser:

	kortform av	
finit verb	adjektiv	predikativsats
Я слышу музыку.	Музыка слышна.	Слышино музыку.
Jag hör musik.	Musiken hörs.	Man hör musik.
Я вижу дорого.	Дорога видна.	Видно дорого.
Jag ser vägen.	Vägen syns.	Man kan se vägen.

Märk att i predikativsatsen liksom i en sats med finit verb står objekt (ackusativobjekt).

3.20.4 modalitet (dvs nödvändighet, möjlighet, förbud). Hit hör de viktiga predikativerna:

Мне нужно {	jag måste, är tvungen
надо {	jag skall/bör
можно	jag kan, jag får
невозможно	jag kan inte
нельзя	jag får inte
необходимо	jag måste nödvändigtvis

Dessa predikativ förbinds vanligen med en infinitiv.

Мне надо {	купить книгу.	Jag måste (är tvungen att) köpa boken.
	было купить книгу.	Jag måste (var tvungen att) köpa boken.
	будет купить книгу.	Jag måste (blir tvungen att) köpa boken.

Телеграмму необходимо	Telegrammet måste /ovillkorligen/ skickas idag.
отправить сегодня.	Ni får inte röka.
Вам нельзя курить.	Får jag komma in?
Можно войти?	Vi måste skriva ett brev till honom.
Нужно написать ему письмо.	

Märk att *måste* också uttrycks med enbart infinitivsats (dvs dativ+infinitiv):

Когда мне позвонить вам? När ska jag ringa er?
Se vidare 8.2.4.

Beträffande infinitivernas aspekt efter ovan nämnda predikativer, se 6.39.1–4.

Pronomen

Местоимéния

Pronomen är ord som kan ersätta alla slags substantiv och namn: jag, de, den, detta, som, vilken, vem, någon, ingen, många, sådan.

4.1 Personliga pronomen

4.1.1 Nominativ (subjektsform)

Личные местоимения	Я	рабóтаю	Jag	арбетар /функциони́рует
	Ты	рабóтаешь	Du	
	Он /Онó	рабóтает	Han /Den/Det	
	Она́	рабóтает	Hon	
	Мы	рабóтаем	Vi	
	Вы	рабóтаете	Ni	
	Они́	рабóтают	De	

Märk **он** och **она́** (se även 1.2) används om både personer och saker/företeelser.

Он/Она́ говорíт о погóде.

Han/Hon pratar om väder.

Тráктор } не рабóтает:

Traktorn } går inte;

Машíна } не рабóтает:

Bilen } går inte;

он /она́/ на ремóнте.

den är på lagning.

4.1.2 Genitiv/Akkusativ

Genitiv = ackusativ

Пáпа любít Pappa älskar	менý	mig	genitiv У менý есть брат. тебя́ dig егó honom/den/det её henne нас oss вас er их dem
	тебя́	dig	
	егó	honom/den/det	
	её	henne	
	нас	oss	
	вас	er	
	их	dem	

genitiv

У	менý	есть брат.
	тебя́	Jag (du, han, osv)
	*егó	har en bror.
	*её	
	нас	
	вас	
	*их	

* Se 4.1.6.

Märk att personliga pronomens objektsform i 3. person inte skiljer mellan levande och icke-levande.

— Где мой карандаш?
 — Вот он!
 — Я не вижу его.
 — Это мой муж. Вы знаете его?
 — Вот новое кресло! Я только что купил его.

— Var är min blyertspenna?
 — Här är den!
 — Jag ser den inte.
 — Det här är min man. Har ni träffats?
 — Här är en ny fåtölj! Jag har just köpt den.

4.1.3 Dativ

Dativ används som indirekt objekt, efter preposition, vid predikativer (3.20)

Ко** мне	пришёл товарищ.	En kamrat kom till mig.
Он тебе	дал книгу?	Gav han dig en bok?
Ему	надо работать.	Han måste arbeta.
Ей	нездоровится.	Hon mår inte bra.
Нам	скучно!	Vi har tråkigt!
Вам	сколько лет?	Hur gammal är ni?
К *ним	приходит врач.	Doktorn kommer till dem.

* Se 4.1.6. ** Se 4.1.7.

4.1.4—5 Instrumental

Он говорит Han talar	со**мной	med mig
	с тобой	med dig
	с* ним	med honom
он говорит Han talar	с*ней	med henne
	[с нейю]	
	с наими	med oss
	с вами	med er
	с* ними	med dem

Lokativ

он говорит Han talar	обо† мне	om mig
	о тебе	om dig
	о* нём	om honom
		om den/det
	о*ней	om henne
	о нас	om oss
о вас	om er	
о* них	om dem	

Formen ёю är ålderdomlig eller poetisk.

* Se 4.1.6 ** Se 4.1.7 † Se 4.1.8

4.1.6 Inskott av и framför 3. person av personliga pronomen

De med * betecknade formerna har alla ett и i början: när 3. person av personliga pronomen styrs av en egentlig (dvs enstavig, se vidare 7) preposition, måste и sättas framför pronominet. (Se dock 4.1.12).

Я не могу жить без него.

Jag kan inte leva utan honom /den.

Книга лежит на нём.

Boken ligger på det /den.

4.1.7 Framför formerna *мне* och *мной* får prepositioner som slutar på konsonant ett tillskott av *-o*.

Он не танцева́л со мной.

Во мне вы найдёте ве́рного
дру́га.

Han dansade inte med mig.

I mig skall ni finna en trogen vän.

4.1.8 Prepositionen *о* (*om*) har framför *мне* formen *обо*.

4.1.9 Tilltalspronomen

вы är det normala tilltalspronominet i ryskan, när man vänder sig till en eller flera personer, som man säger *ni* till, samt till flera, som man duar. Även om man tilltalar en vuxen med förnamn — enbart eller jämte fadersnamn (se 2.35) — används *вы*. ты är tilltalspronomen till barn, familjemedlemmar och nära släktingar och till mycket goda vänner.

вы skrivs med liten bokstav — i brev tecknas pronominet dock ofta med stor bokstav.

Ребя́та, вы пло́хо читáете!

Светла́на, вы пóняли мой
вопрóс?

Товáрищи офицéры, поздрав-
ляю вас с Пéрвым Ма́я!

Barn, ni läser illa!

Svetlana, förstod ni min fråga?

Officerskamrater, jag gratulerar
er på första maj!

4.1.10 Titlar och tilltalsord

Titlar kan i ryskan inte ersätta tilltalspronomen, såsom alltid är vanligt i svenska.

— Что же вы, доктор, читáете
лекции о вреде никотíна, а
сами курите?

— Позвольте, профессор,
спросить вас?

— Молодой человéк, вы не
скажете мне который час?

— Девушка, вы не знаете, как
мне доéхать до гостíницы
“Россия”?

Hur kommer det sig, att doktorn
föreläser om nikotinets skadliga
inverkan men själv röker?

Tillåter professorn, att jag ställer
en fråga?

Var snäll och säg mig /unge man/
vad klockan är.

Vet fröken hur jag skall ta mig
till hotell Rossija?

Som exemplen ovan visar används mycket ofta titlar och andra benämningar som tilltalsord eller lystringsord jämte tilltalspronominet. Observera särskilt *девушка* = *fröken, damen*.

Andra tilltalsord är *товарищ kamrat*, *гражданин medborgare*, (*дядя farbror*, *тётя tant*).

Märk Господин *herr*, госпожа *fru, fröken* används endast till utlänningar.

4.1.11 Мы с женой — Jag och min fru

Мы с мамой идём в цирк.	Jag och mamma går på cirkus.
Мы с тобо́й не бу́дем спóрить.	Du och jag ska inte grála.
Вы с женой переéхали на но́вую кварти́ру?	Har ni och er fru flyttat till den nya våningen?

4.1.12 Genitivformerna его *hans/dess*, её *hennes*, их *deras* används också som possessiva pronomen (4.4.5). I denna funktion sätts inget *и* framför dem, även om de står efter en preposition:

У его отца есть машина. Hans far har en bil.

4.2 Reflexiva pronominet **себя**

Возвратное
местоимение

Nominativform saknas

G Я нашёл	у себя	на столе книгу.
D Ты купи́ла	себе	новые ботинки?
A Он чу́вствует	себя	плохо.
I Вы взя́ли	с собой	все книги?
L Он́и́ много́го говори́ли	о себе.	

Jag hittade boken /hemma/ *hos mig* på bordet.

Har du köpt *dig* nya skor?

Han känner *sig* dålig.

Tog ni alla böckerna *med er*?

De pratade mycket *om sig* /själva/.

себяböjs alltså på samma sätt som ты (4.1.2—5).

Märk Som framgår av exemplen ovan syftar себя tillbaka på alla sorters subjekt, inte bara på tredje person. Alltså

Я чу́вствую	{	себя плохо.	Jag känner mig dålig.
Ты чу́вствуешь			Du känner dig dålig. etc.
Он {			
Она } чу́вствует			
Мы чу́вствуем			
Вы чу́вствуете			
Они чу́вствуют			

Jämför användningen av свой sin 4.4.2.

4.3 друг дру́га varandra

Nominativform saknas

G	Онý боя́тся друг дру́га.	De är rädda för varandra.
D	Онý звонíли друг дру́гу.	De ringde till varandra.
A	Онý лю́бят друг дру́га.	De älskar varandra.
	Онý смóтрят друг на дру́га.	De ser på varandra.
I	Онý игра́ют друг с дру́гом.	De leker med varandra.
L	Онý ду́мают друг о дру́ге.	De tänker på varandra.

Första delen av detta uttryck förblir oböjt, medan andra delen böjs som substantivet *друг* *vän*. En eventuell preposition står mellan de båda leden.

4.4 Possessiva pronomen

Притяжательные
местоимéния

Som possessiva pronomen (betecknar ägaren) används i ryskan мой *min*, твой *din*, свой *sin*, наш *vår*, ваш *er* samt de oböjliga его *hans/dess*, её *hennes*, их *deras*.

4.4.1 Böjning

Possessiva pronomen böjs i maskulinum och neutrum singular samt i plural (alla genus) genom tillägg av de böjda formerna av он, онó och онý, se 2.3.1.

sing	m/n	m/n	m/n	m/n	m/n
N/A	мой/моё	твой/твоё	свой/своё	наш/на́ше	ваш/вáше
G/A	моегó	твоегó	своегó	на́шего	вáшего
D	моемý	твоемý	своемý	на́шему	вáшему
I	мойм	твойм	свойм	на́шим	вáшим
L	моём	твоём	своём	на́шем	вáшем

plur

N/A	мой	твой	свой	наши	вáши
G/A	моих	твоих	своих	наших	вáших
D	моим	твоим	своим	нашим	вáшим
I	мойми	твойми	свойми	нашими	вáшими
L	моих	твоих	своих	наших	вáших

Akkusativ=nominativ eller genitiv beroende på om objektet är levande eller icke-levande.

Possessiva pronomen i femininum singular böjs:

N	мо́й	тво́й	свой	на́ша	ва́ша
G	мо́й	тво́й	свой	на́шей	ва́шой
D	мо́й	тво́й	свой	на́шей	ва́шой
A	мо́ю	тво́ю	свою	на́шу	ва́шу
I	мо́й	тво́й	свой	на́шей	ва́шой
L	мо́й	тво́й	свой	на́шей	ва́шой

4.4.2 Hur formerna av свой används

Я беру́	свою́ шля́пу.	Jag tar min hatt.
Ты берёшь		Du tar din hatt.
Он } берёт		Han } tar sin hatt.
Она́ }		Hon } tar sin hatt.
Мы зна́ем	своё дёло.	Vi kan vår sak.
Вы зна́ете		Ni kan er sak.
Они́ зна́ют		De kan sin sak.
Возьмите свою́ сúмку!		Tag er väska!

Exemplet visar, att свой (liksom себя 4.2. Märk) kan syfta tillbaka på subjektet, även om detta betecknar första eller andra person. (I svenska kan *sin* endast syfta tillbaka på ett subjekt i tredje person.)

Däremot:

Ты зна́ешь егó бráта?	Känner du hans bror?
Он звонíл вáшой сестрé (D)?	Ringde han er syster?
Мы встрéтили твоегó отцá.	Vi mötte din far.

Märk I dagligt tal möter ofta мой, твой, наш, ваш i stället för de mer språkriktiga formerna av свой:

Я ужé кончил мо́ю (i st. för свой) рабо́ту. Jag har redan slutat mitt arbete.

Märk Vid släktskapsord såsom отéц *far*, мать *mor*, брат *bror*, сестрá *syster*, женá *hustru*, муж *man* utelämnas ibland de possessiva pronomina:

Вчера́ мать води́ла сестрú к врачу́. Igår gick mamma med *min syster* till doktorn.

4.4.3 Nominativen свой /своё, свой, свой/ använd som bestämning till subjektet eller predikatsfyllnaden i en sats betyder *egen* (=privat):

У меня́ /есть/ { свой машина. Jag har { egen bil.
свой дом. eget hus.

У вся́кого /есть/ свой вку́с. Var och en har sin smak.

Märk uttrycket:

Это свой человéк. Han är en av de våra.

4.4.4 Possessiva pronomina мой, твой, наш, ваш används även självständigt, dvs utan efterföljande substantiv:

Эта кни́га вáша?

Är den här boken er?

Это перо вáше?

Är den här pennan er?

Вот э́тот пásпорт мой.

Det här passet är mitt.

4.4.5 Genitivformerna егó, её, их

fungerar som oböjliga possessivpronomen på samma sätt som de svenska *hans, hennes, dess, deras*. De förekommer dock mera sällan självständigt.

Я знаю егó брата, её сестрú и их родítелей.

Jag känner hans bror, hennes syster och deras föräldrar.

Я встрéтился с егó братом, с её сестрóй и с их родítелями.

Jag träffade hans bror, hennes syster och deras föräldrar.

Märk "Den här boken är hans" bör helst heta: Эта кни́га принадлежйт ему.

4.4.6 наш брат med de böjda formerna нáшего брáта, нáшему брáту etc. möter man i vardagsspråk motsvarande svenska *man, våra gelikar*. På samma sätt: ваш брат *sådana som ni* och свой брат *folk av vår sort*.

4.5 Demonstrativa pronomen

Указáтельный
местоимéния

Demonstrativa (utpekande) pronomen kan med hänsyn till böjningen indelas i tre grupper:

1 med pronominell böjning

этот, э́то, э́та, э́ти	} denne
тот, то, та, те	
(Se 4.5—4.6)	den här
	den där

2 med adjektivisk böjning

такóй, такóе, такáя, такíе	} sådan
(Se 4.10)	
такóв, таковó, таковá, таковы́ (Se 4.14)	

3 vanligen обöjt (se 4.15)

стóлько så många, så mycket.

4.5.1 Э́тот — тот

этот betecknar vanligen något närliggande, medan tot betecknar det som är längre från den talande. Som bestämning till ett substantiv böjs этот i samma kasus, genus och numerus som detta.

mask. этот дом detta hus

neutr. это письмó detta brev

fem. эта кни́га denna bok

plural эти люди dessa människor

Neutrumformen *это* används även självständigt i ett flertal funktioner, se 4.5.4.

4.5.2 Böjningen av *этот*

skejs genom att till böjningsstammen *эт-* foga de vanliga pronomändelserna (se 2.3.1), samt byta ut *е* mot *о*.

	mask	neutr	fem	plural
N	этот	это	эта	эти
G	этого		этой	этих
D	этому		этой	этим
A	{ этот этого	это	эту	{ эти этих
I		этим	этой	этими
L		этом	этой	этих

4.5.3 Вот *этот*

I vardagsspråket förstärks ofta *этот* med *вот*:

Вот этот чемодан мой.	Den här resväskan är min.
Вот эта сумка моя.	Den här väskan är min.
Вот эти вещи мои.	De här sakerna är mina.

4.5.4 Oböjt *это* motsvarande svenskans 'det är'

Detta *это* hänvisar vanligen tillbaka på något tidigare nämnt eller känt men kan också peka framåt och motsvarar då svenskans s k emfatiska omskrivning (Det är ... som ...)

— Что это такое?	— Vad är det för något?
— Это книги.	— Det är böcker.
— Это ваш бумажник?	— Är det er plånbok?
— Да, этот бумажник мой.	— Ja, den där plånboken är min.

I emfatisk (förstärkande) omskrivning:

Это они разбили окно.	Det var de som slog sönder fönstret.

Preteritumformerna av *быть* rättar sig efter predikatsfyllnaden (=det logiska subjektet):

Это был дом отдыха.	Det var sanatoriet.
Это была сестра товарища.	Det var min kamrats syster.
Это были учебники.	Det var läroböcker.

Märk I *opersonliga* konstruktioner, särskilt sådana som beskriver väderlek, tid och avstånd eller den omgivande miljön, används inte *это*.

— Какая сегодня погода?	Hurudant är vädret (Vad är det för väder) idag?

— Сегóдня хорóшая погóда.
— Сегóдня хóлодно /теплó/
морóз.

Тудá 25 киломéтров.
В кóмнате теплó /светлó/
темнó.
Три гóда мы не вíделись.

Det är fint väder idag.
Idag är det kallt /varmt/ frost.

Det är 25 km dit.
Det är varmt /ljust/ mörkt i
rummet.
Det är tre år sedan vi träffades.

4.5.5 Böjda former av это:

Я éтого не знал.
Погóда былá плохáя. Йз-за
этого мы не поéхали зá город.

Я éтому не вéрю.
Этим и объясняется, что ...
Он об éтом ничегó не
говорíл.

Jag visste inte det.
Vädret var dåligt. På grund av
detta (På grund härav) reste vi
inte ut till landet.
Det tror jag inte.
Härav förklaras också, att ...
Han sade ingenting om det.

4.6 тот, то, та, те

Böjningen är mycket lik böjningen av étot, men de tvåstaviga formerna av tot och to har ändelsebetoning, och tot och to har instrumentalformen tem; pluralformerna har vokalen e.

	mask	neutr	fem	plural
N	тот	то	та	те
G	тогó		той	тех
D	томý		той	тем
A	{ тот тогó	то	ту	{ те тех
I		тем	той	тéми
L	том		той	тех

4.6.1 тот

betecknar (som demonstrativpronomen) det som ligger längre bort
från den talande och används då i motsats till étot.

Этот дом высóкий, а тот дом
ещё выше.

Дай мне éту книгу, а ту
книгу оставь у себя!

Селó нахóдится на той
сторонé рекý.

Det här huset är högt, men det
där huset är ännu högre.

Ge mig den här boken och behåll
den där!

Byn ligger på andra sidan floden.

В тот день было хóлодно.
То бýло вчérá, а э́то сего́дня.
Ни тот, ни другóй ...

Den dagen var det kallt.
Det var igår, men nu är det idag.
Varken den ene eller den andre ...

4.6.2 **TOT som determinativpronomen**

dvs ett sådant pronom, som visar framåt på en följande bisats, förekommer både förenat med substantiv och självständigt.

Förenat med ett substantiv syftar tot, то, та, те framåt på en efterföljande bisats, som inleds av ett relativpronomen (котóрый, кто, что) eller ett relativt adverb (когда́, где).

Он живёт в том дóме, в
котóром (где) нахóдится
ресторáн.

В тех слúчаях, когда́ ученикý
отсúтствуют по болéзни, надо
отмéтить э́то в клáссном
журна́ле.

Ты принёс не ту кни́гу,
котóрую я просíл.

Han bor i *det* hus, i vilket (där)
det finns en restaurang.

I *de* fall då elever är frånvärande
pga sjukdom, anmärkes detta
i klassboken.

Du kom inte med *den* bok som
jag hadebett om.

Självständigt tot, то, та, те förekommer mest som syftningsord till en efterföljande (eller föregående) bisats inledd av кто eller что. Observera, att bisatsens predikatsverb i förflytten tid står i maskulinum (singular) efter кто och i neutrum efter что:

В на́ше врéмя тот — по́эт,
тот — писáтель, кто полéзен.
(Маякóвский)

Кто юшет, тот всегда найдёт.
Этс бýли те, кто близко
знал егó.

То, что случíлось, ужé
давнó забыто.

Хорошó тому́, кто в такíе
ночи сидít под кróвом дóма,
у когó есть тёплый уголóк.

(Тургéнев)

Кому́ мнóго данó, с тогó
мнóго и спрóсится.

Он забыл о том, что ему́
сказáли.

I vår tid är den poet eller författare, som är nyttig.

Den som söker, han finner.
Det var de som kände honom
väl.

Det som hände är för länge sedan
glömt.

Väl den som under sådana nätter
sitter under hemmets tak, som
har en varm vrå.

Den som mycket blev givet, av
honom skall också mycket krävas.

Han glömde bort det som de
sagt honom.

4.6.3 Я увéрен в том, что ...

Jag är övertygad *om att* ...

En preposition får i ryskan inte styra en bisats. I vissa fall kan prepositionen utelämnas, men om att-satsen är beroende av ett verb eller ett adjektiv som konstrueras med preposition eller kasus, sätts *то* — eller böjd form av *то* — före den av *что* inledda bisatsen. Jämför engelskans: You can rely upon *it* that he will pay the money back.

Меня поблагодарили за то,
что я им помог.

Я был очень доволен тем,
что мне предложили билёт.

Обратите внимание на то,
что этот глагол требует
дательного падежа.

Я согласен с тем, чтобы вы
мне заплатили 5 рублей.

Мы думали о том, что мы его
больше не увидим.

Man tackade mig *för att* jag
hjälpt dem.

Jag var mycket nöjd *med att* de
erbjudit mig en biljett.

Var uppmärksamma *på att* detta
verb kräver dativ.

Jag går *med på att* ni betalar mig
fem rubel.

Vi tänkte *på att* vi aldrig mer
skulle få se honom.

4.7 To förekommer mycket ofta som inledning av en eftersats (huvudsats) = *så, då*.

Когда я провожала его, то
он нарочно долго надевал
шубу ... /Чехов/
Märk /Скажи мне/, а то ...

När jag följde honom ut, *så* tog
han med avsikt på sig pälsen
långsamt ...

/Tala om det/ annars ...

4.8 I vardagsspråk (med avspelning i litteraturspråket) förekommer ett enklitiskt (efterhängt) *-то/-та, -те/*, som när det anslutes till ett substantiv har ungefär samma funktion som den svenska enklitiska artikeln hos substantiv (goss-en).4.9 **сéй**

сéй *denne* är föråldrat och lever bara kvar i några stående uttryck:
сéйчáс

nu, för närvarande

сéгóдня (eg. genitiv, uttal = ego)

idag

сíю мíнúту (ackusativ)

genast, omedelbart

по сéй дéнь

t o m denna dag

сéго гóда / мéсяца

innevarande år/månad

до сих пор

hittills

4.10 тако́й

тако́й *sådan*, *så* böjs som ett adjektiv med stam på *к* (2.2.2).

Что это тако́е?

Этот портфель чёрный;
мой портфель не тако́й!

У нас нет тако́й кни́ги.

Vad är detta för något?

Den här portföljen är svart —
min portfölj ser inte ut så.

Vi har inte någon sådan bok.

4.11 Онá такáя мíлая

Framför adjektiv i långform måste тако́й används. Framför kortform används **так**.

Онá такáя мíлая и ýмная!

Men:

Этот сад так краси́в!

Hon är så rar och klok!

Denna trädgård är så vacker!

Märk att i början av en utropssats används како́й, какáя, какóе, какíе:

Како́й талáнт, какáя потéря для
науки! Какие надéжды он подавál
нам всем! (Чехов)
Какáя ужásная погóда!

En sådan talang, en sådan förlust för
vetenskapen! Sådana förhoppningar
han ingav oss alla!
Ett sånt rysligt väder!

4.12 тако́й som determinativpronomen

тако́й kan syfta framåt på en efterföljande relativ bisats, vanligen inledd av како́й.

Это былá такáя ночь, како́й
(genitiv) ужé я никогда́ не
вида́ла по́сле.

Det var en sådan natt, som jag
aldrig senare sett /maken till/.

Bisatsen kan också vara en att-sats:

Тумáн был тако́й, что кругóм
ничего́ нé было вíдно.

Dimman var sådan, att ingenting
syntes runt omkring.

4.13 тако́вый är föråldrat men förekommer i vissa uttryck.

Вопрós вáжен как тако́вый / =сам
по себé/

Frågan är i och för sig viktig. /Frågan
som sådan är .../

4.14 тако́в, тако́вá, тако́вó används som predikatsfyllnad:

Таковá жизнь!

Sådant är livet!

4.15 стóлько

стóлько *så mycket*, *så många* är vanligen oböjt och följs då av substantiv i genitiv, dvs det behandlas som ett myckenhetsord.

Где ты был стóлько врémени?

Он прочитáл стóлько книг!

В Байка́ле стóлько воды,
скóлько (se 4.24.5) во всём
Балтийском мóре.

Var har du varit så lång tid?

Så många böcker han har läst!

I Bajkal är det lika mycket vatten
(eg. *så mycket vatten*) som i hela
Östersjön.

стόлько böjs:

G	у стόльких человéк	hos så många människor
D	к стόльким местáм	till så många platser
I	со стόлькими ошибками	med så många misstag (fel)
L	во стόльких городáх	i så många städer

4.16 Definita (bestämda) pronomen

Определительные
местоимéния

pronominell böjning

весь, вся, всё, все
сам, самá, самó, сáми

hel/a/, all/a/
själv

adjektivisk böjning

цéлый	hela
сáмый	själva
вся́кий	varje
кáждый	varje

любóй	varje
другóй	annan
инóй	annan

böjning enligt 4.6

тот сáмый	} densamme
тот же	

4.16.1 Böjning av весь

	mask	neutr	fem	plural
N	весь	всё	вся	все
G	всего		всей	всех
D	всему		всей	всем
A	{ весь всего	всё	всю	{ все всех
I	всем		всей	всёми
L	(обо) всём	(обо) всей	(обо) всем	

4.16.2 весь, цéлый

весь och цéлый betyder både *hel*, *all*, men det senare bör inte användas om personer. Det har också bibetydelsen *fullständig*, *väldig*.

Märk att kortformerna цел/целá/цéлы betyder *hel*, *oskadd*:
Он оста́лся цел /цéлым/. Han var oskadd.

4.16.3 всё

Neutrumformen *всё*, har följande speciella användningar vid sidan av betydelsen *allt*:

Pronomen 4.17.1—4.21

- N Han (Hon) kom själv. De kom själva.
- G Han (Hon) själv, Doktorn (systern) själv har ännu inte kommit.
Utom dem själva (själva skådespelarna) är ingen här.
- D Jag ringde honom (henne) själv, direktören själv (fru Petrova själv).
De själva (Delegaterna själva) hade tråkigt.
- A Jag såg honom (henne) själv.
Jag mötte dem själva.
- I Jag talade med honom (henne) själv, doktorn/systern själv,
dem (skådespelarna) själva.
- L Jag talade om honom (henne) själv, doktorn/systern själv,
dem (skådespelarna) själva.

Märk att betoningen ligger på ändelsen i alla böjningsformer utom nominativ och ackusativ (*icke-levande*) plural och att böjda former av *сам* står före substantiv men efter annat pronomen.

4.17.1 *сам* används:

1 tillsammans med substantiv och pronomen som betecknar person — se böjningsmönstret;

2 någon gång vid abstrakta substantiv eller sakord för att beteckna motsatsförhållande:

На берегах Байкала растут
леса, а в самом озере есть
много рыбы.

På Bajkalsjöns stränder växer
skog och i själva sjön finns
mycket fisk.

3 efter reflexivpronominet *себя*:

Он хорошо знает себя самого.
Они ничего не рассказали о
себе самих.

Han känner sig själv väl.
De berättade ingenting om sig
själva.

4.18 *самый*

самый själva böjs som ett hårt adjektiv (2.4.1) och används:

1 tillsammans med långform av adjektiv för att ange superlativ (2.19);

2 tillsammans med pronominet *тот* i betydelsen *densamme* (4.23);

3 tillsammans med substantiv, som *icke* betecknar person, för att framhäva detta eller ange dess yttersta gräns. I svenska motsvaras *самый* framför sakord ibland av *själva*, ibland av *just*, *omedelbart* och liknande uttryck.

Он живёт у сáмого мóря.

Сáмый факт достáточен.
Журнали́ст нахóдится в
сáмом цéнtre событий.
С сáмого утрá (начáла).

Märk в сáмом дéле
 на сáмом дéле

Han bor vid själva havet (ända nere vid havet).

Själva faktum räcker.
Journalisten befinner sig i själva centrum av händelserna.
Ända sedan morgonen (ända från början).

verkligen
i själva verket, "på riktigt"

4.19 кáждый

кáждый *varje* används i betydelsen *varje*, *var och en*.

У кáждого свой вкус.
Кáждый день он ёздит на
работу.
Кáждые сúтки поступáли
новости с фрóнта.

Var och en har sin smak.
Varje dag far han till jobbet.

Varje dygn kom nyheter från
fronten.

Märk кáждые (plural av кáждый) används framför pluralord (t ex сúтки)
 samt framför räkneord i uttrycket *varannan*, *var tredje* osv.
Кáждые два гóда.
Кáждые пять дней.

Vart annat år.
Var femte dag.

4.20 вся́кий

вся́кий *varje*, *varjehanda* används dels i samma betydelse som
кáждый, dels i betydelsen *alla slags*, *varje tänkbar*:

На прилáвках лежáли
вся́кие кни́ги.
Во вся́ком слúчае, я вам
позвоню́ завтра.
Без вся́кого сомнéния ему́
тепéрь лúчше.

På diskarna låg alla slags (varje-
handa) böcker.

I varje fall ringer jag er i morgen.

Utan varje tvivel mår han bättre
nu.

4.21 любóй

любóй *varje*, *varenda* tillhör huvudsakligen skriftspråket men an-
vänds även annars med bibetydelsen *vilken du vill*, *vilken som helst*.
Заходí ко мне в любóе врéмя!

Сейчáс у нас в дерéвне в
любóм дóме есть rádio.

Hälsa på mig, närhelst du har
lust (när det passar dig)!

Nu finns det hos oss på landet en
radio i varje hus.

4.22 друго́й

друго́й *annan* används på samma sätt som det svenska pronominet/adjektivet.

Бáбушка живёт в друго́м гóроде. Farmor bor i en annan stad.

Märk Förväxla inte друго́й med räkneordet второ́й *andra!*

ино́й har samma betydelse som друго́й men tillhör det högre skriftspråket.

4.23	тот сáмый	то сáмое	та сáмая	те сáмые	densamme samme
	тót же	tó же	tá же	té же	

Это тот сáмый человéк,
котóрого я вíдел вчérá.

Он живёт на тóй же улице,
что и я.

В тот сáмый /В тот же сáмый
вéчер он умер.

Кáждый раз повторялось
одно и то же.

Det är samma människa, som
jag såg igår.

Han bor på samma gata som jag.

Samma kväll dog han.

Varje gång upprepades precis
detsamma.

тóже hopskrivet betyder *även, också*.

4.24 Interrogativa (frågande) pronomen

кто?	vem, vilka?
что?	vad?
како́й?	hurudan?
[какóв?]	hurudan? endast som pred.fylln.]
котóрый?	vilken?
скóлько?	hur mycket? hur många?
чей?	vems?

Samtliga frågande pronomen kan också användas som relativapronomen, se 4.25.

4.24.1 кто? vem, vilka?

N	Кто	принёс клáссный журнál?
G	Когó	сегóдня нет?
D	Комú	принадлежít éта резíнка?
A	Когó	вы вýдите на рисúнке?
I	Кем	ты бúдешь?
C	кем	говорít Борíс?
L	O ком	онý говорýт?

N	Vem har /med sig/ klassboken?	I	Vad ska du bli?
G	Vem saknas idag?	I	Vem talar Boris med?
D	Vem tillhör det här radergummit?	L	Vem talar de om?
A	Vem ser ni på teckningen?		

Märk att кто saknar särskilda former för maskulinum, femininum eller plural. (Neutrumb kan inte komma ifråga, eftersom pronominet endast kan syfta på personer.) Om predikatsverbet står i tempus för förflytten tid (preteritum), används maskulininformen.

Кто éти дéвушки? Vilka är dessa flickor?

Кто из учениц вчера от- Vem /Vilka av flickorna i klassen
сутствовал? var borta igår?

4.24.2 что? vad?

N	Что éто такоé?	Vad är det för något?
N	Что лежít на столé?	Vad ligger på bordet?
N	Что вам нúжно /угóдно?	(I affären:) Vad önskar ni?
N	Что случíлось?	Vad hände?
G	Чего ты бойшься?	Vad är du rädd för?
D	Чемú он ráдуется?	Vad gläds han åt?
A	Что вы вýдите на рисúнке?	Vad ser ni på bilden?
I	Чем вы занимáетесь?	Vad sysslar ni med?
L	О чём вы говорýте?	Vad talar ni om?
L	В чём дéло?	Vad gäller det?

Märk I nedanstående sats följs что av genitiv som uttrycker innehållet (se 8.1.4):

Что нóвого есть сегóдня в Vad är det för nytt i tidningen
газéте? idag?

Märk чем används som bindeord i betydelsen *än* vid jämförelse:
Он молóже, чем я. (2.20) Han är yngre än jag.
чем ... тем ju ... desto
Чем бóльше, тем лúчше. Ju mer, desto bättre.

4.24.3 **котóрый**

котóрый? *vilken?* böjs som ett adjektiv (se 2.4.1) och står i samma kasus, genus och numerus som sitt huvudord.

котóрый frågar efter någon bland flera, *vilken av dem*, eller ordningsföld.

Котóрый /Какóй éto уrók?

Vilken lektion är det här?

Котóрая кни́га váša?

Vilken bok är er?

Котóрый час?

Vad är klockan?

В котóром дóме вы живёте?

I vilket hus bor ni?

4.24.4 **какóй**

какóй? *hurudan, vilken?* böjs enligt 2.2.2 såsom sitt huvudord. Det frågar i regel efter egenskap och utseende, men kan också användas om ordningsföld.

Какáя сегóдня погóда?

Hurudant är vädret idag?

Какóе сегóдня числó?

Vilket datum är det idag?

Какóй сейчáс méсяц?

Vilken månad?

Beträffande какóй i utropssatser, se 4.11 Märk.

4.24.5 **скóлько**

скóлько? *hur mycket?, hur många?* böjs på samma sätt som стóлько (4.15), men förekommer mest i oböjd form (N/A). Det följande substantivet står då i genitiv.

Скóлько стóит кни́га?

Hur mycket kostar boken?

Скóлько там бы́ло людéй?

Hur många människor var där?

Скóлько врémени?

Hur mycket är klockan?

4.24.6 **чей?**

чей? *vems?* används mest i nominativ. I talspråk ersätts det ofta av у когó. Чей böjs som sitt huvudord till genus, numerus och kasus:

sing	mask/neutr		fem		plural
N	чей éто карандáш?	чье́ éто перó?	чья́ éто шлáпа?	чьи	
G	чье́го	(penna)	чье́й (hatt)	чьих	
D	чье́му		чье́й	чьим	
A	чей/чье́го	чье́	чью	чьи/чьих	
I	чым		чье́й	чьими	
L	о чье́м		о чье́й	о чьих	

В чей кóмнате есть душ?

I vems rum finns det dusch?

С чым сýном вы позна-
кóмились?

Vems son hälsade ni på?

Кóсвенные	4.24.7	Frågepronomen inleder även indirekta frågor:
вопрóсы		Он спросíл, кто я.
		Я не знаю, котóрый час.
		Я не знаю, что мне дéлать.
		Почтíй кáждый день приходíл Р. посмотреть, какие онá сдéлала усpéхи в жýвописи. (Чехов)
Märk		Он спросíл, кто звонíл/что случíлось.
		Han frågade vem <i>som</i> ringt/vad som hänt.

4.25 Relativa pronomen

Относительные местоимéния	Samtliga frågande pronomen används också som relativa (tillbakasyftande) pronomen .
	Relativa pronomen inleder en bisats (underordnad sats) som vanligen är bestämning till något ord i huvudsatsen (den överordnade satsen). Detta ord kallas korrelat. I svenska — och i engelskan — utelämnas ofta relativa pronomen (<i>Huset jag bor i är nytt</i> = Huset som jag bor i är nytt). Relativa pronomen kan inte utelämnas i ryska. Vidare gäller för ryskan att en preposition som styr ett relativpronom måste stå omedelbart före detta.

'Huset jag bor i ...' måste på ryska heta Дом, в котóром я живý, ... dvs 'Huset, i vilket jag bor, ...'

4.25.1 котóрый

котóрый *som*, *vilken* är det vanligaste relativpronominet. Det böjs som ett hårt adjektiv enligt 2.4.1 och rättar sig till genus och numerus efter korrelatet (se ovan!). Däremot står котóрый i det **kasus** som funktionen i bisatsen bestämmer, dvs om det är subjekt i bisatsen, står det i nominativ, är det objekt, står det i objektsform.

N Дéвшка, котóрая поёт так хорошó, учится в э́том клáссе.	<i>Flickan, som</i> sjunger så bra, går i den här klassen.
G Вáзé стояли бéлье цветы, от котóрых так слáдко пáхло.	I vasen stod vita <i>blommor</i> , från <i>vilka</i> det doftade /så/ sött.
D Мáльчи́ка, котóрому я дал кни́гу, зовут Андрéй.	<i>Pojken, som</i> jag gav boken, heter Andrej.
A Вот кни́га, котóрую мы читáли на урóках!	Där är <i>boken som</i> vi läste på timmarna!
I У менé в кóмнате два окна, мéжду котóрыми стоит стол.	Jag har två <i>fönster</i> i mitt rum, mellan <i>vilka</i> det står ett bord.
L Все э́ти кни́ги, о котóрых мы говорíли, тепéрь в библиотéке.	Alla dessa <i>böcker, som</i> vi talade om, finns nu i biblioteket.

Märk	Någon gång kan — av logiska skäl — något annat ord än en preposition stå mellan relativpronominet och dess korrelat: Из перéдней, дверь в котóрую бы́ла откры́та, доноси́лся гóвор.	Någon gång kan — av logiska skäl — något annat ord än en preposition stå mellan relativpronominet och dess korrelat: Från <i>farstun</i> , till <i>vilken</i> dörren stod öppen, hördes samtal /röster/.
Märk	I stället för formerna в/на котóром, в/на котóрой, в/на котóрых används ofta где: Дом, где (в котóром) я жил в дéтстве, стоя́л на углу́ улицы.	Huset där jag bodde (som jag bodde i) när jag var liten, låg i ett gathörn.

4.25.2 Vars, *vilkas*

Observera genitivformerna av котóрый:

котóрого = *vars* (syftar på maskulin/neutral ägare)

котóрой = *vars* (syftar på feminin ägare)

котóрых = *vilkas* (syftar på flera ägare)

Liksom andra genitivattribut står de efter sitt huvudord:

Полуóстров, на поберéжье
котóрого стойт стóлько домóв
отдыха, называéтся Крым.

Мы увíдели горы, вершины
котóрых бы́ли покрыты
снéгом.

Halvön, *på vars stränder* ligger
så många semesterhem, kallas
Krim.

Vi fick se berg, *vilkas toppar* var
täckta av snö.

4.25.3 КТО

кто *som*, *vilken*, *vilka* används (omväxlande med котóрый) när korrelatet är tot eller все. Se vidare 4.24.1.

Хорошо смеётся тот, кто
смеётся послéдним.

Сча́стлив тот, у когó сóвесть
спокóйна.

Кто ющет, тот всегда найдёт.

Все, кто пришёл/пришли на
вéчер, смотрéли фильм.
Кáждый, кто хотéл вы́сту-
пить, мог попросить слóво.

Skrattar bäst, som skrattar sist.
(ordspr.)

Lycklig är den som har ett lugnt
(rent) samvete.

Den som söker han finner.
(ordspr.)

Alla som kom till aftonunder-
hållningen såg filmen.

Var och en som ville framträda
kunde begära ordet.

Märk Ryskan kan ha annan satsföljd än svenskans i strukturen *den som ...:*
 Кто не работает, тот не ест. Den som inte arbetar skall /heller/ inte äta.

4.25.4 что

что *som*, *vilket*, *något som* används när korrelatet är to eller всё, ibland även när detta betecknar något icke-levande. что är enda möjliga relativpronomen, när korrelatet är en hel sats; det svarar då mot svenskans *något som*, *vilket*.

Случилось то, что меня
больше всего обрадовало.

Случилось то, чего никто не
ожидал.

Случилось то, чему все очень
удивились.

Он мне дал всё, что было
нужно.

Что было, то прошло.

Дождь скоро кончился, что
всех нас очень обрадовало.

Что kan ibland ersätta det vanligare котóрый med syftning på något icke-levande. Då används endast nominativformen (eller ackusativen utan preposition):

Деревня, что стояла на
берегу реки, сгорела.

Det inträffade (Då inträffade det) som mest av allt gladdé mig.

Det inträffade, som ingen hade väntat.

Det inträffade som alla blev mycket förvånade över.

Han gav mig allt som behövdes.

Det som varit har farit. (=ung.
'Gjort är gjort.'

Regnet slutade snart, vilket
mycket gladdé oss alla.

Byn, som låg på flodstranden,
hade brunnit.

4.25.5 како́й — тако́й sådan som

Сегодня прошёл тако́й
ливень, како́й очень редко
бывает у нас.

Это был тако́й учёный,
како́го теперь не найдёшь.

Idag kom en sådan /där/ stört-skur, som sällan förekommer hos oss.

Han var en sådan forskare, som man numera inte finner.

4.25.6 како́в — тако́в sådan som

Како́в образ жизни людей, тако́в
образ их мыслей.

Sådan som människors livsföring är,
sådant är deras sätt att tänka.

4.25.7 сколько — столько så mycket som

В Байкале столько воды,
сколько во всём Балтийском
мóре.

I Bajkalsjön är lika mycket vatten
som i hela Östersjön.

4.25.8 чей

чей *vars* används numera sällan som relativpronomen, men det förekommer i kanslistil och högre prosa.

Я тот, чей взор надéжду гúбит,

Я тот, кого никто не любит.

(Лéрмонтов)

Jag är den vars blick hoppet grusar,
Jag är den som ingen älskar.

Отрицáтельный местоимéния

4.26 Nekande pronomen

Nekande pronomen är i ryskan av två slag: nekade med **ни-** eller nekade med **не-**. De senare kan endast användas i **opersonliga infinitivsatser**, se 4.26.3. Alla nekande pronomen består av negation + frågande pronomen: **ни+кто**, **что**, **какóй**, **чей** i första gruppen; **не+кто**, **что** i andra gruppen.

En preposition, som styr dessa pronomen ställs **mellan** negationen och frågepronominet, varvid alla tre delarna skrivs åtskilt, se 4.26.2. De med **ни-** nekade pronomina kräver, att predikatsverbet i satsen föregås av negationen **не**. Liksom vid de nekande adverbien **никогдá**, **никудá** etc (3.17.4) gäller alltså regeln om **dubbel negering**.

4.26.1	никтó	självständiga	ingen, inte någon
	ничтó		ingenting
	никакóй	förenade	ingen, inte någon
	ничéй		ingens, inte någons

Dessa pronomen böjs på samma sätt som motsvarande frågepronomen, se **кто**, **что** 4.24.1—2, **какóй** 4.24.4 och **чей** 4.24.6. Observera att **ничегó** används som både accusativ och genitivform och ibland — särskilt i vardagsspråket — även som nominativform i stället för **ничтó**.

subjekt

Никтó не отвéтил.

Ingen svarade.

Егó ничтó/ничегó не интересéует.

Ingenting intresserar honom.

objekt

Я никогó не встрéтил.

Jag mötte inte någon.

Он ничегó не забýл.

Han glömde ingenting.

Я никому не скажу об этом.
В комнате никого нет.
Он не боится никаких
трудностей.
Она не слушала ничьих
советов.
Мне ничьего сочувствия не
нужно.

Jag säger det inte till någon.
Ingen finns i rummet.
Han fruktar inte några svårigheter.
Hon lyssnade inte på några råd.

Jag behöver inte någons medlidande.

4.26.2 Nekande pronomen som styrs av preposition delas av denna, och de tre delarna skrivas åtskilt; jämför svenska 'Jag talar *inte om någon*'.

Я ни у кого не был.
Я ни к кому не пойду.
Он ни с кем не простился.
Мы ни о ком не говорим.
Я его ни о чём не спрашивал.

Он не шёл ни на какие
уступки.

Jag har inte varit hos någon.
Jag ska inte gå till någon.
Han sa inte adjö till någon.
Vi talar inte om någon.
Jag frågade honom inte om något.
Han gick inte med på några eftergifter.

– Märk ни за что är ett adverbialt uttryck, som betyder *inte för allt i världen*.

4.26.3 Нéкого — нéчего

Нéкого послать за билетами.

Ему нéчего читать.
Нам нé о чём говорить.
Ему нé с кем посоветоваться.
Нéкому было пойти в
магазин.
Дéлать нéчего!

Det finns ingen att skicka efter biljetterna.
Han har ingenting att läsa.
Vi har ingenting att tala om.
Han har ingen att rådfråga.
Det fanns ingen som kunde gå till affären.
Det finns inget /annat/ att göra!

Märk att en styrande preposition står *mellan* не och pronomenedet: нé с кем (4.26.2).

Dessa nekande pronomen—bildade på samma sätt som никто, ничто av frågepronomen men med förledet нé (alltid betonat) — saknar nominativform. De kan endast användas i **opersonliga konstruktioner** enligt 8.2.5.

Som framgår av exemplen uttrycker dessa konstruktioner att handlingen **inte kan utföras**. Jämför:

У меня нé былоничегó, что я
мог бы подарить ему на
память.
Jag hade ingenting som jag skulle
kunna ge honom som minne.

Мне нéчего было подарить ему
на память.
Jag hade ingenting att ge honom
som minne.

4.27 Indefinita pronomen

Неопределённые
местоимения

Indefinita (obestämda) pronomen (*någon*, *något /som helst/*) bildas i ryskan — liksom de nekande — av frågepronomina. Till dessa fogas partiklar, som i olika grad anger obestämdhet.

Preposition som styr dessa pronomen ställs framför. Undantag utgör sammansättningar med *kóe-*, vilkas beståndsdelar skiljs av prepositionen.

4.27.1

självständigt	кто́-нибудь	(кто́-либо)	<i>någon</i>
självständigt och förenat	что́-нибудь	(что́-либо)	<i>något</i>
förenade	{ како́й-нибудь чёй-нибудь	{ (како́й-либо) (чёй-либо)	{ <i>någon</i> <i>någons</i>

Dessa pronomen används om person eller sak som för den talande är helt obestämd, obekant eller ointressant:

Позови́ кого́-нибудь!

Kalla på någon! (det gör det samma vem)

Да́йте мне что́-нибудь!

Ge mig något! (det gör detsamma vad)

Если кто́-нибудь приде́т,
позови́те менé!

Om någon (vem det vara må) kommer, kalla på mig!

Купи́ какую́-нибудь газéту!
Нам нéчего читáть.

Köp någon /slags/ tidning! Vi har inget att läsa.

Он говори́л, что́ надо
применíть како́й-нибудь
но́вый ме́тод.

Han talade om, att man måste använda något slags ny metod.

I många fall motsvarar de med -нибудь sammansatta pronomina engelskans *any*-sammansättningar eller tyskans *irgend* was.

4.27.2

självständigt	кто́-то	<i>någon</i>
självständigt och förenat	что́-то	<i>något</i>
förenade	{ како́й-то чёй-то	{ <i>någon</i> <i>någons</i>

Dessa pronomen används om person eller sak, som är obestämd eller obekant för den som talar.

Тебé кто́-то звони́л.

Någon har ringt dig.

Он мне сказа́л что́-то, но я
не пóмню что.

Han sa mig något, men jag minns inte vad.

Этот мужчина просит
какую-то немецкую газету.
Я видел тебя вчера в метро;
ты разговаривал с кем-то.
В комнате раздались чьи-то
шаги.

Den här herrn begär (frågar efter)
någon tysk tidning.
Jag såg dig igår på tunnelbanan,
du pratade med någon.
Någons steg hördes i rummet.

4.27.3

förenat
förenat och självständigt
vanligen självständigt
endast framför personnamn
endast framför adjektiv

некоторый
некоторые
несколько
некто /некий/
нечто (=что-то)

någon
några
några
en viss
något

Некоторые из учеников
нашего класса занимаются
спортом.

Några av eleverna i vår klass
ägnar sig åt sport.

Я говорил с некоторыми
учениками /из учеников/.
Некоторое время спустя мы
опять встретились.

Jag pratade med några elever
/av eleverna/.
Någon tid senare möttes vi igen.

Некоторые анекдоты мне
очень понравились.

Några /Vissa/ anekdoter tyckte
jag mycket om.

Efter några står följande substantiv i genitiv plural:

Появилось (появились)
несколько человек (людей).

Ett antal (Några) människor visade sig.

Он взял с собой несколько
книг.

Han tog med sig några (ett antal) böcker.

Прошло несколько часов.

Några timmar gick.

Men liksom сколько kan несколько böjas i samma kasus som efterföljande substantiv:

Комсомольцы жили в
лагере в нескольких палатках.

Komsomolerna bodde i läger i
några (ett antal) tält.

Märk När несколько + substantiv i genitiv plural står som subjekt, sätts predikatsverbet antingen i singular eller plural.

некий, некто en viss, нечто något visst är inga vanliga pronomen utan tillhör skriftspråket. Некий, некто förekommer bara framför personnamn:

Пришёл некто Иванов.

En viss herr Ivanov kom.

Нечто förekommer endast framför adjektiv i neutrum singular:

Случилось нечто /что-то/ удивительное.

Något förvånansvärt hände.

4.27.4 **кóе-кто** och **кóе-что** tillhör huvudsakligen talspråket. **кóе-кто** används vanligen som synonym till **некоторые**, dvs har plural betydelse, *några stycken, en och annan*. **кóе-что** betyder ungefär *ett och annat*.

У Ростовых обедал кое-кто из близких знакомых. (Толстой)

Он мне рассказал кое о чём.

Som framgår av sista exemplet placeras en styrande preposition mellan **кое-** och pronomenledet.

Hos Rostovs var några ur den närmaste bekantskapskretsen bjudna till middag.

Han berättade ett och annat för mig.

4.27.5 **кто** och **что** förekommer någon enstaka gång i betydelsen *någon* och *något*.

Märk **кто ... ни** *vem som än ...; что ... ни* *vad som än ...*

Кто ни увидит, удивится.

Vem som än får se /det/, kommer att förvånas.

4.27.6 мнóго, немнóго

мнóго *mycket, många, немнóго* *något, en smula, några få* (se även 8.1.1 f) används vanligen oböjda och följs då av substantiv i genitiv liksom andra myckenhetsord. De kan emellertid också böjas i samma kasus i plural som efterföljande substantiv: **мнóгие, немнóгие**.

Märk De oböjda formerna **мнóго** och **немнóго** används också som adverb. Он **мнóго** /немнóго/ работает. Han arbetar mycket /en smula/.

Märk att om **мнóго**, **немнóго**, **мáло**, **немáло** + substantiv i genitiv plural står som subjekt i en sats, kan predikatsverbet ha singular form och i preteritum neutrumform. Lika ofta används numera pluralform hos predikatsverbet, i varje fall vid rak ordföld.

Мнóго книг лежáло (лежйт)
на столé.

Мáло людéй живéт на óстрове.

Många böcker låg (ligger) på bordet.

Få människor bor på ön.

4.27.7 мáло, немáло

мáло *foga, få, немáло* *inte så litet, rätt många* är adverb, men används också pronominalt som myckenhetsord framför substantiv i genitiv plural. Exempel se ovan.

4.28 Motsvarigheter till svenska pronominet 'man'

Det som vi i svenska uttrycker med det indefinita pronominet *man* i olika slags satser har ingen direkt motsvarighet i ryskan utan återges på olika sätt:

1 med 3.person plural av predikatsverbet — utan он:

Его зовут Иван.

(Man kallar honom Ivan) Han heter Ivan.

Здесь говорят по-английски.

Här talar man (talas) engelska.

Прости не курить.

Var god rök inte!

Говорят, что он женится.

Man säger, att han har gift sig.

2 med 2.person singular av predikatsverbet — utan ты:

Всем не угодишь.

Man kan inte behaga alla..

Тутничегó не подёлаешь.

Här kan man ingenting göra.

Что посéешь, то и пожнёшь.

Som man sår, får man skördar.

3 med imperativ singular (särskilt i talesätt):

Век живи, век учись.

Man lär, så länge man lever.

och i uttryck som

что ни говори ...

säga vad man vill ...

4 med infinitivsatser:

a i ordsspråk:

Волкóв бояться — в лес не ходить.

Är man rädd för vargar, ska man inte gå i skogen.

b efter если *om*:

”Если говорить правду, то можно умереть с голоду.”

”Om man säger sanningen, kan man svälta ihjäl.” (Tjechov)

c med бы för att uttrycka farhåga:

Не упасть бы — очень скользко.

Bara man inte ramlar — det är mycket halt.

5 med reflexiv form av predikatsverbet (jfr 6.70.1)

Нигде не дышится так вольно, как на море.

Ingenstans andas man så fritt som /ute/ till havs.

Иногда на лекциях так хорошо спится.

Ibland sover man så gott på föreläsningar.

Räkneord

Числительные

5.1 Grundtal

Количественные

0 ноль/нуль

1 один мальчик, одна девушка, одно окно /один сутки "dygn"/
(Se 1.40)

2 два { мальчика
окна две девушки

3 три { мальчика
окна
девушки

4 четыре мальчика, окна, девушки

5 пять
6 шесть
7 семь
8 восемь
9 девять
10 десять { мальчиков, окон, девушек

Efter два, две, три, четыре och övriga räkneord (objölda) som slutar på 2, 3, 4 står substantiv i G singular.

Efter пять och alla övriga räkneord (objölda) som ej slutar på 1, 2, 3, 4 står substantiv i G plural.

11 одиннадцать

"tontalen" är uppbyggda enligt mönstret

12 двенадцать

'ett på tio', varvid (десять) > -дцать

13 тринадцать

Märk, att alla "tontalen" utom 11 och 14

14 четырнадцать

har tonvikten på prepositionen -на-

15 пятнадцать

Märk, att inget ь skrives 'inuti' 15—19 (men

16 шестнадцать

väl på slutet).

17 семнадцать

Substantiv
i G plural

18 восемнадцать

19 девятнадцать

20 двадцать

21 двадцать один мальчик

22 двадцать два мальчика

30 тридцать

33 тридцать три девушки

34 тридцать четыре окна

40 сорок

45 сорок пять мальчиков

46 сорок шесть девушки

50	<u>пятьдесят</u>	Obs. betoningen i 50, 60/70, 80!
60	<u>шестьдесят</u>	I talen 50—80 har 5, 6, 7, 8 ь, men inget ь skrives på slutet.
70	<u>сéмьдесят</u>	(-десят är eg. en G pluralform.)
80	<u>вóсемьдесят</u>	
90	<u>девяносто</u>	мáльчиков дéвшек óкон (-сти = gammal dualisform av сто)
100	<u>сто</u>	
200	<u>две́сти</u>	
300	<u>три́ста</u>	-ста är G singular av сто
400	<u>четы́реста</u>	
500	<u>пятьсóт</u>	-сот är G plural av сто. Entalssiffran skrives med ь!
600	<u>шестьсóт</u>	
700	<u>сéмьсóт</u>	
800	<u>восемьсóт</u>	
900	<u>девятьсóт</u>	
1000	/однá/ <u>тысяча</u>	är ett fem. substantiv; böjs enl. 1.33
2000	две <u>тысячи</u>	G singular
3000	три <u>тысячи</u>	
4000	четы́ре <u>тысячи</u>	
5000	пять	
6000	шесть	тысяч G plural
7000	сéмь	
8000	вóсемь	
9000	дéвять	
10000	дéсять	1000000 <u>миллион</u>
1000000000	<u>миллиáрд</u>	

5.1.1 Grundtal + substantiv

a Efter **оди́н**, **однá**, **однó** står substantiv i nominativ singular. Observera att substantivet och vanligen predikatsverbet står i singular även vid 21, 31 osv.

Приéхал двáдцать оди́н
студéнт.

Tjugoen studenter anlände.

Приéхала двáдцать однá
студéнтка.

Tjugoen studentskor anlände.

b Efter **два**, **три**, **четы́ре** står substantiv i genitiv singular. Gäller även sammansatta grundtal (22, 103 osv.). Predikatsverbet står vanligen i plural (även i neutrum singular, jfr 5.2.2).

Приéхали двáдцать два студéн-
та/двáдцать две студéнтки.

Tjugotvå studenter/studentskor
anlände.

c Efter пять och alla övriga grundtal (dvs 5—20, 25—30 osv, 105—120 osv) står substantivet i genitiv plural. Predikatsverbet står vanligen i plural (jfr 5.2.3).

Пять часóв и двáдцать минút. Fem timmar och tjugo minuter.
Приéхали двенáдцать сту- Tolv studenter anlände.
дéнтов.

5.1.2 Одíн

Одíн ersätts ibland vid räkning (t ex takräkning, uppräkning) av раз (два, три ...)

För övrigt används одíн inte bara som räkneord utan också med följande betydelser:

a = *en viss, en, någon:*

У менé есть одíн знакóмый,
котóрый живёт в Москвé.

Jag har en /viss/ bekant, som bor
i Moskva.

b = *ensam*

— Ты приéхал сюдá с семьёй?
— Нет, я одíн.

Har du kommit hit med familjen?
Nej, jag är ensam.

c = *endast, bara*

В сúмке одíн кни́ги.

I väskan finns bara böcker.

одíн (plural) = *somliga*

Одíн игráют в футбóл,
другíе в волейбóл.

Somliga spelar fotboll, andra
volleyboll.

5.2 Grundtal + adjektiv + substantiv

När ett adjektiv bestämmer ett substantiv, som föregås av räkneord, eller om ett substantiverat adjektiv (2.1.3) står efter ett räkneord, har adjektivet olika former enligt nedan.

5.2.1 одíн + adjektiv + substantiv

• N $\left\{ \begin{array}{l} \text{одíн молодóй студéнт} \\ \text{однá молодáя дéвшка} \\ \text{однó молодóе дéрево} \end{array} \right\}$ живёт здесь.

dvs adjektivet (och även substantivet) efter одíн står i nominativ eller nominativ/ackusativ

5.2.2

два	}	молодых студéнта живут (живёт) здесь.
три		
четыре		
две		

три	}	молодые дéвшки бýли
четыре		

Adjektivet står efter два, три, четы́ре i genitiv plural när efterföljande substantiv är maskulinum eller neutrum. (Substantivet står i genitiv singular, enl. 5.1). Däremot står adjektivet vanligen i nominativ plural efter две, три, четы́ре då det efterföljande substantivet är femininum.

Märk att predikatsverbet vanligen står i plural, om subjektet är два, три, четы́ре + substantiv.

5.2.3 пять—
сто | молодых студéнтов/девушек жíли (жíло) здесь.

Efter пять och övriga grundtal, som ej slutar på talen два/две, три, четы́ре, står både adjektivattributet och följande substantiv i genitiv plural.

5.2.4 Så här utläses 997651:

Девя́тьсо́т девя́но́сто се́мь ты́сяч шестьсо́т пятьде́сят оди́н.

Alla leden i ett sammansatt tal böjs vart och ett och skrivs isär.

5.3 Grundtalens böjning

Grundtalen böjs t ex efter preposition ("Han talar *med* två elever") eller när de står som objekt i en sats ("Jag ser *tre* pojkar." — "Jag ger *de två pojkarna* ett äpple.").

5.3.1 оди́н, однá, однó, одни́ böjs på samma sätt som этиот, эта, это, эти 4.5.2 men har ändelsebetoning:

	mask	neutr	fem	plural
N	оди́н	однó	однá	одни́
G	одногó		однóй	однíх
D	одному́		однóй	однíм
A	оди́н/одногó	однó	однú	одни́/однíх
I	однíм		однóй	однíми
L	(об) однóм		(об) однóй	(об) однíх

5.3.2 два, три, четы́ре böjs också huvudsakligen som pronomén:

	m./n.	fem	m.n.f.	m.n.f.
N	два	две	три	четы́ре
G	двух		трёх	четырёх
D	двум		трём	четырём
A	два двух	две	три трёх	четы́ре четырёх
I		двумá	тремá	четырьмá
L	(о) двух		(о) трёх	(о) четырёх

Räkneord 5.3.3—5.3.7

genitiv

Когдá я пришёл, было без двух минút три часá.

Врач принимáет с двух до четырёх часóв.

Расскáз этих трёх мáльчиков очень интересен.

När jag kom, var klockan två minuter i tre.

Doktorn tar emot från kl. 2 till kl. 4.

De här tre pojkarnas berättelse är mycket intressant.

dativ

Все пришли к двум часам.

Alla hade kommit till klockan två.

ackusativ/genitiv

Я узнал только двух мáльчиков и трёх девочек.

Jag kände bara igen två pojkar och tre flickor.

ackusativ/nominativ

Я купíл два словаря и три кни́ги (ромáна).

Jag köpte två lexikon och tre böcker (romaner).

instrumental

Мéжду двумя докладами был перерыв на четыре минуты.

Mellan de två föredragen var en paus på fyra minuter.

lokativ

Доклáдчик остановился на двух интересных вопросах.

Föreläsaren uppehöll sig vid två intressanta frågor.

5.3.3 пять (5) то м десять (10); одиннадцать (11) то м девятнадцать (19); двадцать (20), тридцать (30) böjs som новость 1.37.1.

Märk пять — десять, тридцать osv har i böjda former ändelsebetoning, medan böjda former av "ton-talen" 11—19 behåller nominativformens betoning:

N/A	пять	вóсемь	пятнáдцать	тридцать
G/D/L	пятí	восьмí	пятнáдцати	тридцатí
I	пятью	восьмью	пятнáдцатью	тридцатью

Stavningen восемью förekommer i instrumental, men vanligen byts e mot ь i böjda former av вóсемь.

Lägg märke till att endast vid grundtalen 1—4 har ackusativ samma form som genitiv, om det efterföljande substantivet betecknar levande. Övriga tal har ackusativ = nominativ, oavsett om följande substantiv betecknar levande eller icke-levande.

Там стóйт /стóйт/ пять
мáльчиков.

Я вíжу пять мáльчиков
(ack. obj.).

Där står fem pojkar.

Jag ser fem pojkar.

5.3.4 сóрок (40), девяно́сто (90), сто (100) har endast en böjd form:

G/D/I/L сорокá девяно́ста ста

Akkusativ är lika med nominativ.

5.3.5 пятьдесáт (50), шестьдесáт (60), сéмьдесáт (70), вóсемьдесáт (80) böjer båda delsiffrorna. Betoningen i de två böjda formerna ligger alltid på första talets ändelse, oavsett betoningen i nominativ.

N/A пятьдесáт

G/D/L пятидесáти

I { пятью́десáтью
 | (пятидесáтью)

вóсемьдесáт

восьми́десáти

восьмыю́десáтью

5.3.6 двéсти (200) t o m девя́тьсóт (900) böjer likaså båda deltalen. Böjda former har ändelsebetoning.

N/A	двéсти	трýста	четы́реста	пятьсóт
-----	--------	--------	------------	---------

G	двухсóт	трёхсóт	четырёхсóт	пятисóт
---	---------	---------	------------	---------

D	двумстáм	трёмстáм	четырёмстáм	пятистáм
---	----------	----------	-------------	----------

I	двумястáми	тремястáми	четырьмястáми	пятьюстáми
---	------------	------------	---------------	------------

L	двухстáх	трёхстáх	четырёхстáх	пятистáх
---	----------	----------	-------------	----------

Märk att i "hundratalen" 200—900 har сто fullständig kasusböjning. Jämför böjningen av сто och девяно́сто!

5.3.7 ты́сяча (1000), миллио́н (1000000), миллиáрд är substantiv och böjs enligt 1.33 resp. 1.9.1.

	singular	plural
N	ты́сяча	ты́сячи
G	ты́сячи	ты́сяч
D	ты́сяче	ты́сячам
A	ты́сячу	ты́сячи
I	ты́сячей /ты́сячью/	ты́сячами
L	(o) ты́сяче	(o) ты́сячах

Märk ты́сячи/миллионы (plural) betyder också *tusentals/miljontals* десáтки (av деся́ток tiotal) =tiotals сóтни (av сóтня hundrade) =hundratals

Нáша библиотéка на дñях
купíла ты́сячу книг.

Это расстоя́ние измерéется
ты́сячами киломéтров.

Vårt bibliotek har i dagarna köpt
tusen böcker.

Detta avstånd mäts i tusentals
kilometer.

5.3.8 Grundtalen placeras normalt framför de substantiv (adjektiv) de bestämmer:

Я зайдú к вам в три часá. Jag hälsar på hos er kl. 3.
Сегóдня пять грáдусов морóза. Idag är det fem grader kallt.

Emellertid kan grundtalen också — med undantag för оди́н, ты́сяча, миллио́н, миллиа́рд — ställas efter det substantiv de bestämmer.

Deras betydelse ändras då till att ange **ungefärligt antal**:

Я зайдú к вам часá в три. Jag tittar in till er vid tretiden.
У менéя рубléй пятьсót. Jag har omkring 500 rubel.

5.4 половína halv

полторá m./n. **полторý** f. **halvannan**, **en** och **en halv**

На э́том о́строве живут
помиляиона человéк.

På den här ön bor en halv miljon
människor.

В моéй библиотéке полторы
тысячи книг.

I mitt bibliotek finns 1500 böcker.

Vid половína står följande substantiv i genitiv singular.

Vid полторá (m n), полторý (/) står följande substantiv i genitiv singular. Den enda böjda formen av dessa räkneord är полúтора.

5.5 Kollektiva räkneord — "stycketal"

Собирáтельныйные
числительные

Я там прóбыл двóе сútок.
У сестры трóе детéй.
Нас бы́ло чéтверо.

Två dygn tillbragte jag där.
Min syster har tre barn.
Vi var fyra stycken.

Efter de kollektiva räkneorden står de följande substantiven alltid i genitiv plural och prediksverbet har vanligen plural form (men kan också stå i neutrum singular).

Mer sällan används

пáтеро	fem stycken
шéстеро	sex stycken
сéмеро	sju stycken

вóсьмеро	åtta stycken
(дéвятеро	(nio stycken)
(дéсятеро	tio stycken)

De kollektiva räkneorden двóе, трóе, чéтверо används i stället för grundtalen:

1. vid ordet детéй;

2. efter personliga pronomen нас, вас, их motsvarande svenska uttrycket *vi /ni, de/ var så och så många*;

3. vid "pluralord" (1.40).

4 omväxlande med grundtal används de kollektiva räkneorden:

a om personer av manskön:

У нас троé сыновéй и две
дóчери.

Ко мне пришлí двóе друзéй.

Vi har tre söner och två döttrar.

Två /av mina/ vänner kom till
 mig.

b om djurungar:

Трóе котят лежáли/ лежáло в
корзíне.

Tre kattungar låg i korgen.

c om pariga föremål:

Онá купíла трóе чулóк.

/ = три пárьы чулóк/

Hon köpte tre par strumpor.

d självständigt om människor = *så och så många*:

Науглú стоя́ли трóе.

Он рабóтает за двоíх.

Det stod tre stycken i hörnet.

Han arbetar för två.

5.5.1 De kollektiva räkneorden böjs:

двóе /двойх, двойм .../ böjs som mjuka adjektiv i plural.

трóе /тройх, тройм .../

чéтверо /четверых, четверым ... böjs som hårt adjektiv i plural.

пáтеро, шéстero etc böjs som чéтверо.

5.5.2 óba, óbe både

N m Óba бráта живút dóma. f Óbe сестры záмужем.

n Óba окнá выхóдят на юг.

N Båda bröderna bor hemma. Båda systrarna är gifta.

Båda fönstren vetter mot söder.

G	m	Ókoло обóих домóв — сады.	Båda husen har trädgård.
	f	С обéих сторón наступáли врагý.	Fienden angrep från båda sidor.
D	m	Обóим бráтьям присвоéны орденá.	Båda bröderna förlänades ordnar.
	f	Обéим сёстрам даны прéмии.	Båda systrarna fick premier.
A/N	m	Я купíл { óba нóвых áтласа.	Jag köpte { båda nya kartböckerna.
	f	óbe нóвые кárты.	båda nya kartorna.
A/G	m	Я знаю { обóих бráтьев.	Jag känner { båda bröderna.
	f	{ обéих дочерéй,	{ båda döttrarna.
I	m	Я занимáюсь с обóими мáльчиками.	Jag läser med båda pojkar.
	f	Онá обнялá менé óбéими рукáми.	Hon slog båda armarna om mig.
L	m	Я говорю { об обóих мáльчиках.	Jag talar om { båda pojkar.
	f	{ об обéих дéвочкиах.	{ båda flickorna.

Efter de oböjda formerna óba, óbe (N/A mask.-fem.) står efterföljande substantiv i genitiv singular, precis som efter два, три, четы́ре. Ett adjektiv efter dessa former av óba, óbe står — liksom vid два, три, четы́ре — i genitiv plural, om substantivet är maskulinum eller neutrum, i nominativ plural, om substantivet är femininum, jämför exemplen ovan! Efter böjda former av óba, óbe står efterföljande substantiv (och adjektiv) i samma kasus som räkneordet. Efter óba, óbe som subjekt står predikatsverbet alltid i plural.

5.6 **Ordningsstal**

Порядковые числительные	пéрвый вторóй трéтий (2.7) четвёртый пáтый шестóй <u>сéдьмой</u> восьмóй девя́тый деся́тый оди́ннадцатый двенáдцатый тринáдцатый четы́рнадцатый пятнáдцатый шестнáдцатый семнáдцатый восемнáдцатый девятнáдцатый двадцáтый (двáдцать пéрвый (двáдцать вторóй etc.) тридцáтый (трíдцать пéрвый сорокóвой (сóрок пéрвый пятидесáтый (пятьдесáт пéрвый) шестидесáтый (шестьдесáт пéрвый) семидесáтый (сéмьдесáт пéрвый) восьмидесáтый (вóсемьдесáт пéрвый) девяно́стый (девяно́сто пéрвый) сóтый (сто пéрвый) (сто сóрок шестóй) двухсóтый трёхсóтый пятисóтый тысячный двухтысячный	första andra tredje fjärde femte sjätte sjunde åttonde nionde tionde elfte etc. tjugonde tjugoförsta) trettionde trettiförsta) fyrtionde fyrtioförsta) femtionde sextionde sjuttonde åttionde nittionde hundrade tvåhundrade tusende tvåtusende	девя́тый, деся́тый оч 'ton'-talen 11—19 har samma betoning som motsvarande grundtal betoningen ligger hos 'tio'-talens ordningstal på -áтый, -ýтый <i>femtionde</i> etc. bildas av grundtalets genitivform
----------------------------	--	--	---

5.6.1 **Ordningsstalen böjs som adjektiv** (alla har hård böjning utom трéтий, se 2.7) och överensstämmer till kasus, genus och numerus med följande substantiv. Bara sista ledet i sammansatta ordningstal böjs.

5.6.2 **Ordningsstalen förkortas ofta på följande sätt:**

пéрвый 1-й	вторóй 2-й	вторóму 2-му	пéрвым 1-m
пéрвое 1-ое	вторóго 2-го	вторóю 2-ю	вторóм 2-m osv.

5.6.3 Årtal uttrycks på två sätt:

1 efter datum med genitiv

7/XI-1917 = Седьмóе (Седьмóго) ноябрá ты́сяча девя́тъсót семнáдцатого гóда.

2 utan datum med lokativ

Чéхов ýмер в 1904 /ты́сяча	Tjechov dog år 1904.
девя́тъсót четвёром/годú.	

Чéхов жил 1860—1904 /с ты́сяча восемьсót шестидесятого гóда по ты́сяча девя́тъсót четвёрым год/. Tjechov levde 1860—1904.

Märk att i årtal utläses ты́сяча ofta [t̫ʃe].

5.6.4 'Nittitalet'

В 90-ых /девя́ностых/ годáх
прóшлого вéка Чéхов написál
свой знаменítые пьéсы.

Under 1890-talet skrev Tjechov
sina berömda dramer.

5.6.5 **Datum**

Сегóдня 25-ое апрéля.

Idag är det den 25 april.

Я родíлся 7-го /седьмóго/ ма́я.

I uttryck som *Idag är det den ...* står datum i nominativ medan månadens namn står i genitiv.

Anger man när något hände eller händer står både datum och månadsnamn i genitiv.

Märk Поздравляю вас с Пéрвым
Мáя!

Gratulerar er till 1 maj!

5.6.6 Århundrade /=век/ skrivs alltid med romerska siffror:

Вели́кий рýсский учёный
Ломонóсов жил в XVIII вéке
/= в восемнáдцатом вéке/.

Den store ryske vetenskapsmannen Lomonosov levde på 1700-talet.

Jämför engelskans "In the 18th century" = på 1700-talet.

5.7.1 **Hela klockslag**

a Som svar på frågan Котóрый час? *Hur mycket är klockan?*
används { два, три, четы́ре + часá (=genitiv singular)
пять etc. + часóв (=genitiv plural)}

Klockan är ett heter Час.

Räkneord 5.7.2—Verb 6.2

b Som svar på frågan Когдá? *När?*
 сáтts prepositionen в framför klockslaget: В три часá.

Märk	в пятом часу́	mellan /klockan/ fyra och fem
	часа́ в три /часо́в в пять	vid tretiden /femtiden

5.7.2 Minuter + timma

a Som svar på frågan Котóрый час? *Hur mycket är klockan?*

över och halv uttrycks med genitiv av <i>pågående timmes ordningstal</i> :	fem /minuter/ över ett
пять минúт вторóго	/klockan är/ halv två
полови́на вторóго	

<i>i</i> uttrycks med без + genitiv av <i>minuttalet + hel timme</i> :	fem /minuter/ i tolv
без пятí двенáдцать	

b Som svar på frågan Когдá (в котóром часу́)? *När (hur dags)?*

Мы выéхали	Vi reste
/в/ чéтверть пéрвого.	kvart över tolv.
в полови́не пéрвого.	halv ett.
без десяти́ дéсять.	tio /minuter/ i tio.
Поезд отхóдит в 9.50 /в	Tåget går 9.50.
дéвять пятьдеся́т/.	

5.8 Bråktal

Дróбные числительные	$\frac{1}{2}$	однá вторáя	$\frac{2}{3}$	две трéтьих
	$1\frac{5}{6}$	однá цéлая и пять шестых	$2\frac{4}{5}$	две цéлыx и четы́ре пáтыx
	0,6	ноль цéлыx, шесть десятых		
	7,2 мм	семь цéлыx, две десятых миллиметра		
	38,4°	тридцать вóсемь и четы́ре десятых градуса.		

5.9 Var annan, var tredje ... se 4.19

5.10 Siffror	восьмёрка	ätta
едини́ца	ettá	девя́тка
двойка	tvåa	десятка
тройка	treá	
четвё́рка	fyra	Taladverb
пятёрка	femma	во-первых
шестёрка	sexa	во-вторых
семёрка	sjuá	в-трéтьих

för det första
för det andra
för det tredje etc.

Глагóлы

6.1 Tempus och aspekt

Настоя́щее вре́мя
Прошёдшее вре́мя
Буду́щее вре́мя

Вид
совершённый и
несовершённый

Det ryska verbet har endast tre tidsformer (tempus), nämligen **presens** (nuvarande tid), **прéteritum** (förfluten tid) och **futurum** (kommande tid). I gengäld berikas verbets formbestånd genom en företeelse, som brukar kallas **aspekt** (вид "synsätt").

Aspekten, som har två former, **fullbordad** (f) och **ofullbordad** (of), är liksom tempus en grammatisk kategori, som berör nästan alla ryska verb.

Medan tidsformerna hos verbet bestämmer verbhandlingen till tiden, talar om när någonting skedde, anger aspekt hur den talande ser på eller uppfattar verbhandlingen. **Fullbordad aspekt** kan definieras så, att den uttrycker verbhandlingen i dess helhet, sammanfattar den i en given situation, presenterar den i "färdigt skick". Den **ofullbordade aspektformen** hos verbet är snarast att beteckna som den negativa motsvarigheten till den fullbordade: den uttrycker inte handlingens helhet, ger ingen sammanfattning av handlingen i en given situation. **Ofullbordad aspekt benämner endast själva verbhandlingen.*** I satsen "Huset brann" kan vi fatta verbformen *brann* på två sätt: 1. huset stod i ljusan låga, 2. huset finns inte längre. I det senare fallet lägger vi kanske till ordet 'ned', "huset brann ned", för att förtydliga utsagan. På så sätt har vi gjort formen *brann* "fullbordad" genom sammansättning med adverbet *ned*.

I stället för termerna fullbordad och ofullbordad används ibland **perfektiv** (pf) resp. **imperfektiv** (ipf). För användningen av de skilda aspektformerna se 6.14; 6.23—26; 6.31—33.

6.2 Verbparadigmet

Aspekt och tempus bildar tillsammans det ryska verbets böjnings-schema eller **paradigm**. Redan i infinitiven — verbets grundform — föreligger aspekt; det svenska verbet 'göra' motsvaras i ryskan icke av ett verb utan av ett **verbpar**, bestående av en ofullbordad och en fullbordad aspektform (jämför 6.4).

* Den definition som ges här ansluter sig till: J. Forsyth, *A Grammar of Aspect*, Cambridge 1970 p. 8, och О. П. Рассúдова, *Употребление видов глагола в русском языке*, Москва 1968, стр. 5—7.

Ett fullständigt verbparadigm

	ofullbordad aspekt	fullbordad aspekt
infinitiv	дéлать	att göra
presens	я дéлаю	jag gör
futurum	я бúду дéлать	jag ska göra
preteritum	он дéлал	han gjorde han har gjort han hade gjort
konjunktiv	он дéлал бы	han skulle göra
imperativ	дéлай!	gör!

Till ett fullständigt verbparadigm hör också fyra particip och två gerundier, fördelade på de olika aspektformerna:

	ofullbordad aspekt	fullbordad aspekt
presens	дéлающий	{ görande, som gör
particip	дéлаемый	som görs
aktiv	—	—
presens	дéлавший	som { gjorde har gjort hade gjort
particip	—	сделавший
passiv	—	—
preteritum	—	gjord
particip	—	сделанный
aktiv	—	—
preteritum	—	—
particip	—	—
passiv	—	—
presens	дéляя	{ i det att man gör efter att } ha gjort
gerundium	—	—
preteritum	—	сделав/ши/
gerundium	—	—

Märk Många verb bildar inte alla ovanstående particip och gerundier.

6.2.1 Presens

Verbformer som anger närvarande tid, dvs berättar om vad som sker nu eller som brukar ske kallas presens.
настóящее врéмя

Он сейчáс дéлает уróки.

Он всегдá дéлает уróки.

Nu läser (eg. gör) han läxor.

Han läser alltid läxorna.

Presens bildas i ryskan endast av verbets ofullbordade aspektform.

Se tabellen i 6.2.

Angående bildning och användning av presens, se 6.15—16 och 6.23.

6.2.2 Futurum

будущее время

Verbformer som anger vad som kommer att ske kallas futurum.

De ryska verb, som i likhet med *t ex* дёлать bildar aspektpar (дёлать — сдёлать se 6.4) har två former i futurum.

Av verbets fullbordade aspekt bildas ”enkelt” futurum, det vanligaste, som formellt är identiskt med detta verbs ”presens”. Något oegentligt kan man säga, att *enkelt futurum* = presensformerna av ett fullbordat verb, *t ex я сдёлаю jag ska göra*.

будущее простое

Av verbets ofullbordade aspekt bildas ”sammansatt” futurum, som består av hjälpverbet *буду* (jag blir) + ofullbordad infinitiv, *t ex я буду делать jag kommer att göra*. Se vidare 6.21.

будущее сложное

Opariga verb, dvs sådana som inte bildar aspektpar (se 6.10), bildar bara en sorts futurum.

Angående användning av futurum se 6.24—26.

6.2.3 Preteritum

I svenska finns tre tempus som anger förfluten tid:

imperfekt *jag gjorde*

perfekt *jag har gjort*

pluskvamperfekt *jag hade gjort*.

прошёдшее время

I ryskan finns bara ett tempus för förfluten tid, nämligen **preteritum**.

Av pariga ryska verb (6.4) bildas emellertid två former i preteritum, fullbordad och ofullbordad.

я сдёлал = { *jag gjorde*
я дёлал { *jag har gjort*
 jag hade gjort

Opariga verb (6.10) har bara ett preteritum.

Angående bildning och användning av preteritum se 6.11.

6.2.4 Imperativ

Verbets uppmaningsform kallas imperativ. Ett parigt ryskt verb bildar två uppmaningsformer, fullbordad och ofullbordad: *Дéлай!*/*Сдёлай это! Gör det!*

Angående bildning och användning av imperativ se 6.27.

6.2.5 Konjunktiv

Imperativ och konjunktiv är inga tempus; de kallas verbets modus. Konjunktiv bildas i ryskan av preteritum + partikeln **бы**, se vidare 6.34: Он сде́лал бы́ это. *Han skulle göra (ha gjort) det.*

6.2.6 Infinitiv

Verbets grundform, som i svenska oftast slutar på -a, och som man kan sätta *att* framför, kallas infinitiv och är liksom konjunktiv och imperativ heller inget tempus. I ryskan slutar de allra flesta infinitiver på -ть. Se vidare under Böjningsstammar, 6.3.

6.3 Böjningsstam

Den del av verbet som är gemensam för ett antal böjningsformer kallas verbets böjningsstam. För de ryska verben måste i regel minst två böjningsstammar, ibland tre, anges. Dessa är **infinitivstammen**, **presensstammen**, ev. **preteritumstammen**.

6.3.1 Infinitivstammen

erhålls genom att infinitivens "ändelse" -ть, -тъ tas bort. Stammen hos infinitiven slutar antingen på vokal: дёла-ть, гуля-ть, курí-ть, мы-ть, умé-ть, сúну-ть eller på konsonant: нес-тý, вез-тý. Beträffande möch' m fl på -чъ se 6.12.2 b.

Märk Infinitivstammens vokal hör vanligen ej till verbstammen utan är ett avledningssuffix. Bland ovannämnda infinitivstammar är vokalerna **a**, **я**, **и**, **e** samt **ы** suffix.

6.3.2 Av infinitivstammen bildas följande former:

	ofullbordad aspekt	fullbordad aspekt	
	дёла-ть	сде́ла-ть	
preteritum (6.11)	дёлал	сде́лал	гjорde har gjort hade gjort
konjunktiv (6.34)	дёлал бы	сде́лал бы	скулle göra скулle ha gjort

preteritum		дёлавший	сдёлавший	/en/ som gjorde
particip				/en/ som hade gjort
aktiv (6.46 a)				
preteritum			сдёланный	gjord (motsv. sv. perf. part.)
particip				
passiv (6.46 c)				
preteritum			сдёлав/ши	efter att ha gjort
gerundium				
(6.57.2)				

6.3.3 Presensstammen

erhålls genom att ändelsen i 3. person plural presens tas bort:
дёла-ют (eg. дёла + j + ут).

6.3.4 Av presensstammen bildas följande former:

	ofullbordad aspekt	fullbordad aspekt	
presens (6.15—16)	дёла-ют дёлаю	сдёла-ют	jag gör
futurum (6.24—26)		сдёлаю	jag skall göra
imperativ (6.27—34)	дёлай	сдёлай!	gör!
presens particip aktiv (6.46)	дёлающий		{ (en) som gör, görande
presens particip passiv (6.46.6)	дёлаемый		(en) som görs
presens gerundium (6.57.1)	дёлая		{ i det att ngn gör (jfr.: eng. -ing-form)

Märk Imperativen (singular) är vanligen identisk med presensstammen.

6.4 Aspektpar

видовые пары

Som nämnts uppträder flertalet ryska verb i två aspektformer, fullbordad och ofullbordad. I regel bildas den ena aspektformen av den andra, enligt vissa bestämda principer. För att ett äkta aspektpar skall uppstå krävs, att båda verben har (i det närmaste) samma lexiskaliska betydelse. Aspektformerna дёлать och сдёлать, den senare fullbordad form, har båda betydelsen *göra*, сдёлать skiljer sig alltså inte från дёлать annat än i fråga om aspekten (se dock 6.9).

6.5 Aspektbildning

Ryskan har två sätt att bilda aspektpar: **prefigering** och **suffigering** — ett tredje förekommer vid några få verb (6.8).

Det vanligaste sättet att bilda **aspektkorrelat**, dvs motsvarande aspektform, till ett verb är suffigering, som enkelt uttryckt består i att infinitivsuffixet (se 6.3.1 Märk) ändras (рассказáть — рассказáывать *berätta*, se 6.7). Prefigering, dvs man förser det ofullbordade grundverbet med en förstavelse, kan som i fallet дéлать — сде́лать åstadkomma ett aspektpar, men i flertalet fall uppstår ett nytt verb. Angående **infinitivens aspekt** se vidare 6.39.

6.6 Prefigering

пристáвочные
глагóлы

När ett verb förses med förstavelse gäller regeln

ofullbordat verb + prefix blir fullbordat

дéлать (*of*) + c → сде́лать (*f*)

Två slag av prefix förekommer i ryskan vid prefirering av verb: sådana som inte ändrar verbets lexikaliska betydelse nämnvärt (jfr *brinna* — *brinna ned*), s k **tomma** prefix, och sådana som ändrar grundverbets lexikaliska betydelse (jfr *bryta* — *avbryta*), s k **pregnanta** prefix. De tomma prefixen används för att bilda aspektpar. De pregnanta bildar nya verb med annan betydelse (se s 277).

Observera att samma prefix uppträder både som tomma och som pregnanta, beroende av det verb de prefirerar.

6.6.1 Några vanliga ”tomma” prefix:

Vid nedan angivna verb är följande prefix ”tomma”, dvs enbart perfektiverande.

prefix	of grundverb	f korrelat	
по-	звонить	позвонить	telefonera
о-, об-	радоваться	обрадоваться	glädja sig
с-, со-	играть	сыграть (obs ы)	spela
за-	платить	заплатить	betaла
вы-	пить	выпить	dricka
про-	читать	прочитать	läsa
раз-, рас-	таять	растаять	töa
от-	ремонтировать	отремонтировать	reparera
из-, ис-	портить	испортить	ta sönder
у-	видеть	увидеть	se — få se
вз-, воз-	волновáть	взволновáть	uppröra
на-	писáть	написáть	skriva

6.7 Suffigering

6.7.1 Suffix -ыва-/ива-

Med hjälp av -ыва-/ива- bildas de flesta *of* korrelat till prefigerade fullbordade verb (med pregnanta prefix).

f verb	of verb	
выработать	вырабáтьвать	utarbeta
спросить	спráшивать	fråga
записать	запýсывать	anteckna

Märk Vid -ыва -suffigering är att märka följande:

- a betoningen ligger alltid på stavelsen före suffixet;
- b om *f* infinitivens stamvokal är -o-, övergår detta till -a-, när det blir betonat;
- c konsonantförändring inträffar, om *f* infinitiven slutar på föränderlig konsonant + ить.

6.7.2 Suffix -а-/я-

Detta suffix är vanligast bland de aspektpar, vilkas *f* verb slutar på -ить. Konsonantförändring är vanlig. Vi särskiljer några grupper av verb:

a oprefigerade aspektpar, som vid sammansättning med prefix behåller sin suffigeringstyp:

<i>f</i> пустить — <i>of</i> пускáть	<i>f</i> спустить — <i>of</i> спускáть
släppa, låta	släppa ned
<i>f</i> решить — <i>of</i> решáть lösa	<i>f</i> разрешить — <i>of</i> разрешáть tillåta

b likaså oprefigerade aspektpar, men som vid sammansättning med prefix har suffigering enl. 6.7.1:

<i>f</i> бросить — <i>of</i> бросáть	<i>f</i> забросить — <i>of</i> забрасывать
kasta	slänga bort, förlägga
<i>f</i> кончить — <i>of</i> кончáть	<i>f</i> закончить — <i>of</i> закáнчивать
sluta	avsluta

c prefigerade aspektpar, som saknar oprefigerade grundverb:

<i>f</i> включить — <i>of</i> включáть	<i>f</i> включить — <i>of</i> включáть
koppla in (jfr ключ nyckel)	koppla in
<i>f</i> выключить — <i>of</i> выключáть	<i>f</i> выключить — <i>of</i> выключáть
koppla ur	koppla ur
<i>f</i> возвратить — <i>of</i> возвращáть	<i>f</i> возвратить — <i>of</i> возвращáть
återlämna	återlämna
<i>f</i> отвéтить — <i>of</i> отвечáть	<i>f</i> отвéтить — <i>of</i> отвечáть
svara (jfr отвéт svar)	svara (jfr отвéт svar)

d prefigerade -нуть-verb (6.16.1 grupp 3b) bildar *of* parinfinitiver med suffixet -a-:

f промокнуть — *of* промокáть bli genomblöt

f привыкнуть — *of* привыка́ть vänja sig

e de flesta verb med konsonantstam — infinitiven slutar på -ти, -чъ, -сть, -зть (6.3.1) — bildar sammansatta *of* parinfinitiver med hjälp av suffixen -a-/я-.

Ofta har dessa aspektbildningar en annan verbstam än grundverbet.

Hos följande dyker presensstammens konsonant upp:

f пасть falla (fut: паду́, падёшь; pret: пал, пала) — *of* падать

f попасть — *of* попада́ть träffa, råka

of мочь kunna (pres: могу́, можешь; pret: мог, могла́) — *f* смочь

f помочь — *of* помога́ть hjälpa

Hos andra har en vokal 'kommit till' (eg. vokalväxling):

of звать kalla (pres: зову́, зовёшь; pret: звал, зва́ла) — *f* позва́ть

f вызвать — *of* вызыва́ть tillkalla

of слать skicka (pres: шлю): *f* прислáть — *of* присылáть

of брать ta (pres: беру́, берёшь; pret: брал, бралá) — *f* взять

f собра́ть — *of* собира́ть samla

f нача́ть börja (fut: начнú, начнёшь; pret: начал, началá)

Hos verbparet *f* срезать (fut: срéжу, срéжешь) — *of* среза́ть (pres: срезаю) *skära* av skiljer endast betoningen infinitiverna åt.

Märk särskilt verbet *f* купи́ть — *of* покупáть

6.7.3 Suffix -ва-

Suffixet -ва- kan bara stå efter vokal och har betydligt mindre användning än de båda föregående:

a -еть- verb

f успéть hinna — *of* успевáть

f согре́ть väрма — *of* согревáТЬ

b de enstaviga -ить- verben (6.16.1 grupp 6a)

of быть slå: *f* убить — *of* убивáТЬ döda

of пить dricka: *f* допи́ть — *of* допива́ТЬ dricka ur

c de enstaviga -ыть- verben (6.16.1 grupp 6b)

of крыть täcka: *f* закрыть — *of* закрывать stänga

of мыть tvätta: *f* умыть — *of* умываться tvätta

d några enstaka

f деть sätta, ställa

lägga *f* одеть — *of* одеваться kläda på

f надеть — *of* надеваться ta på

f раздеть — *of* раздеваться kläda av

of быть vara — *of* бываться bruks vara

f забыть — *of* забываться glömma

f прибыть — *of* прибывасть anlända

f дать ge — *of* даваться

f отдать — *of* отдаваться ge bort

f стать ställa *f* встать — *of* вставаться stiga upp

sig, börja, bli *f* устать — *of* уставаться tröttna

of знать känna *f* узнасть — *of* узнаваться känna igen

f признать — *of* признаваться tillstå

6.7.4 Suffix -ну-

Detta — i synnerhet i talspråk — mycket produktiva verbbildnings-suffix bildar *f* infinitiver som betecknas med termen ”momentan-verb” (skilj dessa från de s k ”inkoativerna”, vilka är få och impro-duitiva; se 6.16.1 grupp 3b). Momentanverben betecknar en ”en-gångshandling” och lämpar sig därför bra som *f* korrelat till verb som betecknar kortvarig handling.

of глядеть — *f* глянуть titta

of дви́гать — *f* двинуть röra

of кричать — *f* крикнуть skrika

of маха́ть — *f* махнуть vifta

of пры́гать — *f* прыгнуть hoppa

of скользи́ть — *f* скользнуть halka

of сова́ть — *f* сунуть stoppa /in/

6.8 Speciell aspektbildning

Utanför ramen av den ovan beskrivna aspektbildningen faller följande verb, som använder

a helt andra ord som aspektkorrelat

of брать taga — *f* взять

of говори́ть tala — *f* сказать

(сäga)

of класи́ть lägga — *f* положи́ть

of лови́ть fånga — *f* пойма́ть

b ord av annan verbstam

of ложиться *lägga sig* — *f* лечь

of садиться *sätta sig* — *f* сесть

of становиться *ställa sig, bli* — *f* стать

c ord av skenbart annan verbstam

<i>f</i> { вернуть/ся/ возвратить/ся/	— <i>of</i> возвращаться/ся/ återlämna; (refl.) återvända
--	--

6.9 Aktionsarter

Verb är handlingsord — med några undantag såsom sv. *är, blir, skall, måste* etc. Den handling som ett verb uttrycker kan vara av olika art, ange att verksamheten börjar, slutar, upprepas osv. Flera av de ryska prefixen ger verben sådana bibetydelser:

за- anger hos många verb handlingens början, s k **ingressiv** aktionsart: закричать *skrika till*, заиграть *börja spela, spela upp*.

у- vid förnimmelseverben anger också ingressiv aktionsart: увидеть *få se, услышать få höra*.

Samma betydelse har по- vid rörelseverb.

по- betecknar *en smula, lite*, s k **limitativ** aktionsart: покурить *röka lite, dra ett bloss*.

Märk Limitativa och ingressiva verb har i regel inga aspektkorrelat, se 6.10.3.

Resultativ aktionsart föreligger hos många av de pariga verbens fullbordade aspektform, när denna innebär att handlingens fullföljande tar ett visst mått av tid, arbete eller ansträngning. I verbparet *дёлать — сдёлать* *göra* är formen *сдёлать* resultativ. Det samma gäller den fullbordade formen *выучить* till det ofullbordade *учить* *lära sig*.

Även infinitivsuffixen kan mer eller mindre tydligt ange aktionsart. Suffixet *-ну-* anger (med få undantag), att handlingen är ögonblicklig — **momentan** — eller sker bara en gång. Sådana verb är fullbordade: *крикнуть* *skrika till, ge upp ett skrik*.

Suffixen *-ыва-, -ва-* eller *-а-/я-* kan ange att handlingen upprepas — **iterativ** aktionsart.

6.10 Opariga verb

Ungefär 15 % av de ryska verben är opariga, dvs saknar *f* eller *of* korrelat. Somliga av dessa verb används i både fullbordad och ofullbordad funktion, andra enbart (eller huvudsakligen) i den ena eller andra aspekten.

6.10.1 Verb som används i både fullbordad och ofullbordad aspekt omfattar i första hand många av de internationella lånorden på -овать, -евать, -ировать:

адресовáть	адressera	организовáть	organisera, ordna
------------	-----------	--------------	-------------------

men även ord av ryskt ursprung

жениться	на кóм-нибудь	обещáть	lova
----------	---------------	---------	------

gifta sig med ngn

родíть/ся	föda, födas
-----------	-------------

6.10.2 Verb som används enbart i ofullbordad aspekt utgör en stor grupp och här näms bara några:

выглядеть	se ut	Как он выглядит?
-----------	-------	------------------

значить	betyda	Что это значит?
---------	--------	-----------------

принадлежать кому́-нибудь		Книга принадлежит ему́.
---------------------------	--	-------------------------

tillhöra ngn

полага́ть	anta, förmoda	Я полагаю, что ...
-----------	---------------	--------------------

Flera av dessa verb är reflexiva till formen och påminner i funktionen om de svenska så kallade deponens (*hoppas* osv)

надеяться		hoppas
-----------	--	--------

находиться		finnas
------------	--	--------

иметься		finnas
---------	--	--------

6.10.3 Verb som endast har fullbordad aspekt och saknar ofullbordat korrelat:

a med по- prefijerade verb med bibetydelsen *lite*, *en smula* (s k limitativa). Verben поговорить *prata lite*, посидéть *sitta en stund*, поработать *jobba ett tag* är opariga *f* verb.

b med за- prefijerade verb med bibetydelsen *börja* (s k ingressiva verb) är ofta opariga *f* verb: заигráть *börja spela*, *spela upp*, заговорить *börja prata*.

of formen заговáривать förekommer:

Он много раз заговáривал со мной об этом.	Han förde många gånger detta på tal med mig.
---	--

c med по- prefijerade bestämda rörelseverb saknar i regel *of*- korrelat, när de har betydelsen *börja*. Se 6.65.

6.10.4 Beträffande infinitivens användning och aspekt se 6.39.

6.11 Preteritumbildning

Прошёдшее время Preteritum — ryskans tempus för förfluten tid — bildas av både fullbordade och ofullbordade infinitivstammar. Detta tempus motsvarar tre tempus i svenska, nämligen imperfekt, perfekt och pluskvamperfekt. Preteritum bildas av infinitivstammen genom tillägg av ändelser:

читá-ть	+ {	-л	för maskulint subjekt
прочитá-ть		-ла	för feminint subjekt
		-ло	för neutralt subjekt
läsa		-ли	för plurala subjekt

subjektet är:

mask sing

я читáл/прочитáл кни́гу

ты читáл/прочитáл кни́гу

он читáл/прочитáл кни́гу

fem sing

я читáла/прочитáла кни́гу

ты читáла/прочитáла кни́гу

она читáла/прочитáла кни́гу

neutr sing

окнó выходíло во двор (fönstret vette mot gården)

plural (oavsett kön)

мы читáли/прочитáли кни́гу

вы читáли/прочитáли кни́гу

они читáли/прочитáли кни́гу

{ även när en person
tilltalas med вы

Se även 6.68, reflexiva verb.

Angående preteritumformens aspekt se 6.14.

6.12 Avvikande preteritumbildning

Huvudparten av de ryska verben bildar preteritum enligt 6.11 ovan, men vissa avvikelser förekommer.

6.12.1 Av infinitiver med vokalstam bildas preteritum oregelbundet till följande verb:

a grupp e:5 (6.15), verb på -ерéть:

умерéть f: он у́мер, она умерла, они у́мерли

dö dö han dog, har dött, hade dött osv

стерéть f: он стёп, она стёрла, они стёрли

torka av han torkade av etc.

på samma sätt:

ошиб́ться *f*: он ошиб́ся, онá ошиб́лась, онý ошиб́лись.
missta/ga/ sig

b grupp e:3b (6.15): några få verb på -нуть (i oprefigerad form ofullbordade) med betydelse av inträdande handling (inkoativer) bildar preteritum av en stam utan -нуть. -л i preteritum maskulinum faller:

погибнуть *gå under, stupa f*: он погиб, онá погибла, онý погибли.

Observera dock att de flesta verb på -нуть är s k 'momentanverb' och i sin oprefigerade form fullbordade; dessa behåller suffixet -ну- i preteritum. Se 6.16.1 grupp 3a.

6.12.2

grupp e: 9, 10, 12 (6.15): infinitiven slutar på -ти, -чь eller konsonant + ть och har konsonantstam. Denna konsonant har hos några infinitiver försunnit. Så är fallet med г, к, (б), д, т vilka återfinns i presensstammen:

a infinitivstammen slutar på з eller с: i preteritum maskulinum bortfaller л men kvarstår i övriga former;

везти (presens везу) *köra*, он вёз, онá везла, везло, онý везли
 нести (presens несу) *bära*, он нёс, онá несла, неслó, они несли
 på samma sätt:

лезть (presens лéзу) лез, лéзла, лéзло, лéзли *klättra*

ползти (presens ползу) полз, ползла, ползло, ползли *krypa*

спасти (presens спасу) спас, спасла, спасло, спасли *rädda*

растти (presens расту) рос, росла, росло, росли *växa*

b infinitivstammen har innehållit ett ursprungligt г eller к (vilket alltid är fallet, om infinitiven slutar på -чь); i preteritum maskulinum bortfaller л efter stamkonsonanten men kvarstår i övriga former:

мочь (presens могу) он мог, онá могла, могло, онý могли
kunna

влечь (presens влеку) он влёк, онá влекла, влекло, онý влекли
draga

på samma sätt:

жечь (presens жгу) жёг, жгла¹, жгло¹, жгли¹ *bränna*

стричь (presens стригу) стриг, стрыгla, стрыгли *klippa håret*

беречь (presens берегу) берёт, берегла, берегло, берегли *akta*

лечь *f* (fut. лягу) лёг, легла, легло, легли *lägga sig*

течь (presens течёт²) тёк, текла, текло, текли *flyta*

печь (presens пеку) пёк, пекла, пекло, пекли *baka*

сечь (presens секу) сёк, секла, секло, секли *hugga*

¹ I dessa former har -e- försunnit.

² samtliga verb med infinitiv på -чь har konsonantförändring i presens 2:a och 3:e sing samt 1:a och 2:a plural.

с infinitivstammen har innehållit ett urspr. д eller т: dessa konsonanter har bortfallit framför л (bara presensstammen har bibehållit stamkonsonanten):

весті́ (presens ведú) он вёл, онá велá, велó, онý велý *föra, leda*
 класть (presens кладú) он клал, онá клáла, онý клáли *lägga*
 пасть (presens падú) он пал, онá пáла, пáло, онý пáли *falla*

på samma sätt:

красть (presens крадú) крал, крáла, крáли *stjäla*
 сесть f (futurum сяду) сел, сéла, сéло, сéли *sätta sig*
 подместí f (futurum подметú) подмёл, подмелá, подмелý *sopa*
 цветстí (presens цветёт) цвёл, цвелá, цвелó, цвелý *blomma*

6.12.3 идти́

Preteritum av verbet идти́ *gå* bildas av en helt annan stam än infinitivens:

идти́ (presens идú) он шёл, онá шла, онó шло, онý шли
 прийтí f (fut. придú) пришёл, пришлá, пришлó, пришлý
komma (till fots)

Märk Oregelbunden preteritumbildning har även
 есть (presens я ем) он ел, онá ела, (éло), онý ели *äta*.

6.13 Preteritumformernas betoning

6.13.1 Huvudregel

Många preteritumformer — prefigerade som oprefigerade — som i maskulinum singular består av två eller flera stavelser, har samma betoning som infinitiven.

чита́ть (of) читáл, читáла, читáло, читáли	{	<i>läsa</i>
прочита́ть (f) прочитáл, прочитáла, прочитáли		
писа́ть (of) писáл, писáла, писáли	{	<i>skriva</i>
написа́ть (f) написáл, написáла, написáли		

Denna betoningstyp — dvs preteritum har samma betoning som infinitiven — är den vanligaste och omfattas även av nybildade verb.

Undantag från regeln bildar preteritumformerna i grupperna e:5 och e:12 enligt 6.15.

Med **вы-** prefigerade f preteritumformer betonar alltid prefixet: **вы́писал skrev ut.**

6.13.2 Preteritumformer som i maskulinum singular består av endast *en* stavelse följer någondera av nedanstående tre betoningstyper:

a stambetonning:

бить *slå* — бил, бýла, бýло, бýли (och шить *sy*; grupp e:6)
слать *sända* — слал, слáла, слáло, слáли

b ändelsebetoning i alla former har bl a preteritumformer av verben i grupp e:9 (6.15):

нести *bära* — нёс, неслá, неслó, неслý
мочь *kunna* — мог, моглá, моглó, моглý

Sammansättningar med dessa verb har i regel samma betoning.

c femininum singular ändelsebetonad, övriga stambetonade har följande oprefigerade (icke sammansatta) verb:

брать (of)	<i>taga</i>	брал, бралá, бráло, бráли
взять (f)		взял, взялá, взя́ло, взя́ли
быть <i>vara</i> —	был, былá, бýло, бýли	
дать <i>ge</i> —	дал, далá, дáло, дáли	
жить <i>leva</i> —	жил, жилá, жýло, жýли	
плыть <i>simma</i> —	плыл, плылá, плýло, плýли	
спать <i>sova</i> —	спал, спалá, спáло, спáли	
пить <i>dricka</i> —	пил, пилá, пýло, пýли (och verben вить <i>veckla</i> och лить <i>hälla</i> ur grupp e: 6)	

Prefigerade preteritumformer av ovanstående verb betonar ofta prefixet men femininformen behåller vanligen ändelsebetoning. Prefixet **вы-** hos fullbordade verb drar dock alltid till sig ordaccenten.

вы́пить f <i>dricka /ur/</i> —	вы́пил, вы́пила, вы́пили
прибы́ть f <i>anlända</i> —	прибыл, прибылá, прибыли
прожи́ть f <i>leva</i> —	прóжил, прожилá, прожили
отда́ть f <i>ge bort</i> —	отдал, отдалá, отдали

Märk не betonas framför был, было, были:
нé был (men: не былá), нé было, нé были

Observera, att забы́ть *glömta* har stambetonat preteritum:
он забы́л, онá забы́ла, онý забы́ли

6.13.3 Reflexivändelsen -ся /-сь/ drar ibland åt sig ordaccenten, varvid betoningsvarianter kan uppstå:
роди́ться f *födas* он роди́лся, онá роди́лась, онý роди́лýсь
of роди́ться har alltid betoningen på ý.

6.14 Preteritums aspektformer

Tydligast kommer den grammatiska kategorin aspekt (6.4) till uttryck i preteritum, eftersom såväl fullbordad som ofullbordad form kan användas i en och samma sats alltefter den talandes uppfattning av verbhandlingen.

Nedan ges endast några av de viktigare reglerna för användningen av preteritums aspektformer. För ytterligare information hänvisas till de i 6.1 anförliga arbetena samt А. А Спагис, Парные и непарные глаголы в русском языке, Москва 1969.

6.14.1 Fullbordad aspektform i preteritum

Frekvensundersökningar* har påvisat, att den fullbordade preteritumformen förekommer ungefär dubbelt så ofta i ryskan som den ofullbordade. Detta sammanhänger med att *endast* fullbordad preteritumform är möjlig av

a **ingressiva verb** (6.9) såsom закричать *skrika till*, увидеть *få syn på*, m fl.

Он закричал.

Han skrek till.

Он засмеялся.

Han började skratta.

Она увидела меня.

Hon fick syn på mig.

b **limitativa verb** (6.9)

Мы полежали на пляже.

Vi låg ett tag på stranden.

c **momentanverb** (6.9)

Вдруг кто-то стукнул в дверь.

Plötsligt knackade någon på dörren.

I dessa tre fall bestämmer aktionsarten (6.9) hos verbet aspektformen i preteritum.

6.14.2 Resultativa verb

Законченность действия

Karakteristiskt för den fullbordade aspektformen i preteritum är att den betecknar en handling som avslutad. Skillnaden mellan avslutad och oavslutad handling kommer särskilt tydligt fram i den

* Steinfeldt: *Russian Word-Count*, Progress Publishers, Moskow.

stora gruppen resultativa verb av typen *дёлать* — *сделать*, *писать* — *написать*, *учить* — *выучить* *lära sig*, *решать* — *решить* *lösa* etc. Se även 6.9.

Вчера я написала бáбушке письмо, рассказала ей о своих планах.

Когда я вернулся домой, сестра уже позвонила доктору. Рабочие построили этот дом за три месяца.

Igår skrev jag ett brev till farmor och berättade för henne om mina planer.

När jag återvände hem, hade min syster redan ringt doktorn. Arbetarna byggde det här huset på tre månader.

6.14.3 Perfektiviskt preteritum

Om en handlings avslutande, dess resultat, av den talande sätts i relation till nuet, är **fullbordat preteritum** den naturliga aspektformen. Svenskan använder här ofta perfekt.

— Кто открыл окно?
Здесь очень холодно.
— Не вы ли оставили сумку в классе?
— Кто-то включил лампы.
Пожалуйста, выключите!

— Vem har öppnat fönstret?
Här är mycket kallt.
— Är det ni som har lämnat kvar väskan i klassrummet?
— Någon har tändt ljuset.
Var snäll och släck!

I dessa fall kvarstår alltså handlingens resultat i talande stund.

Märk att ofullbordat preteritum *icke* sätter handlingen i relation till nuet eller talögönblicket; denna form konstaterar endast att handlingen ägde rum. Jfr 6.14.7a.

6.14.4

Последовательность действий

Fullbordat preteritum uttrycker en följd av avslutade handlingar. I en berättelse är det den fullbordade preteritumformen som för handlingen framåt, som berättar om ”vad som hände sedan”.

(Одна женщина покупала (*of*) кофе в магазине.) Она попросила (*f*) продавца ...
(Один англичанин путешествовал (*of*) по Франции.) В маленьком городке он прочитал (*f*) на дверях гостиницы надпись ...

(En dam köpte kaffe i affären.) Hon bad expediten ...

(En engelsman reste i Frankrike.)

I en liten småstad läste han på hotelldörren ett anslag ...

Den *of* verbformen i historiens inledning ger här bakgrunden till vad som hände sedan.

Уві́дев (pret. ger.) ме́ня, онá улыбнúлась.

Он переодéлся и вы́шел из дóма.

Он пожелáл им спокóйной нóчи и лёг.

Мы подошлý к окóшку и спросíли ...

När hon fick syn på mig, log hon.

Han klädde om sig och gick ut.

Han önskade dem godnatt och gick och lade sig.

Vi gick fram till luckan och frågade ...

Märk att denna användning av fullbordat preteritum är särskilt vanlig i samordnade satser av typen "han sprang hem och ...". Jfr 6.66.7.

Ofullbordade preteritumformer i samordning innebär att handlingarna är samtidiga.

6.14.5 Fullbordat preteritum i nekade satser

Den vanligaste aspektformen i nekade satser i förfluten tid är den ofullbordade, eftersom den avsedda handlingen inte utfördes, något resultat inte uppnåddes. Emellertid kan i nekade satser också förekomma fullbordat preteritum, som då vanligen uttrycker att handlingen **mot förmidan** inte utfördes:

— Ты купíл кни́гу?
— Нет, не купíл. Магазíн был закрыт.
— Ты óтдал кни́гу профéссору?
— Нет, не óтдал. Егó не было дóма.

— Köpte du boken?
— Nej, det gjorde jag inte, för affären var stängd.
— Lämnade du professorn boken?
— Nej, han var inte hemma.

Aspektformen kompletteras ofta av ett adverb som **так** и **не**, **всёта́ки** *i alla fall*:

Он так и не приéхал.

Han kom i alla fall inte.

6.14.6 Fullbordat preteritum med partitivt objekt

När ett verb är utbildat med ett objekt i partitiv genitiv (1.21.1) eller ett objekt som står i genitiv på grund av ett föregående räkneord eller myckenhetsord, används fullbordad preteritumform av verbet.

Он вы́пил чаю и съел два сухаря.

По дорóге домóй я купíл две тетráди.

Han drack sitt te och åt två skorpor.

På hemvägen köpte jag två skrivhäften.

Märk Anmärkningsvärd är användningen av fullbordade rörelseverbs preteritumformer med presensbetydelse:

Ну, пошл! — Я пошёл, вернусь скоро.	Så går vi då!
— Nu går jag, jag kommer snart tillbaka. |
|-------------------------------------|---|

6.14.7 Ofullbordad preteritumform

констатация факта

a **Ofullbordad preteritumform** används för att benämna handlingen, allmänt konstatera att något har inträffat, utan hänsyn till avslutning, resultat eller handlingens helhet, situationen. Man vill alltså bara rent allmänt fastställa, om handlingen ägde rum eller ej. Handlingen kan även uttryckas med был (*var*) + verbalsubstantiv. Jfr 6.60.4.

— Вчера у хирурга был приём?	— Hade kirurgen mottagning igår?
— Да, вчера хирург принимал.	— Ja, kirurgen tog emot igår.

Likaledes med betoning på verbformen:

— Ты был вчера в кинó?	— Var du på bio igår?
— Да, был.	— Ja, det var jag.
— Ты читал эту книгу?	— Har du läst den här boken?
— Читал.	— Ja, det har jag.
— Ты звонил Тане?	— Har du ringt Tanja?
— Звонил.	— Ja, det har jag.

Även om uppmärksamheten inte riktas på själva verbhandlingen utan på objektet, subjektet, omständigheterna, avsikten etc., används ofullbordat preteritum:

Тебé звонил Сáша.	Sasja har ringt dig.
К тебе заходи́ла Ле́на.	Lena har sökt dig. (Jfr 6.66.8)
Что он тебе говорил?	Vad sa han till dig?
Я звонил женé.	Jag ringde min fru.
Мы смотрели этот фильм в Москвé.	Vi såg den här filmen i Moskva.
Когда ты видел А́нну?	När såg du Anna?
Почему́ ты смея́лся?	Varför skrattade du?

I flera av ovanstående exempel kan den ofullbordade formen utbytas mot fullbordad form, men meningarna får genast en annan innebörd: handlingens förverkligande eller avslutande kommer i blickpunkten.

— Ну как, вы посмотрели фильм "Братья Карамáзовы"?	— Nå hur blev det? Såg ni filmen Bröderna Karamasov?

Situationen är här en annan. Den tillfrågade har sagt sig vilja se filmen, men det har inte blivit av, och den frågande intresserar sig inte för ett ev. omdöme om filmen utan vill veta om vederbörande verkligen gick.

Ofullbordad form konstaterar att handlingen ägde rum:

Он сидéл там два часá.
Han satt där i två timmar.
Я писáл весь вéчер.
Jag /satt och/ skrev hela kvällen.

Rányše онá жилá в дерéвне.
Förr bodde hon på landet.

- Почему ты не смотришь телевíзор?
- Я включáл егó, но программа былá скúчная.
- Jag satte på den, men programmet var tråkigt.

Märk

Den ofullbordade formen включáл ovan innebär att den talande har satt på TV-n och sedan stängt av den igen. I talögonblicket är TV-n avstängd. I det högra exemplet däremot anger den fullbordade formen att TV-n står på — resultatet kvarstår i talögonblicket. (Jfr här svenska imperfekt och perfekt.) Denna betydelse hos den of aspekten är vanlig i talspråk hos några verb som bildar motsatspar, såsom открывáть — закрывáть, приезжáть — уезжáть. (Jfr 6.66.8)

b I en berättelse används den ofullbordade preteritumformen för att ge bakgrund, beskriva hur det var:

Плáмя ужé бушевáло внутрíй кóмнаты, горéли рáмы и óкна, и языки огня высóывались по стené.

Eldslågan dánade inne i rummet, brädfoder och fönster brann, och eldstungorna sköt upp efter väggen. (Tolstoj)

неоднократность

c Ofullbordade verb avledda med suffixen -ыва/-ива, -ва/-я kan ha iterativ betydelse (ange att en handling upprepas, vana). Jämför

upprepad handling

Утром онá выпивáла два стакáна молокá.

På morgonen brukade hon dricka två glas mjölk.

engångshandling

Сéгодня утром онá выпила два стакáна молокá.

I morse drack hon två glas mjölk.

повторяемость

d Tillsammans med adverb eller andra sammanhangsord som anger upprepning står normalt ofullbordad preteritumform.

Он всегдá брал у менé кни́ги и газéты.

Han lånade alltid böcker och tidningar av mig.

Fullbordad form anger handlingen som avslutad, framhäller resultatet:

Он просидéл там два часá.
Han satt där i två timmar.
Я написáл все эти пíсьма за оди́н вéчер. Under en enda kväll skrev jag alla de här breven.

Онá всю жизнь прожилá в дерéвне. Hon har levat hela sitt liv på landet.

- Включи телевíзор!
- Я ужé включýл егó.
- Jag har redan satt på den.

По понедельникам я работал с 8 до 4 (с восьмی до четырёх).
Летом мы катались на лодке или навещали друзей.

På måndagarna arbetade jag från 8 till 4.
 Om somrarna åkte vi båt eller besökte vänner.

длительность процесс

e Ofullbordad preteritumform kan uttrycka varaktighet, att en handling pågår, när något inträffar. Jämför eng. "I was having my lunch when someone knocked at the door".

Когда я вернулся (*f*) домой, все дети спали (*of*). När jag återvände hem, sov alla barnen.

Märk

Om huvudsatsen innehåller en avslutad eller inträdande handling, uttrycks den med fullbordat preteritum.

Когда мы вышли в море, поднялся шторм. När vi kom ut på havet, blev det storm.

f Ofullbordad preteritumform har företräde framför den fullbordade i nekade satser, eftersom negationen i regel innehåller, att handlingen ej kom till stånd. Jämför dock 6.14.5.

Я не читал этой книги. Jag har inte läst (läste inte) den här boken.

Я не спал всю ночь. Jag har inte sovit på hela natten.

Он уехал (*f*) и с тех пор нам не писал (*of*). Han reste sin väg, och sedan dess har han inte skrivit till oss.

g Ofullbordad form i preteritum av rörelseverb kan betyda att handlingen förlöpte fram och tillbaka. Se vidare 6.66, Rörelseverb.

Märk

att detta gäller även den ofullbordade preteritumformen брал av брат *taga*.

— Юра, это ты взял (*f*) мою ручку? — Нет, я не брал (*of*). — Jura, har du tagit min penna?
 — Nej, det har jag inte.

Byter vi ut взял mot брал i frågan, innebär denna, att vi undrar om Jura *lånat* pennan, dvs tagit den och lagt den tillbaka.

6.14.8 Aspekt i tidsbisatser

a Huvudsatsens och bisatsens handling sker samtidigt:

Когда я готовился к занятиям, брат читал книгу. När jag (Medan jag) gjorde hemläxorna, läste min bror en bok.

По мере того как мы поднимались в гору, горизонт расширялся. Allteftersom vi steg uppför berget, vidgade sig horisonten.

I båda dessa exempel står ofullbordad preteritum i såväl huvudsats som bisats för att uttrycka pågående handlingar. Jfr 6.66.2.

Följande exempel visar parallella avslutade handlingar; som uttrycks med fullbordad preteritum i båda satserna:

Пока завтракали и уложились — Medan de ätit frukost och packat färdigt, hade det ljusnat. (Sjolochov)

Är de båda samtidigt förlöpande handlingarna **upprepade**, står givetvis (6.14.7d) ofullbordad preteritum i båda satserna:

Каждый раз когда она входила в комнату, мы вставали.

Varje gång hon kom in i rummet, reste vi oss.

b Bisatsens handling föregår huvudsatsens:

Когда дождь кончился, мы вышли из дома (из дома).

När regnet slutat, gick vi hemifrån.

Когда она вошла в комнату, мы встали.

När hon kom in i rummet, reste vi oss upp.

Как только скрылось солнце, стало очень холодно.

Så snart solen gått i moln, blev det mycket kallt.

Едва только мы тронулись в путь, как пошёл дождь.

Knappt hade vi givit oss iväg, förrän det började regna. (6.65.1 Märk)

Прошло два года, как мы познакомились.

Två år har gått, sedan vi lärde känna varandra.

I alla dessa exempel står fullbordad preteritum i såväl huvudsats som bisats.

Märk användningen av konjunktionen **как** i de två sista exemplen.

Regel

Ofullbordad preteritum i både huvudsats och bisats betecknar handlingarnas samtidighet;

Fullbordad preteritum i både huvudsats och bisats betecknar att den ena handlingen föregår den andra.

c Bisatsens handling inträffar, medan huvudsatsens handling pågår:

I detta fall används olika aspektformer i huvud- och bisats, vanligen fullbordad preteritum i bisatsen och ofullbordad preteritum i huvudsatsen.

Когда она вошла в класс, все ученики стояли на партах.

När hon kom in i klassen, stod alla eleverna på bänkarna.

Все дети спали, когда отец вернулся.

När fadern återvände, sov alla barnen.

d Enkelt futurum (6.25.2—3) kan stå i tidsbisats för att ange, att handlingen föregår huvudsatsens:

Ранней весной, когда сойдет снег и подсыхнет полегшая за зиму трава, в степи начинаются весенние палы.

Tidigt om våren, när snön försvunnit och gräset som lagt sig ner under vintern torkat lite, börjar vårbränderna på steppen. (Siolochov)

e I bisatser, inledda av покá не/до тех пór, покá не *till dess att* står fullbordad aspektform, om enstaka handling avses:
 Мы следíли за лóдкой, покá Vi iakttog båten, till dess att den
 она не скрылась из виду. försvann (eg doldes) ur vår åsyn.

6.15 Översikt över verbens presens/futurum-böjning

infinitiv slutar på	grupp	presens/futurum
-ать } -ять }	e-böjning:	чита́ть: читáю, читáешь, читáет, читáем, читáете, читáют läsa гуля́ть: гуля́ю, гуля́ешь, гуля́ет, гуля́ем, гуля́ете, гуля́ют promenera
1a		зна́ть: зна́ю, зна́ешь, зна́ет, зна́ем, зна́ете, зна́ют veta
1b		пишáть: пишú, пишешь, пишет, пишем, пишете, пишут skriva
1c		ждать vänta: жду, ждёшь, ждёт, ждём, ждёте, ждут
1d		смеяться skratta: смеёсь, смеёшься, ... смеются
-овать } -евать }	2	интересовáться: интересу́ю, интересу́ешь, ... интересу́ют intressera
-нуть	3a	танцевáть dansa: танцúю, танцúешь, ... танцúют
	3b	отдохнúть vila: отдохнú, отдохнёшь, ... отдохнúт
-еть	4	сóхнуть torka: сóхну, сóхнешь, ... сóхнут
-ереть	5	умéТЬ: умéю, умéешь, умéет, умéем, умéете, умéют kunna
-ить	6a	умерéТЬ: умрú, умрёшь, умрёт, умрём, умрёте, умрút dö
-ыть	6b	пить dricka: пью, пьёшь, пьёт, пьём, пьёте, пьют
-еть	6c	открýТЬ öppna: открóю, открóешь, ... открóют
-олоть } -ороть }	7	петь sjunga: пою, поёшь, ... поют
-ть/-сти	8	борóться kämpa: борюсь, борешься, ... борются
-зти/-сти	9	живы́ть leva, bo: живу́, живёшь, ... живут
-ти/-ть	10	нести́ bära: несú, несёшь, ... несут
-ать	11	идти́ gå: идú, идёшь, идёт, идём, идёте, идут
-чъ	12	класть: кладу́, кладёшь, кладёт, кладём, кладёте, кладут lägga
		нача́ть börja: начнú, начнёшь, ... начнут
-авать	13	мочь: могу́, можешь, может, можем, можете, могут kunna
		давáть ge: даю, даёшь, даёт, даём, даёте, даю́т
		узнавáть känna igen: узнаю, узнаёшь, ... узнаю́т
		вставáть stiga upp: встаю, встаёшь, ... встаю́т

infinitiv slutar på	grupp	presens/futurum
и-böjning:		
-ить	1	курить: курю, куришь, курит, курим, курите, курят röka
-еть	2	сидеть: сижу, сидишь, сидит, сидим, сидите, сидят sitta
'sje-ljud' + -ать }	3	лежать: лежу, лежишь, лежит, лежим, лежите, лежат ligga
-ять	4	стоять stå: стою, стойши, ... стоят бояться vara rädd: боюсь, бойшись, ... боятся
-ать	5	спать sova: сплю, спиши, ... спят гнать jaga: гоню, гонишь, ... гонят
m-böjning		дать ge: дам, дашь, даст, дадим, дадите, дадут есть äta: ем, ешь, ест, едим, едите, едят

6.16 Presensböjning

I det följande kommer de anförda grundverben att ges i marginalen, och det första verbet i paret är alltid *of*.

I regel ges även exempel på prefigerade former av de anförda grundverben.

6.16.1 e-böjning

1-ое спряжение

Infinitiven är: работать (arbeta), писать (skriva), идти (gå),
мочь (kunna), жить (bo, leva), двинуть (röra).

Person	Ändelser:	Presensstammen slutar på:					
		vokal + f	konsonant				
1:a я	-у/-ю ²	работаю	пишу	иду	могу	живу	двину
2:a ты	-ешь/-ёшь ¹	работаешь	пишешь	идёшь	можешь ³	живёшь	двинешь
он							
3:e онá	-ет/-ёт ¹	работает	пишет	идёт	может ³	живёт	двинет
онó							
1:a мы	-ем/-ём ¹	работаем	пишем	идём	можем ³	живём	двинем
2:a вы	-ете/-ёте ¹	работаете	пишете	идёте	можете ³	живёте	двинете
3:e они	-ут/-ют ²	работают	пишут	идут	могут	живут	двинут

Märk Fyra ändelser innehåller vokalen -e- därav konjugationens namn, e-böjning.

- 1 Om ändelsen är betonad, övergår e i ändelsen till ё.
- 2 Ändelsevokalen -ю- i 1:a person sing och 3:e person plur är en sammanskrivning av j+y.
- 3 Presensstammens slutkonsonant kan vara föränderlig: могу — можешь (grupp 12).

Grupp 1a (-ать, ять)

omfattar presensstammar på vokal+j (se 2 ovan). Infinitiverna till dessa verb slutar på -ать eller -ять och infinitivens suffixvokal återfinns i presens. Huvudmassan av de ryska verben tillhör denna grupp, som är mycket produktiv, dvs de flesta nybildade verb följer denna böjningstyp.

чита́ть <i>of läsa</i>	гуля́ть <i>of promenera</i>	знать <i>of veta</i>
я читáю	я гуля́ю	я знаю
ты читáешь	ты гуля́ешь	ты знаешь
он	он	он
она́ читáет	она́ гуля́ет	она́ знает
(онó)	(онó)	(онó)
мы читáем	мы гуля́ем	мы знаем
вы читáете	вы гуля́ете	вы знаете
они́ читáют	они́ гуля́ют	они́ знают

Betoningen hos dessa verbs presensformer är fast, dvs faller på samma stavelse som i infinitiv.

Grupp 1b (писа́ть)

omfattar ett sextiotal verb. Några få är mycket vanliga; infinitiven slutar på -ать; infinitivens (infinitivsuffixets) -a- saknas i presens; framför infinitivsuffixets -a- står en konsonant, som i alla presensformerna förändras (se pärmens insida).

писа́ть <i>of</i>	я пишú <i>skriver</i>	мы пишем
написа́ть <i>f</i>	ты пишешь	вы пишете
skriva	он/она́ пишет	они́ пишут

Betoning

Presens/futurformerna hos de av gruppens verb, vilkas infinitiv har betonat -а- betonas sålunda: 1:a person singular har ändelsebetingning, övriga stambetoning. Presensformer av verb med stambetonad infinitiv har vanligen stambetoning även i 1:a person singular: плáкать *gråta* — я плáчу, ты плáчешь ...

записывать *of:*

записать *f:*

anteckna

— Запишите это правило!

выписывать *of:*

выписать *f:*

skriva ut

— Я выпишу вам лекарство,
говорит доктор пациенту.

я записываю *jag antecknar*
я запишу *jag skall anteckna*

— Anteckna den här regeln!

я выписываю *jag skriver ut*
я выпишу *jag skall skriva ut*

— Jag ska skriva ut en medicin åt er,
säger doktorn till patienten.

Märk

I fullbordade verbformer, sammansatta med **вы-**, faller tonvikten genomgående på **вы-**.

говорить *of*

сказать *f*

säga

Till grupp 1b hör de talrika sammansättningarna med -казаться:

я скажу *skall säga*

ты скажешь

он } скажет
она }

мы скажем

вы скажете

они скажут

кажаться *of*

показаться *f*

tyckas

мне кажется *det tycks mig*

тебе кажется

ему } кажется
ей }

нам кажется

вам кажется

им кажется

De prefigerade sammansättningarna med -казаться är fullbordade; deras ofullbordade parinfinitiver slutar på -казывать:

рассказывать *of*

рассказать *f*

berätta

подскаживать *of*

подсказать *f*

viska (ett svar)

показывать *of*

показать *f*

visa

указывать *of* } на что-н.

указать *f* }

peka

på något

двигать *of*

двинуть *f*

röra, förflytta

я движу eller я двигаю *jag rör, förflyttar*

ты движешь eller ты двигаешь

они движают eller они двигают

I prefigerade sammansättningar dock -двигать, presens -двигаю

переддвигать *of*

наддвигаться *of*

передвинуть *f*

надвинуться *f*

flytta fram

nalkas

вязать *of*

связать *f*

binda

я вяжу, ты вяжешь, они вяжут *binder*

réзать <i>of</i> <i>skära</i>	я рéжу, ты рéжешь, онý рéжут <i>skär</i>	
I prefigerade sammansättningar dock -резáть, t ex срезáть <i>of</i> : я срезáю <i>jag skär av</i>		
срéзать <i>f</i> : я срéжу <i>jag skall skära av</i>		
прятать <i>of</i> спрятать <i>f</i> <i>gömma</i>	я прýчу, ты прýчешь, онý прýчат <i>gömmer</i>	
плáкать <i>of</i> <i>gråta</i>	я плáчу, ты плáчешь, онý плáчут <i>gråter</i>	
искáть <i>of</i> <i>söka</i>	я ищú, ты ýщешь, онý ýщут <i>söker</i> konstrueras med genitiv eller ackusativ, 8.1.3e. Observera konsonantväxlingen ск—ш!	
дремáть <i>of</i> задремáть <i>f</i> <i>slumra</i>	я дремлю, ты дрémлешь, онý дрémлют <i>slumrar</i>	
слать <i>of</i> <i>skicka</i>	я шлю <i>skickar</i> ты шлёшь он шлёт	мы шлём вы шлёте онý шлют
Vanligen används verbet i prefigerade sammansättningar, t ex посылáть <i>of</i> :		я посылаю
послáть <i>f</i> :		я пошлю
Зáвтра мы пошлём за дóктором.		I morgen skickar vi efter dok- torn.
присылáть <i>of</i> :		я присылаю <i>jag skickar till</i>
прислáть <i>f</i> :		я пришлю <i>jag skall skicka till</i>
Я вам пришлю телегráмму.		Jag skickar /er/ ett telegram.
Observera konsonantväxlingen сл—шл!		

Grupp 1c (ждать, брать)

omfattar ett fåtal enstaviga verb:
infinitiven slutar på -ать; infinitivens suffixvokal saknas i presens;
presensstammen består endast av konsonanter (utom i verben звать:
зову́ и брать : беру́);
presensstammens slutkonsonant är ej föränderlig (utom i verbet
лгать : ты лжёшь);
böjningsvokalen i presens är ё.

ждать <i>of</i> <i>vänta</i>	я жду <i>väntar</i> ты ждёшь он ждёт	мы ждём вы ждёте онý ждут
подождí!, подождítе! <i>vänta!</i>		
он ждал, онá ждалá, онý ждали <i>väntade</i>		
ждать konstrueras med genitiv eller ackusativ, 8.1.3e.		
звать <i>of</i> <i>kalla</i>	я зову́ <i>kallar</i> ты зовёшь он зовёт	мы зовём вы зовёте онý зовут

называть <i>of:</i>	я называю <i>jag kallar</i>
назвать <i>f:</i>	я назову <i>jag skall kalla</i>
— Как тебя/вас зовут?	— Vad heter du/ni?
— Меня зовут Павел.	— Jag heter Paul.
Märk	— Как называется эта улица?
рвать <i>of</i> <i>riva</i>	я рву, ты рвёшь, они рвут <i>river</i>
отрывать <i>of:</i>	я отрываю <i>jag river av</i>
оторвать <i>f:</i>	я оторву <i>jag skall riva av</i>
врать <i>of</i>	я вру, ты врёшь, они врут <i>ljuger</i>
соврать <i>f</i> <i>ljuga</i>	
лгать <i>of</i>	я лгу <i>ljuger</i>
сограть <i>f</i> <i>ljuga</i>	ты лжёшь
	он лжёт
	лги! лгите! <i>ljug!</i>
мы лжём	
вы лжёте	
они лгут	
брать <i>of</i>	я беру <i>tar</i>
взять <i>f</i>	ты берёшь
<i>taga</i>	он берёт
	берёй!, берите! <i>tag!</i>
	он брал, она брала, они брали <i>tog</i>
мы берём	
вы берёте	
они берут	

Verbet bildar flera sammansättningar:

выбирать <i>of:</i>	я выбираю <i>jag väljer</i>
выбрать <i>f:</i>	я выберу <i>jag skall välja</i>
собирать <i>of:</i>	я собираю <i>jag samlar</i>
собрать <i>f:</i>	я соберу <i>jag skall samla</i>

Grupp 1d (смеяться)

omfattar några verb på -ять, föregånget av vokal. Infinitivsuffixets vokal saknas i presens. Följande två verb har reflexiv form:

надеяться <i>of</i> <i>hoppas</i>	я надеюсь <i>hoppas</i>	мы надеемся
	ты надеешься	вы надеетесь
	он надеется	они надеются
смеяться <i>of</i> <i>skratta</i>	я смеюсь <i>skrattar</i>	мы смеёмся
	ты смеёшься	вы смеётесь
	он смеётся	они смеются
	смейся!, смейтесь! <i>skratta!</i>	
	Он смеётся надо мной.	Han skrattar åt mig.

Av de övriga verben i denna grupp kan nämnas таять *töa* (Снег тает. *Snön töar*) och лаять *skälla* (Собака лает. *Hunden skäller*).

Grupp 2 (-овать/-евать)

omfattar verb med infinitiv på -ов-ать/-ев-ать och presensstam på -у-/ю- (+j).

Infinitivsuffixet -ов-/ев- är dels ett produktivt avledningsmorfem, med vars hjälp många nya verb — ofta lånord — bildas, dels utgör det i några få ursprungliga verb en del av verbstammen.

Betonning

Om infinitiven är ändelsebetonad, har у/ю tonvikten i presens.

Om infinitiven är stambetonad, betonas samma stavelse i presens som i infinitiven.

a -ов/ев hör till verbstammen. Endast få sådana verb finns t ex:

жевáть *of* я жую, ты жуёшь, онý жуют *tuggar*
tugga

плевáть *of* я плюю, ты плюёшь, онý плюют *spottar*
 наплевáть *f*
 плёнуть *f*
spotta

совáть *of* я сую, ты суёшь, онý суют *stoppar*
 сунуть *f* I sammansättningar vanligen -сóывать:
stoppa, sticka высóывать *of:* я высóываю *jag sticker ut/*
 вы́сунуть *f* *sträcker fram*

b -ов/ев är ett avledningsmorfem. Denna grupp är stor och utökas framför allt av nyttillskomna lånord. Många av verben är opariga.

рисовáть *of* я рисую, ты рисуешь, онý рисуют *tecknar*
 нарисовáть *f* рисуй!, рисуйте! *teckna!*
teckna он рисовал, она рисовала, онý рисовали *tecknade*

интересовáться *of:* я интересуюсь чем-н.
 заинтересовáться *f* se 8.4.1 d
intressera sig för något

пользоваться *of:* я пользуюсь чем-н.
 воспользоваться *f* se 8.4.1 d
begagna sig av något, åtnjuta

чувствовать *of:* ячучувствую
känna
 — Как ты чувствуешь себя?
 рисковáть *of:* Hur känner du dig?
 танцевáть *of:* я рискую *jag riskerar*
 я танцую *jag dansar*

Märk Efter ц skrivs ej ю utan y!

Grupp 3 (-нуть)

omfattar infinitiv på -нуть. Dessa verb kan indelas i två grupper:

a bibehåller suffixet -ну- i preteritum.

Hit hör bla momentanverb, vilka betecknar en ögonblickshandling — tex глянуть *titta*, *kasta en blick* — eller en engångshandling. Beträffande dessa verbs aspekt se 6.9. Av suffixet -ну-/ть/ kvarstår i presens/futurböjningen endast -н-. Till gruppen hör även andra verb än momentanverb, tex рискнуть *riskera*.

Märk Framför infinitivsuffixet -ну- har i vissa fall konsonanterna п, б; д, т; к, г, som återfinns i den ofullbordade parinfinitivens stam, försvunnit; jämför двíгать *of* — двíнуть *f röra*.

Betonning

Momentanverbens presens/futurformer betonas vanligen på samma stavelse som infinitiven.

двíгать *of* (presens: grupp 1b)

двíнуть *f* я двíну *ska röra*

röra ты двíнешь

он двíнет

двинь!, двíньте! *rör!*

он двíнул, онá двíнула, онý двíнули *rörde*

я гляжу *jag tittar* (6.16.2)

я гляну *jag ska titta*

кричáть *of:*

крикнуть *f:*

отдыхáть *of:*

отдохнúть *f:*

вернúться *f återvända* я вернúсь, ты вернёшься, онý вернúтся *ska återvända*
Detta verb är oparigt.

Jag lämnar tillbaka boken till
biblioteket i morgon.

Märk Följande tre oprefigerade -нуть- verb är ofullbordade:
гнуть *of* я гну, ты гнёшь, онý гнут *böjer*

böja Med prefix:

загибáть *of:*

заги́нуть *f:*

я загибáю *jag böjer*

я заги́ю *jag ska böja*

	тонуть <i>of</i> потонуть <i>f</i> утонуть <i>f</i> <i>sjunka</i>	я тону́, ты тоне́шь, он́и́ тону́т <i>sjunker</i>	
	тянуть <i>of</i> <i>sträcka</i>	я тяну́, ты тяне́шь, он́и́ тяну́т <i>sträcker</i> Med prefix: протя́гивать <i>of:</i> протя́нуть <i>f:</i>	
	Märk	Alltid prefigerade: просыпáться <i>of:</i> проснúться <i>f:</i> он проснúлся <i>vaknade</i>	
		засыпáть <i>of:</i> заснúть <i>f:</i> он заснúл <i>somnade</i>	
		b förlorar vanligen suffixet -ну- i preteritum. Hit hör ett fåtal inkoativer, vilka betecknar en gradvis övergång från ett tillstånd till ett annat. (Jämför vissa svenska verb på -na: <i>vissna, kallna.</i>) Presens/futurformer av inkoativer har betoningen på stavelsen omedelbart före suffixet -н-.	
	гáснуть } <i>of</i> угасáть }	гáснет, гáснут	<i>slacknar</i>
	угáснуть } <i>f</i> погáснуть }	угáс, угáсла, угáсли	<i>slacknade</i>
	<i>slackna</i>	погáс, погáсла, погáсли	
	мёрзнуть } <i>of</i> замерзáть }	мёрзнет, мёрзнут	<i>fryser /till/</i>
	замёрзнуть <i>f</i> <i>frysa (till)</i>	замерзáет, замерзáют замёрз, замёрзла, замёрзли <i>frös (till)</i> В эту ночь озеро замёрзло.	I natt frös sjön.
	пáхнуть <i>of</i> <i>lukta</i>	Здесь пáхнет табакóм. Пáхло табакóм.	Här luktar tobak. Det luktade tobak.
	Märk	привыкáть <i>of</i> привыкнуть <i>f</i> он привык, она привыкла <i>vande sig</i> Мы привыкли к шуму.	я привыкáю <i>jag vänjer mig</i> я привыкну <i>jag ska vänja mig</i>
			Vi har vant oss vid bullret.

Grupp 4 (умéть)

omfattar infinitiver som slutar på -еть, i regel avledda av adjektiv eller substantiv. Infinitivens suffixvokal -е- återfinns i presens. Gruppen är produktiv i rysk verbbildning.

Presensformerna har betoningen på samma stavelse som infinitiven.

умéть <i>of</i> сумéть <i>f</i> <i>kunna</i>	я умéю <i>kan</i> (=har lärt mig att) ты умéешь он умéет	мы умéем вы умéете они умéют
--	--	------------------------------------

успевáТЬ <i>of</i>		
успéТЬ <i>f:</i>		я успéю <i>jag hinner</i> (eg. futurum)
<i>hinna; lyckas</i>		
болéТЬ <i>of:</i>		
<i>vara sjuk; ivra för</i>		Han ligger i influensa.
Он болéет грýппом.		Jag håller på Spartak.
Я болéю за Спартáк.		
заболевáТЬ <i>of</i>		
заболéТЬ <i>f:</i>		Я заболéл ангýной. <i>Jag insjuknade i halsfluss.</i>
<i>insjukna</i>		
Observera, att i betydelsen <i>várka, göra ont</i> böjs болéТЬ efter и-böjningen:		
У менá { болйт головá. { болят ýши.		Jag har ont i huvudet/i öronen.

Märk Ett drygt 40-tal verb med infinitiv på -e böjs efter и-böjningen (grupp 2, s 151). Förväxla ej dessa grupper!

Grupp 5 (-ереть)

omfattar tre verb med infinitiv på -ереть. Presensstammen slutar på -р-. Endast терéть *gnida* förekommer prefijerat; prefijerade ofullbordade infinitiver slutar på -ирать.

Betonig

Presens/futurformer har ändelsebetoning då inte verbet är prefijerat med вý- och fullbordat.

умирáТЬ <i>of</i>		
умерéТЬ <i>f</i>	я умрý <i>ska dö</i>	мы умрём
<i>dö</i>	ты умрёшь	вы умрёте
	он умрёт	онý умрúт
	он ýмер, онá умерлá, онý ýмерли <i>dog</i>	

стирáТЬ *of*
стирéТЬ *f*
torka av,
gnida bort

я сотрý, ты сотрёшь, онý сотрút *ska torka av*
— Сотрите с доскý!
стирáТЬ *qf* (вýстирать *f*) betyder även *tvätta kläder.*

запиráТЬ *of*
заперéТЬ *f*
låsa, stänga

я запрý, ты запрёшь, онý запрút *ska låsa*
он зáпер, онá заперлá, онý зáперли *läste*
Запрýте дверь на ключ! Lås dörren!

Grupp 6a (пить)

omfattar fem enstaviga verb på -ить och presensstam på -ь- (eg. *j*, se s 268). Dessa verb — бить *slå*, вить *veckla*, лить *hälla*, шить *sy*, пить *dricka* — bildar talrika sammansättningar med prefix; de prefijerade ofullbordade parinfinitiverna slutar på -ивать.

бить <i>of</i>	я бью <i>slår</i>	мы бьём
побить <i>f</i>	ты бёшь	вы бёте
пробить <i>f</i>	он бёт	они бют
разбить <i>f</i>	бей!, бéйте <i>slå!</i>	
<i>slå</i>	он бил, онá бýла, онý бýли <i>slog</i>	пробить <i>f</i> <i>slå</i> (<i>om klockan</i>), разбить <i>f</i> <i>slå</i> <i>sönder</i>
убивáть <i>of:</i>		я убиваю
убить <i>f:</i>		я убью <i>jag ska slå ihjäl</i>
пить <i>of</i>	я пью, ты пёшь, онý пют <i>dricker</i>	
выпить <i>f</i>	— Я выпью за вáше здорóвье!	— Jag dricker er skål!
<i>dricka</i>		
Märk	Till denna grupp kan även räknas: брить <i>of raka</i> : я бréю, ты бréешь och гнить <i>of ruttna</i> : гниёт.	

Grupp 6b (мыть)

omfattar fem enstaviga verb på -ыть och presensstam på -o-(+j). Två är frekventa och bildar sammansättningar, vilkas ofullbordade parinfinitiver slutar på -ывать.

мыть <i>of</i>	я мόю <i>tvättar</i>	мы мόем
помыть <i>f</i>	ты мόешь	вы мόете
вымыть <i>f</i>	он мोет	онý мόют
<i>tvätta</i>	мой!, мóйте! <i>tvätta!</i>	
умывáться <i>of:</i>		я умываюсь <i>jag tvättar mig</i>
умытъся <i>f:</i>		я умоюсь <i>jag ska tvätta mig /i ansiktet/</i>
крыть <i>of</i>	я крóю, ты крóешь, онý крóют <i>täcker</i>	
покрыть <i>f</i>		
<i>täcka</i>		
открывáть <i>of:</i>		я открываю <i>jag öppnar</i>
открыть <i>f:</i>		я открою <i>jag ska öppna</i>
— Открóите кни́ги на		— Slå upp böckerna på sidan 24!
странице 24!		
— Закрóите вáши кни́ги!		— Slå igen böckerna!
Vidare: выть <i>of:</i> вóю <i>tjuta</i>		
ныть <i>of:</i> (зуб) нóет <i>det gör ont (i tanden)</i>		
рыть <i>of:</i> рóю <i>gräva</i> , rota		

Grupp 6c (петь)

omfattar ett verb, петь *sjunga*, med presensstam på -o- (+j).

петь <i>of</i>	я пою <i>sjunger</i>	мы поём
спеть <i>f</i>	ты поёшь	вы поёте
<i>sjunga</i>	он поёт	они поют
	пой!, пóйте! <i>sjung!</i>	

Grupp 7 (-оп-, -ол-)

omfattar några få verb med stam i infinitiv och presens på -оп- och -ол-.

бороться *of*
kämpa я борюсь, ты борешься, он/я борются *kämpar*
 Они борются за свободу. De kämpar för frihet.

Vidare: колоть *of* (ко́льнуть *f*) *sticka*
 (med ngt vasst)

Märk Verbet молоть *of* (смолоть *f*) *mala* böjs i presens:
 я молю, ты молешь, они молят.

Konsonantstammar

I de följande grupperna (8—12) behandlas sådana verb, vilkas presensstam slutar på en konsonant, som endast i undantagsfall återfinns i infinitiven. Flera av dessa verb är mycket vanliga.

Grupp 8 (жить)

har presensstam på -б- eller -в-; infinitiv på -ть/-стí.

грестí *of*
ro я гребу́, ты гребёшь, он/я гребут́ *ror*
 он грёб, она гребла́, он/я греблý *rodde*

ошибаться *of*
osibátya я ошибаюсь ... *jag tar fel* ...
 ошибиться *f*
misstaga sig я ошибусь, ты ошибёшься, он/я ошибутся *kommer att ta fel*
 он ошибся, она ошиблась, он/я ошиблись *tog fel*

жить <i>of</i> <i>leva; bo</i>	я живу́	мы живём <i>lever; bor</i>
	ты живёшь	вы живёте
	он живёт	он/я живут
	он жил, она жила́, он/я жили <i>levde, bodde</i>	
	— Как поживае́те?	— Hur mår ni?

плыть *of*
simma; segla; я плыву́, ты плывёшь, он/я плывут́ *simmrar*
flyta Beträffande fullbordade parinfinitiver till de bestämda rörelseverben se 6.58.

Grupp 9 (нести)

har presensstam på -з- eller -с-; infinitiv på -зтí/-стí.

Se 6.58 beträffande rörelseverben:

veztí <i>of</i> <i>köra, forsla</i>	лезть <i>of</i> <i>klättra</i>	ползти <i>of</i> <i>krypa</i>	нести <i>of</i> <i>bära</i>
--	-----------------------------------	----------------------------------	--------------------------------

спасáТЬ <i>of</i> спасítí <i>f</i> <i>rädda</i>	я спасú, ты спасёшь, онý спасút <i>ska rädda</i> он спас, онá спаслá, онý спаслý <i>räddade</i>
растí <i>of</i> вырасти <i>f</i> <i>växa</i>	он растёт, онý растút <i>han/de växer</i> он вырос, онá выросла, онý выросли <i>växte</i>

Grupp 10 (идтí, класть)

har presensstam på -д- eller -т-; infinitiv på -ти/-ть.

Se 6.58 beträffande rörelseverben:

вестí <i>of</i> <i>föra, leda</i>	идтí <i>of</i> <i>gå</i>	éхать <i>of</i> <i>åka, fara, resa</i>
--------------------------------------	-----------------------------	---

класть <i>of</i> положítí <i>f</i> <i>lägga</i>	я кладú, ты кладёшь, онý кладút <i>lägger</i> он клал, онá клáла, онý клáли <i>lade</i> се 6.8!
---	---

Märk	класть förekommer ej prefigerat i litteraturspråket; här används fullbordade prefigerade former med -ложítí. Som ofullbordade prefigerade infinitiver fungerar sammansättningar med -клáывать om verbet har rumslig (konkret) betydelse; när verbet har överförd (figurlig) betydelse används sammansättningar med -лагáть.
	уклáывать <i>of</i> уложítí <i>f</i> <i>packa, lägga ned</i>

предлагáТЬ <i>of</i> предложítí <i>f</i> <i>föreslå</i>

красть <i>of</i> украсть <i>f</i> <i>stjälta</i>	я крадú, ты крадёшь, онý крадút <i>stjäl</i> он крал, онá кралá, онý кралí
--	---

падáТЬ <i>of</i> пасть <i>f</i> <i>falla</i>	я пáдаю ... <i>jag faller</i> ... я падú, ты падёшь, онý падút <i>ska falla</i> он пал, онá пáла, онý пáли <i>föll</i>
--	--

Som fullbordad form till пáдать användes vanligen уáсть.

Märk	Vid prefiering slutar ofullbordade infinitiver på -падáТЬ: попадáТЬ <i>of</i> : я попадáЮ <i>jag träffar, råkar</i> попасть <i>f</i> : я попадú <i>jag ska träffa</i>
------	---

Annan vokal i futurstammen har:

садíться <i>of</i> сесть <i>f</i> <i>sätta sig</i>	я сажúсь, ты садíшься, онý садýтся <i>jag sätter mig</i> ... я сяду, ты сядешь, онý сядут <i>jag ska sätta mig</i> ... /садíсь!, садíтесь!/ сядь!, сядьте! <i>sätt dig/er!</i> он сел, онá сéла, онý сéли <i>satte sig</i> Мы сéли за стол.
--	---

Vi satte oss till bords.

Märk	Verbet <i>sätta sig</i> har i ryskan reflexiv form bara hos det ofullbordade verbet: садиться!
местí of <i>sopa</i>	я мету́, ты метёшь, онí метут́ <i>sopar</i> мети́!, метите! <i>sopa!</i> он мёл, онá мелá, онí мелí <i>sopade</i> Жéнщина подмета́ет дорожку пárка метло́й.
цвестí of <i>blomma</i>	цветóк цветёт, цветы́ цветут́ <i>blomman/blommorna blommar</i> цвёл, цвелá, цвели́ <i>blommade</i> зацвета́ть of <i>slå ut</i> зацвести́ f
счита́ть of сче́сть f <i>räkna; anse</i> <i>räkna ihop</i>	я считаю ... <i>jag räknar, anser ...</i> я сочтú, ты сочтёшь, онí сочтут́ <i>ska räkna</i> /счита́й!, считайте!/ сочтí!, сочтите! <i>räkna!</i> он счёл, онá сочлá, онí сочлí <i>räknade /ihop/</i> Он ужé считáет до ста.
Märk	сч läses som щ!

Grupp 11 (начáть, взять)

har presensstam på -н- eller -м-.

станови́ться of стать f <i>ställa sig,</i> <i>börja, bli</i>	я становлюсь, ты станови́шься, онí становятся <i>jag ställer mig ...</i> я стáну, ты стáнешь, онí стáнут <i>jag ska ställa mig ...</i> стань!, стáньте! <i>ställ dig/er!</i> он стал, онá стáла, онí стáли <i>ställde sig</i> К вéчеру погóда стáнет лúчше. Mot kvällen blir vädret bättre. I betydelsen <i>ställa sig</i> används vanligen встать.
---	--

I sammansättningar:

встава́ть of:	я встаю, ты встаёшь ... <i>stiger upp</i> (grupp 13)
встать f:	я встáну <i>jag ska stiga upp</i>
Я всегда́ встаю рáно, но závtra встáну пóздно.	Jag stiger alltid upp tidigt, men i morgon stiger jag upp sent.

одевáться of одéться f <i>klä på sig</i>	я одевáюсь <i>jag klär på mig</i> я одéнусь, ты одéнешься, они одéнутся <i>jag ska klä på mig ...</i> одевáйся!, одевáйтесь!/ одéнься!, одéньтесь! <i>klä på dig/er!</i> Det oprefigerade verbet lever kvár i uttrycket: Я не знал, кудá девáться.
	Jag visste inte vart jag skulle ta vägen.

начинáть <i>of</i>	я начинáю <i>jag börjar</i>
нача́ть <i>f</i>	я начнú, ты начнёшь, онý начнút <i>ska börja</i>
<i>börja</i>	/начинáй!, начинáйте!/ начнí!, начните! <i>börja!</i>
он начал, она́ началá, онý начали <i>började</i>	
Зáвтра мы начнём занятия в 9 часов.	I morgen börjar vi lektionerna klockan 9.

Märk Чéрез две недéли начнúтся каникулы.

När verbet har intransitiv betydelse (dvs saknar objekt) används reflexiv form. Se 6.69.2.

'taga'-verben

Presens/futurstam på -м- har verbet взять* *f taga*:

брать <i>of</i>	я беру <i>jag tar</i> , se grupp 1c
взять <i>f</i>	я возьмú <i>ska ta</i>
<i>taga</i>	ты возьмёшь
	он возьмёт
	/беру!, берите!/ возьмí!, возьмите! <i>tag!</i>
	он взял, она́ взялá, онý взяли <i>tog</i>

De alltid prefigerade (fullbordade) verben på -нять* (med *of* korrelat på -нимáть) har presens/futurstam på

a -ним-, om prefixet slutar på konsonant:

поднимáть <i>of</i> :	я поднимáю <i>jag lyfter</i>
подня́ть <i>f</i> :	я поднимú, ты поднýмешь,
<i>lyfta</i>	онý поднýмут <i>ska lyfta</i>
— Поднимите руки!	— Räck upp händerna!

b -йм, om prefixet slutar på vokal:

понимáть <i>of</i> :	я понимáю <i>jag förstår</i>
поня́ть <i>f</i> :	я поймú, ты поймёшь, онý
<i>förstå</i>	поймúт <i>ska förstå</i>
/понимáй!/ поймí! <i>förstå!</i>	

он пóнял, она́ понялá, онý пóняли *förstod*

Märk принимáть *ofta emot*

принять *f*: я примú, ты прýмешь, онý прýмут *ska ta emot*.

поймáть *f fånga* är parinfinitiv till ловить *of*, 6.8.

вынимáть *of ta ut*, *ta fram* är parinfinitiv till вынуть *f* (futurum: я вынú, ты вынешь ...).

* взять är egentligen en sammansättning av воз + det försvunna enkla verbet ять *taga*. -н- i -нять är sekundärt.

Verb 6.16.1 e-böjning

жать <i>of</i>	я жму, ты жмёшь, он/о/ жмут <i>trycker</i>	
пожима́ть <i>of</i>	Он сердечно жмёт мою руку.	Han trycker hjärtligt min hand.
пожа́ть <i>f</i>	Она ничего не отвечает, только	Hon svarar ingenting, rycker bara
<i>trycka</i>	пожима́ет плечами.	på axlarna.
Märk	<i>trycka</i> en tidning, bok osv heter: печатать/напечатать газету, книгу.	
	жать <i>of skörrda</i> har presens: я жну, ты жнёшь ...	

Grupp 12 (мочь, течь)

har presensstam på -г- eller -к-; infinitiv på -чь; konsonantväxling (г>ж, к>ч) före -e, alltså i alla personer utom 1:a singular och 3:e plural.

мочь <i>of</i>	я могу <i>kan</i>	мы можем
смочь <i>f</i>	ты можешь	вы можете
<i>kunna</i>	он может	они могут
	он мог, она могла, они могли <i>kunde</i>	
помога́ть <i>of</i> :	помога́ю <i>jag hjälper</i>	я помогаю <i>jag hjälper</i>
помо́чь <i>f</i> :	помога́ю <i>jag ska hjälpa</i>	я помогаю <i>jag ska hjälpa</i>
— Помогите мне!		— Hjälp mig!

Märk	Vokalväxling förekommer — ликсом сесть/я сяду (grupp 10) — i	
ложи́ться <i>of</i>	я ложусь <i>jag lägger mig</i>	
лечь <i>f</i>	я лягу <i>jag ska lägga mig</i>	мы ляжем
<i>lägga sig</i>	ты ляжешь	вы ляжете
	он ляжет	они лягут
	/ложись!, ложитесь!/ ляг!, лягте! <i>lägg dig/er!</i>	
	он лёг, она легла, они легли <i>lägg sig</i>	

Märk Liksom сесть och стать har det fullbordade verbet лечь reflexiv betydelse men inte reflexiv form.

жечь <i>of</i>	я жгу, ты жжёшь, он жжёт, они жгут <i>bränner</i>	
сжечь <i>f</i>	я сожгу, ты сожжёшь, они сожгут <i>ska bränna</i>	
<i>bränna</i>	жги!, жгите! /сожги!, сожгите! <i>bränn!</i>	
	он жёг, она жгла, они жгли	
	он сжёг, она сожгла, они сожгли } <i>brände</i>	
	На улицах зажглись фонари. På gatorna tändes lyktorna.	
берéчь <i>of</i>	я берегу, ты бережёшь, они берегут <i>aktar</i>	
поберéчь <i>f</i>	он берёт, она берегла, они берегли } <i>aktade</i>	
<i>akta</i>	Берегитесь аварий!	Akta er för trafikolyckor!

	сбере́гаю <i>jag sparar</i> я сбере́гú <i>jag ska spara</i>	
стричь <i>of</i> постри́чь <i>f</i> <i>klippa (hår)</i>	я стригú, ты стрижёшь, онý стригут <i>klipper</i> Пари́кмахер пло́хо постриг менá. Frisören klippte mig dåligt.	
течь <i>of</i> <i>rinna, flyta</i>	рекá течёт, ре́ки текут <i>floden/floderna flyter</i> Кровь текла из рáны. Blod rann ur såret.	
влечь <i>of</i> <i>draga</i>	я влеку́, ты влечёшь, онý влекут <i>drager</i> привлека́ть <i>of</i> } <i>tilldraga, attrahera</i> привлéчь <i>f</i>	
	Presensstam på -к/ч- har också сечь <i>of hugga, skära</i> ; печь <i>of baka</i> För preteritum av ovanstående verb se s. 121 (6.12.2b).	

Grupp 13 (дава́ть)

омфаттар verben дава́ть *of ge* samt sammansättningar med -знава́ть *of* och -става́ть. Presensstammen saknar infinitivsuffixet -ва-. Ändelsebetoning.

дава́ть <i>of</i>	я даю́ <i>ger</i>	мы даём
дать <i>f</i>	ты даёшь	вы даёте
<i>ge</i>	он даёт	онý дают
	{ дава́й!, дава́йте! <i>ge! (låt!)</i> дай!, дáйте!	
продава́ть <i>of:</i>		я продаю́ <i>jag säljer</i>
продáть <i>f:</i>		я продáм <i>jag ska sälja</i>

Märk I de med дать (6.16.3) sammansatta (fullbordade) preteritumformerna betonas prefixet — dock ej i femininum:
он прóдал, она́ продалá, онý прóдали *sálde*

Märk	удава́ваться <i>of</i> уда́ться <i>f</i> <i>lyckas</i>	мне уда́ётся <i>jag lyckas</i> мне уда́лось <i>jag lyckades</i> мне уда́стся <i>jag ska lyckas</i>
узнава́ть <i>of</i> узна́ть <i>f</i> <i>känna igen</i>	я узнаю́, ты узнаёшь, онý узнаёт <i>känner igen</i> я узнаю́, ты узнаёшь, онý узнают (grupp 1a) <i>ska känna igen</i>	
Märk	att endast betoningen skiljer presens från futurum!	

встава́ть <i>of</i> встать <i>f</i> <i>stiga upp,</i> <i>resa sig</i>	я встаю́, ты встаёшь, онý встают <i>stiger upp</i> я встáну <i>jag ska stiga upp</i> , se grupp 11!
--	--

6.16.2 и-böjning

2-ое спряжение

Fyra ändelser innehåller vokalen и, därav konjugationens namn. Infinitiven är: говори́ть (tala), видеть (se), лежа́ть (ligga), стоя́ть (stå).

Person	Ändelser	Presensstammen slutar på:			vokal + j
		konsonant			
1:a я	-ю/-у ¹	говори́о	выйжу ^{1,2}	лежу́	стою́
2:a ты	-ишь	говори́ши	видиши	лежиши	стойши
он					
3:e онá	-ит	говори́т	видит	лежи́т	стойт
онó					
1:a мы	-им	говори́м	видим	лежи́м	стойм
2:a вы	-ите	говори́те	видите	лежи́те	стойте
3:e онý	-ят/-ат ¹	говори́т	видят	лежат	стоят

1 Efter ж, щ, ч, ю och ѿ skrivs aldrig ю eller я utan y, a.

2 Konsonantförändring (där så är möjligt) endast i 1 pers. singular.

Observera att ändelsen i 3 pers. plural är -ят/-ат!

Grupp 1 (-ить)

omfattar de flesta verb med infinitiv på -ить.

Infinitivens suffixvokal saknas i presensstammen.

Presensstammens konsonant förändras — där så är möjligt — endast i 1 pers. singular. (Konsonantförändringar se s 268).

a Betoningen är oftast fast om infinitiven *inte* är ändelsebetonad.
строить: я строю, ты строишь, ... онý строят;
ездить: я езжу, ты езиши, ... онý ездят.

b Betoningen är *vanligen* rörlig i presens/futurum, om verbets infinitiv är ändelsebetonad. Undantag förekommer dock.
ходить: я хожу, ты ходишь, ... онý ходят;
курить (röka): я курю, ты куришь, ... онý курят.

говори́ть <i>of</i>	я говори́о <i>talar</i>	мы говори́м
сказать <i>f</i>	ты говори́ши	вы говори́те
<i>säga, tala</i>	он говорит	онý говори́т
	говори!, говори́те <i>tala!</i>	
уговáривать <i>of</i> :		я уговáриваю <i>jag övertalar</i>
уговори́ть <i>f</i> :		я уговори́о <i>jag ska övertala</i>

Med konsonantförändring (endast i 1:a person) och rörlig betoning, följande rörelseverb (se 6.58):

водíть of <i>leda, köra</i>	возýть of <i>köra, forsla</i>	ходíТЬ of <i>gå</i>	носíТЬ of <i>bära</i>
--------------------------------	----------------------------------	------------------------	--------------------------

бросáть of
я бросаю ... *jag kastar*

брóсить f
kasta
Observera fast betoning!

выбрасы́вать of:

выбро́сить f:
я выбрасываю *jag kastar ut*

просíТЬ of
я прошú, ты прóсишь, онý прóсят *ber*

попроси́ТЬ f
я попрошú ... *jag ska be*

be/dja/
просí!, просите! *be(d)!* Se 8.1.3e.

платíТЬ of
я плачú, ты плáтишь, онý плáтят *betalar*

заплати́ТЬ f
betala
я заплачú *jag ska betala*

встречáТЬ of
я встречаю ... *jag möter*

встрéтиТЬ f
möta
я встрéчу, ты встрéтишь, онý встрéтят *ska möta*

спра́шиватЬ of
я спра́шиваю ... *jag frågar*

спроси́ТЬ f
fråga
я спрошú, ты спрóсишь, онý спрóсят *ska fråga*

возвращáться of
я возвращáюсь ... *jag återvänder*

возврати́ТЬ f
återvända
я возвращусь, ты возврати́шься, онý возвратáтся *ska återvända*
Observera konsonantförändring t>щ här och i följande verb.

обращáться of
я обращаю ... *jag vänder mig*

обрати́ТЬ f
vända sig
я обраща́сь, ты обрати́шься, онý обратáтся *jag ska vända mig ...*

проща́ТЬ of
я прошаю ... *jag förlåter*

прости́ТЬ f
förlåta
я прошú, ты прости́шь, онý простáт *ska förlåta*

Märk проща́й!, проща́йте! *farväl!*

простí!, простíте! *förlåt!*

пуска́ТЬ of
я пускаю ... *jag släpper, låter falla*

пусти́ТЬ f
släppa, låta
я пушú, ты пúстишь, онý пúстят *ska släppa*

Märk пуска́й, пусть = *med*, se 6.29.1!

стáвить of
я стáвлю, ты стáвишь, онý стáвят *sätter, ställer*

постáвить f
sätta, ställa,
placera
я постáвлю ... *jag ska sätta*

любить <i>of</i> <i>älska</i>	я люблю, ты любишь, они любят <i>älskar</i>
покупать <i>of</i> <i>köpa</i>	я покупаю ... <i>jag köper</i>
купить <i>f</i> <i>köpa</i>	я куплю, ты купишь, они купят <i>ska köpa</i>
править <i>of</i> <i>styra</i>	я правлю, ты правишь, они правят <i>styr</i> — Ты умеешь править лошадью (instr)?
отправлять <i>of:</i> отправить <i>f:</i>	я отправляю <i>jag avsänder</i> я отправлю <i>jag ska avsända</i>
кончать <i>of</i> кончить <i>f</i> <i>sluta</i>	я кончую ... <i>jag slutar</i> я кончу, ты кончишь, они кончат <i>ska sluta</i> кончи!, кончите! <i>sluta!</i>
	Урок кончится через 5 минут. Lektionen slutar om fem minuter.
оканчивать <i>of:</i> окончить <i>f:</i>	я оканчиваю <i>jag avslutar</i> я окончу <i>jag ska avsluta</i>
	Sergej slutade vid fakulteten och började arbeta.
получать <i>of</i> получить <i>f</i> <i>erhålla</i>	я получаю ... <i>jag erhåller, får</i> я получу, ты получишь, они получат <i>ska få</i>
решать <i>of</i> решить <i>f</i> <i>lösa; besluta</i>	я решую ... <i>jag löser</i> я решу, ты решишь, они решат <i>ska lösa</i>
учить <i>of</i> выучить <i>f</i>	я учю, ты учишь, они учат <i>jag lär (mig) ...</i>
научить <i>f</i> <i>lära</i>	Ученик выучил урок. Учитель учит нас русскому языку.
	Eleven lärde sig läxan. Läraren lär oss ryska.
	Lena går i tredje klass.
Presensstam på vokal (+j) har	
строить <i>of</i> построить <i>f</i> <i>bygga</i>	я строю, ты строишь, они строят <i>bygger</i>
	устраивать <i>of:</i> (o > a, se s. 115)
	устройти <i>f:</i>
	Сегодня в клубе устроят вечер.
	я устраиваю <i>jag anordnar</i> я устрою <i>jag ska ordna</i>
	Ikväll ordnar man dans på klubben.
стоить <i>of</i> <i>kosta, vara</i>	стоит /det/ kostar (se 8.1.3e)
	— Сколько стоит билет?
värd	— Не стоит говорить об этом!
	Hur mycket kostar biljetten? Det lönar sig inte att tala om det!

Grupp 2 (-еть)

har infinitiv på -еть (ett drygt 40-tal verb);
infinitivsuffixets vokal bibehålls ej i presens (jfr e-böjning, grupp 4);
presensstammen slutar på konsonant, som — då detta är möjligt
— förändras i 1:a person singular.

Betonning

Presens/futurformerna har mestadels ändelsebetoning.

Undantag: видеть har stambetoning och смотреть har rörlig betoning i presens.

смотретьъ of	я смотрю, ты смотришь, онъ смотрят <i>tittar</i>
посмотрѣть f	смотри!, смотрите! <i>titta!</i>
<i>titta, se</i>	— Почему ты смотришь на меня? — Varför tittar du på mig?
осматривать of:	я осматриваю <i>jag besiktigar</i>
осмотрѣть f:	я осмотрю <i>jag ska betrakta</i>
видеть of	я вижу, ты видишь, онъ видят <i>ser</i>
<i>se</i>	смотри!, смотрите! <i>titta!</i> används som imperativ till видеть.
висѣть of	Карта висит на стенѣ.
<i>hänga</i>	На окнах висят жёлтые занавески.
горѣть of	В комнате горит лампа.
сгорѣть f	В зале горят все люстры.
<i>brinna</i>	I rummet brinner en lampa. Alla takkronorna brinner i salen.
сидѣть of	я сижу, ты сидишь, онъ сидят <i>sitter</i>
<i>sitta</i>	сиди!, сидите! <i>sitt!</i>

Oregelbunden presensböjning har

хотѣТЬ of	я хочу <i>vill</i>	мы хотим
захотѣТЬ f	ты хочешь	вы хотите
<i>vilja</i>	онъ хочет	онъ хотят

Singularformerna har alltså e-böjning och pluralformerna и-böjning.

Grupp 3 (-жать/-шать)

har infinitiv på -ать, föregångat av "sje-ljud". Presens/futurformerna har i regel fast betoning.

Observera att y och a skrivs (i stället för ю/я) efter ж, ш; ч, щ.

лежать of	я лежу <i>ligger</i>	мы лежим
<i>ligga</i>	ты лежишь	вы лежите
	онъ лежит	онъ лежат
	лежи!, лежите! <i>ligg!</i>	

принадлежать <i>of</i> <i>tillhöra</i>	Эта книга принадлежит мне. Эта книга принадлежит тебе. Эта книга принадлежит нам.	Denna bok tillhör mig/är min. Denna bok tillhör dig/är din. Denna bok tillhör oss/är vår.
держать <i>of</i> <i>hålla</i>	я держу, ты держишь, он/оно держат <i>håller</i> держи!, держите! <i>håll!</i>	я задерживаю <i>jag uppehåller</i> я задержу <i>jag ska uppehålla</i>
задерживать <i>of:</i> задержать <i>f:</i>		
слышать <i>of</i> услышать <i>f</i> <i>höra, förnimma</i>	я слышу, ты слышишь, он/оно слышат <i>hör</i> слушай!, слушайте! /слышь!/ <i>hör!</i> , <i>lyssna!</i> används som imperativ. Он глухой — плохо слышит.	он слышит <i>han hörs</i> он слышит <i>han lyssnar</i> он слышит <i>han är döv</i> .
Märk	слушать <i>of:</i> Вчера мы слушали концерт.	я слушаю <i>jag lyssnar, åhör</i> Igår hörde vi en konsert.
	En iterativbildning (6.9) föreligger i слыхать: Такого я никогда не слыхал!	Jag har då aldrig hört på maken!
Vidare		
дышать <i>of</i> <i>andas</i>	дашь, дашишь, ... дашат	
молчать <i>of</i> <i>tiga</i>	молчу, молчишь, ... молчат	
кричать <i>of</i> <i>skrika</i>	кричу, кричишь, ... кричат	
звукать <i>of</i> <i>ljuda</i>	звукит, ... звучат	
стучать <i>of</i> <i>knacka</i>	стучу, стучишь, ... стучат	
бежать <i>of</i> <i>springa</i>	Oregelbunden (blandad) presensböjning har я бегу, ты бежишь, он/оно бегут <i>springer</i> (см. 6.58)	

Grupp 4 (стоять)

омфаттар två verb som i infinitiv slutar på -ять föregånget av vokal:

стоять <i>of</i> <i>stå</i>	я стою <i>står</i>	мы стоим
	ты стоишь	вы стойте
	он стоит	он/оно стоит
	стой!, стойте! <i>stå!</i> , <i>halt!</i>	

Jfr стоит /det/kostar, см. 150 низу.

боиться <i>of</i> <i>frukta, vara</i>	я боюсь <i>fruktar, är rädd</i>	мы боимся
	ты боишься	вы боитесь
	он боится	он/оно боится
	не боится!, не боитесь! <i>var inte rädd!</i> См. 8.1.3f.	

Grupp 5 (спать, гнать)

omfattar två enstaviga verb som i infinitiv slutar på -ать:

спать <i>of</i>	я сплю <i>sover</i>	мы спим
<i>sova</i>	ты спишиь	вы спите
	он спит	они спят
	спи!, спите! <i>sov!</i>	
	он спал, онá спалá, они спáли <i>sov</i>	
	высыпаться <i>of:</i>	он высыпается <i>han sover ut</i>
	выспаться <i>f:</i>	он вы́спится <i>han ska sova ut</i>
	просыпаться <i>of:</i>	
	проспать <i>f</i>	он проспít <i>kommer att försova sig</i>

Med annan böjning (se e-böjningen, grupp 3a, s 139):

просыпаться <i>of:</i>	я прсыпáюсь <i>jag vaknar</i>
проснуться <i>f:</i>	я проснúсь <i>jag ska vakna</i>
засыпать <i>of:</i>	я засыпáю <i>jag somnar</i>
заснуть <i>f:</i>	я заснú <i>jag ska somna</i>
(уснуть <i>f</i>)	

гнать <i>of</i>	я гоню, ты гонишиь, они гонят <i>jagar</i>
<i>jaga, skynda</i>	
се 6.58!	
догонять <i>of:</i>	я догоняю <i>jag hinner ifatt</i>
догнать <i>f:</i>	я догоню <i>jag ska hinna upp</i>

6.16.3 м-böjning

Denna böjning har i ryskan endast två verb: дать *f ge*, och есть *of äta*.

давать <i>of</i>	presens, se e-böjningen, grupp 13.	
дать <i>f</i>	я дам <i>ska ge</i>	мы дадíм
<i>ge</i>	ты дашиь	вы дадíте
	он даст	они дадут
	дай!, дайте! <i>ge</i>	
	он дал, онá далá, они дáли <i>gav</i>	
есть <i>of</i>	я ем <i>äter</i>	мы едíм
съесть <i>f</i>	ты ешиь	вы едíте
поéсть <i>f</i>	он ест	они едят
<i>äta</i>	ешь!, ёштие! (кушайте!) <i>ät!</i>	
	он ел, онá ела, они ёли <i>åt</i>	

Märk ъ i съесть markerar, att ordet är sammansatt av c och verbet som börjar på *j*. Jfr сесть *f sätta sig!*

6.17 быть vara

Verbet **быть** saknar numera **presensböjning**, men som en kvarleva av denna kan vi betrakta formen **есть** (eg. 3. person singular presens), när den någon gång i högre stil förekommer i betydelsen **är**:

Союз Советских Социалистических Республик **есть** социалистическое государство рабочих и крестьян (статья I, глава 1: Конституция СССР).

Socialistiska Rådsrepublikernas Union är en arbetarnas och böndernas socialistiska stat (artikel 1, kapitel 1: "Konstitutionen").

6.17.1 Rysk motsvarighet till svenskans **är** saknas i regel.

Я студéнт МГУ (Москóвского Госудáрственного Универсиtéта).

— Кто онý?

— Онý ученикý 9-го клáсса.

Jag är student vid Moskvauniversitetet.

— Vilka är de?

— De är elever i 9:an.

Märk Om både subjekt och predikatsfyllnad är substantiviska ord, sätts vanligen ett bindestreck mellan dem för att markera att predikatet saknas:

Мой товáриш — инженéр.

Min kamrat är ingenjör.

6.17.2 Presens av verbet **являться** (eg. *visa sig vara*) används i sakprosestil som bindeverb mellan subjekt och predikatsfyllnad; den senare står då alltid i instrumental, se 8.4.1e.

Высшим óрганом госудárственной влáсти СССР **является** Верхóвный Совéт СССР.

Högsta Rådet i SSSR är det högsta organet för statsmakten i SSSR.

6.17.3 I vardagligt tal, och även i litterär prosa, ersätts ofta det utelämnade bindeverbet mellan subjekt och predikatsfyllnad med ett "fyllnadsord" såsom **это**, **значит**, **всё**:

Бóльшая часть южной Россíи — это степь.

Större delen av Sydryssland är stepp.

6.18 есть

есть betyder numera *det finns*. Formen har en vidsträckt användning tillsammans med prepositionen **y + genitiv** i betydelsen *någon har något*.

6.18.1 Jag har en bok

У меня	есть книга	jag	har en bok
тебя	subjekt	du	
негó/мáльчика		han/pojken	
ней/дéвушки		hon/flickan	
нас		vi	
вас		ni	
них/студéнтов		de/studenterna	

Märk att i sakprosa och mera exakt framställning användes i betydelsen *det finns* formerna имéется/имéются:

Имéются дáнные, котóрые
указывают на налíчие
кислорóда.

Det finns fakta, som pekar på
förekomsten av syre.

6.18.2 имéть *ha* används ofta med konkreta objekt. Däremot är verbet vanligt i uttryck, t ex

имéть значение	ha /en viss/ betydelse
имéть возможность	ha möjlighet
имéть дéло с	ha att göra med
имéть цéлью (instr.)	ha till syfte
имéть в видú	avse

6.18.3 Jag har rätt

Я, ты, он прав; я, ты, она правá; мы, вы, они правы.

6.18.4 есть utsättes inte i strukturen motsvarande svenskans *jag har*, om det ägda — objektet i det svenska uttrycket — har satsbetoningen och *har* är svagtonigt. I satsen "pojken har ljust hår" betonar vi inte *har* utan *ljust hår*, som är det väsentliga i kommunikationen. "У мáльчика свéтлые вóлосы".

- У тебя есть новый костюм? betyder, att jag frågar om du verkligen äger en ny kostym eller dräkt (du kanske inte har den på dig utan den hänger hemma i garderoben). Frågar jag däremot:
- У тебя новый костюм? menar jag att kostymen eller dräkten ser ny ut.

Några fler fall när есть utelämnas:

a egenskaper

У моего товáрища прекрасная память.	Min kamrat har ett utmärkt minne.
У певицы хороший голос.	Sångerskan har /en/ vacker röst.

b sinnesstämning

У товáрища гóре: умер его дедушка.	Min kamrat har sorg. Hans farfar har dött.
------------------------------------	--

c sjukdomar

Наш преподаватель сегодня не пришёл: у него грипп.

Vår lärare kom inte idag. Han har influensa.

6.19 нет (eg. en sammansmältnings av не + есть) betyder:

6.19.1 nej

— Ты говоришь по-французски? — Нет, не говорю.

— Talar du franska? — Nej, det gör jag inte.

6.19.2 finns inte; "det saknade" står i genitiv:

В кассе театра нет ни одного билета.

Det finns inte en enda biljett i teaterkassan.

6.19.3 är inte (ofta tillsammans med rumsligadvivalent); det logiska subjektet står i genitiv:

Сегодня нет занятий в школе.

Idag är det inga lektioner i skolan.

Märk särskilt

Брата/Его нет дома.

Min bror/Han är inte hemma.

Сестры

syster

Отец

far

Матери

mor

Здесь никого нет.

Här finns (är) ingen.

Ветра нет — всё тихо.

Det är ingen vind — allt är stilla.

6.19.4 har inte i strukturen y+genitiv; "det saknade" står i genitiv:

У меня нет

genitiv

этой книги (denna bok)

тебя

déneg (pengar)

негó/мáльчика

врёмени (tid)

ней/девушки

нас

вас

них/студéнтов

I talspråk förekommer i stället för нет det emfatiska (betonade) нету.

6.20 Preteritum av быть

был, былá, было, были
var; fanns

né был, не былá, нé было,
нé были var inte; fanns inte

Dessa former används på motsvarande sätt som есть och нет i betydelsen *fanns* och *fanns inte*, men kan aldrig utelämnas:

Вчера́ не́ было дождя́.	Igår regnade det inte.
Тогда́ нас не́ было до́ма.	Då var vi inte hemma.
Меня́ там не́ было.	Jag har inte varit där.
В кóмнате никого́ не́ было.	I rummet fanns ingen.

	pred. subjekt
6.20.1 У меня́	был товáрищ
тебя́	была́ кни́га
негó/мáльчика	было мнóго друзéй
ней/дéвушки	были конспéкты
нас	
вас	
них/студéнтов	

jag, du, (etc.) hade en kamrat (en bok, många vänner, utkast).

	genitiv
6.20.2 У меня́	не́ было друзéй
тебя́	книг
негó/мáльчика	конспéктов
ней/дéвушки	папирóс
нас	
вас	
них/студéнтов	

jag, du, (etc.) hade inga vänner (böcker, utkast, cigarretter).

6.20.3 Мы пошлý бы́ло ...

Tillsammans med predikatsformer i fullbordat preteritum används en adverbiell (oböjlig) form бы́ло för att uttrycka en handling som i det förflyttna inte kom till stånd eller avbröts. Strukturen motsvarar svenska *skulle just, höll på att, hade så när*:

Он споткнúлся и упáл бы́ло, но удержáлся за вéтку.
(även: ... чуть не упáл ...)

Мы пошлý бы́ло в кинó, но вернúлись, потому что начался дождь.

Han snavade och hade så när fallit, men han fick fatt i en gren.

Vi var just på väg på bio, men vände därför att det började regna.

6.20.4 Бывáло

En oböjlig form бывáло (av бывáть *bruka vara*) används tillsammans med predikatsformer i ofullbordat preteritum och presens för att uttrycka något som förr brukade ske:

По прáздникам он, бывáло, приходíл к нам.

Сидít он, бывáло, у нас и рассkáзы-
вает что-нибудь интересное.

Han brukade komma till oss på helgdagarna.

Han brukade sitta hos oss och berätta något intressant.

6.21 Futurum av быть

я бўду	jag blir
ты бўдешь	du blir
он бўдет	han blir

В школе мальчики и девочки часто говорят о том, кто кем будет. Одна девочка будет (хочет быть) артисткой — другая учительницей.

мы бўдем	vi blir
вы бўдете	ni blir
они бўдут	de blir

I skolan talar pojkar och flickor ofta om vem som ska bli vad. En flicka tänker bli skådespelerska, en annan lärarinna.

Angående predikatsfyllnad i instrumental, se 8.4.1 e, f.

будущее 6.21.1
вре́мя
несовершённого
вида

Futurum av быть används tillsammans med ofullbordad infinitiv för att bilda **sammansatt futurum**. Detta futurum har sin givna plats i ett oparigt, oprefigerat ofullbordat verbs paradigm.

я бўду	рабо́тать
ты бўдешь	
он бўдет	
мы бўдем	
вы бўдете	
они бўдут	

Что ты будешь делать в воскресенье?

Вы будете писать ему о наших планах?

jag skall arbeta
du
han
vi
ni
de

Vad ska du göra på söndag?

Tänker ni skriva till honom om våra planer?

Som variant till бўду användes становы́ться }
стать } bliva.

Om användning och betydelse av sammansatt futurum se vidare 6.24 och 6.26.

6.22 Imperativ av быть

будь, будьте!

Märk uttrycken:

Будьте здорово!

Будьте любезны ...

Будьте добры ...

Ha det så bra! Adjö!

Var snäll och ...

Var god och ...

Märk vidare den speciella användningen av **не будь** i stället för **если не** + konjunktiv:
Не будь он архитектором, он стал бы художником.
 Om han inte blivit arkitekt, hade han blivit konstnär.
 (Jfr imperativens användning i villkorliga satsfogningar 6.36.1 b)

6.23 Användning av presens

Presens används i ryskan på samma sätt som i svenska för att uttrycka en handling som sker *nu* eller som *brukar ske i allmänhet*.

6.23.1 Presens används motsvarande svenskt perfekt i vissa satser:

— Вы давно живёте в Москвё?	— Har ni bott länge i Moskva?
— Я живу́ здесь ужé 15 лет.	— Jag har bott här i 15 år.

Presens används här vid adverben *долго längre*, *давно sedan längre*, *недавно inte så längre*, *уже redan* eller vid tidsuttryck som uttrycker att något har pågått och fortfarande (i talande stund) pågår.

6.23.2 Presens används även som s k historiskt presens.

I livfull skildring av en tilldragelse i det förflutna använder ryskan i ännu större utsträckning än svenska presens i stället för preteritum:

Вчера́ я был у товáрища.	Igår var jag hos en kamrat.
Сидíм мы, разговáриваем, вдруг слы́шим — ктó-то стучítся ...	Och bást vi sitter där och pratar, hör vi plötsligt hur någon knackar på dörren.

6.23.3 I bisatser efter sägeverb, fornimmelseverb o dyl används ofta presens. Jfr 6.37.

Хотéлось сде́лать чтó-то геройческое, чтóбы он пóнял, как мы егó лю́бим.	Man ville göra något heroiskt, för att han skulle förstå, hur vi älskade honom.
--	---

6.24 Användning av futurum

Angående former se 6.2.2, 6.15—16, 6.21.1.

6.24.1 Futurum används för att uttrycka en handling i framtiden.

Medan svenska vanligen åtminstone i vardagsspråk använder presens om en handling som skall inträffa i den närmaste framtiden, (t ex "Idag äter vi middag kl. 6"; "Vi reser till Mallorca på torsdag"), markerar ryskan alltid futurum, antingen med enkel eller sammansatt form. (Undantag från denna regel utgör rörelseverben, vilkas presens även kan beteckna futurum, se 6.60.7.)

— Я вам позвоню́ завтра.	— Jag ringer er i morgen.
— Мы бúдем писáть тебé, когдá приéдем в Москвú.	— Vi skriver till dig, när vi kommer till Moskva.

6.24.2 Särskilt i bisatser, som börjar med *если om, ifall* och *когда när* eller *покá medan* är ryskt futurum påfallande, eftersom svenska här sällan använder annat än presens. Se även 6.14.8.

Отвéт наэтот вопрос мы найдём, если попробуем ...
Если ты будешь заходить к нему, попроси его позвонить мне.

Svaret på denna fråga finner vi, om vi försöker ...
Om du tittar in till honom, be honom ringa mig.

Märk att futurum används i båda satserna!

6.25 Enkelt futurum

6.25.1 För att uttrycka en avslutad, fullbordad handling i framtiden använder ryskan **enkelt futurum** (fullbordad form).

В своём докладе я постараюсь осветить следующие моменты.
— Ну, скоро ты достанешь бумагу? Долго придется тебе ждать?!

I mitt föredrag ska jag försöka belysa följande punkter.
— Nå, får du tag i papperet snart?
Ska man behöva vänta länge på dig?!

Märk särskilt **enkelt futurum** i satser som: Сейчáс я вам дам журнáл/ включу свет/ выключу свет/ открою окно/ достану книгу/ запишу ваш адрес/ скажу ему/ помогу ей и т.д.

Jag ska strax ge er klassboken / tända / släcka / öppna fönstret / ta fram boken / skriva upp er adress / säga honom / hjälpa henne etc.

6.25.2 Enkelt futurum används i livlig framställning för att ange vana, upprepad handling.

Он всегда поможет товарищу в трудную минуту.

Han hjälper alltid en god vän /som har råkat/ i knipa.

6.25.3 Enkelt futurum används som potentiellt presens, dvs det anger möjligheten av det påstådda, eller — med negation — absolut oförmåga till handlingens utförande.

Где в это время года достанешь цветы?
(= Где можно достать...)

Я никак не пойму, чего она хочет.

Var kan man få tag på blommor så här års?

Jag kan för mitt liv inte begripa, vad hon vill.

Märk I **ordspråk** och i talesätt är enkel futurumform vanlig:

Слезами горю не поможешь.

Ничего не поделаешь!

(eg.) Med tårar avhjälper man inte sorgen.

Det är ingenting att göra åt.
(Man kan ingenting göra.)

- 6.25.4** Enkelt futurum används för att tillsammans med negationen не uttrycka hövlig förfrågan:
- Вы не скажете, где находитъся N?
— Нет, к сожалѣнию, не скажу.
- I affären:
- Будьте любезны, не покажете ли вы мне вон ту чёрную сумку?
- Kan ni säga mig, var NN befinner sig?
— Nej, tyvärr kan jag inte det.
— Skulle ni vilja vara vänlig och visa mig den där svarta väskan?

6.26 Sammansatt futurum

- 6.26.1** Sammansatt (*of*) futurum, som är något mindre frekvent än det enkla (*f*) futurum, anger att en handling kommer att äga rum i framtiden utan tanke på dess avslutande eller på ett resultat. Det används således om upprepade, vanemässiga eller pågående handlingar i framtiden och står normalt vid adverb som всегда *alltid*, часто *ofta*, каждый день *varje dag* etc.
Когда ты будешь читать эту книгу?	När tänker du läsa den här boken?
Ты будешь вечером гулять?	Ska du promenera i kväll?
— Я всегда буду помнить тебя ... Я буду ждать тебя.	— Jag ska alltid minnas dig ...
Jag ska vänta på dig.

- 6.26.2** Sammansatt futurum används även när man frågar efter avsikt. I bussen till en passagerare som står framför:
Вы будете сходить здесь?	Ska ni av här?
Вы будете садиться?	Vill ni sitta?
- På restaurangen (kyrpan till gästen):
Что вы будете заказывать /брать/?	Vad vill ni beställa?
- I klassen (läraren):
Ну, будем начинать занятия?	Nå, ska vi börja lektionen?
- I ett påstående som "jag ska ringa honom i morgon" är båda futurumformerna möjliga:
Я буду звонить ему завтра anger mera vagt att jag tänker ringa honom, medan
Я позвоню ему завтра innehåller, att jag har för avsikt att ringa honom i morgon, för jag vill absolut prata med honom.

6.27 Imperativ

Повелительное
наклонение

Imperativ ("befallningsform") har i ryskan två former: *en* i singular för att uppmana *en* person som man säger *du* till; *en* i plural för att uppmana en eller flera personer som man säger *ni* till, eller flera personer som man är *du* med.

6.27.1 Imperativ singular består vanligen av själva presensstammen. Till denna läggs ändelsen -te för att bilda plural imperativ.
 Imperativ bildas av både fullbordad och ofullbordad presensstam. Presensstammen erhålls genom att man tar bort ändelsen i 3 pers. plural.

Presensstam på:

vokal + j

konsonant

-й, -йте

1. person singular
presens är ändelse-
betonad1. person singular
presens är stambetonad

-й, -йте

-ь, -ьте

я читáю: *läser*

читáй! читáйте!

я организúю: *ordnar*

организúй!

организúйте!

я стою: *står*

стой! стóйте!

я не боюсь: *är inte**rädd*

не бóйся!

не бóйтесь!

я говорю: *talar*

говорí! говорýте!

я хожу: *går*

ходí! ходýте!

я пишу: *skriver*

пишí! пишýте!

я сажусь: *sätter mig*

садíсь! садýтесь!

я рéжу: *skär*

режь! рéжьте!

я бróшу: *ska kasta*

брось! бróсьте!

я сáду: *ska sätta mig*

сáдь! сáдьте!

я встáну: *ska resa mig*

встань! встáньте!

6.27.2 De enstaviga -ить-verben (6.16.1 grupp 6a):пить *dricka* (я пью)

imperativ: пей, пéйте drick!

литъ *hälla* (я лью)

imperativ: лей, лéйте häll!

6.27.3 Verben давáть och sammansättningarna med -знатáть och -ставáть (6.16.1 grupp 13) bildar imperativ av infinitivstammen:давáть *ge*:

давáй, давáйте ge!

вставáть *stiga upp*:

вставáй, вставáйте stig upp!

6.27.4 Verben видеть *se* och слы́шать *höra* bildar imperativ av annat verb: смотри/те! se! titta!

слу́шай/те! hör på! hör du!

6.27.5 Verb med presensstam som slutar på flera konsonanter och vilkas presensändelse i 1. person sing är obetonad har vanligen imperativform på -и:кónчить *f sluta*: кónчи! sluta!пóмнить *of minnas*: пóмни! kom ihåg!

- 6.27.6** Verben *дать / ge* och *есть / äta* bildar imperativerna
 дай!, дайте! / ge!
 ешь!, ешьте! / eller кúшай/те!/ ät!
- 6.27.7** *éхать of fara, resa, åka* har imperativen
 поезжай/те!/ far, res!
- Likaså bildar sammansättningarna med -ехать, t ex приехать *anlända*, imperativ av *of*-verbet: приезжай/те!/ kom!
- 6.27.8** **Reflexiva verb** bildar imperativ efter reglerna ovan och fogar -ся efter imperativändelserna -й, -ь; -сь efter -и, -ите, -йте, -ьте:
 мыться *of tvätta sig:* мóйся! мóйтесь!
 одéться *f klä på sig:* одéнься! одéньтесь!
- 6.27.9** Imperativen kan mildras med ett efterhängt -ка:
 Ну, покажи-ка! Äh, låt mig få se!
 eller förstärkas med же:
 Ну, скажи же! Men säg då!
- 6.27.10** Ett framförställt pronomen förstärker imperativen.
 Ты этого никому не говорй! Саг inte detta till någon!
 Ты смотри, этого никому не Akta dig så att du inte säger detta
 скажи! till någon!
- 6.27.11** Betoningen hos imperativen är densamma som i 1. person singular presens av verbet: **выйди!** *gå ut!*, men **иди!** *gå!*
- 6.27.12** Imperativ av быть heter будь. Se 6.22!
- 6.28 Låt oss ...**
 För att uttrycka uppmaning som inbegriper den talande använder ryskan omskrivningar av olika slag:
- 6.28.1** 1:a person plural av futurum — enkelt eller sammansatt:
 Остáнемся ещё на одíн день! Låt oss stanna en dag till!
 Пойдём (Идём) в теáтр Låt oss gå på teatern i kväll!
 сегóдня вéчером!
 Выпьем за здорóвье нашего Låt oss skåla för vår kamrat!
 товáрища!
- Märk Denna imperativ förstärks ofta med ett efterhängt -те, särskilt om uppmaningen riktas till flera personer än 'du och jag':
 Поéдемте вмéсте в теáтр! Låt oss /tillsammans/ åka till teatern!

6.28.2 Omskrivning med дава́й/дава́йте + enkelt futurum eller *of* infinitiv.

Дава́йте прочитáем текст! Låt oss läsa /igenom/ texten!
Дава́йте читáть! Låt oss läsa!

дава́й/дава́йте kan också förekomma tillsammans med 1. person singular av enkelt futurum:

Дава́йте я вам помогу! Låt mig hjälpa er!

6.28.3 ”Låt oss ...” uttrycks även med fullbordat preteritum av några rörelseverb:

Пошлí! Låt oss gå!
Поéхали! Låt oss åka!

6.29 **Låt honom .../Må han ...****6.29.1** пусть (talspr. пускáй) + enkelt futurum eller presens:

пусть — пускáй är egentligen imperativer av $\left\{ \begin{array}{l} \text{пукáть} \\ \text{пустíть} \end{array} \right\}$ *låta*

Пусть онá срáзу вы́зовет
дóктора!

Hon bör genast tillkalla doktorn!

Пусть он спит!

Låt honom sova!

Jämför 9.3.7!

6.29.2 Да здрáвствует Вели́кая Leve den stora Oktoberrevolu-
Октя́брьская Револю́ция! tionen!

Denna önskeform (optativ) användes egentligen blott i högtidligt språk.

6.29.3 **Översikt över de vanligaste uppmaningsformerna**

1 person sing Пусть
 Дава́й } я бýду учýться!

2 person sing Учíсь!

3 person sing Пусть он ýчится!

1 person plur Бýдем
 Дава́йте } учýться!

2 person plur Учýтесь!

3 person plur Пусть онý $\left\{ \begin{array}{l} \text{ýчится!} \\ \text{бýдут учýться!} \end{array} \right\}$

6.30 Befallning eller skarp tillsägelse kan uttryckas med infinitiv i fullbordad eller ofullbordad form. Se vidare 6.40.

6.31 Imperativens aspekt

Liksom vid preteritum och infinitiv har **aspekten** stor betydelse för imperativformernas innehörd.

6.31.1 Uppmaning i ofullbordad aspekt av imperativ

a anger en neutral anmodan; det är själva handlingen, icke dess resultat, som den talande manar till:

— Сидите тихо и читайте — Sitt tysta och läs läxan!

заданный текст!

— Вставай! Уже 7 часов. — Stig upp, klockan är sju!

Observera användningen av ofullbordad imperativ i sista exemplet. Den talande uppmanar någon att *sätta igång* med en viss handling. Jfr 6.39.3 a.

b ofullbordad aspekt är den vanliga om den anmodade **tvekar** eller **dröjer** att utföra en uppmaning eller befallning, vilken först formulerats med den fullbordade imperativen:

Проходите, пожалуйста!

(ung:) Var snäll och fortsätt framåt!

Говорите, я вас слушаю!

Tala nu, jag hör på!

— Запиши мой телефон!

— Skriv upp mitt telefonnummer!

Ну, записывай, я очень тороплюсь.

Nå, skriv upp det då, jag har väldigt
bråttom.

c ofullbordad aspekt uttrycker också **hövlig** eller **vänlig** inbjudan:

(Det ringer, värdens öppnar dörren och bjuder gästerna stiga in.)

— Заходите!

— Stig in, var så goda!

— Раздевайтесь!

— Häng av er!

— Проходите! Садитесь,

— Stig på! Var så goda och sitt.

пожалуйста!

— Берите печенье, наливайте
сами кофе!

— Ta för er av kakorna, häll upp
kaffe åt er!

d ofullbordad aspekt förekommer — jämte fullbordad aspekt — för att uttrycka **tillåtelse**. Den ofullbordade aspekten har något artigare klang.

— Можно открыть окно?

— Får jag (man) öppna fönstret?

— Открывайте, открывайте!

— Ja varsågod!

6.31.2 Uppmaning i fullbordad aspekt av imperativ — den mest frekventa formen i jakade uppmaningar — tar sikte på resultatet, hela handlingen.

a Fullbordad imperativ används vid **befallning**.

Пожалуйста, открой дверь! — Var snäll och öppna dörren!

Положите книгу на окно!

Lägg böckerna i fönstret!

Открóйте кни́ги!
Закрóйте кни́ги!
Скажите, пожалуйста, как
проéхать на улицу Кíрова!
Прочитáйте дóма éтот рассказ!

Решите эти задáчи на зáвтра!

Slå upp böckerna!
Slå igen böckerna!
Var snäll och säg mig hur jag ska
komma till Kirov-gatan!
Läs /igenom/ den här berättelsen
hemma!
Lös de här uppgifterna till i
morgen!

b Fullbordad imperativ används vid **begäran eller bönen:**
till någon som står i vägen för mig:

Пройдите, пожалуйста,
вперёд!

Fortsätt framåt är ni snäll!

till kyrkan:

Принесите, пожалуйста, воды.

Var snäll och ge mig /ett glas/
vatten!

i affären:

Покажите мне, пожалуйста,
янтарные изделия.
Я возьмú вот эти. Выпишите
чек! Упакуйте их в коробку!

Jag skulle vilja se på bärnstens-
arbeten.

Jag tar de här. Skriv ut ett kvitto
och packa in dem i en kartong!

vid matbordet:

Передайте мне, пожалуйста,
соль.

Var snäll och räck mig saltet!

på hotellet:

Обратитесь к врачу. Вызовите
его!

Vänd er till en läkare! Skicka
efter honom!

c fullbordad imperativ förekommer vid **anvisning eller råd:**

Повторите это слово три
раза!

Нажмите кнопку!

Upprepa det här ordet tre
gånger!

Tryck på knappen!

6.31.3 Förbud eller vädjan att icke utföra en handling uttrycks med ofullbordad aspektform av imperativen:

Не закрывай окна!

Stäng inte fönstret!

Не говори так тихо!

Tala inte så tyst!

Не клади пальто на пол!

Lägg inte kappan på golvet!

Нет, не включайте свет, он мне
мешает!

Nej, tänd inte, ljuset stör mig.

Сидите, не вставайте!

Sitt, stå inte upp!

6.31.4 Varning uttrycks vanligen med не + fullbordad imperativ:

— Здесь скользко, не упадите!	— Här är halt, ramlä inte!
— Осторожней, не разбейте! /
не уроните! / не опрокиньте!	— Var försiktig, slå inte sönder
den! /tappa den inte!/ vänd den
inte upp och ner!
Смотри, не забудь номер
моего телефона!	Se till att du inte glömmer mitt
telefonnummer!

Särskilda betydelser hos imperativ**6.32 Imperativ i villkors- och medgivande bisatser (jämför 6.36.1):**

Не помешай онй мне, я кончил бы Om de inte stört mig, hade jag blivit
работу сегодня вечером.

6.33 Imperativ i huvudsatser kan uttrycka förtysksamhet, indignation eller liknande subjektiv färgning:

Сын помогай семье, а ему никто
не поможет.
Ты веселишься, а я сиди дома.

Och sonen ska hjälpa familjen, men
ingen hjälper honom!
Du roar dig, du, men jag får /vackert/
sitta hemma.

Märk att imperativens singularform här står som predikat till vilken person som helst i singular eller plural.

6.33.1 Imperativ i huvudsats uttrycker något plötsligt och oväntat. Här inleds satsen gärna av возьми да och imperativformerna understryker skildringens livfullhet och omedelbarhet:

Она возьми да упади и сломай себе Och plötsligt bar det sig inte bättre
ногу.

6.33.2 Imperativ i huvudsats förekommer i *ordspråk* och liknande talesätt:

Век живи, век учись.
Не спеши языкком, торопись дёлом.
Ври, да знай меру.

Man lär så länge man lever.
Skynda inte med tungan utan med
arbetet.
Ljuga är en sak, men det får vara
måtta.

6.34 Konjunktiv

Сослагательное
наклонение

Konjunktiv består i ryskan av preteritum — verbets ”л-form” — med tillägg av den oböjliga partikeln *бы*.

бы är en kvarleva av en fornspråklig form av verbet *быть vara*.

skulle skriva (skreve)	f verb	of verb
mask я, ты, он	написал бы	писал бы jag, du
fem я, ты, она	написала бы	писала бы (osv)
plural мы, вы, они	написали бы	писали бы skulle skriva

skulle vara/vore	f verb	of verb
mask я, ты, он	был бы	jag, du, han vore
fem я, ты, она	была бы	jag, du, hon vore
neut (оно)	было бы	(det) vore
plural мы, вы, они	были бы	vi, ni, de vore

I allmänna opersonliga satser kan бы bildas konjunktiv tillsammans med infinitiv. Jämför 6.36.3.

6.36 Konjunktivens användning

Konjunktiv är det språkliga medlet för att uttrycka överklighet eller ovissitet — indikativ anger något faktiskt. I ryskan används den även för att ange möjlighet och önskan. Konjunktiv betecknar ej tempus.

6.36.1	Konjunktiv används i villkorliga satsfogningar som innehåller tänkta (hypotetiska) utsagor:
Если бы вы пришли вовремя, мы успели бы кончить работу.
Как только бы [она] получила деньги, то сразу спрятала бы их под замок.	Om ni kommit i tid, hade vi hunnit /skulle vi ha hunnit avsluta arbetet.
Så snart hon fått pengarna skulle hon genast gömma dem bakom lås och bom. (Tjechov)
Märk	att konjunktiv måste stå i både huvudsats och bisats!	

a Villkorsbisatsen kan vara underförstådd:

— Я, Máша, за гранíцу
поéхал бы, — сказál он.

-- Jag skulle resa utomlands,
Masja, — sa han (nämligen *om*
han vann på lotteriet). (Tjechov)

b Villkoret kan också uttryckas på annat sätt:

Без сестры я не закónчил бы
инститút.

Om inte (eg. *utan*) min syster
varit, hade jag inte klarať mig
igenom institutet.

Märk Villkorsbisatsen kan även uttryckas med imperativ:

Скажí он мне ráньше, я бы
помóг ему.

Hade han sagt till mig tidigare
hade jag hjälpt honom.

Observera, att inte alla villkorliga satsfogningar innehåller något överkligt, tänkt eller hypotetiskt. I sådana **reella** villkorliga satsfogningar står ej konjunktiv.

Если с ним заговáривали (заговá-
ривают), то он отвечáл (отвечáет)
однослóжно.

Om man inledder (inleder) honom i
samtal, svarade (svavar) han ensta-
vigt.

Reella villkorliga satsfogningar inleds ibland av раз:

Раз вы уста́ли, мы кóнчим рабóту.

När ni blivit trött slutar vi att arbeta.
slutar vi att arbeta.

Раз ты не зна́ешь, молчý!

När du inte vet, så tig!

c Om en villkorlig satsfogning avser framtid används futurum (enkelt eller sammansatt). Efter если står ofta infinitiv:

Если вы́едем /вы́ехать пéрвой
электричкой, то успéем.

Om vi tar första /pendel/tåget så
hinner vi.

Если дождь бúдет продол-
жáться, рекá вы́йдет из
берегóв.

Om regnet fortsätter, kommer
floden att stiga över bräddarna.

6.36.2 Konjunktiv används i medgivande (koncessiva) satser som innehåller tänkta (hypotetiska) utsagor:

Она не прервёт молчáния
вопróсом, хотя бы ей
пришлóсь молчáть до утрá.

Hon lär inte (6.25.3) bryta tyst-
naden med någon fråga, även *om*
hon måste tiga till morgonen.
(Tolstoj)

Как бы то ни́ было, я бы
этого никогда не сдéлал.

Hur därmed än må förhålla sig,
skulle jag aldrig göra det.

Märk Om framtid avses, inleds vanligen bisatsen av пусть, och predikaten står i futurum:

Пусть нам бúдет тrudno, мы
не отстúпим.

Även om det blir svårt för oss, ska
vi inte ge efter.

Observera, att icke alla medgivande satser innehåller något hypotetiskt (tänkt, förmodat). Liksom i icke-hypotetiska villkorsfogningar står i 'reella' medgivande satser indikativ (liksom i svenska):

Несмотря на то, что было около шести, в воздухе стояла невыносимая духота от зноя и пыли.

Правда, я не люблю купаться в холодной воде, но ...

Как ни жаль, мне пора идти.

Trots att klockan var nästan sex, var det outhärdligt kvavt i luften av hettan och dammet. (Saltykov—Sjtjedrin)

Visserligen tycker jag inte om att bada i kallt vatten, men ...

Hur tråkigt det än är, så är det dags för mig att gå.

6.36.3 Konjunktiv används i önskesatser:

Пришёл бы он!

Лишь бы

Только бы

Если бы

Хоть бы

Чтобы

Хорошо бы поехать летом на море!

Не плохо бы отдохнуть!

Конец бы войне!

(I det sista exemplet saknas predikat: "ат кriget skulle /vara/ ett slut".)

Om han ändå kom/me/!

Om han ändå kom/me/!

Bara han kom!

Det vore härligt om man kunde fara till havet på sommaren!

Det vore inte så dumt att vila sig!

Om ändå kriget vore slut!

6.36.4 Konjunktiv uttrycker vädjan:

Пошёл бы ты гулять!

En vädjan att *inte* utföra en handling uttrycks med *не* + konjunktiv av ofullbordat verb:

Не выходил бы ты сегодня на улицу: очень холодно!

Не ехать бы тебе одному!

Du borde ta en promenad!

Du skulle inte gå ut idag — det

är mycket kallt!

Du borde inte åka ensam!

6.36.5 "Bara du inte ..." kan uttryckas som följer:

Не проехал бы ты остановку!

Как бы ты не проехал остановку!

Не проехать бы остановку!

Как бы не проехать остановку!

Bara du inte åker förbi hållplatsen!

Bara man inte åker förbi hållplatsen!

I båda konstruktionerna används fullbordad aspekt av verbet.

6.36.6 Hövlighetskonjunktiv (Modest konjunktiv):

Я хотéл бы поговорýtъ с вáми!	Jag skulle vilja prata ett tag med er!
Я просíл бы вас зайти ко мне!	Jag skulle vilja be er titta in till mig!

6.36.7 Avsiktsbisatser inledda av чтóбы (för att ...):

Konjunktionen чтóбы (=что <i>att</i> + konjunktivpartikeln бы) inleder en avsiktsbisats och har konjunktiven så att säga "inbakad".	
Я говорю ему об этом, чтóбы он не забыл.	Jag talar med honom om detta, för att han inte ska glömma det.
Я записал адрес [для тогó], чтóбы не забыть.	Jag skrev upp adressen för att jag inte skulle glömma den.
Он говорил достаточно громко, чтóбы все слышали его.	Han talade tillräckligt högt, för att alla skulle höra honom.

Märk Om huvudsats och bisats har **samma subjekt**, följs чтóбы av infinitiv; har satserna olika subjekt, följs чтóбы av preteritum med utsatt subjekt:

Я пришёл, чтóбы сообщить вам об этом.	Jag har kommit för att meddela er detta.
Я пришёл, чтóбы вы рассказали мне об этом.	Jag har kommit för att ni ska berätta för mig om det.

6.36.8 Följdbisatser med так ... чтóбы, тако́й ... чтóбы, стóлько ... чтóбы.

I de flesta följdbisatser (med так ... что ...) står indikativ, t ex. Он говорил так громко, что все слышали его. Han talade så högt, att alla hörde honom.

En följdbisats kan även uttrycka något icke-faktiskt, tänkt, önskat eller möjligt. I detta fall blir schemat так ... чтóбы + verb i l-form eller infinitiv.

Говори так, чтóбы все тебя понимали!	Prata så, att alla kan förstå dig!
Составьте такой текст, чтóбы студéнты перéвого кúрса могли его читáть!	Sammanställ en sådan text, att eleverna i 1:a årskursen kan läsa den!
Мы взяли стóлько дёнер, чтóбы хватíло на билеты.	Vi lånade så mycket pengar, att det skulle räcka till biljetter.

6.36.9 Följdbisatser med не так ... чтóбы, не тако́й ... чтóбы, не стóлько ... чтóбы.

Om följdbisatsens predikat är nekat (med не) eller i huvudsatsen står не так osv, används gärna чтóбы + preteritum eller infinitiv. Innehållet blir då irreellt, genom att förutsättningen förnekas:

У него не тако́й характер,
чтобы он изменил своё
решение.

У меня́ не столько́ дёне́г,
чтобы́ ехать в мя́гком вагоне.

Han har inte den läggningen, att
han skulle ändra sitt beslut.

Jag har inte så mycket pengar,
att jag kan åka första klass.

6.36.10 Efter *viljeuttryck* står чтобы + preteritum motsvarande svenska *skall*/*skulle*.

Sådana viljeuttryck kan vara vanliga sägeverb som сказать *säga*, переда́ть *meddela*, напомнить *påminna*, eller rena befallnings- och uppmaningsverb som приказа́ть *befalla*, предлагáть *föreslå*, насто́ять *yrka*, проси́ть *bedja*, смотрéть *tillse* etc. Till denna grupp hör också verb och uttryck som anger önskvärdhet, som хотéть *vilja*, желáть *önska*, ждать *vänta sig*, желáтельно *önskvärt*, старáться */för/söka*, забóтиться *vinnlägga sig om* etc., eller predikativ (3.20).

Врач сказа́л, чтобы больной
принима́л лекárство три ра́за
в день.

Вы проси́ли, чтобы я пе́редал
ему́ это письмо́.

Смотрите, чтобы студéнты не
кури́ли в этом зáле!

Необходímo, чтобы все
предъяви́ли/предъявлáли
прóпуск.

Важно, чтобы все пónяли это
пра́вило.

Doktorn sa, att patienten skulle
ta medicinen tre gånger om da-
gen.

Ni bad mig, att jag skulle över-
lämna detta brev till honom.

Se till att eleverna inte röker i den
här salen!

Det är absolut nödvändigt att
alla visar passersedel.

Det är viktigt att alla förstår den-
na regel.

Märk Efter verben проси́ть *bedja*, позво́лить *tillåta*, приказа́ть *befalla*, предлагáть *föreslå* står vanligen "infinitivsats", dvs enbart infinitiv — tankesubjektet utelämnas. Svenskan har i dessa fall *att*-sats med *skall*/*skulle* eller objekt + infinitiv:

Командир приказа́л
выступить к селу́ Б.

Он проси́л переда́ть вам
сердечный привéт.

Позво́льте сказать, ...

Позво́льте спроси́ть ...

Befälhavaren befallde att man
skulle rycka fram till byn B.

Han bad mig framföra en hjärt-
lig hälsning.

Tillåt mig säga (erinra) ...

Tillåt mig fråga ...

6.36.11 Efter nekade uttryck som innebär inskränkning eller förnekande står чтобы + preteritum för att ange den talandes subjektiva uppfattning:

Я не думаю, чтобы ученики уважали этого учителя.	Jag tror inte, att eleverna respekterar den läraren.
Нельзя сказать, чтобы там было весело.	Man kan /nog/ inte säga, att det var roligt där.

Märk Efter verbet сомневаться *tvivla* och predikativet невероятно *otroligt* används både что och чтобы utan betydelseskiltnad.

6.36.12 I relativsatser kan konjunktiv förekomma för att uttrycka ett krav (= *som är så beskaffad att ...*)

Учёные работают над созданием (6.73) такого каучука, который не уступал бы натуральному.

Forskarna arbetar på att framställa ett /konst/gummi, som inte är sämre än (eg. ej står tillbaka för) naturgummi.

6.36.13 Efter бояться *vara rädd, frukta* m fl verb och substantiv som anger fruktan kan stå antingen indikativ eller konjunktiv. Om konjunktiv används, sättes i bisatsen ett betydelsetomt (pleonastiskt) не. Om huvudsatsen är nekad, står verbet (predikatet) i bisatsen alltid i indikativ:

Я боюсь, что он придёт.	Jag är rädd, att han kommer.
Я боюсь, как бы он не пришёл.	
Я не боюсь, что дети заболеют.	Jag är inte rädd för att barnen ska bli sjuka.
Я боюсь, что он не прочтёт письма.	Jag är rädd att han inte läser brevet.
Мы опасались, чтобы (как бы) не испортилась погода.	Vi befarade, att vädret skulle försämras.

6.36.14 Konjunktiv används icke (i motsats till bruket i svenska) i jämförelsesbisatser, inledda av как будто, будто, словно, точно — alla med betydelsen *som om*.

Она любит его так, словно он её родной сын.

Hon älskar honom som om han var (vore) hennes egen son.

Märk I vissa fall kan dock dessa konjunktioner följas av konjunktiv:
Лицо его было спокойно, словно бы он сидел (как если бы он сидел) в комнате один.

Hans ansikte var lugnt, som om han satt (suttit) ensam i rummet.

Märk Konjunktionerna будто бы och якобы används för att markera en utsaga, som man anser otrolig eller rent av lögnaktig, jämför 9.3.1.

**Кóсвенная 6.37
речь**

Indirekt tal utmärkes i ryskan av att det direkta talets tempus — och aspekt — bibehålls oförändrat. (Jfr 6.23.3.)

direkt tal

”Отéц на собráние пошёл”, — отвéтил Пáвел.

”Far har gått på mötet”, svarade Paul.

”Почемú вы не решíли задáчу?” — спросíл менé преподавáтель.

”Varför har ni inte löst upp-giften?” frágade läraren mig.

På samma sätt bibehålls också ett futurum i det direkta talet:

”Я никудá не поéду”, — отвеча́ла Натáша.

”Jag ska inte fara någonstans”, svarade N.

Om det direkta talet innehåller en fråga utan frågeord (såsom что, как, когдá) sättes i den indirekta anföringen frågeordet **ли**. Detta li motsvarar svenskans *om* i indirekt fråga.

”Был какóй-нибудь отвéт на это предложéние?” — спросíл он.

”Kom (eg. var) det något svar på förslaget?” frágade han.

indirekt tal

Пáвел отвéтил, что отéц пошёл на собráние.

Paul svarade, att hans far gått (= hade gått) på mötet.

Преподавáтель спросíл менé, почемú я не решíл задáчу.

Läraren frágade mig, varför jag inte hade löst uppgiften.

Натáша отвеча́ла, что онá никудá не поéдет.

N. svarade, att hon inte skulle fara någonstans.

Он спросíл, был ли какóй-нибудь отвéт на это предложéние.

Han frágade, om det hade kommit något svar på förslaget.

6.37.1

Konjunktiv i indirekt anföring förekommer endast om det direkta talet innehåller predikatsverb i konjunktiv, eller **ом** det direkta talet är en uppmaning med predikatet i imperativ.

”Если бы онý мне не помешáли, то я kónchил бы рабóту до лéта”.

”Om de inte störde mig, skulle jag avsluta arbetet till (före) sommaren.”

”Расскажí скáзку!” — прошú я старикá.

”Berätta en saga!” ber jag gubben.

Он говорит, что если бы онý ему не помешáли, то он kónchил бы рабóту до лéта.

Han säger, att om de inte störde honom, skulle han avsluta arbetet till sommaren.

Я прошú старикá, чтобы он рассказал скáзку.

Jag ber gubben, att han ska berätta en saga.

6.38 Infinitiv

Infinitiv används i ryskan som

- a utbildning (komplement) till en verbform (personlig eller oper-
sonlig) och till ”predikativsatser” (6.39.1—3);
- b uppmaningsform (6.40);
- c predikat i ”infinitivsatser”, som uttrycker nödvändighet eller
möjlighet (6.41);
- d predikat i bisatser inledda av *прéжде чéм/péред тéм*, как *innan*
och *если om, ifall* (6.42).

6.39 Infinitivens aspekt

En infinitiv som utbildning (komplement) till predikatet eller annan satsdel är en mycket vanlig konstruktion i ryskan. (Jämför svenskans: ”Jag älskar *att simma*”, ”Han har svårigheter *att läsa*”.) Vad som bereder svårigheter i konstruktionen är valet av aspekt.*

Några allmänna synpunkter på infinitivens aspekt:

Någon ’aspektföljdsregel’ finns ej i ryskan; alla kombinationer av aspekt i det styrande uttrycket och följande infinitiv är möjliga; I vissa strukturer är endast den ena av de båda aspektformerna hos infinitiven tänkbar; se 6.39.1 a—g;

I många strukturer är såväl ofullbordad som fullbordad aspekt möjlig: skiftningar i betydelse avgör valet;

I nekade uttryck överväger ofullbordad aspekt;

Frånsett de speciella fall då vissa strukturer kräver den ena eller den andra aspekten gäller de allmänna principerna för aspekter som beskrivs i 6.1.

6.39.1

Endast **ofullbordad infinitiv** används i en del fall. Man använder

a **ofullbordad infinitiv** efter verb som betyder **börja**:

{ начинáть бóрja	{ принимáться ta itu med
{ начáть	{ приняться
стать f	

В прошлом годú мы начали
изучáть (*of*) рýсский язы́к.

Всé стáли кричáть (*of*).

Förra året började vi studera
ryska.

Alla började skrika.

b **ofullbordad infinitiv** efter verb som betyder **sluta**:

{ кончáть sluta	{ бросáться upphöra /med/
{ кончить	{ бросить

* Analyser av infinitivens aspekt ges hos:
J. Forsyth, A Grammar of Aspect, Chapter 8.
О. П. Рассудова,
Употребление видов глагола в русском языке, стр. 52—86.
А. А. Спагис, Парные и непарные глаголы в русском языке, стр. 301—314.

{| перестава́ть upphöra
| переста́ть

Когда́ я вошёл в кóмнату, все
кóнчили говори́ть (*of*).

Я бróсил курить (*of*), когда́
лежáл в больнице.

c ofullbordad infinitiv efter verb som betyder **fortsätta**:

продолжа́ть *of* fortsätta

Товáриш продолжáет работать
(*of*) на завóде.

| прекраща́ть avbryta
| прекрати́ть

När jag kom in i rummet, slutade
alla att prata.

Jag slutade röka, när jag låg på
sjukhuset.

d ofullbordad infinitiv efter verb som betyder **lära sig, vänja sig**:

| учиться lära sig
| научиться
{| привыка́ть vänja sig
| привыкнуть

Я привык ráно встава́ть (*of*).
Сестrá с дéтства научíлась
бéгать (*of*) на конькáх.

| отвыка́ть vänja sig av,
| отвыкнуть glömma

Я разучíлся говори́ть (*of*)
по-немéцки.

Jag är van att stiga upp tidigt.
Min syster (har lärt sig =) har
kunnat åka skridskor sen hon var
liten.

Jag har glömt tyskan (hur man
talar tyska).

Märk Efter fullbordade preteritumformen полюбíл *började tycka om, fick smak för* stár ofullbordad infinitiv:

Он полюбíл гуля́ть (*of*) по вече-
рám.

Han hade börjat tycka om kvälls-
promenader.

Däremot stár efter den ofullbordade preteritumformen любíл *älskade, tyckte om* både fullbordad och ofullbordad infinitiv.

e ofullbordad infinitiv efter verb som betyder **tröttna på**:

мне надоéло/надоедáло
мне наскучíло ledas vid

Мне надоéло спóрить (*of*) с ней.

Ему наскучíло, конéчно,
сидéть (*of*) без дéла.

Она́ устáла ждать (*of*) от него
письмá.

| устава́ть tröttna på
| устáть

Jag är /ut/led på att gräla med
henne.

Han var naturligtvis uttråkad av
att sitta sysslolös.

Hon tröttnade på att vänta på
brev från honom.

f efter **не надо, не нужно** (= *man ska inte, man får inte*) och liknande uttryck, som anger den talandes negativa inställning till en handling står ofullbordad infinitiv. Handlingen framställs då som **олämplig, onödig, ej tillrådlig** eller att **den bör upphöra**. Några vanliga sådana förbudsuttryck föllda av ofullbordad infinitiv är — förutom de två ovan nämnda —:

Нéзачем	<i>/рассkáзыvать емú всé./</i>	<i>Det är onödigt</i> /att berätta allt för honom./
Не стóит	<i>/смотрéть éтот фíльм./</i>	<i>Det är ingen idé</i> /att se den här filmen./
Не слéдует	<i>/говóрить об этом./</i>	<i>Det är olämpligt</i> /att prata om det här./
Не имéет смысла	<i>/оставáться здесь еще недéлю./</i>	<i>Det är meningslöst</i> /att stanna här en vecka till./
Ни к чéму	<i>/брать плащ сегóдня./</i>	<i>Det är onödigt</i> /att ta regnrock idag./
Хвáтиt	<i>/кричáть! /</i>	<i>Nu får det vara nog</i> /med att skrika! /
Довóльно	<i>/плáкать! /</i>	<i>Sluta upp</i> /med att gråta! /
Зачéм	<i>/волновáться из-за пустяков! /</i>	<i>Varför (vad tjänar det till att)</i> /bli upprörd över småsaker! /
Что за охóта	<i>/сидéть дóма в такóю погóду! /</i>	<i>Jag har ingen lust</i> /att sitta hemma i sånt här väder! /
Не нúжно (не надо) с ним спóрить!		Låt bli att kivas med honom!
Не совéтую вам соглашáться (<i>of</i>) на это предложéние.		Jag råder er att inte gå med på detta förslag.

g ofullbordad infinitiv efter **нельзя** = *det är förbjudet*:

Нельзя переходíть (*of*) ýлицу, когда́ горít krásnyj сигнал (на krásnyj свет).

Det är förbjudet att gå över gatan, när röd signal lyser (mot rött ljus).

Märk att **нельзя + fullbordad infinitiv** har betydelsen *det går inte, man kan inte, det är omöjligt*.

Это письмо нельзя прочитáть (*f*); онó напýсано на незнакó- мом языке.

Det här brevet går inte att läsa, det är skrivet på ett okänt språk.

Нельзя ли здесь перейtí ýлицу?
Kan man inte gå över gatan här?

= Мóжно ли перейtí ýлицу здесь?
Kan man gå över gatan här?

6.39.2 Övervägande fullbordad infinitiv används efter följande (fullbordade) preteritumformer som alla anger att ett resultat uppnåddes:

сумéл förmådde, lyckades
смог kunde

удалóсь lyckades
успéл hann

— Ты доста́л биле́ты?
 — Да, я успéл (смог, сумéл)
 доста́ть (*f*) их.

— Fick du tag i biljetter?
 — Ja, jag hann (lyckades) skaffa
 dem.

Även efter de nekade formerna av dessa verb (не смог, не сумéл osv) står vanligen fullbordad infinitiv för att uttrycka *oförmåga* att uppnå ett resultat.

Märk De ofullbordade formerna av умéть *kunna* och успевáТЬ *hinna* följs nästan uteslutande av ofullbordad infinitiv:
 Ты умéешь плáвать (*of*)?

Kan du simma?

Efter забыл *glömde* står ofta fullbordad infinitiv:

— Извинíте, я забыл
 принести кни́ги.

— Förlát, jag glömde ta med mig
 böckerna.

6.39.3 Båda aspekterna av infinitiv förekommer

a efter uttryck som anger nödvändighet, såsom надо, нужно, необходи́мо, обязáтельно, приходи́тся — пришлóсь; должен, вынужден =*måste, är/var tvungen*.

Ofullbordad infinitiv följer, när handlingen måste utföras överhuvud, eller om den skall upprepas regelbundet, eller uttrycker en process:

Вам надо говори́ть мéдленно. Ni måste tala långsamt.

Нам надо лéлать (*of*) ещё однú пересáдку.

Vi måste byta tåg en gång till.

Тебé надо лúчше учýться (*of*). Du måste läsa på bättre.

Om resultatet av handlingen vid ett enstaka konkret tillfälle skall framhållas, används fullbordad infinitiv:

Зáвтра же мне надо сдать эти кни́ги в библиотéку.

Redan i morgen måste jag lämna tillbaka de här böckerna till biblioteket.

Ofullbordad infinitiv förekommer likaså efter dessa *modala uttryck* för att ange omedelbar övergång till en handling:

Мне нужно уйтí (*f*) сегодня в половине девятого.

В половине девятого мне нужно уходить. (*of*).

Idag måste jag gå halvnio.
 (ett konstaterande)

Halvnio måste jag gå. (dvs jag måste bryta upp när som helst.)

b efter vilje- och önskeverb står fullbordad eller ofullbordad infinitiv. Eftersom den fullbordade aspekten — i synnerhet hos de resultativa verben — anger att handlingen slutfördes, blir denna aspekt den vanligare efter följande verb:

хотéТЬ	} vilja	желáТЬ	} önska	обещáТЬ	} lova (пообеща́ТЬ)
захотéТЬ		пожелáТЬ			
просíТЬ	} be			решáТЬ	} besluta
попросíТЬ				решíТЬ	
предлагáТЬ	} föreslå			прика́зываТЬ	} befalla
предложíТЬ				приказáТЬ	

Я хочу прочитáть (*f*) эту кни́гу.

Попроси́ А́ню спеть что́-то (*f*). В э́том году́ я хотéл бы провестí (*f*) лéто на берегу́ мóря.

Он хотéл всегдá получáть (*of*) отли́чные отмéтки.

Я обещáл вернúться (*f*) сего́дня домóй до пятí часóв вéчера.

Брат обещáл писáть (*of*) два ráза в недéлю.

Мы решíли не уезжáть (*of*) домóй по́сле экzáменов.

Jag vill läsa den här boken.

Bed Anja sjunga /något/.

I år skulle jag vilja tillbringa sommaren vid havet. (enstaka tillfälle)

Han ville alltid ha (eg. få) fina betyg.

Jag lovade komma hem idag före kl. 5 på kvällen/eftermiddagen. (just den här gången)

Min bror lovade att skriva två gånger i veckan. (upprepad handling)

Vi beslöt att inte fara hem efter examen. (vid negation)

c efter порá *det är dags* står vanligen ofullbordad infinitiv:

— Порá вставáть!

— Порá ложíться!

Dags att stiga upp!

Dags att lägga sig!

d efter verb och uttryck som anger möjlighet, tillåtelse används övervägande fullbordad infinitiv. Sådana ord är

мочь *kunna* (*få lov*)

мóжно *kan man, får man*

разрешíте! (imperativ av разрешíТЬ *f tillåta*)

позвóльте! (imperativ av позвóлить *f tillåta*)

дай — дáйте! (imperativ av дать *f låta*; eg. ge)

Дáйте мне пройтí (*f*)!

Låt mig komma förbi!

Как мóжно объясníть (*f*) это?

Hur ska man kunna förklara detta?

e När man ber om lov att få göra något, är konstruktionen мóжно + fullbordad infinitiv den vanliga:

— Мóжно войтí (*f*)?

— Får man komma in?

— Входíть (*of*) нельзя.

— Nej, det är förbjudet att gå in.

— Мóжно оставíть (*f*) здесь свой вéщи?

— Får jag/man lämna mina/sina saker här?

— Нет, здесь нельзя оставлять (*of*) вешéй.

— Nej. Det går inte för sig.

Ofullbordad infinitiv efter мóжно förekommer dock med varierande betydelse-skiftningar.

Märk	не + мочь får olika betydelse allt efter aspekten hos den följande infinitiven:	
	Не могú тебе рассkáзывать (<i>of</i>) это; мне не велéли.	Jag <i>får inte</i> berätta det för dig. De förbjöd mig.
	Не могú рассказáть (<i>f</i>) всегó; это бы́ло óчень давнó и я мнóгое забы́л.	Jag <i>kan inte</i> berätta allt. Det är så länge sedan, och jag har glömt mycket.

6.39.4 I satser som uttrycker **avsikt** förekommer såväl fullbordad som ofullbordad infinitiv. Enligt huvudregeln för fullbordad aspekt används fullbordad infinitiv när uppmärksamheten riktas mot resultatet för handlingen. Detta är i regel fallet i avsiktsbisatser som inleds av konjunktionen **чтóбы** *för att*. Om i stället avsikten uttrycks med rörelseverb + infinitiv används mest ofullbordad infinitiv.

Efter **чтóбы**:

Поднимáясь на гору, мы несолько раз оstanáливались, чтóбы отдохнúть (*f*).

Кáждое úтро мы открывáли окнó, чтóбы провéтрить (*f*) кóмнату.

Efter rörelseverb:

Он пошёл покупáть (*of*) подárки к прáзднику.

Звонóк. Тáта бежít открывáть (*of*).

Дáша бросилась обнимáть (*of*) Вéру.

Он приéхал сюдáлечítся /чтóбы лечítся (*of*).

Jämför även 6.60.9.

När vi gick uppför berget, stannade vi några gånger för att vila.

Vi öppnade fönstret varje dag för att vädra rummet.

Han har gått för att köpa julklappar.

Det ringer. Tata springer för att öppna.

Dasja störtade fram för att omfamna Vera.

Han har kommit hit för att kura sig.

Märk I uppmaningar är ofullbordad infinitiv den vanliga efter **пойдём**, **идёмте**, **давайте**, **пошли**. Alternativt används enkelt futurum.

ofullbordad infinitiv

Пойдём игрáть в шáхматы!

Kom och spela schack.

Пойдí накрýвáть стол!

Kom och duka!

enkelt futurum

Пойдём сыграем в шáхматы!

Пойдí накрóй стол!

**6.40 I uppmaningar förekommer ibland enbart infinitiv. Sådana infinitiv-
uppmaningar används**

a i tidningsrubriker, i slogans och väggtidningar:

Улúчши́ть партíйно-
политíческую рабóту!

Förbättra det partipolitiska
arbetet!

Упóрно и настóйчиво овладé-
вáть боевýм мастерствóм!

Lär dig/Skaffa dig stridsduglig-
het /genom/ envist och träget
/arbete/!

b i ordgivning och tillsägelser (jfr 6.39):

Встать!/Вставáть!

Stå upp!/Stig upp!

Observera, att den **fullbordade infinitiven** i de ovannämnda fallen **skärper** tonen i uppmaningen eller befallningen.

c i förbud /не + ofullbordad infinitiv/ (6.39.1 g):

Тудá не подходитъ! Опáсно!

Gå inte nära! Fara!

Не садítся в éтом ряду!

Inga sittplatser i den här raden!

Märk	не + fullbordad infinitiv innebär inte ett direkt förbud utan anger att handlingen är olämplig eller omöjlig (6.39.1 M):
	Тудá не подойтý, так мнóго нарóду! Dit kan man inte gå, där är så mycket folk!

6.41 Satser med infinitiv som predikat

Sådana infinitivsatser uttrycker **möjlighet** eller **nödvändighet**. Något subjekt i nominativ finns inte, utan den person som **kan** eller **skall** utföra infinitivens handling anges med dativform av ett pronomen eller substantiv. Man kan kalla denna satsdel för "dativsubjekt":

person i dativ	+	infinitiv
Мне скóро		выходíть.
Jag skall snart		stiga av.

Märk	of infinitiv anger omedelbart förestående handling.
-------------	---

Мне никогда не забыть этого!

Jag skall aldrig glömma det!

"Рабóчим и слúжащим при-
быва́ть на пожáр за 15 минút
до пожáра." /Крокодíл/
Тебé начинáть.

"Arbetare och tjänstemän skall
infinna sig vid eldsvådan 15 mi-
nuter innan elden bryter ut."

Тебé не решítъ этой задачи.

Du ska börja! (se Märk ovan!)
Du kan inte lösa den här upp-
giften.

Я так устал! Мне не дойтý (/)
до вокзала.

Jag är så trött! Jag kan (orkar)
inte gå ända till stationen.

6.41.1 Infinitivsatser är vanliga i frågor och efter sägeverb:

Что мне дéлать?

Vad ska jag göra?

Что мне рассказáть (/) вам?

Vad skall/kan jag berätta för er?

Когдá мне позвонíть (*f*) вам?
Кудá нам пойтý (*f*)?
Я не знáю, кудá девáться.

Även utan dativsubjekt:
Кого́ ж любítъ? Кому́ же
вéрить? (Пушкин)
Пойтý (*f*) бы в лес погулáть?

Fullbordad infinitiv används i frågor för att uttrycka tvivel, övervägande av ett beslut.

När ska jag ringa er?
Vart ska vi gå?
Jag vet inte vart jag ska ta vägen.

Vem ska man älska? Vem ska
man tro?
Om man skulle gå och promenera
i skogen ett slag? (Se 6.34.2)

6.41.2

”Det finns ingen/inget att ...”

Infinitiv som predikat används vid de nekande obestämda pronomina och adverben som börjar på **нé-** (jfr 4.26.3):

Нéкому руководítъ работой.

Нéкого было послáть за
книгами.

Мне нéкогда заходить к вам.

Det finns ingen som kan leda
arbetet.

Det fanns ingen att skicka efter
böckerna.

Jag har inte tid att titta in till er.

6.42

Fullbordad infinitiv förekommer som predikat i bisatser inledda av:

a прéжде чем, пéред тéм, как *innan*:

Прéжде чем войтý, он
постучáл.

Пéред тем как уйтý, мне надо
убраќь комнату.

Innan han gick in, knackade han
på.

Innan jag går ut, måste jag städa
rummet.

Märk

att bisats och huvudsats har samma subjekt.

b éсли *om*:

Éсли эконóмить, то средств
хватит.

Om man sparar, räcker medlen
(pengarna).

Infinitiv fungerar här som predikat i allmänt opersonliga satser.
Konstruktionen är vanlig.

6.43

Infinitiv = preteritum

I livlig och ledig framställning, särskilt i folkspråk, talesätt, i sagor o d, förekommer infinitiv i stället för preteritum. Här motsvarar den ungefär svenska konstruktionen ”och gubben *till att springa*”. Ur Pusjkins versifierade saga Скáзка о Мёртвой Царéвне и о Семí Богатырях (Snövit):

И ей зéркальце в отвéт:
 "Ты, конéчно, спóру нет,
 Ты, царýца, всех милéе,
 Всех румяней и белéе."
 И царýца хохотáть,
 И плечáми пожимáть,
 И подмíгивать глазáми,
 И прищélкивать перстáми,
 И вертéться подбочáсь,
 Гóрдо в зéркало глядáсь.

Och spegeln svarar:
 "Visst, utan tvivel, är du drottning
 skönast av alla, rödast och vitast."
 Och drottningen till att skratta, och
 knycka på axlarna, och blinka med
 ögonen, och knäppa med fingrarna,
 och svänga sig med händerna i sidor-
 na, stolt blickande i spegeln.

6.44 Particip (se även 6.2)

Причáстия

'En nytvättad skjorta', 'en stulen hund', 'en självgående gräsklippare' är exempel på particip i svenska. Particip är adjektiviska former av verb: de förändras (böjs) som adjektiv ('de nytvättade skjortorna') och har kvar verbets karaktär av handlingsord ('skjortorna har tvättats'). I svenska finns två particip: **presens particip**, som är aktivt, dvs *självgående* kan bytas ut mot 'som går själv' och **perfekt particip**, som vanligen är passivt, dvs *stulen* kan bytas ut mot 'som har stulits' — *tvättad* mot 'som har tvättats'.

6.45

Participens bildning

Ryskan förfogar över fyra particip, två aktiva och två passiva. De ryska participen böjs som adjektiv och rättar sig till genus, kasus och numerus efter huvudordet, dvs det ord de bestämmer. De kan alltid utbytas mot relativsats (... *som går*, *som tvättas* etc).

	form i N mask sing	bildningssätt	suf- fix	anmärkning
presens particip aktiv				
endast	читáющíй	av	читáю + щий	
av	läsande (som läser)	presens		
of verb	пишущíй	3 person	пишу + щий	-ющий
	skrivande	plural		-ущий
	вíдящíй	(tag bort	вíдя + щий	-ящий
	seende	-t!)		-ащий
	живúщий		живú + щий	
	boende			
	молчáющий		молчá + щий	
	tigande			
presens particip passiv				
endast	читáемый	av presens	читáем + ый	-емый
av	som läses	1 person		-имый
of verb	любíмый	plural	любíм + ый	-омый
	som älskas			
	несóмый		нес + óмый	
	som bärer			
	давáемый	av inf.-	давá + емый	
	som ges	stammen		

form i N mask sing	bildningsätt	suf- fix	anmärkning
preteritum particip aktiv			
både av прочитáвши́й <i>f och</i> читáвши́й	av pret. mask.	1) читá + вши́й	-вши́й
<i>of verb</i> som har/hade läst läste	(tag bort -л)	2) нёс + ши́й	-ши́й
принéшши́й som bar hit		3) вéд + ши́й	om pret. slutar på kons.
привéдши́й som fördé hit	av pres.- stammen		
preteritum particip passiv			
av прочítанный <i>f verb</i> (genom)läst	av inf.- stam på a, я, е	1) прочítа + нный	-нны́й
потéрянный förlorad		потéря + нный	
увíденный sedd		увíде + нный	
принесéнны́й framturen	av inf.- stam på	2) принес + ённы́й	-енны́й
кúплленны́й köpt	kons. eller -и-	кúп + л + енны́й	-ённы́й
встрéченны́й mött		встрé(ч) + енны́й	
приведéнны́й anförd	av pres.- stammen	привед + ённы́й	
покíнутый övergiven		3) покíну + тый	-тый
зáперты́й stängd			
откры́тый öppnad	av inf.- stam på	зáпер + тый	
взýтый tagen	-ну-, -ере-, -оро-, -оло-	откры́ + тый	
убýтый dödad	samt av enstaviga	взý + тый	
одéтый klädd	verb (med prefix)	убý + тый	
начáтый påbörjad			
прýнятый mottagen			

6.46 Kommentarer till participens bildning

a Preteritum particip aktiv bildas i de flesta fall av infinitiv- eller preteritumstammen. Slutar denna på vokal, dvs då preteritum maskulinum slutar på -л, har det aktiva preteritum participet ändelsen -вши́й. Om stammen slutar på konsonant — inget -л förekommer då i preteritum maskulinum (med undantag för д- och т-stammar) — har preteritum particip aktiv ändelsen -ши́й. Av verb, vilkas stam slutar på д eller т, bildas participet av presensstammen: вестí, föra: я ведú — ве́дши́й. Hos de verb, vilkas preteritumstam skiljer sig från infinitivstammen (se 6.12b och 6.16.1 grupp 3b) bildas participformen vanligen av preteritumstammen:

погибнуть	gå under	он погиб	погибши́й
растí	växa	он рос	росши́й
берéчь	akta	он берёг	берегши́й
стерéть	stryka bort	он стёр	стёрши́й

(Undantag bildar bl a исчéзнуть försvinna — он исчéз — исчéзнувший.)

Märk Av verbet идти gå, — он шёл — heter preteritum particip aktiv шéдши́й, t ex прошéдши́й *förgången*.

b Presens particip passiv bildas av infinitivstammen hos verben

давáть ge (я даю)	давáемый
-знавáть veta, känna (я -знаю)	-знатáемый
-ставáть stå, stiga (я -стаю)	-ставáемый

Presens particip passiv används huvudsakligen som adjektiv i modern ryska. Se 6.53.

Det passiva presensparticipet saknas eller är obrukligt hos en hel rad verb, t ex:

пить	dricka	ждать	vänta	учиться	lära
бить	slå	писа́ть	skriva	плати́ть	betaла
мыть	tvätta	строи́ть	bygga	корми́ть	ge mat
шить	sy	проси́ть	bedja	ходи́ть	gå
литъ	hälla	говори́ть	tala	рисовáть	rita
брать	taga				

I stället används presens-participbildningar av sammansättningar med dessa verb, t ex ожидáемый som väntas.

c Preteritum particip passiv av infinitivstammar på konsonant eller и (med undantag för de enstaviga -ить-verben) har ändelsen -енны́й eller -ённы́й beroende på var betoningen faller. Dessa particip har

konsonantförändring, om sådan förekommer i en presensform. Därvid är att märka, att д vanligen växlar med жд och т med щ, t ex:

освободить befria	освобождённый befriad
вынудить tvinga	вынужденный tvingad
осветить belysa	освещённый belyst
возвратить återlämna	возвращённый återlämnad

встретить möta	встреченный mött
заметить märka	замеченный märkt
Konsonantförändring har också obidettsåra, obijzennyi sårad	

Betoningen hos de passiva preteritum-participen är komplicerad. Här några riktlinjer:

1 particip på -нныи́й av ändelsebetonade verb betonar 3. stavelsen från slutet:

написа́ть skriva	написанный skriven
потеря́ть förlora	потерянный förlorad
^{men} желáть (of) önska	желанный önskad

2 particip på -енныи́й och -тыи́й har betoningen så nära ordets början som är fallet i någon annan form av verbet (i presens eller preteritum):

возлюби́ть bli kär	возлюбленный förälskad
постри́чь klippa (håret)	постриженный klippt
Märk найди́ти finna	найденный funnen

3 participen på -енныи́й visar en tendens att betona ändelsen, som då uttalas -ённыи́й:

осу́ди́ть döma	осуждённый dömd
прину́ди́ть tvinga	принуждённый tvingad

4 participen på -тыи́й följer i regel preteritumformernas betoning i maskulinum:

приня́ть mottaga	принятый mottagen
нача́ть börja	начатый påbörjad

6.47 Reflexiva verb bildar particip, på samma sätt som beskrivits ovan men med tillägg av reflexivsuffixet -ся:

купáться bada	купáющи́йся /en/ badande
учи́ться lära sig	учáющи́йся /en/ som lär sig

Märk dock, att verben på -ся icke bildar passiva preteritum-particip (på -н- och -т-).

6.48 Participens böjning

De aktiva participen böjs som хоро́ший, 2.6.1. De passiva participen böjs som нóвый, 2.4.1. Liksom adjektiv rättar de sig till genus,

kasus och numerus efter det ord de bestämmer. De kan stå såväl före som efter huvudordet:

Иногдá мать поражáло
настроéние, овладевáвшее
всéми.

Внезáпно раздáлся тóпот
скáчущей лóшади.

Внизú я уви́делréку,
протекáвшую под горóй.

I bland förvånades mor över den
stämning som gripit alla.

Plötsligt hördes trampet av *en galopperande häst*.

Därnere såg jag *floden, som flöt*
fram vid bergets fot.

6.49 Agent vid passiva particip

De passiva participen kan utbildas med agent, se 6.55.1. Denna står i instrumental:

Пробléма, исслéдуемая
áвтором, очеñь важнá.

Det problem, som studeras *av författaren*, är mycket viktigt.

6.50 не + particip

De passiva participen kan negeras med не, som skrivs ihop med dem, såvida inte participet är utbildat med en längre bestämning, t ex ett objekt, agent eller längre tidsadverbial.

На столé лежáли непрочítанные
книги.

På bordet låg olästa böcker.

На столé лежáли ешё не прочí-
танные мнóю книѓи.

På bordet låg böcker, som ännu icke
lästs av mig.

6.51 Participsatser

De attributiva (långa) participformerna har i det ryska skriftspråket — men inte i talspråket — en vidsträckt användning som ersättning för bisatser av olika slag. Dessa ryska participsatser måste i regel upplösas i bisatser vid översättning till idiomatisk svenska. Lägg i följande exempel särskilt märke till participens tempusmotsvarighet i svenskans!

6.51.1 Presensparticipen betecknar med satsens predikat **samtidig handling**: Om predikatet i huvudsatsen står i presens, översätts presensparticipet lämpligen med en relativ (*som ...*) sats, vars predikat sätts i presens (i aktiv eller passiv form). Står predikatet i preteritum, återges presensparticipet med en relativ sats, vars predikat sätts i tempus för förflytten tid (i aktiv eller passiv form).

Рабóчий, испóльзующий
но́вый ме́тод, легкó перевы-
полня́ет но́рму.

En arbetare, som använder den
nya metoden, uppfyller normen
lätt.

Степь, освещáемая лунóй,
походíла на мóре.

Ibland kan presensparticipet ha absolut (självständig) presensbetydelse:

Экскурсáнты осмотрéли
фáбрику, изготовляющу
шёлковые ткáни.

Stäppen, som lystes upp av månen, liknade ett hav.

Studiedeltagarna besökte en fabrik som framställer silkestyger.

- 6.51.2** Preteritumparticipen av fullbordade verb betecknar en handling som föregår den som uttrycks av predikatet i satsen, och de har oftast perfektiv betydelse (6.14.2e). Det passiva preteritumparticipet återges bäst med perfekt particip på svenska, ibland med en *som*-sats, vars predikat står i tempus för förflytten tid (imperfekt, perfekt eller pluskvamperfekt, beroende på sammanhanget/tempusföljden):

Всем óчень понráвилась
пóвесь, напýсанная éтим
писáтелем.

Alla tyckte mycket om berättelsen (novellen), som skrivits av (skriven av) denne författare.

- 6.51.3** Det aktiva preteritumparticipet av fullbordade verb motsvarar vanligen en svensk *som*-sats med predikatet i pluskvamperfekt:

Мы бесéдовали с писáтелем,
написáвшим пóвесь о стéпи.

Vi samtalade med författaren, som /hade/ skrivit novellen om stäppen.

- 6.51.4** Det aktiva preteritumparticipet av ofullbordade verb uttrycker en ofullbordad (pågående eller upprepad) handling i det förflytta och motsvaras vanligen i svenska av en *som*-sats med predikatet i imperfekt:

Дéти, игрáвшие (=которые
игрáли) во дворé, подбежáли к
нам.

Barnen som lekte på gården (who were playing...) sprang fram till oss.

6.52 Participens kortformer

De aktiva participen har endast långa (attributiva) former.

De passiva participen har — liksom de flesta adjektiv — både långa (attributiva) och korta (predikativa) former. Det passiva presensparticipets kortform är inte vanlig. Däremot är det passiva preteritum-

participets kortform mycket vanlig, eftersom den används för att uttrycka passiv av fullbordade verb:

långform	kortform
решённый вопрос	Вопрós решён. Решён вопрос.
en avgjord fråga	Frågan är avgjord/har avgjorts.
прочитанная книга	Кни́га прочитана.
en läst bok	Boken är läst/har lästs.
открытое окно	Окнó открыто.
ett öppet fönster	Fönstret är öppet/har öppnats.
открытые окна	Óкна открыты.
öppnade fönster	Fönstren är öppna/har öppnats.

Märk Kortform av particip på -ный och -енный stavas endast med ett n.

6.53 Particip använda som adjektiv eller substantiv

6.53.1 Som adjektiv används rätt många particip. De har då mer eller mindre förlorat sin anknytning till det verb, av vilket de bildats. Dessa "participadjektiv" kan kompareras och i sin tur bilda adverb på -о eller -e (se 3.6, 3.8). Ibland markeras övergången från particip till adjektiv i stavning eller betoning.

a aktiva presens-particip använda som adjektiv:

бúдущий месяц	kommande månad
на слéдующей недéле	i nästa vecka

Märk Aktiva presensparticip är till sitt ursprung också adjektiven på -учий/-ючий/, -ачий/-ячий/:

висячий мост	hängbro
зрячий (vanl. substantiverat)	en seende
могúчий	mäktig

b passiva presens-particip använda som adjektiv:

так называемый	så kallad
любимая певица	en favoritsångerska
необходимые меры	nödvändiga åtgärder

Märk Särskilt vanliga i skriftspråk är de med не- sammansatta "participadjektiven".

c aktiva preteritum-particip används ej så ofta som adjektiv; märk dock:

бывший дирéктор	en före detta direktör
прошёдшее вре́мя	förflyten tid (grammatisk term)

Märk I några adjektiv som slutar på -лый föreligger ett gammalt preteritum-particip:

прóшлое (vanl. substantiverat)	det förflutna
устáлый	trött
(jfr он устáл)	han tröttnade = är trött)
взрослый (vanl. substantiverat)	vuxen
жилóй /жилóй дом/	beboelig /bostadshus/

d många passiv preteritum-particip har övergått till adjektiv:
 образованный человéк
 на открытом мóре

en bildad människa
 på öppna havet

Det är inte ovanligt att stavning och betoning hos dessa adjektiv avviker från motsvarande particips:

adjektiv	particip
назвáный сын adoptivson	нáзванный som kallats
ránenýj солдáт en sårad soldat	ránennyj som har sárats

6.53.2 En rad particip använder sig som substantiv (dvs egentligen som substantiverade adjektiv) (2.1.3):

Совéты депутатов трудящихся
 В этих упражнениях учáщиеся должны научиться ...
 Ломонóсов был великим рúсским учёным.
 рабóчие и слúжащие

Arbetarnas deputeraderåd
 I dessa övningar skall de studerande lära sig att ...
 Lomonosov var en stor rysk forskare.
 arbetare och tjänstemän

Märk de tre tidsorden прошлое *det förflutna*, настоящее *nuet*, будущее *framtiden*.

6.54 Passiv

страдáтельный
 оборót

Ryskan har två sätt att uttrycka passiv form hos verbet, dels med **reflexiv form** (se 6.68), dels med hjälperverbet **быть** (preteritum eller futurum) + passivt **particip** (presens eller — vilket är vanligare — preteritum) i kortform. Vilket av dessa två sätt som skall användas bestämmes av aspekt (och tempus) hos predikatet.

Reflexiv form uttrycker passiv av **ofullbordad** aspekt.

Preteritum particip passiv med eller utan hjälperverb uttrycker passiv av **fullbordad** aspekt.

6.55 Tablå över passiv form i olika tempus och aspekt.

presens

План выполняется завóдом.

Planen uppfylls av fabriken.

förfluten tid

План не выполнялся
 завóдом.

Planen uppfylldes inte av
 fabriken.

ofullbordad aspekt

План выполнen завóдом.

Planen har uppfyllts av fabriken.

План был выполнен завóдом.

Planen uppfylldes/hade uppfyllts
 av fabriken.

fullbordad aspekt

futurum

План бўдет выполняться
 завóдом.

Planen kommer att uppfyllas av
 fabriken.

ofullbordad aspekt

План бўдёт выполнен
заво́дом.

Planen skall uppfyllas av
fabriken.

Man använder inte reflexiv form av fullbordade verb för att uttrycka passiv annat än i undantagsfall, t ex för att beteckna /snabb/ övergång från ett tillstånd till ett annat:

Кóмната освещíлась эрким свéтом.

Rummet lystes /plötsligt/ upp av ett skarpt ljus.

- 6.55.1** Agent kallas den satsdel i en passiv sats som utför handlingen (заво́дом — *av fabriken*). Agenten står i ryskan i instrumental (utan preposition).

Aktiv sats

Заво́д выполни́ет план.
subjekt predikat objekt

Passiv sats

План выполни́тсѧ заво́дом.
subjekt predikat agent

- 6.55.2** Endast **transitiva** verb kan förekomma i en passiv sats. (Transitiva kallas sådana verb som kan ha objekt.)
Passiv konstruktion undviks i talspråk och ledigt skriftspråk — där används hellre aktiv konstruktion, i synnerhet om handlingen utförs av en eller flera personer.

6.56 Exempel på passiva satser

6.56.1 Presens

Эта краси́вая ме́стность ча́сто посеща́ется тури́стами.
В э́том киоске продаю́тся папи́росы.

Denna vackra trakt besöks ofta av turister.
I den här kiosken säljs cigarretter.

6.56.2 Förfluten tid

Кóмната освещáлась лámпочкой.
Вопро́с был решён.
Кни́га былá прочítана всéми студéнтами.
Письмо́ бы́ло напíсано мойм това́рищем.
Эти домá бы́ли пострóены в про́шлом году́.

Rummet lystes upp av en glödlampa.
Frågan avgjordes (hade avgjorts).
Boken hade lästs (lästes) av alla studenterna.
Brevet hade skrivits (skrevs) av min vän.
Dessa hus byggdes förra året.

För exempel på motsvarigheten till svensk passiv perfekt se 6.52, 6.56.4.

6.56.3 Futurum

Решéние бўдёт при́нято на слéдующем собрáнии.

Beslut skall fattas på nästa möte.

- 6.56.4** Kortform i neutrum av det passiva preteritumparticipet används ofta motsvarande svensk passiv sats med *det* som subjekt.
- Об *этом* нигде не написано. Det står inget skrivet om detta någonstans.
- Ещё ничегó не сдéлано. Ingenting har ännu gjorts.

6.57 Gerundier

Деепричáстия är stelnade (oböjliga) participformer, vilka används som adverbiella satsförkortningar. (Jfr eng. "Talking about my car, he always referred to it as 'that old bus'": *När han talade* om min bil, kallade han den alltid 'det där bilskrället'.)

Ryskan har två gerundier, **presens (of) gerundium** som anger en handling som är samtidig med — eller (någon gång) föregår — huvudhandlingen, samt **preteritum (f) gerundium**, som anger en handling, vilken föregick — eller (ibland) var samtidig med — huvudhandlingen i förfluten tid.

6.57.1

Деепричáстие
несовершéнного
вýда

Presens gerundium bildas av **ofullbordade verbs presensstam + -я** (efter sje-ljud — a):

читá-ют (läser)	читáя
нес-ýт (bär)	неся
занимá-ются (sysslar)	занимáясь
слýш-ат (hör)	слýшиа
сто-ýт (står)	стóя
сид-ýт (sitter)	сíдя
давáть (ge)	давáя
узнавáть (känna igen)	узнавáя
вставáть (stiga upp)	вставáя

} bildas
} av inf.
} stammen

Presens gerundium bildas mest av verb, vilkas presensstam slutar på -a, typ читáя.

-я (hos e-verben urspr. -a) var i fornryska presensparticipets ändelse i maskulinum och neutrum nominativ singular predikativ form; i femininum singular slutade det på -учи, -ючи, -ячи, vilket avspeglas i äldre litteraturs presens gerundium-former på -учи samt i de alltjämt brukliga formerna бúдучи = *varande, som är* och йдучи *gående* (även идá).

Поднимáясь по лéстнице, онý
грóмко разговáривали.
Мы бесéдовали, сидя за
столóм.

Medan de gick uppför trappan
samtalade de högt.
Vi samtalade sittande till bordet.

Лёжа в постели, он глазами
следит за матерью.
Не глядя на неё, Павел
заговорил...
Не ожидая ответа, он
продолжал...

Liggande i sängen följer han
modern med blicken.
Utan att se på henne, yttrade
Paul ...
Utan att vänta på svar fortsatte
han ...

I regel brukar ett ryskt presens gerundium återges i svenska med en hel bisats, inledd av tids-, orsaks- eller villkorskonjunktion (*när*, *medan*, *eftersom*, *om*, *då* etc.). Någon gång kan i svenska användas en satsförkortning med particip (*sittande*, *stående*).

Märk **ne + presens gerundium återges i svenska med *utan att* + inf.** Ett presens gerundium måste alltid syfta på subjektet i satsen.

Ofta är det lämpligt att återge ett presens gerundium med samordnad huvudsats:

Вставáя на рассвéте, онá спускальсь в кúхню, где вмéсте с кухárкой готóвила закýску к чáю. (Горький)

Hon steg upp i gryningen och gick ner i köket, där hon tillsammans med kök-
san gjorde iordning smárätter till téet.

Hon steg upp i gryningen och gick ner i köket, där hon tillsammans med köksan gjorde iordning smårätter till téet.

Märk Presens gerundium bildas icke av verb

1. vilkas presensstam saknar vokal:
пить — пь-ют, ждать — жд-ут;
2. med stam på г, к:
берéчь, жечь, мочь;
3. på -нуть (inkoativer, 6.16.1 grupp 3 b):
сóхнуть, мóкнуть;
4. av typen писáть med förändrerlig konsonant genom hela presensböjningen (6.16.1 grupp 1 b).

Märk	Några presensgerundier har förlorat sin verbkaraktär och övergått till adverb:
два часа спустя	två timmar <i>senare</i>
судя по его выражению	<i>att döma</i> av hans uttryck
судя (med ändelsebetoning) är presens gerundium till verbet судить <i>döma</i> .	
не спеша	långsamt (utan att skynda)
eller till konjunktion:	
хотя	ehuru
несмотря на то, что	trots att
eller preposition:	
благодаря этому	tack vare detta

6.57.2

Деепричáстие совершéнного вида

Preteritum gerundium bildas av fullbordade verb och är en oböjlig "kortform" till preteritum particip aktiv. Det slutar på -в, -вши, -ши och bildas enligt reglerna för det aktiva preteritum participets bildning 6.45. Reflexiva verb fogar -сь till -вши eller -ши och slutar alltså på -вшись eller -шись.

Inkoativerna på -нуть (6.16.1 3b) har dubbelformer i preteritum gerundium; antingen bildas gerundiet av infinitivstammen eller av preteritumstammen:

inf: высохнуть (torka f)	высохнув } preteritum gerundium
pret: высох (torkade)	высохши }

a Прочитáв кни́гу, я сдам её в библиотéку.

Возвратíвшись домóй, я увýдел на пýсьменном столé её письмо.

Пáвел стал читáть, повéсив на стéнку над головóй жестя- нýю лáмпу. (Горький)

высохнув } preteritum gerundium

Sedan jag läst boken, lämnar jag tillbaka den till biblioteket.

När jag återvänt hem, fick jag se hennes brev på skrivbordet.

Paul började läsa, sedan han först hängt upp en plåtlampa över sitt huvud på väggen.

Preteritum gerundium återges på svenska vanligen med bisats, inledd av *sedan*, *efter det att*, *eftersom*, *om*, eller också kan gerundiumsatsen samordnas med huvudsatsen.

Märk не + preteritum gerundium återges med *utan att ha* + perfekt particip
Не закóнчив рабóту, он уéхал в óтпуск.

Utan att ha avslutat arbetet reste han på semester.

b Пáвел встал и начáл ходítъ по кóмнате, заложíв рúки за спину. (Горький)

Левинсóн éхал немnóго впéредí, задумавшись, опустíв голову. (Фадеев)

Paul reste sig och började gå fram och tillbaka i rummet *med händerna på ryggen*.

Levinson for en smula framför (de andra), *försjunken i tankar och med sänkt huvud*.

Preteritum gerundium används också för att uttrycka kroppsställning, hållning, uttryck, sinnesstämning etc.

6.57.3 Выйдя из машины, Тáня почувствовала крайнюю усталость.
Увидя егó, онý остановýлись.

När Tanja stigit ur bilen, kände hon en förfärlig trötthet.

När de fick syn på honom, stannade de.

Ibland möter — särskilt hos 1800-talets ryska författare — preteritum gerundiumformer, som är bildade med suffixet **-я/-а** av fullbordade verbs futurum-stam. Numera är dessa "falska presens-gerundier" vanliga endast av några få verb med stam på konsonant (t.ex. идти, нести, вести) och av reflexiva verb med stam på и. Alla dessa verb bildar också preteritum gerundium på vanligt sätt med suffixen **-вши** eller **-ши**.

прочесть läsa genom — прочтут
 прийтí комма — придут
 выйти gå ut — выйдут
 привестí föra hit — приведут
 принести ta med sig — принесут
 увидеть få se — увидят
 проститься ta avsked — простятся

* formerna på -шёдши är ovanligare.

Märk	Några "falska presens gerundier" återfinns i uttryck och talesätt: рабо́тать спустя рукавá	прочтá och прочитáv придя och пришéдши* выйдя och вышедши*
	слу́шать рази́ня рот бежа́ть сломя́ гóлову	приведя́ och привéдши принеся́ och принéёши уви́дя och уви́дев простя́сь och прости́вшись

Глагóлы
движéния,
беспристá-
вочные

6.58 Rörelseverb

Oprefigerade (enkla) rörelseverb

De icke sammansatta (oprefigerade) ryska rörelseverben omfattar en grupp på 15 verbpar, vilka alla har ofullbordad aspekt. Inom varje sådant verbpar, bildat av samma verbstam, har emellertid verben olika aktionsart (6.9). De verb, som i uppställningen nedan betecknas med →, används för att uttrycka en rörelse som sker en gång, i en konkret situation, åt ett bestämt håll. De kallas bestämda rörelseverb. De verb som i uppställningen betecknats med ⇌ kallas obestämda och används bl a för att uttrycka 1) upprepad rörelse (även i bestämd riktning); 2) icke målbestämd rörelse; 3) förmåga att utföra rörelsen; 4) tur- och returrörelse.

Märk De aktionsarter, som beskrivits här, gäller icke, när verben används i figurlig bemärkelse, se 6.61.

		Bestämda →	Obestämda ⇌
→	↔	Rörelsen utförs en gång, i en konkret situation, åt ett håll.	Rörelsen är 1. upprepad, vane-mässig 2. sker ej åt bestämt håll.
идти	gå	ходить	Пéтя говорит мáме:
иду		хожу	— Máma, смотри! Вот идёт
идёшь		хóдишь	почтальон, он несёт нам что-то.
идёт		хóдит	Pelle säger till mamma: "Mamma, titta! Där kommer (går) brevbäraren, han har med sig något
идём		хóдим	åt oss."
идёте		хóдите	
идут		хóдят	
шёл, шла			1. Почталиón хóдит по домáм и нóсит пíсьма.
шло,шли			Brevbäraren går omkring i hu-sen och bär /ut/ brev.
			хóдит = går omkring
			нóсит = bär omkring
			2. Ивáн кáждый день хóдит в инститúт.
			Ivan går varje dag till institutet.
			хóдит = brukar gå

→	↔	bestämda rörelseverb	obestämda rörelseverb
		<p>— Скажите, пожалуйста, куда идёт этот автобус?</p> <p>— Var snäll och säg mig, vart den här bussen går?</p> <p>— Вот наши товарищи, они идут сюда.</p> <p>— Där är våra kamrater, de går /kommer hit.</p>	<p>3. Папа думает; он ходит по комнате назад и вперёд. Pappa tänker, han går fram och tillbaka i rummet. ходит = <i>går fram och tillbaka</i></p> <p>4. Борис ходит каждый день в киоск за папирósами. Boris går varje dag till kiosken efter cigaretter. ходит = <i>upprepning</i></p> <p>5. Мальчику уже год, но он ещё не ходит. Pojken är redan ett år, men han kan ännu inte gå. ходит = <i>har förmåga att gå</i></p>
нести bära	носить	— Куда ты? спросил Волк.	Называли её Красной Шапочкой, потому что она всегда носила красную шапочку.
несу́	ношу́	— Vart ska du? frågade vargen.	Man kallade henne Rödluvan, därför att hon alltid bar (hade på sig) en röd luva.
несёшь	носишь	— Я к бабушке, отвётила Красная Шапочка, я несú ей хлеб и вино.	
несёт	носит	— Jag ska till mormor, svarade Rödluvan, jag har med (eg. бár) bröd och vin till henne.	
несём	носим		
несёте	носите		
несут	носят		
нёс, неслá,			
неслó, неслý			
éхать åka	éздить	— Почему так много народа в трамвáе?	— Ты ездишь в инститút на трамвáе?
éду	éзжу	— Сейчас половина девятого; все едут на работу.	— Нет, обычно я езжу на машине.
éдешь	éзишь	— Varför är det så mycket folk på spårvagnen?	— Åker du spårvagn till institutet?
éдет	éздит	— Klockan är halv nio nu, och alla åker till arbetet.	— Nej, vanligtvis åker jag bil.
éдем	éздим	éдут = åker någonstans i det ögonblicket.	éзжу = åker vanligen: upprepad handling.
éдете	éздите		
éдут	éздят		
imp. поезжáй!			

		bestämda rörelseverb	obestämda rörelseverb
→	↔		
бежа́ть	бéгать		
springa		Мать зовёт детéй; все бегúт к ней.	Дéти бéгают и играют во дворé.
бегú	бéгаю		
бежи́шь	бéгаешь	Modern kallar på barnen och alla springer till henne.	Barnen springer omkring och leker på gården.
бежи́т	бéгае́т		
бежи́м	бéгае́м	бегúт = <i>springer /dit/, (när jag ser på)</i>	бéгают = <i>springer omkring</i>
бежи́те	бéгае́те		
бегúт	бéгают		
плы́ть	плáвать		
simma, segla		Лóдка плывёт к томú бéрегу, где стойт маяк.	Все эти дёвушки очень хорошо плáвают.
плывú	плáваю		Alla dessa flickor simmar mycket bra /är mycket duktiga i att simma.
плывёшь	плáваешь	Бåten seglar mot den stranden, där fyren står.	
плывёт	плáвает		
плывём	плáваем	плывёт = <i>seglar/far åt ett visst håll</i>	
плывёте	плáваете		
плывúт	плáвают		
плыл, плыла,			
плыли			
летéТЬ	летáТЬ		
flyga		Сейчáс осень. Перелётные	Домáшние птицы — кúры, гúси
лечú	летáю	птицы летáят на юг.	— почтí не летáют.
лети́шь	летáешь	Nu är det höst. Flyttfåglarna	Tamfåglar — höns, gäss — flyger knappast alls.
лети́т	летáет	flyger mot söder.	
лети́м	летáем	летáят = <i>flyger åt något håll</i>	летáют = <i>har förmåga att flyga</i>
лети́те	летáете		
летя́т	летáют		
вестí	водíТЬ		
föra		Рáно úтром мать ведёт ребёнка в дéтский сад. Потóм она спешít на работу.	Мать кáждый день вóдит ребёнка в дéтский сад.
ведú	вожú		Varje dag tar modern barnet till daghjemmet.
ведёшь	вóдишь		
ведёт	вóдит	Tidigt på morgonen tar modern barnet till barndaghemmet. Se- dan skyndar hon till arbetet.	вóдит = <i>leder</i> (varje dag, upp- repad handling)
ведём	вóдим		
ведёте	вóдите		
ведут	вóдят	ведёт = <i>för /leder/ dit</i>	
вёл, велá,			
велó, велí			

		bestämda rörelseverb	obestämda rörelseverb
→	↔		
ле́зть	лázить		
klättra	Смотрí Вáля! Вот Пéтя		
lézu	лáжу	лéзет на дéрево.	Мáльчики лóбят лázить на дéревья, чéрез забóры.
lézeshь	лáзишь	Titta Valja! Nu klättrar Pelle	Pojkar tycker om att klättra i
lézet	лázit	upp i trädet.	träd och över staket.
lézem	лázim	(situationen markeras genom in-	(gäller i allmänhet)
lézete	лázite	ledningsfrasen)	
lézut	лázyat		
лез, лéзла, лéзли			
везти	вози́ть		
forsla, frakta	Мне нúжно éхать на вокзál,		
vezú	вожу́	везти багáж.	Молокó вóзят в специáльных
вездéшь	возиши́	Jag måste åka till stationen med	машинах.
везут;	возят	bagage (eg. köra dit bagage).	Mjölk fraktar man i speciella
вёз, везлá, везли́			bilar.
ползти́	пóлзать		
krypa	Смотрí, паўк ползёт по стенé!		
ползу́	пóлзаю	Titta, en spindel kryper på	Змéи пóлзают.
ползёшь	пóлзаешь	väggen!	Ormar kryper/krälar.
ползут;	пóлзают		
полз, ползлá, ползли́			
гнать	гоня́ть		
jaga, driva	По затíхшим ўлицам селá		
гоню́	гоняю	паstúх гónит стáдо в (на) лугá.	Собáка бéгаet по двору, го-
гónишь	гоняешь	Genom byns tysta gator driver	няет кур и ýток.
гónят;	гоняют	én herde /sin/ hjord ut på fälten.	En hund springer omkring på
гнал			gården och jagar höns och ankor.
кати́ть	катáть		
rulla	Из окнá я вýжу, как молодáя		
качу́	катáю	жéнщина катит дéтскую коля́-	Отéц чáсто катáет Мýшу в
катишь	катáешь	ску по тротуáру.	коля́ске.
катят	катáют	Från fönstret ser jag en ung kvinna, som drar en barnvagn på	Far drar ofta Misja i barnvagnen.
		trottoaren.	

		bestämda rörelseverb	obestämda rörelseverb
→	↔		
тащить	таскáть		
släpa, släpa på	Двóе рабóчих тащíли вверх по	Zачéм ты всегдá таскáешь с	
тащу	лéстнице шкаф.	собóй фотоаппáрат?	
тáшишь	Två arbetare släpade ett skåp	Varför släpar du alltid med dig	
тáшат	uppför trappan.	kameran?	
	De två verben har vanligen olika betydelse: тащить = <i>bära med stor möda</i> ; таскáть = <i>ha med sig i onödan</i> .		

брестí	брóдítъ		
ströva		Вéчер тёплый, и я мéдленно	Мы дóлго бродíли по тём-
бредú	брожú	бредú домóй чéрез парк.	ным úлицам, покá /не/ нашлý
бредёшь	брóдишь	Kvällen är varm, och jag går sakta	náшу гостíницу.
бредút;	брóдят	hemát genom parken.	Vi strövade länge på de mörka
брёл, брелá,			gatorna, innan vi fann vårt hotell.
брели		брестí/брóдítъ kan egentligen inte betecknas som aktionsartspar, eftersom брестí har betydelsen <i>gå sakta, med möda</i> , en betydelse som бродítъ inte har. Dessutom kan бродítъ icke beteckna "tur-och-retur"-handling.	bréstí/broðítъ kan egentligen inte betecknas som aktionsartspar, eftersom брестí har betydelsen <i>gå sakta, med möda</i> , en betydelse som бродítъ inte har. Dessutom kan бродítъ icke beteckna "tur-och-retur"-handling.

6.59 Såväl de bestämda som de obestämda rörelseverben är ofullbordade. De bildar icke aspektpar. Däremot kan de bestämda och obestämda rörelseverben prefigeras (i några fall även suffigeras), och många av dem bildar då aspektpar. Se 6.63.

Märk Några av rörelseverben är transitiva, dvs de kan stå med direkt objekt, t ex вестí *föra*, везтí *frakta*, нестí *bära*.

6.60 Speciell användning av oprefigerade rörelseverb

Förutom de regler som givits i 6.58 och 6.59 gäller följande:

6.60.1 En rörelse som sker samtidigt med en annan handling uttrycks med bestämt rörelseverb.

Мы шли по úлице и вдруг замéтили афишу.

Кáждый раз, когдá самолёт летít над дерéвней, ребятíшки выбегáют смотрéть.

Vi gick på trottoaren och plöts-ligt såg vi en affisch.

Varje gång flygplanet flyger över byn, springer ungarna ut för att titta.

6.60.2 En rörelse som utföres i en följd av andra handlingar uttryckes med bestämt verb. Handlingen kan vara upprepad.

Först gör jag det, sen gör jag något annat, och så går jag dit eller dit.

Я встаю рано, одеваюсь, завтракаю и иду в школу.
Лекции начинаются с трёх, поэтому утром я часто иду в библиотеку, а оттуда уже на лекции.

Jag stiger upp tidigt, klär mig, äter frukost och går till skolan. Föreläsningarna börjar klockan tre, och därför går jag ofta till biblioteket på morgonen, och därifrån till föreläsningarna.

6.60.3 I förfluten tid används de obestämda verben om en förflyttning tur och retur:

Я ездил один раз на Кавказ.

Jag for (var) en gång till (i) Kaukasus.

Вчера мы ходили в кино.

Igår gick vi på bio.

Вчера мать водила Пётру к врачу.

Igår gick mor med Pelle till doktorn.

I dessa fall är rörelseverbet så betydelsesvagt, att det kan utbytas mot был, былá, были.

Märk De bestämda verbens preteritumform skulle i exemplen ovan innebära en förflyttning i en riktning utan ankomst till målet (= var på väg till). Däremot blir dessa preteritumformer korrektta, om meningen ändras så, att de får innebära: *medan vi for — gick etc., inträffade det eller det.*

Вчера мы шли в кино и встретили знакомого.

Igår gick vi på bio och då mötte vi en bekant.

Летом яехал в Крым, и в том же вагоне сидел мой преподаватель.

I somras reste jag till Krim, och i samma vagn satt min lärare.

6.60.4 Som svar på frågan Что ты делал? *Vad gjorde du?* eller Чем ты был занят? *Vad var du sysselsatt med?* används preteritum av de obestämda verben (Jfr 6.14.7a):

- Где вы отдыхали летом?
- Мы ездили в Крым.
- Во время зимних каникул я летал в Ленинград.
- Что ты делала утром?
- Ходила в магазин, убирала комнату, занималась.

- Var semestrade ni i somras?
- Vi reste till Krim.
- Under vinterlovet flög jag till Leningrad.
- Vad gjorde du i morgon?
- Jag gick till affären, städade rummet, studerade.

6.60.5 Preteritum av de **obestämda** verben används för att konstatera att förflyttningen överhuvud ägt (eller inte ägt) rum:

<p>— Вы лета́ли когдá-нибудь?</p> <p>— Оди́н раз лета́л, я лете́л
тогдá из Москвы в Ленинград.</p> | <p>— Har ni någonsin flugit?</p> <p>— En gång har jag flugit. Jag
flög då från Moskva till Leni-
grad.</p> |
|--|--|

6.60.6 Efter verb som uttrycker **vana**, **benägenhet**, **inlärd förmåga** används mestadels **obestämda rörelseverb** (jfr 6.39.1d):

<p>Я так давнó не встава́л на
лыжи, что, навéрно, разу-
чýлся кататься.</p> <p>Вы любите ходи́ть в лес?</p> | <p>Det var så länge sedan jag stod
på ett par skidor, att jag troligen
glömt att åka.</p> <p>Tycker ni om att göra skogs-
promenader.</p> |
|---|---|

Vid andra verb gäller inte någon "automatisk" regel utan informationen avgör valet av verb. Är det fråga om ett bestämt, konkret tillfälle används det bestämda verbet för att uttrycka förflyttning i en bestämd riktning, men det obestämda verbet används, när det gäller 'icke-riktad' förflyttning:

<p>Меня отговори́ли ехать на юг
в этом году́.</p> <p>Мы устáли ходи́ть по гóроду
и зашлý в кафé.</p> | <p>Man avrådde mig att fara söderut
detta år.</p> <p>Vi tröttnade på att gå omkring
på sta'n och gick in på ett kafé.</p> |
|--|---|

6.60.7 **Presens** av de **bestämda verben** идти́, ехать, летéть används för att uttrycka "bestämt" futurum, dvs **avsikt**, **beslut** att utföra en förestående handling:

<p>Кудá вы едете в это воскре-
сенье?</p> <p>Вы опáть скóро лети́те в
командирóвку?</p> <p>Подожди́те меня однú
минúту, я сейчáс иду́.</p> | <p>Vart far ni den här söndagen?</p> <p>Ska ni snart flyga på uppdrag
igen?</p> <p>Vänta ett tag på mig, jag kommer
strax.</p> |
|--|--|

Märk Även presens av ett prefigerat rörelseverb kan få futural betydelse:
Зáвтра он уезжáет в óтпуск. I morgen reser han på semester.

6.60.8 Sammansatt futurum av bestämt rörelseverb används bl a i bisatser (jfr 6.24.2) enligt reglerna i 6.26.

<p>Вы успéете прочитáть
книгу, покá бýдете ехать в
поездé.</p> <p>Старáйтесь дышáть рóвно,
когдá бýдете бежáть.</p> | <p>Ni hinner läsa boken, medan ni
sitter (åker) på tåget.</p> <p>Försök att andas jämnt, när ni
springer.</p> |
|---|---|

6.60.9 *Gå för att + infinitiv*

— Куда вы?

— Мы идём обедать.

В автобусе я встретил
Андрея, онехал покупать
билеты в кинотеатр.

— Vart ska ni?

— Vi ska gå och äta.

På bussen mötte jag Andrej. Han
åkte *för att* köpa biobiljetter.

Målet för en förflyttning kan utgöras av ett verb i infinitiv (fullbordad eller ofullbordad form). I svenska används i sådana satser *för att, och + infinitiv*. Ryskan använder vanligen ingen motsvarande konjunktion efter rörelseverben.

Efter rörelseverb används vanligen ofullbordad infinitiv, jämför 6.39.4.

6.60.10 *Imperativ: gå och ...!*

Сего́дня прохладно. Иди
наде́нь тёплый свитер!

— На стол погдано! Идите
завтракать!

Не хо́чешь готовить дома —
ходи обедай в столовой!

Idag är det kyligt. Gå och ta på
en varm tröja!

— Det är serverat! Kom och ät
frukost!

Vill du inte laga /mat/ hemma,
så gå och ät i matsalen!

6.61 *Bestämda oprefigerade rörelseverb i överförd betydelse:*

идёт рабо́та, подгото́вка, прове́рка

arbetet, förberedelsen, testet *pågår*

идёт вре́мя, жизнь

tiden, livet *går*

идёт но́вая пьеса, карти́на в кино

en ny pjäs, en film på bio *går*

идёт дождь, снег *det regnar, det snöar*

Как идёт ва́ши дела?

Hur har ni det?

Дела идёт хоро́шо.

Det är bra.

Тебе идёт э́тот костю́м / эта
шля́па.

Den här kostymen/hatten pas-
sar dig.

нести́ обязанность/ответственность *bära ansvar*

нести́ потéри/последствия *bära förluster/konsekvenser*

Märk

носить костю́м, очки *ha på sig en kostym, bära glasögon*

носить фамилию, имя *bära ett namn*

носить длинные волосы *bära/ha långt hår*

вести занятия, урок, собрание	leda lektionen, mötet
переписку — переговоры	föra korrespondens, samtal
Дорога ведёт в город.	Vägen leder till staden.
К чему это ведёт?	Vart leder detta? (= betyder)
Женá ведёт хозяйство.	Frun sköter hushållet.
лезть	<i>klättra</i> förekommer i många talspråkliga uttryck, t ex не лéзет мне в голову ...
везёт	förekommer i talspråk med betydelsen <i>det lyckas</i> (se s. 213). Ему везёт /в + lok/
	Han har tur /med .../

6.62 Prefigerade rörelseverb

Genom prefijering försvisser rörelseverbens primära aktionsarter — bestämd, resp. obestämd rörelse — som beskrivs i 6.58. Prefixen ger nya betydelser åt rörelseverben. De prefigerade rörelseverben kan bilda aspektpar. Dessa prefix har antingen rums- eller tidsbetydelse.

6.63 Rörelseverb sammansatta med rumsprefix

Prefix som har kvar sin rumsliga betydelse är в- in, вы- ut, у- bort, при- an-, с- ned, воз- upp, etc.

6.63.1 Typ 1 (6 verbpar)

Prefix + bestämt rörelseverb ger fullbordad aspekt. Som ofullbordat aspektkorrelat används här prefix + obestämt rörelseverb.

идти — ходить	входить } gå in войти }	выходить } gå ut ыйти }	уходить } gå bort уйти }
лететь — летать	вылетать } avgå (om flyg) ыйлететь }	улетать } flyga bort уететь }	
нести — носить	вносить } bära in внести }	выносить } bära ut ыйнести }	уносить } bära bort унести }
вести — водить	вводить } föra in ввести }	выводить } föra ut ыйвести }	уводить } föra bort увести }
везти — возить	ввозить } importera ввездти }	вывозить } exportera ыйвезти }	
гнать — гонять	выгонять } jaga ut ыйгнать }	загонять } driva in (boskap) загнать }	

6.63.2 Typ 2 (7 verbpar)

Prefix + bestämt rörelseverb ger fullbordad aspekt. Som ofullbordat aspektkorrelat används här prefix + avlett verb.

éхать

Jämte fullbordade sammansättningar med -éхать står ofullbordade sammansättningar på -езжáть:

приезжáть	} anlända	уезжáть	} resa bort
приéхать		уéхать	

бежáть, лезть, ползти

Jämte fullbordade sammansättningar med -бежать, -лезть, -ползти står ofullbordade sammansättningar på -бегáть, -лезáть, -ползáть (obs. betoningen!):

выбегáть	} springa	влезáть	} klättra	уползáть	} krypa
выбежать		влезть		уползти	

плыть

Jämte fullbordade sammansättningar med -плыть står ofullbordade sammansättningar på -плывáть:

приплывáть	} simma fram till	переплывáть	} simma över
приплыть		переплыть	

катить, тащить

Jämte fullbordade sammansättningar med -катить, -тащить står ofullbordade sammansättningar på -кáтывать, -тáскивать:

выкáтывать	} rulla ut	притáскивать	} släpa fram
выкатить		притащить	

Märk paret брестí — бродítъ bildar sällan sammansättningar.

6.64 I överförd betydelse förekommer många av de med rumsliga prefix sammansatta rörelseverben:

произносíть } речь hålla tal; словá uttala ord
произнестíй }

находить } hitta, finna
найти }

переводíть } с рýсского на швéдский översätta från ryska till svenska
перевестíй }

6.65 Rörelseverb sammansatta med tidsprefix

Obestämda rörelseverb kan preföras med prefix, som anger tid (handlingens början eller slut), eller gör verben resultativa (6.9). De får då fullbordad aspekt och är opariga.

6.65.1 по- ger limitativ betydelse, dvs rörelsen varar ett tag:

Я поплáвал нéсколько миnút и сно́ва лёг на горячий песóк. Самолёт полетáл над нáми и улетéл.

Jag simmade några minuter och lade mig igen i den varma sanden. Flygplanet flög ett par varv över oss och flög sedan sin väg.

Märk по- sammansatt med bestämt rörelseverb ger ingressiv betydelse dvs handlingen inträder i ett visst ögonblick. Dessa verb är också opariga. пошёл anger alltså att handlingen inträdde i ett givet ögonblick, vanligen efter en eller flera föregående handlingar:

Пóсле ўжина он срáзу пошёл в своё кóмнату и лёг спать.

Efter kvällsvarden gick han genast till sitt rum och lade sig.

Ребёнок уви́дел мать и побежáл к ней.

Barnet fick se sin mor och sprang till henne.

Носильщик пóднял чемодáны и понёс их к вы́ходу.

Bäraren lyfte upp väskorna och bar dem mot utgången.

6.65.2 за- sammansatt med de obestämda rörelseverben ходíть och бéгать ger fullbordade verb med ingressiv (påbörjande) betydelse.

Он встал и заходíл по кóмнате.

Han steg upp och började gå omkring i rummet.

Дéти забéгали по двору.

Barnen började springa omkring på gården.

Märk Он ко мне чáсто заходíл/забегáл. (märk betoningen!) Han tittade ofta in till mig.

Här föreligger ej ingressiv betydelse, ty de ofullbordade verben заходíть och забегáть till resp. fullbordade зайtí och забежáть betyder *hälsa på, titta in*. заходíть (f) *börja gå omkring* (oparigt)

заходíть (f) *hälsa på* (parigt)

är homonymer, dvs likalydande ord med olika betydelser.

забéгать (f) *börja springa* (oparigt)

забегáть (of) *hälsa på* (parigt)

är på grund av olika betoning ej homonymer.

6.65.3 с- sammansatt med de obestämda rörelseverben ger opariga fullbordade verb med resultativ betydelse; сходить, сбéгать, съéздить innebär att gå, springa, fara någonstans och återvända efter uträttat ärende:

Мáльчик сходíл/сбéгал в магазíн за хléбом.

— Я сбéгаю позвоню емý!

Pojken sprang ner till affären och köpte bröd.

— Jag kilar /in/ och ringer till honom!

Märk att även med detta prefix uppstår homonymer, t ex
сходить (*of*) с горы gå ned för berget
сходить (*f*) в магазíн gå till affären

6.65.4	из- /ис-/ sammansatt med de obestämda rörelseverben ger opariga, fullbordade verb med betydelsen fullständigt, i hela dess utsträckning, till slut: исходить всё пóле избéгать весь сад изъéздить всю страну	gå över hela fältet springa i hela trädgården resa över hela landet
---------------	--	---

6.66 De prefigerade rörelseverbens aspekt i preteritum

Ofullbordade preteritumformer av prefigerade rörelseverb används enligt reglerna i 6.14.7. Dessutom — vilket är specifikt för rörelseverben — kan de ofullbordade preteritumformerna uttrycka en enstaka förflyttning tur och retur.

6.66.1 ofullbordat preteritum: fortlöpande handling, "Hur var det"? (6.14.7b)

Электрíчка бы́стро и плáвно увозíла менé от ма́ленькой стáнции.

Eltåget förde mig snabbt och mjukt bort från den lilla stationen.

6.66.2 ofullbordat preteritum: i satser inledda av когда *när*, *medan* (6.14.8)

В прóшлом годú, когда я уезжáл в óтпуск, в нашем гóроде были на гастрóлях артисты из Москвы.

Förra året, när jag var på semester, gästade några artister från Moskva vår stad.

6.66.3 ofullbordat preteritum: upprepad handling (6.14.7d)

Дéвочка, котóрую звáли Эвельíной, приходíла ежеднéвно в усадьбу. /Королéнко/

En flicka, som hette Evelina, kom dagligen till herrgården.

6.66.4 ofullbordat preteritum: konstaterande av handlingen (6.14.7a)

— Скажите, пожалуйста, не проходила здесь девушка в голубом платье?

— Вы не заметили, кто сейчас выходил?

Svaren på frågorna ovan kan lyda:

— Проходила, она пошла (f) направо.

— Это вышла (f) наша новая лаборантка.

Säg, gick en flicka i blå klänning förbi här?

Märkte ni vem som nyss gick ut?

Ja, det gjorde hon; hon gick åt höger.

Det var vår nya laboratris som gick ut.

Formerna пошлá (f) resp. вышла (f) innebär att uppmärksamheten riktas på något annat än själva verhandlingen (gick åt höger; det var hon som gick ut).

6.66.5 ofullbordat preteritum: svar på frågan "Var var du"?

— Куда ты ходил (= Где был?)

— Я относил на почту письмо.

— Я заходил к товарищу.

— Где ты был вечером?

— Я отвозил вещи на вокзал.

Vart gick du?

Jag gick med ett brev till posten.

Jag tittade in till en kamrat.

Var var du på kvällen?

Jag körde några saker till stationen.

6.66.6 ofullbordat preteritum: handlingen kom ej till stånd; verbet är negerat.

— Аньи нет дома. Она ещё не приходила.

— В воскресенье я никуда не уезжал. Целый день был дома.

— К нам никто не приходил.

Anna är inte hemma. Hon har inte kommit ännu.

På söndagen for jag ingenstans.

Jag var hemma hela dagen.

Ingen har kommit till oss.

6.66.7 I en berättelse som innehåller på varandra följande händelser, vilka var och en utgör något avslutat, används fullbordat preteritum.

Часов в пять я пошёл к брату, а потом я поехал в институт.

Vid fem-tiden gick jag till min bror, och sedan for jag till institutet.

6.66.8 Jämför aspekterna:

— К тебе приходил товарищ. En kamrat har varit och sökt dig (och gått igen).

В комнату кто-то входил. Någon har gått in i rummet (= varit här och gått).

— К тебе пришёл товарищ. En kamrat har kommit till dig (och är här nu).

В комнату кто-то вошёл. Någon har gått in i rummet (och är här nu).

6.67 De prefigerade rörelseverbens aspekt i imperativ

— Что же вы стойте? Varför står ni där?

Входите! Kom in!

Jakad ofullbordad imperativ innehåller **inbjudan**.

— Кто там? Войдите! Vem är det? Kom in!

Jakad fullbordad imperativ innehåller **befallning**, bönn.

— Не уходите без меня! Gå inte utan mig!

Nekad ofullbordad imperativ innehåller **förbud**. Jämför 6.31!

6.68 Verb på -ся (Reflexiva verb)

Ryskan har ett stort antal verb som slutar på -ся (av reflexiva pronominet **себя sig**). I verbsformer som slutar på vokal förkortas detta -ся till -сь.

I poesi och äldre prosa står dock -ся även efter vokal.

Reflexivsuffixet -ся uttalas ofta hårt, dvs [sa], men kan även uttalas mjukt. Samma vacklan mellan hårt och mjukt uttal råder för suffixet -сь.

6.68.1 Reflexiva verbs böjning

заниматься of/заняться f sysselsätta sig /med/, ägna sig /åt/; studera

presens

я	занимáюсь
ты	занимáешься
он	занимáется
она	
мы	занимáемся
вы	занимáетесь
они	занимáются

preteritum

я	занимáлся (of)	спóртом
ты		
он	занилáся (f)	
она		
я	занимáлась	
ты		
она	занилáлась	
мы		
вы	занимáлись	
они		

futurum

я	займúсь (f)
ты	займёшься
он	займётся
она	
мы	займёмся
вы	займёtescь
они	займутся

я бóуду занимáться (of)	спóртом
jag skall sysselsätta mig	med sport
ägna mig	åt sport

imperativ	{	занимáйся, занимáйтесь! (<i>of</i>)	sysselsätt dig/er!
		займíсь, займítесь! (<i>f</i>)	
presens particip aktiv		занимáющийся	som sysselsätter sig (6.45)
preteritum particip aktiv	{	занимáвшийся som har/hade sysselsatt	
		занявшыйся sig (6.45)	
presens gerundium	занимáясь		sysselsättande sig (6.57)
preteritum gerundium	{	занявшись <i>f</i>	efter att ha sysselsatt sig
		занимáвшись <i>of</i>	(6.57)

Märk att i böjda former av particip förkortas ej -ся: занимающаяся, занимающееся, занимающегося osv.

6.68.2

Märk de reflexiva formerna i verbparen

ложиться (of)	lägga sig	садиться (of)
лечь (f)		сесть (f)
становиться (of)	ställa sig	
стать (f)		bli; börja

6.68.3

Om betoning i preteritum se 6.13.3!

6-69

Anyändning av verben på -ся

6691

Ofullbordade verb på -ся används för att uttrycka passiv form hos ett verb. Se 6.54.

6692

En viktig grammatsk funktion hos ändelsen -ся är att den i ett flertal fall gör ett transitivt verb (dvs ett verb som kan stå med objekt) till **intransitivt**.

transitivt verb	intransitivt verb
Профессор начал лекцию.	Лекция началась.
Преподаватель начал лекцию.	Lekcionen började.
Надо возвратить книгу	Он возвратился поздно.
завтра.	Han återvände sent.
Книги надо вернуть завтра.	Böckerna måste lämnas igen i
завтра.	morgon.
Милиционер останавливает машину.	Машина останавливается перед светофором.
Полицейский останавливает машину.	Bilen stannar framför ljussignalen.
Полицейский останавливает машину.	Polisen hejdar (stannar) bilen.

6.69.3

Flertalet verb på -ся har **äkta reflexiv** betydelse: handlingen återföres på subjektet. Den ursprungliga betydelsen hos -ся = **себя** är klar.

брýться raka sig	стрýчся klippa sig
одевáться klä på sig	раздевáться klä av sig
защищáться försvara sig, прýтаться gömma sig, назывáться kallas, m fl.	назывáться kallas,

Märk надевáть (*of*) *ta på sig* (hatt, skor eller andra enskilda plagg) är ej reflexivt.

Undantag

Det finns verb till vilka ändelsen -ся ej kan anslutas. De följs i stället av себя. Några sådana verb är

упрекáть (<i>of</i>) себя в чём-н.	forebrå sig ngt
вíдеть (<i>of</i>) себя в зéркале	se sig i spegeln (jfr 6.69.4)
вестí (<i>of</i>) себя	uppföra sig
чúвствовать (<i>of</i>) себя	känna sig

6.69.4 Ändelsen -ся kan ge verbet **reciprok** betydelse; handlingen försiggår mellan två eller flera subjekt.

-ся = друг дру́га varandra (*s*-verb i svenska)

Онý встрéтили друг друга = Онý встрéтились. *De möttes.*
Мы ча́сто вíделись. Vi träffades (sågs) ofta.

Märk särskilt följande verbformer i uttrycken:

Я встрéтился с товáрищем.	Jag mötte oväntat min kamrat.
Я ча́сто вíделясь с ним.	Vi träffades ofta.
<i>eller</i>	
Мы с товáрищем ча́сто встречá- лись.	Vi umgicks rätt mycket.
Мы с ним давнó не вíделись.	Vi har inte sett varandra på länge.

Undantag

Verbet дружýть (*of*) с кем *vara vän med någon* är ej reflexivt till formen.

6.69.5 Ändelsen -ся ger verbet **obestämt reflexiv** betydelse: handlingen betecknar ett **tillstånd** (förändring av tillstånd) eller **känsla** hos subjektet. Till denna stora grupp verb på -ся hör bl a följande verb

улучшáться (<i>of</i>) förbättras	увеличиваться (<i>of</i>) öka
ухудшáться (<i>of</i>) försämras	уменьшáться (<i>of</i>) minska
изменя́ться (<i>of</i>) förändras	успокáиваться (<i>of</i>) lugna sig
двíгаться (<i>of</i>) röra sig	удивля́ться (<i>of</i>) комý/чему
поднимáться (<i>of</i>) gå upp	förvånas över ngn/ngt
спускáться (<i>of</i>) gå ned	сердítся (<i>of</i>) на когó/что
ráдоваться (<i>of</i>) комý/чему	bli arg på ngn/ngt
glädjas åt ngn/ngt	

беспокойтъся (*of*) из-за чегó
oroo sig för ngt

Samtliga dessa verb har transitiva, icke-reflexiva motsvarigheter:

transitivt verb

Всех удивляют его успехи.
Hans framgångar förvånar
alla (*objekt*).

интересоваться (*of*) кем/чем
intressera sig för ngn/ngt

intransitivt verb

Все удивляются его успехам (D).
Alla (*subjekt*) förvånas över hans
framgångar.

6.69.6 Ändelsen -ся ger ibland betydelsen att handlingen ”sker av sig själv”.

Дверь отворилась.

Разговоры прекратились.

Лето кончилось.

Занятия продолжаются.

Dörren öppnades/gick upp.

Samtalen avbröts.

Sommaren tog slut.

Undervisningen fortsätter.

6.70 Operonliga verb

forekommer i alla tids- och aspektformer men endast i 3:e person singular. De saknar i regel subjekt — i svenska fungerar vanligen *det* som subjekt i motsvarande operonliga uttryck, t ex *det snöar*.

I preteritum används neutrumformen av verbet. Ur formsynpunkt skiljer vi på två grupper, reflexiva och icke reflexiva verb.

6.70.1 Reflexiva operonliga verb

Reflexiva operonliga verb kan utbildas med ett tankesubjekt i dativ.

De betecknar då

a önskan, nödvändighet:

presens

мне хочется

jag vill

мне приходится

мне приходилось

мне придётся (futurum) *jag måste*

of. preteritum

мне хотéлось

jag ville

мне приходилось

мне пришлόсь

f. preteritum

мне захотéлось

jag ville

мне приходилось

мне пришлόсь

Märk

Мне хочется есть.

Мне хочется спать.

Мне хочется пить.

Jag är hungrig.

Jag är sömnig.

Jag ärtörstig.

b oförmåga:

Мне не спится.

Ему не сидится на месте.

Сегодня не пишется.

Вчера мне не работалось.

Ему не верится, что это так.

Jag kan inte sova.

Han har inte ro att sitta /still/.

Idag går det inte att skriva.

Igår kunde jag inte arbeta.

Han kan inte fatta, att det är så.

c tankar, känslor, tillstånd:

Мне думается, что лучше
будет так.

Ему снится, что ...

Мне нездоровится.

мне кажется что

мне казалось/показалось что

Jag tror, att det blir bättre så.

Han drömde, att ...

Jag mår inte bra.

det tycks mig som om

det tycktes mig som om, jag
tyckte att

**d Hit hör också de opersonligt använda
случаться (of), случиться (f) hända****6.70.2 Icke reflexiva opersonliga verb**

Icke-reflexiva opersonliga verb betecknar:

a naturfenomen, t ex

presens

светает

det ljusnar

вечереет

det kvällas

холодает

det börjar bli kyligare

морозит

det fryser på

of. pret.

светало

вечерело

холодало

морозило

f. pret.

рассвело

повечерело

похолодало

подморозило

Reflexiv form har dock смеркается *det mörknar*.

Märk att *det* som subjekt i opersonliga satser ej har någon motsvarighet i ryskan. Se 4.5.4, Märk!

Även andra verb kan användas opersonligt, t ex

Здесь дует.

Här drar det.

На солнце таёт.

Det töar i solen.

Шумит в ушах.

Det brusar i öronen.

... на улицах вихрем носилась пыль, срывало шляпы.

... på gatorna yrde dammet omkring och vinden slet av hattarna.

(Tjechov)

Jämför

Молния зажгла дом.

Молнией (I) зажгло дом (A).

Blixten antände huset.

(Motsvarande opersonliga

konstruktion saknas i svenska)

För ytterligare exempel på denna för ryskan egenartade konstruktion se 8.4.1a.

- b sjukdomstillstånd (jfr 6.70.1c); personen står i ackusativ.
 Меня (егó /её/ больно́го) лихорáдит Jag (han /hon/ den sjuke)
 зно́бít har feber.
Меня тошнít/мутнít (рвёт). Jag mår illa (kräks).

c tur eller otur och andra livets skickelser. Flertalet av dessa ryska uttryck tillhör det lediga talspråket.

- Ему не везёт в жи́зни. Ingenting lyckas för honom.
 Ему не повезло. Han hade otur.

Jämför Мне уда́лось av удава́ться } lyckas
 Jag lyckades уда́ться }
 (Se grupp 13, 6.16.1)

6.71 Verbalsubstantiv

I svenska bildas verbalsubstantiv antingen genom avledning — t ex morfemen *-n/ing* (*skrivning*), *-k/t* (*avsikt*) och *-tion* (*realisation*) — eller är identiska med neutrumformen av presensparticipet (*varandet*).

Verbalsubstantiven har ofta både abstrakt betydelse, dvs betecknar verbhandlingens innehåll (изучение studium), och konkret, dvs betecknar en företeelse (напряжение spänning) eller sak (варенье sylt).

För verbalsubstantivens användning se 6.73.

- 6.72** Verbalsubstantiv bildas av verbets infinitivstam genom olika avledningsändelser (morfem).

6.72.1 -ние/-нье

a -ние/-нье till infinitivstam på -a/-я (infinitivsuffixets vokal bibehålls):
 гулять (*of*) promenera гуля́нье *promenerande, parkfest*
 знать (*of*) veta знáние *vetande*

b -ние/-нье till infinitivstam på -e (infinitivsuffixets vokal bibehålls):
 овладéть (*f*) behärska овладéние *behärskande*
 петь (*of*) sjunga пéние *sång, sjungande*
 умéть (*of*) kunna умéние *kunnande*

Märk Infinitivstammen förkortas:
 намеревáться (*of*) avse намéре́ние *avsikt*
 сомневáться (*of*) tvivla сомнéне́ие *tvivel*

Observera att vid bildning av verbalsubstantiv bortfaller reflexivsuffixet -ся.

6.72.2 -ение/-енъе

a -ение/-енъе till infinitivstam på -и (infinitivsuffixets vokal faller):

хранить (<i>of</i>) bevara	хранение <i>förvaring</i>
возвратиться (<i>f</i>) återvända	возвращение <i>återkomst</i>
носить (<i>of</i>) bära	ношение <i>bärande</i>
явиться (<i>f</i>) visa sig	явление <i>företeelse</i>
укрепить (<i>f</i>) stärka	укрепление <i>stärkande</i>

Märk att konsonantväxling inträder:

т > ч/щ	зд > жд
д > ж/жд	с > ш
ст > щ	з > ж
б > бл, п > пл, в > вл, м > мл, ф > фл, сл > шл	

b -ение/-енъе till verb med presensstam på konsonant:

напасть-нападу́ (<i>f</i>) anfalla	нападение <i>anfall</i>
печь-пеку́ (<i>of</i>) baka	печенье <i>bakverk</i>

с -ение/-енъе till infinitiv på -нуть, varvid ну > нов: -новение:	
возникнуть (<i>f</i>) uppstå	возникновение <i>uppkomst</i>
eller om -нуть föregås av г: -жение:	
достигнуть (<i>f</i>) uppnå	достижение <i>resultat</i>

д -ение/-енъе i speciella bildningar	
дvigáть (<i>of</i>) röra	движение <i>rörelse; trafik</i>
волновáться (<i>of</i>) uppröras	волнение <i>upprördhet</i>

6.72.3 -тие/-тье/-тьё

-тие/-тье/-тьё till verben i grupp 6a, b och 8 under 6.16.1:

развítъе (<i>f</i>) utveckla	развитие <i>utveckling</i>
откры́тие (<i>f</i>) öppna	открытие <i>öppning; upptäckt</i>
житиé (<i>of</i>) leva	житиé <i>levnadsteckning</i>

житъё *liv, tillvaro*

6.72.4 -ация/-яция

-ация/-яция till verb på -ировать (oftast лёнord); -ировать faller:	
реализовáть (<i>of</i>) förverkliga	реализáция <i>förverkligande</i>
изоли́ровать (<i>of</i>) isolera	изоля́ция <i>isolering</i>

Märk Ett flertal ytterligare morfem finns, såsom -ка/-ок, -ство etc.

6.73 Verbalsubstantivens användning i satsförkortning

6.73.1 I stilarter såsom tidningsprosa, sakprosa (teknisk prosa) och kanslilstil används i ryskan verbalsubstantiv tillsammans med preposition för att bilda satsförkortningar. Vid översättning till svenska bör sådana konstruktioner ej återges ordagrant.

для (G) + verbalsubstantiv = для тогó чтобы + infinitiv (*för att + infinitiv*)
 Райкóм пárтии и областнóе Partiets distriktsstyrelse och 'länskol-
 управлéние по профтехобразовáнию nämnden' för yrkesundervisning vid-
 принимáют мéры для устрanéния tar åtgärder för att undanröja brister-
 недостáтков ... (Правда) na ...
 для устрanéния = для тогó чтобы
 устраниТЬ недостáтки *för undanröjande* = för att undanröja

при (L) (eg *vid*) + verbalsubstantiv = éсли + infinitiv eller когдá + finit verb
 При увеличéнии зарýда ядрá на Om man ökar laddningen hos atom-
 единíцу элемéнт превращáется в kärnan med en enhet övergår grund-
 другой. (Техника молодёжи)
 при увеличéнии = éсли увеличить änet till ett annat.
 (se 6.42b) *vid ökning* = om man ökar

пóсле (G) } + verbalsubstantiv = пóсле тогó как + finit verb
 по (L) }

Пóсле окончáния университéта Efter avslutade studier vid universi-
 Ш. остаётся в нём для подготóвки tetet kvarstannar Sj. där för att för-
 к профéссорскому звáнию. bereda sig för en professur.
 пóсле окончáния = пóсле тогó как
 он окончил = окончив (se 6.57.2) *efter avslutandet* = efter det att han
 avslutat

по (D) + verbalsubstantiv = для тогó чтобы + infinitiv

Учёные продолжáют проводить Forskarna fortsätter /att genomföra/
 опыты по создáнию нóвых вíдов sina experiment för att få fram nya
 синтетíческого каучúка. sorters konstgummi.

по mére + verbalsubstantiv = по mére тогó как + finit verb

(*i den mån som*)

Свою истóрию рýсского языка Sj. gjorde upprepade ändringar i sin
 Ш. не раз перестрáивал по mére historia över det ryska språket, allt
 накопléния нóвых дáнных и усо- efter som han samlade in nya fakta,
 вершénствования методики исслé- och hans undersökningsmetodik full-
 дования. komnades.

6.73.2

Substantivsjukan

Det officiella ryska språket — liksom även det svenska — har en stark be-nägenhet att i stället för ett konkret verb använda betydelsetomt verb + verbalsubstantiv. Ofta används då verbet совершáть — совершítъ, som egent-ligen betyder *utföra*

Вот самолёт совершáет посадку Så landar flygplanet (eg *utför land-
 (= приземляется). ning*).

Prepositioner

Предлóги

7.1 Prepositioner är ord som anger olika slags samband mellan verb och substantiv/pronomen (t ex Han ser **på** flickan/henne) eller mellan substantiv och substantiv/pronomen (t ex Karlsson **på** taket); Prepositionen förändrar substantivets/pronominetts form (t ex till lands, i andanom, utan **mig**). Man säger att prepositionen styr ett kasus.

För en översikt över de vanligare prepositionerna och deras rektion, se 7.15.

7.2 Egentliga och oegentliga prepositioner

Ryskan har två slag av prepositioner, **korta** (egentliga) och **långa** (avledda). Några av de korta prepositionerna består av endast en vokal eller en konsonant. De konsonantiska prepositionerna в, к, с sammansmälter i uttalet med det styrda ordets första ljud; enskilt uttalas de med stödjekvokalen [ü] (ъ) efter. (Jämför uttalet av stumt -e i fransk poesi!)

7.3 Prepositioners anslutning till följande (styrta) ord: proklis

7.3.1 Framför böjda former av pronomina я — **utom** **меня** — och **весь** får många prepositioner som slutar på konsonant (dock ej **без** och **через**) ett utfyllnads -o: **во мнé**, **ко мнé**, **со мнóй**, **изо всéх**, **надо мнóй** (men **перед всéми**); prepositionen **о** (+lok.) får formen **обо**: **обо мнé**, **обо всём**;

Detta -o går tillbaka på utvecklingen av ъ (som försunnit ur uttalet) till o under vissa betingelser.

7.3.2 Framför substantiv som börjar på в/ф + konsonant, får prepositionen **в** formen **во**: **во Франции**;

7.3.3 Framför enstaviga maskulina substantiv med flyktig stamvokal (1.20.2) utfylls prepositionerna из, к, от, с med -o-: **ко дню till den dagen**, **изо дня в день från dag till dag**;

Märk även во рту *i munnen*, во сне *i sömnen!*
 Observera, att när dessa prepositioner används som prefix inträder -o- i liknande fall.

7.3.4 Prepositionen о (*om*) har formen об framför ord som börjar på någon av vokalerna у, о, а, э, и: об этом, об Англии (men о Европе);

7.3.5 Flera enstaviga prepositioner drar åt sig efterföljande substantivs hela betoning:

a om substantivet är enstavigt och har rörlig betoning: на пол *till golvet*.

Märk I de fall då substantivet har dubbla genitivformer (1.21.1 b) brukar prepositionen betonas, när substantivet har genitivform på -у: из дома (men из дома), из лесу (men из леса).

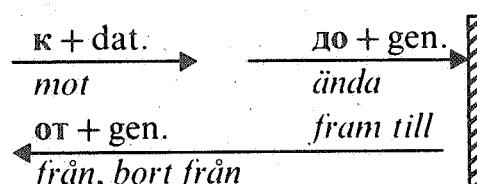
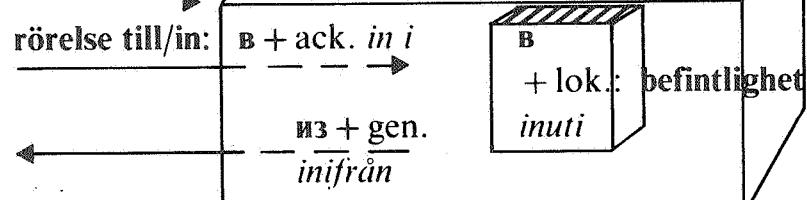
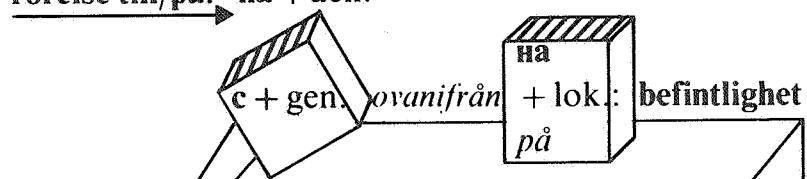
Märk även att som enstaviga (med avseende på betoningen) räknas ord på -opo-, -epe-, -olo- (jfr s. 269): за городом *utanför staden*; за голову *om huvudet*.

b om substantivet är tvåstavigt med rörlig betoning och första stavelsen skulle fått betonningen i den aktuella kasusformen: на горы *på berget*, на ухо *i örat*, за руку *vid handen*.

7.4 Prepositioner med rumsbetydelse

7.4.1 Befintlighet eller riktning?

rörelse till/på: на + ack.

Som bilden visar svarar befintlighets- och riktningsprepositionerna mot varandra sålunda:

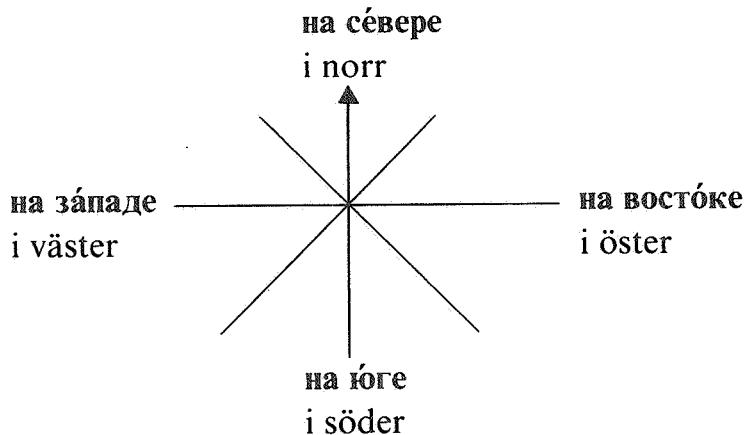
Где? <i>var?</i> lokativ	Кудá? <i>vart?</i> akkusativ	Откúда? <i>varifrån?</i> genitiv
в	в	из
Я учусь в школе	Я иду в школу	я прихожу из школы
на	на	с
Я работаю на заводе	Я еду на завод	Я еду с завода

Samma preposition, men med olika kasus, används för att uttrycka befintlighet *i*, *på* och riktning *till*. Riktning *från* uttrycks med *из*, om befintlighet uttrycks med *в*; med *с*, om befintlighet uttrycks med *на*.

Märk Он вышел из трамвáя.
 Он сошёл с трамвáя. Han gick av spårvagnen.

7.4.2 Prepositionerna на och в

a vid vädersteck används *на*:

b framför vissa geografiska områden, provinser o d står *на*: *на Кавкáзе*, *на Украíне*, *на Дáльнем Востóке i Fjärran Östern*. *Men в Крымú, в Сибири, в Белорúссии i Vitryssland*.

c vid institutioner och lokaliteter används både *в* och *на* i bet. *på*, *i*. Entydiga regler för prepositionernas användning vid lokalord är svårt att ge. Jämför t ex följande uttryck med motsvarande svenska:

в школе i skolan
в инститúте på institutet
в университéте på universitetet
в магазíне i affären
в контóре på kontoret

на уро́ке på lektionen
на факультéте på fakulteten
на занятиях i undervisningen
на рабо́те på arbetet
на завóде på fabriken

в музее i/på museet	на фáбrike på fabriken
в министéрстве i departementet	на почте på posten
в библиотéке i/på biblioteket	на телегráfe på telegrafen
в бáнке i/på banken	на вокzále på stationen
в теáтре på teatern	на концéрte på konsert
в кинó på bio	на дворé ute
во дворé på gården	на рóдине i fosterlandet
в ресторáне på restaurangen	на вóздухе i luften (om temperatur)
в гостíнице på hotellet	на дéреве i trädet
в пóле på åkern	на práktike i praktiken
в колхóзе på kolchoesen	на дéле verklichen
в дерéвне i byn; på landet	на войнé i kriget
в нéбе på himlen	на свобóде i frihet

d framför namn på gator och torg står на: Я живу́ на улице Гóрького (на пло́щади Восстáния, на Садóвой, на Нáбережной) men в переúлке Комарóва i Komarov-gränden.

Märk на улице (на дворé)= ute, utomhus.

e vid kommunikationsmedel används на (eller enbart instrumental):

я еду на трамвáе	jag åker spårvagn
на метró	tunnelbana
на автóбусе	buss
на машíне	bil
на самолёте	flyg/plan/
на поезде	tåg
катáться на велосипéде	åka cykel
на конькáх (лыжах)	skridsko (skidor)

Jämför:

В поезде я успевáю читáть.
Мы опоздáли на поезд.

Påståget hinner jag läsa.
Vi kom för sent tillståget.

Märk Я еду в отпуск.

{ идти в гóсти
собирáться в гóсти
быть в гостях

Jag reser på semester.

gå bort (på kalas)
gå bort (på kalas)
vara på kalas

f наléво влéво
← till vänster
слéва →
från vänster

напráво впráво
→ till höger
спráva ←
från höger

Om något som befinner sig 'till vänster' eller 'till höger' används vanligen слéva respektive спráva men även наlévo (влévo) respektive напrávo (впráво).

7.5 Prepositionerna к och навстречу + dativ:**7.5.1 к / ко till, i riktning mot**

Подходите, пожалуйста,
к доске!
Обратитесь к директору!
У меня к тебе дело.

Var snäll och gå fram till tavlan!
Vänd er till rektorn!
Jag har ett ärende till dig.

7.5.2 навстречу till mötes

Когда мы увидели товарищей,
мы пошли им навстречу.

När vi fick se kamraterna gick
vi dem till mötes/gick vi att möta
dem.

7.6 Prepositionerna до, из, от + genitiv**7.6.1 до till (ända fram till) — anger även i figurlig bemärkelse gränsen för något:**

От Ленинграда до Москвы
649 километров.
Температура на воздухе доходит
до тридцати пяти градусов.

Från Leningrad till Moskva är
det 649 km.
Temperaturen i luften uppgick
till 35 grader C.

до = *in emot (ungefär)* vid siffror
Зал вмещает до тысячи
человек.

Salen rymmer inemot 1000
personer.

до står vid några verb prefigerade med до:
дотрагиваться } до чего-н.
дотронуться }

vidröra något

до förekommer i uttrycken:
До свидания! До завтра!

Adjö! Vi ses i morgon!

7.6.2 из från, ut ur, av — motsats v:

Дедушка приехал из
Костромы.

Farfar har kommit från
Kostroma.

из betecknar ursprung:

Я из Стокгольма, уроженец
этого города.

Посуда из глины, из стекла.

Jag är från Stockholm, född där.

Kärl av lergods, av glas.

из бе́тэ́кна́р урвáл:

Кто из вас решíл задáния?

Vem/Vilka av er har löst upp-gifterna?

7.6.3 от / ото *från* — бе́тэ́кна́р utgångspunkten:

От Фи́нского зали́ва до
Ура́ла 1620 км.

Привéт от сестры́.
От начáла до конца́.
пиcáть от рукý

Я получíл письмо от бráта
из Москvy.

Från Finska viken till Ural är
det 1620 km.

Min syster hälsar /till dig/.
Från början till slut.
skriva för hand

Jag har fått ett brev från min
bror i Moskva (eg. från Moskva).

Observera den dubbla riktningsangivelserna i sista exemplet!

7.7 Prepositionen с /co + genitiv = *från*, *av*

С бе́тэ́кна́р avlägsnande från en yta — мотсатс на:

Он пришёл с собра́ния
(отку́да?) с рабóты
с уро́ка
с фрóнта
с завóда

Был на собра́нии
(где?) на рабóте
на уро́ке
на фрóнте
на завóде

Я получíл письмо с рóдины.

Jag fick ett brev från mitt hem-
land.

вставáть } с кровáти, с постéли
встать }
снимáть } пальто с вéшалки
снять }
спуска́ться } с горы
спустíться }
стира́ть } с доскý
стерéть }

gå upp ur sängen
ta ner rocken från hängaren
gå ner för berget /gå nedför
sudda ut på tavlan

Märk Давáйте, начнём с вас!
Ско́лько с менá /слéдует/?

Låt oss börja med er!
Hur mycket är jag skyldig?
(på restaurangen)

Перевóд с рúсского на
швéдский.

En översättning från ryska till
svenska.

7.8 За — под — над — пéред — мéжду + instrumental anger befintlighet.

7.8.1 за *bakom, efter, bortom*

Он бежít за мнóй.
За дóмом большóй сад.

Han springer bakom mig.
Bakom huset är en stor trädgård.

Он закрыл дверь за мной.
За весной сле́дует лёто.

Han stängde dörren efter mig.
Efter våren följer sommaren.

Märk uttrycken:

Он живёт за городом
за границей }
за рубежом }

Он сидит { за столом
за завтраком
за чаем
за работой

Han bor på landet (utanför sta'n)
utomlands

Han sitter till bords, vid bordet.
Han äter frukost.
Han dricker te.
Han håller på och arbetar.

7.8.2 под under:

Под столом сидит кóшка.

Under bordet sitter en katt.

Märk uttrycken:

под солнцем
под дождём
под ясным небом

i solsken
i regn /och rusk/
under bar himmel

Vid ortnamn:

Бýтва под Ленинградом.

Slaget vid Leningrad.

7.8.3 над över:

Над дивáном висít портрéт.

Över soffan hänger ett porträtt.

7.8.4 пéред framför:

Пéред дóмом маленький сáд.

Framför huset är en liten trädgård.

7.8.5 мéжду mellan:

Мéжду окнами стойт стóлик.

Mellan fönstren står ett litet bord.

Пусть это останется мéжду нáми.

Detta får stanna oss emellan.

7.9 Prepositionerna за och под + accusativ

anger riktning.

	Где? var? instrumental	Кудá? vart? accusativ	Откúда? varifrån? genitiv
за	мы сидíм за столóм	мы садíмся за стол	мы встаём из-за стола
под	кошка сидít под столóм	кошка садíтся под стол	она выбегáет из-под стола
Märk	Он взял менá	зá руку. пóд руку.	Han tog mig
			{ vid handen. under armen.

7.10 Andra rumsprepositioner

7.10.1 Med genitiv:

у *vid, hos*:

Ученíк стойт у доскý.

Eleven står vid tavlan.

отнимáть } что-н. у когó-н.
отnýть }

ta något från någon

óколо *vid, nära, intill*:

Óколо двéри стойт шкаф.

Vid dörren står ett skåp.

вóзле *bredvid*:

Он живёт вóзле нас.

Han bor bredvid oss.

средí *mitt i, bland*:

Средí лéса стойт дóмик.

Mitt i skogen står ett hus.

Средí нас рабóтает тóрок.

En turk arbetar bland oss.

прóтив *mitt emot*:

Прóтив теáтра есть пáмятник.

Mitt emot teatern är ett minnesmárke.

вокrúг *runt*:

Вокrúг дóма дерéвья.

Omkring huset finns /det/ träd.

вдоль *längs*:

Вдоль рекí тропíнка.

Utmed floden går en stig.

мýмо *förfi*:

Я прошёл мýмо теáтра.

Jag gick förbi teatern.

близ — близко от *nära*

пóдле *bredvid*

вне *utanför*

напрóтив *mitt emot*

внутрí *inuti*

позадí *bakom*

посредí *bland, mitt i*

сzádi *bakom*

посередíне *mitt i*

m fl

7.10.2 med dativ

по längs, utmed, på — anger rörelse över en yta:

Он́и гуляют по улицам.

Мы плыли по течению.

De promenerar på gatorna.

Vi seglade med strömmen.

Märk	По желéзной дорóге. По почте, по телефону, по телегráфу. по радио, по телевíзору По /на путý к ... по дорóге	Med järnväg. Med post, på telefon, telegrafiskt /per telegram. på radio, i/på TV På väg till ... på/under vägen
------	--	---

по i — anger rörelse inom ett område:

Онá хóдит по магазíнам,
покупаéт подárки.

По завóдам и учреждéниям
устраивались мýtingi.

Hon går i affärerna och köper presenter.

I fabriker och i verk ordnades möten.

по på — anger målet för verb som betyder *slå*:

Он хлóпнул менá по плечú.
Кот удáрил Каштánку láпой
по головé.

Han klappade mig på axeln.

Katten slog till Kasjtanka med tassen över huvudet. (Tjechov)

7.10.3 med ackusativ:

по ända upp till — mest i speciella uttryck:

Кóля стóял по пояс в водé.

Рабóты по góрло.

Влюблён по уши.

По ту стóрону.

Kolja stod i vatnet upp till midjan.

Arbete över öronen (eg. upp till halsen).

Förälskad upp över öronen.

På andra sidan.

о/об/ mot — vid verb som anger slag mot ngt

Лóдка разбýлась о скáлы
бéрегa.

Я удáрился о стол.

Онý бýлись как рýба об лéд, онá
шила, он занимáлся перепýской.

Båten slogs sönder mot strandens klippor.

Jag slog mot bordet.

De slet och knogade (eg. sprattlade som fisken mot is); hon sydde, han arbetade med renskrift.

чéрез (endast ack.) genom

Чéрез рéчку был пострóен
маленький мóстик.

En liten bro var byggd över ån.

Prepositioner 7.11.2—7.11.9

за = <i>för</i> ; anger mål, syfte (motsats прόтив + gen. <i>mot</i>)	Vi kämpar för frihet.
Мы бóремся за свободу.	strid/kamp för fred
борьба за мир	kämpa } för fosterlandet
сражаться } за Родину	stupa }
погибнуть }	Delegaten talade för (eg. framträdde för) neutralitet.
Делегат выступил за нейтралитет.	

b за + instrumental:

за = <i>efter</i> (vid rörelseverb i betydelsen <i>för att skaffa, för att uppnå</i>):	Pojken har kilat ner till affären efter bröd.
Мáльчик сбéгал/сходíл в магазíн за хléбом.	Min kamrat sprang efter doktorn.
Товáрищ побежáл за дóктором.	
за = <i>på grund av</i> (i officiell stil): за отсúтствием ...	på grund av frånvaro ...

7.11.2 о (об, обо)+lokativ = *om, angående* används som svenska prepositionen *om* huvudsakligen vid säge- och tankeord:

Об этом говорýтся в téксте.	Detta diskuteras i texten.
Слух обо мне пройдёт по всей Русíй вели́кой ...	Mitt rykte sprids över hela Stor-ryssland ...
Подпíсан догово́р о дру́жбе ме́жду ...	Ett vänskapsfördrag har undertecknats mellan ...

Exempel på verb som konstrueras med prepositionen **о:**

говорить тala	писáть skriva
сказать säga	слýшать höra
разговáривать prata	вспоминáть } minnas
расскáзывать berätta	вспóмнить }
сообщáть meddela	напоминáть } erinra
заявлять } yttra	напóмнить }
заявить } тига	жалéть } tycka synd om
молчáть tiga	пожалéть }
просить be	забывáть } glömma
спрáшиввать fråga	забыть }
думать tänka	узнавáТЬ } få veta, erfara
читáть läsa	узнáть }

- 7.11.3** **про + accusativ = *om, angående***
används vid de vanligaste säge- och tänkeverben synonymt med *o.*
- 7.11.4** **насчёт + genitiv = *beträffande***
tillhör sakprosan och kanslistilen, används synonymt med *o.*
- 7.11.5** **по**
- a по + dativ**
по = *med avseende på, i syfte att*
Общество по распространению политических и научных знаний. Sällskapet för spridande av politisk och vetenskaplig information (eg. kunskaper).
- по = *med anledning av* (= по *пóводу + gen.*)
Студéнт пропустíл занéтия по болéзни. Studenten har försummat lektionerna på grund av sjukdom.
по ошибке av misstag
- b по + accusativ = *efter*** (i talspråk i stället för за vid rörelseverben)
Онá пошлá по грибы. Hon har gått för att leta svamp.
(= за грибáми)
- c по + lokativ = *efter*** vid verben скучáть, тосковáть *längta efter*
Я скучáю/тоскóю по тебé. Jag längtar efter dig.
- Efter по vid dessa verb kan substantivet även stå i dativ.
- 7.11.6** **благодарý + dativ *tack vare***
Благодарý хорошей погóде Tack vare det fina vädret var ut-
экскурсия былá óчень удачной. färdens mycket lyckad.
- благодарý kan, liksom *tack vare*, endast användas om positiv
orsak; om något ofördelaktigt används íz-za *på grund av* se nedan.
- Märk att verbet благодарýть *tacka* står med accusativ.
- 7.11.7** **под + accusativ/instrumental**
förekommer stundom för att ange ändamål:
Этот зал отвели под мастерскóу. Man har avdelat salen till verkstad.
- 7.11.8** **íz-под + genitiv = *avsedd för***
корóбка из-под спýчек /tom/ tändsticksask
men корóбка с спýчками en /full/ tändsticksask
бутылка из-под винá en vinbutelj
men бутылка с вином en butelj med vin
- 7.11.9** **rádi + genitiv = *för ... skull***
Рáди Бóга! För Guds skull!

7.11.10	из-за + genitiv = <i>på grund av</i> Из-за плохой погоды все полёты отменяются.	P g a dåligt väder inställs all flygning.
7.11.11	от и с + genitiv = <i>av (på grund av)</i>: Мы вернулись, смуглые от загара. Ни с того ни с сего рассердился.	Vi har återvänt bruna /av solen/. Utan någon anledning blev han arg.
7.11.12	из + genitiv kan också uttrycka bevekelsegrund из любви к Родине ... Jämför Они поженились по любви (dat.)	av kärlek till fosterlandet ... De gifte sig av kärlek.
7.11.13	для + genitiv = <i>för</i>: (anger ofta till vems nytta eller till vilket gagn något görs, men även ändamålet) Мы купили подарки для детей. Пожалуйста, сделай это для меня!	Vi köpte presenter åt (eg. för) barnen. Gör detta för min skull, är du snäll!
Märk	För att uttrycka vad som är nödvändigt för eller behövs för används även на + ackusativ: На эту работу нужно ещё два дня.	För detta arbete krävs ytterligare två dar.

7.12 Sättsprepositioner

7.12.1	и + instrumental = <i>med</i> (tillsammans med — beledsagande omständighet). Jfr 8.4.1a. Мы часто разговаривали друг с другом. Я долго играл с детьми в прятки. Мы с ним играем в шахматы. играть в мяч	Vi pratade ofta med varandra. Jag lekte länge kurragömma med barnen. Han och jag (obs!) spelar schack. spela boll
Märk	в + ackusativ vid verbet <i>играть leka, spela</i> .	

- 7.12.8** несмотря на + **ackusativ** = *trots, oaktat*
 anger, att man bortser från något.
 Несмотря на дождь, я пошёл гулять. Trots regnet gick jag ut på promenad.
- 7.12.9** по + **dativ** = *enligt, i överensstämmelse med, efter*
 Пóезд отхóдит по расписáнию. Tåget avgår enligt tidtabellen.
 Фильм постáвлен по ромáну Шóлохова. Filmen är gjord efter en roman av Sjolochov.
по anger släkt- eller yrkesgemenskap i uttryck som	
рódственник по мáтери	släkting på mödernet,
по отцú	på fädernet
тováriщ по шkóle	skolkamrat
по кóмнате	rumskamrat
по слúжбе	kollega etc.
специали́ст по матемáтике,	specialist på (i) matematik, fysik
по фíзики	
Он чемпио́н по лы́жам.	Han är champion på skidor.
- Märk**
по профéсии	till yrket
по фóрме	till formen
по-мóему	enligt min åsikt
по моему мнéнию	
по-свóему	enligt hans åsikt
по нóвому стíлю	enligt gregorianska kalendern
(efter 1917)
по стáрому стíлю	enligt julianska kalendern
по вáшему áдресу	under er adress
- 7.12.10** согласно + **dativ** = *enligt, i överensstämmelse med*
 (högre stil, kanslistil)
 Соглáсно постановléнию Enligt förordning av den ...
 от ...
- 7.12.11** при+ **lokativ** = *under, vid* (omständighet/villkor)
 (tillhör sakprosans stil)
 При употреблéнии слов в реchi нúжно ... (Vid användning av=) När man använder orden i tal /och skrift/
 måste ...
 При нали́чии кислорóда ... Vid förekomst av syre ...
 при э́том härvid

при слúчае + gen. = i händelse av, vid tillfälle
 при желáнии = när så önskas
 при необходíмости = om så erfordras
 Он не при деньгáх. = Han är inte stadd vid kassa.

7.13 Måttsuttryck

7.13.1 Måttsuttryck återgivna med prepositionsuttryck:

v + ackusativ för att ange omfang, mängd, storlek:

сúмма в пять рублéй	en summa på fem rubel
дом в четы́ре этажá	ett hus med fyra våningar
в три раза мénьше	tre gånger mindre
расстоя́ние в сто киломéтров	ett avstånd av 100 km

v + lokativ förekommer även:

в двух шагáх от менá	på två stegs avstånd från mig
----------------------	-------------------------------

на + ackusativ för att uttrycka hur mycket större eller mindre något är vid jämförelse:

Товáрищ нá голову вýше менá.	Min kamrat är huvudet högre än jag.
Онý приéхали на недéлю рáньше.	De anlände en vecka tidigare.
Она нá три góда стárше менá.	Hon är tre år äldre än jag.
Моý кóмната бóльше твоéй на одýн квадратный метр.	Mitt rum är en kvadratmeter större än ditt.

c + ackusativ för att ange ungefärlig storlek:

яблоко с кулáк	ett äpple stort som en knytnäve
Выпал град с курíное яйцó.	Det föll hagel stora som hönsägg.
мáльчик с пáльчик	en tummeliten (eg. en pojke, liten som ett finger)

no i distributiv betydelse:

med dativ

Я им дал по рублю.	Jag gav dem en rubel var.
Likaså står dativ av räkneorden одýn och dem som slutar på ь samt девяно́сто, сто:	

Прошу четы́ре билéта по пятý (по двадцатý) копéек.	Får jag be om fyra biljetter à 5 (20) kopek.
---	--

Även ackusativ förekommer här.

med ackusativ av räkneorden 2, 3, 4, 200—400

Кáждый получíл по два (по три) яблока. (Obs. betoningen.)	Var och en fick två (tre) äpplen.
---	-----------------------------------

óколо + genitiv = *ungefär*

Отсюда до города óколо
двенадцати киломéтров.

Härifrån till stan är det ungefär
tolv km.

Märk Книга стóит два рублý с лíшним. Boken kostar *drygt* två rubel.

за + accusativ vid платýть *betala*, купýть *köpa*

Скóлько вы заплатíли за
книгу?

Дáйте, пожáлуйста, билéт за
рубль двáдцать!

Hur mycket har ni betalat för
boken?

Var snäll och ge mig en biljett för
1.20 (1 rubel och 20 kopek)!

7.13.2 Måttsuttryck återges även med **enbart** accusativ när predikatet består
av ett rörelseverb sammansatt med **про-**:

Мы проéхали 20 км за 10
минúт.

Vi tillryggalade 20 km på 10 min.

Самолёт пролетéл две
тысячи киломéтров.

Flygplanet har flugit 2000 km.

Мáльчик проплыл сто
мéтров.

Pojken sam hundra meter.

Vidare används accusativ vid *стóить kosta*:

Машíна стóит три ты́сячи
рублéй.

Bilen kostar 3000 rubel.

Märk För att uttrycka **ungefärligt** mått, t ex tid, längd eller vikt, sättes
måttsordet **framför** räkneordet:

Я прóжил гóда два в Москвé.
... то я купýл бы ты́сяч за 25
имéние ...

Jag bodde ett par år i Moskva.
... då köpte jag /mig/ en gård
för så där en 25 tusen /rubel/ ...
(Tjechov)

7.14 Tidsuttryck

7.14.1 Bestämd tidpunkt — svarar på frågan När händer (hände) det? —
anges:

a med preposition

b + accusativ av tidsord som **klockslag** och **veckodag**. Jämför använd-
ningen av prepositionerna *at* respektive *on* i engelskan!

Мы встрéтимся в срéду, в
три часá.

Vi träffas på onsdag kl. 3.

Däremot ingen preposition (enligt 5.7.1):

Сейчáс рóвно три часá.

Nu är klockan precis tre.

А. П. Чéхов ўмер в ночь на 2 /второé/ июля 1904 /тысяча девятьсóт четвёртого/ гóда.
В 15 лет он переéхал в Москвú.

В одíн прекрасный день случилось, что ...

Samma konstruktion används vid tidsorden:

порá, момént, } stund, ögonblick
минúта, мгновéние }

срок } tidrymd, period
перíод }

врéмя } tid → во врéмя } under
течéние } förlopp → в течéние }

В эту минúту (в э́тот момéнт) я уви́дел егó.

I detta ögonblick fick jag syn på honom.

Likaså används в + ackusativ vid väderlek:

В такúю непогóду никтó не купáется в мóре.

I sådant oväder badar ingen i havet.

Märk	в прóшлую зýму (eller прóшлой зимóй)	förra vintern
	в настóящее врéмя	för närvarande
	в ближáйшее врéмя	snarast
	в пólдень; в пólночь	kl. 12 på dagen; vid midnatt
	в тó же врéмя	samtidigt
	семь дней в недéлю	sju dagar i veckan
	в + lokativ anger år (om datum ej föregår), månad och århundrade samt åldersperioder när något inträffar/inträffade.	
	В июле я уéду в óтпуск.	I juli reser jag på semester.
	Он родíлся в 1947 годú	Han föddes 1947.
	/в ты́сяча девятьсóт сóрок	
	седьмóм годú/	i augusti /månad/
	в áвгусте /méсяце/	i barndomen
	в дéтстве	i ungdomen
	в мóлодости }	på gamla dar
	в юности }	på 1800-talet (19:e århundradet)
	в стárosti	
	в XIX (девятнáдцатом) вéке	
Märk	В котóром часу нам уéхать?	<i>Hur dags</i> skall vi resa?
	в э́том годú	i år
	в прóшлом годú	i fjol
	в бúдущем годú	nästa år

Däremot на + lokativ vid недéля:

на этой недéле
на прошлой недéле
на будущей недéле
на слéдующей недéле

den här veckan
i förra veckan
i nästa vecka

b utan preposition

med genitiv anger man datum och årtal efter datum när något inträffar (inträffade).

Онá родилáсь 2/III-1823.

Hon var född 2.3.1823.

/вторóго мáрта тýсяча
восемьсót двáдцать трéтьего
гóда/

Däremot

Сегóдня 2 /вторóе/
февраля.

Idag är det den andre februari.

сегодня *idag* är ursprungligen genitiv (av сей день). Jämför även med трéтьего дня = позавчera i förrgår; сегó мéсяца /с.м. i brev/ *denna månad*.

Märk Придú в сéмь часóв утrá.

Jag kommer kl. 7 på morgonen.

7.14.2 Obestämd tidpunkt uttrycks

utan preposition med instrumental av tidsord, som anger tid på dygnet, årstid:

Он астронóм, рабóтает нóчью.
А егó женá враch, онá рабóтает
днём.

Han är astronom och arbetar på
natten. Hustrun är läkare och
arbetar på dagen.

Я встаю ráно úтром, но
затó ложúсь вéчером тóже
довóльно ráно.

Jag går upp tidigt på morgonen,
men lägger mig rätt tidigt på
kvällen.

Зимóй на сéвере бывáет
очень хóлодно.

På vintern brukar det vara
mycket kallt i norr.

цéлыми днýми

dagarna i ända

Он ушёл ráнним úтром, а
возвратíлся пóздней нóчью.

Han gick tidigt på morgonen och
återvände sent på natten.

med по + dativ plural

по утráм = om morgnarna

по вéчерáм = om kvällarna

7.14.3 Speciella uttryck för tidpunkt till к + dativ

Он придёт к трём часáм.

Han kommer före (= icke senare
än) kl. 3.

	до + genitiv Магазин откры́т до пятый часо́в.	Affären är öppen <i>till</i> kl. 17.
	по + ackusativ У меня отпук по пятое . мärta.	Jag har semester <i>till och med</i> den 5 mars.
<i>från</i>	c + genitiv Дóктор принимáет с двух часо́в до шестí. от + genitiv Я бúду в Москвé от пéрвого до восьмóго иóля.	Doktorn tar emot från kl. 2 till 6. Jag kommer att vara i Moskva från den 1 juli till den 8.
<i>mellan</i>	мéжду + instrumental Мы обéдаем мéжду пятью и шестью.	Vi äter middag mellan kl. 5 och 6.
<i>före</i>	péред + instrumental Пéред уróком я зашёл в канцелярию. за + ackusativ ... до Мы приéхали за недéлю до конгрéсса. наканúне + genitiv Онí встрéтились наканúне прáздника. под + ackusativ Я уéду под Нóвый Год.	Före lektionen tittade jag in på expeditionen. Vi anlände en vecka före kongressen. De möttes dagen (strax) före helgen. Jag ska resa bort till nyår.
<i>efter</i>	пóсле + genitiv Пóсле обéда дéти пошли купáться. по + lokativ av verbalsubstantiv på -ánie, -ение: По окончáнии гимнáзии в Таганróge Чéхов переезжáет в Москву.	Efter middagen gick barnen för att bada. Efter avslutandet av (= Sedan Tjechov avslutat) gymnasiet i Taganrog flyttar Tjechov/han till Moskva.
<i>för ... sedan</i>	ackusativ + /томý/ назáд: Два гóда /Недéлю/ томý назáд я встрéтил егó в Хабáровске.	För två år /en vecka/ sedan mötte jag honom i Chabarovsk.

om чéрез + ackusativ

Чéрез мéсяц я переéду на
но́вую кварти́ру.

Om en månad flyttar jag till en
ny våning.

Märk в + ackusativ efter раз:

три ráза в день
два ráза в год

tre gånger om dagen
två gånger om året

vid при + lokativ

При наступлéнии темноты ...

Vid mörkrets inbrott ...

mitt i средí + genitiv

Я проснúлся средí нóчи.

Jag vaknade mitt i natten.

omkring óколо + genitiv

Я бúду у тебý óколо двух
/часóв/.

Jag är hos dig vid två-tiden.

7.14.4

Tidrymd — svarar på frågan *Hur länge pågår (pågick) det?* — anges med:

a enbart ackusativ av tidsordet — huvudsakligen i de fall då svenska har *i* + tidsord:

Две недéли школьники
быва́ют на практике.

/I/ två veckor brukar eleverna
vara på praktik.

Märk

särskilt ackusativen i tidsuttryck med pronomina **кáждый, весь,**
цéлый varje, hela. (Även svenska använder i dessa fall prepositions-
löst tidsadverbial.)

Всю веснú стояла прекрасная
погóда.

Hela våren var det underbart
väder.

Кáждые два часá он
просыпался.

Han vaknade varannan timme.

Мы провелí цéлый мéсяц в
Крымú.

En hel månad tillbragte vi på
Krim.

Всю жизнь я живу́ здесь.
Ожесточённые бой шли всю
осень и зýму.

Jag har bott här /i/ hela mitt liv.
Förbittrade strider pågick hela
hösten och vintern.

в Tidrymd (*hur länge?*) anges även med prepositionsuttryck:

за + ackusativ = under

За гóды войны он работал
(служил) в министéрстве.

За éту зýму я ни ráзу не бывál
на каткé.

За послéднее врéмя мы
рéдко вýдели егó.

Under krigsåren arbetade han i
ett departement.

Den här vintern har jag inte en
enda gång varit på skridsko-
banan.

På sista tiden har vi sällan sett
honom.

Märk användningen av за + ackusativ vid resultativa verb (6.14.2), motsvarande svenska prepositionen *på*:

Я написáл статью за одíн
вéчер.

Jag skrev artikeln på en kväll.

Även в + ackusativ kan förekomma i sådana meningar:

Я закónчу рабóту в одíн день.

Jag avslutar arbetet på en dag.

во врéмя /в течéниe + genitiv = under /loppet av/

Во врéмя моегó пребывáния в
СССР я познакóмился со
мнóгими интересными
людьми.

В течéниe трёх лет он
руководíл политíческой
рабóтой.

Under min vistelse i Sovjet blev
jag bekant med många intressan-
ta människor.

I tre års tid ledde han den poli-
tiska verksamheten.

при + lokativ = under, i följande uttryck:

При Екатерíне II /вторóй/.

При царíзме.

При жýзни поéта.

Under Katarina II:s regeringstid.

Under tsartiden.

I/Under skaldens livstid.

на + ackusativ = på, för en tid av

Товáрищ уéхал в командирóв-
ку на недéлю.

Min kamrat reste på tjänsteresa
på en vecka.

c + ackusativ = ungefär framför tidsord i singular

Я ждал товáрища с час.

Он прóжил с год в Крыму.

Она опустýла руки и с
минúту сидéла неподвижно,
передыхáя.

Jag väntade i ungefär en timme
på min kamrat.

Han bodde ungefär ett år på
Krim.

Hon lät händerna sjunka och satt
ungefär en minut orörlig och vi-
lade sig.

Märk Vid tidsord i plural används ókoło + genitiv eller också sätts räkne-
ordet efter tidsordet enligt 5.3.8 och 7.13.2 Märk.

около + genitiv = *ungefär* (Jfr 7.13.1)

Он прогостил у нас около двух недель, и вдруг исчёз.

Han gästade oss i ungefär två veckor, sedan var han plötsligt försvunnen.

7.15 Översikt över de vanligare prepositionerna och deras rektion

Med genitiv står:

без utan; во врёмя under; вдоль längs; вмёсто i stället för; вóзле bredvid; для för; до ända till; из ur, från; из-за på grund av; из-под under; avsedd för; кроме utom; мýмо förbi; óколо omkring, vid; от från; посle efter; посредí bland, mitt i; прóтив mittemot; rádi för ... skull; с från, av; средí bland; y hos, vid.

Med dativ står:

благодаря tack vare; к till, mot; навстречу till mötes, mot; по utmed, på, enligt; подобно i likhet med; согласно enligt.

Med ackusativ står:

в till; за för ... skull, under; на till; о (об) mot; про om, angående; по ända upp till; чéрез genom (över); с ungefär, så stor som; несмотря на trots.

Med instrumental står:

за bakom, efter; между mellan; над över; пéред framför; под under; с med.

Med lokativ står:

в i, på; на i, på; о (об) om, angående; при vid, inför.

Падеж**8.1 Genitiv****8.1.1 Genitiv vid substantiv**

Родительный падеж	a книга ученика улица Пушкина крылья самолёта	elevens bok Pusjkingatan flygplanets vingar flygplansvingar vingarna på flygplanet
	b ответ ученика роман Толстого	elevens svar en roman av Tolstoj Tolstojs roman
	c окружение врага преподаватель истории	fiendens omringning lärare i historia historielärare/n/
	d человек высокого роста студенты второго курса девушка двадцати лет	en högrest person studenter i andra årskursen en ung dam på tjugo år
	e Парк культуры и отдыха имени Горького Ему присвоили звание профессора.	Kultur- och viloparken /med namn av/ Gorkij Han tilldelades titeln professor.

Genitivattribut står i ryskan efter sitt huvudord.

Genitiv uttrycker ägaren (grupp a=possessiv genitiv), den handlande (grupp b=subjektiv genitiv) och föremålet för en handling (grupp c=objektiv genitiv).

Egenskapsgenitiv uttrycks i regel med adjektiv (eller räkneord)+ substantiv som anger egenskap (ålder, utseende etc).

e Парк культуры и отдыха имени Горького
Ему присвоили звание профессора.

Benämningsgenitiv (explikativ genitiv) förekommer sparsamt i ryskan.
Vanligen används nominativ:

город Москва	staden Moskva
газета Правда	tidningen Pravda
роман Пастернака	Pasternaks roman
"Доктор Живаго"	"Doktor Zjivago"

Märk att namn efter dylika appellativer vanligen förblir oböjda.

Märk	användningen av genitiv efter orden вид, сорт, род <i>slag, sort.</i>
	все ви́ды тра́нспорта
	Кыты — род морских
	млекопитаю́щих /животных/.

f килó хлéба, сáхару	ett kilo bröd, socker
литр молокá	en liter mjölk
бутылка винá	en butelj vin
метр сукна	en meter tyg
тónна зерна	ett ton spannmål
мáсса нарóду	en massa människor
стакáн молокá	ett glas mjölk
чáшка чаю	en kopp te
стáдо корóв	en hjord kor
большинство (меньшинство /мнóжество) стран	majoriteten (minoriteten / en mängd) länder

Måttsgenitiv används efter myckenhetsord och måttsord såsom **мнóго** — **мáло** *mycket* — *litet*, **немнóго** — **немáло** *en smula* — *rätt mycket*, скóлько — стóлько *liko mycket ... som*, **нéсколько** *några, något*, **достáточно** *tillräckligt, nog*.

г	два-две	дóма, письмá, кни́ги (gen. sing.)	2, 3, 4
	три		hus, brev,
	четыре	домóв, пíсем, книг (gen. plur.)	böcker
	пять		5, 10, 100,
	дéсять		1000 hus, brev
	сто		böcker
	ты́сяча		

Angående genitiv vid räkneord, se 5.1—2.

h Beträffande genitiv vid angivande av **tidpunkter**, se 7.14.1b.

8.1.2 Genitiv efter adjektiv:

a	Брат	стáрше	сестры.	Broder är	äldre	än systern.
		молóже			yngre	
	Вóлга	длиниéе	Днепrá.	Volga är	längre	än Dnjepr.

Jämförelsegenitiv används efter ett adjektiv i komparativ.

Märk I stället för genitiv kan jämförelsen uttryckas med *чем + nominativ*:
Зóлoto дорóже, чéм серебро. Guld är dyrare än silver.

- b** В шкафú стóйт кувшíн,
пóлный квáса. I skåpet står en tillbringare full
med kvass.
Вопróс достóин внимáния. Frågan är värd uppmärksamhet.
Genitiv står vid adjektiven пóлный *full* och достóйный *värd*.

8.1.3 Genitiv vid verb

a I 1.12 och 1.30 redovisas den formella överensstämelsen mellan genitiv och ackusativ av 'levande' substantiv.

- b** У менá нет карапдашá
né было бумаги
не бýдет врémени Jag har *inte* någon penna
Jag hade *inte* papper
Jag får *inte* tid

Vid (de oböjliga) verbformerna

нет	det finns inte
né было	det fanns inte
не бýдет	det kommer inte att finnas
стáр det logiska subjektet i genitiv. Se även 6.19—20!	

Märk att vid verbformerna не существует *det existerar inte*, не оказалось *det syntes inte*, не осталось *det fanns inte kvar*, не встречáлось *det förekom inte*, не произошlo *det skedde inte* och liknande med grundbetydelsen *det finns inte/det fanns inte* står likaledes genitiv:

В кácce теáтра не осталось ни
одногó билéта.	I teaterkassan fanns inte en enda
biljett kvar.
Для него не существует
никакíх препáтствий.	För honom existerár/finns det
inga hinder.

- c** Я не пóнял вопróса.
Jag förstod *inte* frågan.
Я не вíдел картíны.
Jag såg *inte* tavlan.
Я не получáл письмá.
Jag fick *inte* brevet.
- Я пóнял вопróс.
Jag förstod frågan.
Я вíдел картину.
Jag såg tavlan.
Я получил письмо.
Jag har fått brevet.

Objektsgenitiv står i satser med nekat predikat.

Märk *Objektsackusativ* förekommer ganska ofta — särskilt i talspråk — i satser med nekat predikat. Detta gäller särskilt om objektet är ett bestämt, konkret föremål eller objektet speciellt framhävs (det står då ofta först i satsen):

Эту книгу я не читал.
Смотри, не потеряй часы!

Den här boken har jag inte läst.
Se upp, så att du inte tappar klockan!

Märk	skillnaden i betydelse i följande exempel:	
	Он не читал газету.	Он не читал газеты.
	Han läste inte tidningar.	Han läste inte tidningarna.
	Endast genitiv är möjlig som objektskasus, om det nekade predikatsverbet har figurlig betydelse och objektet ej är ett konkret substantiv: Его предложение не встретило под- дёржки.	Hans förslag mötte/fick inget stöd.

d Выйпей воды! betyder "Drick /lite/ vatten!" medan Выйпей вóду!
betyder "Drick ur vattnet!"

På samma sätt

Нарéжь хлéба!	Skär upp lite bröd!
Налéй молокá!	Häll upp lite mjölk!
Принесí дров!	Bär in lite ved!
Купí мяса, сóли и овощéй!	Köp kött, salt och grönsaker!

Partitiv genitiv förekommer ibland av ämnesnamn, när man vill ange, att verbhandlingen hänför sig endast till en del av objektet eller en obestämd mängd. Märk, att predikatsverbet ofta har fullbordad form!

e Vid verben хотéть *vilja ha*, ждать *vänta (sig)*, искáть *söka*, просить *be om*, трéбовать *kräva* står objektet i ackusativ, om det betecknar ett föremål eller person; i genitiv, om det är abstrakt eller anger del av något.

ackusativobjekt	genitivobjekt
Я ищу книгу.	Я ищу покоя.
Jag söker en bok.	Jag söker lugn.
Милиционér потрёбовал документы.	Рабочие потрёбовали повышения зарплаты.
Polisen krävde /att få se/ passen.	Arbetarna krävde löneförhöjning.
Девушка ждёт подругу.	Я жду отвёта на моё письмо.
Flickan väntar på sin väninna.	Jag väntar svar på mitt brev.
Я попросил книгу в библиотеке.	Он попросил извинения за опоздание.
Jag begärde en bok på biblioteket.	Han bad om ursäkt för förseningen.
Хотите папирóсы?	"Хотят ли русские войны?"
Vill ni ha en cigarett?	"Vill ryssarna ha krig?"
	(Dikt av Jevtusjenko)

Märk	att ждать <i>vänta</i> med synonymerna ожидáть, дожидáться/дождáться ofta står med genitiv, när objektet anger ett transportmedel:
Мы ждали поезда	Vi väntade på tåget
трамвáя	spårvagnen
автóбуса	bussen
самолёта	flygplanet
парохóда ...	ångbåten ...

f Genitivobjekt står vid följande verb som betyder

1 *frukta, undvika, beröva*:

бояться

пугáться } bli rädd för
испугáться }
стыдíться skämmas för
стеснýться blygas för
Волкóв бояться — в лес не ходíть.

Берегíтесь авáрий!

лиша́ть/ся } beröva/s
лиши́ТЬ/ся }
Он лишил себя́ жíзни.
Он лишился зréния/слúха.

frukta, vara rädd för

избегáТЬ } undvika
избежáТЬ }

берéчЬЯ akta sig för

Är man rädd för vargar, ska man inte
gå till skogs.

Undvik /trafik/ olyckor!

Han tog sitt liv.

Han förlorade synen/hörseln.

2 *önska, uppnå*

желáть }
пожелáть }

Я желáю вам счастья

успéхов
здорóвья
всего́ хорошего
счастлíвого путí
спокóйной нόчи

önska

Jag önskar er lycka
framgång
hälsa
allt gott
lycklig resa
god natt

достигáТЬ }
достíгнуть }
/достíчь/ }

Альпинíсты достíгли верšíны
горы.

добива́ТЬся }
добítъся }
uppnå

Bergsklättrarna nådde bergets topp.

3 *beröra, lyda, hålla fast vid*

каса́ться } beröra; angå¹
коснúться }

А что касáется этого
вопróса, то ...
Брат послúшался моего
совéта.

слúшаться }
послúшаться }

Och vad angår denna fråga,
så ...
Min bror lydde mitt råd.

4 <i>räcker, fattas, saknas</i> (använda opersonligt)	
хватáет (pres.)	räcker
хватит (fut.)	kommer att räcka
нехватáет (pres.)	fattas
недостаёт (pres.)	fattades
недоставáло (pret.)	saknas
Емý нехватáло сил.	saknades
Этого ещё недоставáло!	Krafterna svek honom.
Емýхватит этих дéнег.	Det fattades bara!
	De här pengarna räcker för honom.

5 стóить *kosta, vara* *värd*, om det inte är fråga om pris på en vara.
(I detta fall står objektet i ackusativ.)

genitivobjekt	ackusativobjekt
Это стóило емý жýзни.	Кнýга стóит рубль.
Detta kostade honom livet.	Boken kostar en rubel.

8.1.4	Efter frågande/relativa pronominet что står adjektiv i genitiv:
	Что нóвого?
	Это всё, что я вýдел нóвого.

Vad är det för något?

Märk Что это такоё?

8.2 Dativ

8.2.1 Dativ står vid vissa verb.

Дáтельный падéж	a Dativ betecknar mottagaren vid verb som betyder <i>ge</i> :
	Я дал емý яблоко.
	Мáма купýла ей тýфли.
	Дéвшка показáла им дорóгу.
	Вы обещáли нам помошь.
	Учýтель зáдал ученику́ вопрос.
	Jag gav honom ett äpple.
	Mamma köpte skor åt henne.
	Flickan visade dem vägen.
	Ni lovade oss hjälp.
	Läraren ställde en fråga till eleven.

Satserna i exemplen ovan innehåller två objekt, ett direkt som utgörs av ett tingord och står i ackusativ, och ett indirekt som betecknar en person. Det indirekta objektet står i dativ.

b Dativ betecknar den tilltalade vid sägeverb:

Что ты емý сказал?	Vad sade du till honom?
Она мне отвéтила, что ...	Hon svarade mig, att ...

Бáбушка рассkáзывает внуку сkázkу.

Нам сообщíли, что ...

Объясníте мне éту задáчу!

Позвонíте мне зáвтра!

Он написál ей письmó.

Farmor berättar en saga för sonsonen.

Man meddelade oss, att ...

Förklara den här uppgiften för mig!

Ring mig i morgen!

Han skrev ett brev till henne.

Märk att adressatens namn står i dativ på kuvert o.d.:

/áдрес/ на конвérte	(кудá) CCCP г/ород/ Ленинград Нéвский проспéкт д/ом/ 26, кв/артира/ 6 (комý) Лукинú Ивáну Петróвичу
---------------------	---

c Dativ betecknar personen/saken som *hindras, skadas, svikes*:

Шум меша́ет ученикáм

занимáться.

Курéние вредíт здорóвью.

Oväsendet hindrar eleverna i

arbetet.

Rökning skadar hälsan.

På samma sätt konstrueras препятствовать *hindra*, противодействовать *motverka*, сопротивляться *göra motstånd*, подвергаться *underkasta sig*.

d Dativ betecknar personen som *förbjuds, tillåts, rådes, befalles*:

Врач запретíл больному курýть.

Мать разреши́ла сыну идти на катóк.

Он посовéтовал мне прочитáть éту книгу.

Läkaren förbjöd den sjuke att röka.

Modern tillät sonen att gå till skridskobanan.

Han rådde mig att läsa den här boken.

Märk att vid dessa verb (liksom ofta vid sägeverben) utgörs det direkta objektet av en infinitivsats.

e Dativ står vid verb som betyder *hjälpa, tro, hota*:

Дочь помогáет матери готовить обéд.

Он грозíл пáльцем мáльчику.

Я тебé не вéрю.

(мен вéрить в Бóга tro på Gud)

Помóлимся Бóгу!

Dottern hjälper sin mor att laga middagen.

Han hotade (hötte åt) pojken med fingret.

Jag tror dig inte.

Låtom oss bedja /till Gud/!

Observera, att благодарíть *tacka* har direkt objekt i ackusativ:

Благодарó вас за подáрок!

(Prepositionen благодарí *tack vare* styr dativ!)

Jag tackar er för presenten.

Kasus 8.2.1—8.2.3

f Мне нра́вится ... *jag tycker om* ...

Мне нра́вится эта шля́па.

Jag tycker om hatten.

Мне нра́вятся эти тóфли.

skorna.

Он мне оче́нь понра́вился.

Jag tyckte mycket om honom.

Она мне оче́нь понра́вилась.

om henne.

Они мне оче́нь понра́вились.

om dem.

Verbet { нра́виться
понра́виться } betyder egentligen *behaga*, och den som behagas står i dativ. Det som behagar är subjekt, står alltså i nominativ.

g Dativ betecknar det man lär sig:

Преподавáтель учíл
студéнта прáвильному
произношéнию.

Läraren undervisade studenten i
det rätta uttalet.

Мы учимся рúсскому языку.
men

Vi lär oss ryska.

Мы изучáем рúсский язы́к.

Vi studerar ryska.

I betydelsen *lära sig utantill, lära sig läxan* används учíть/выучить med sakobjekt i ackusativ.

h Dativ står vid vissa ”känsloverb”:

Я оче́нь обráдовался письму
това́рища.

Jag gladde mig mycket åt kamraten brev.

Все ráдуются весéннему
сóлищу.

Alla gläds åt vårsolen.

Мы удивля́емся мýжеству
этой жéнщины.

Vi förundras över denna kvinnas mod.

Нельзя́ завídовать успéхам
другíх.

Man ska inte avundas andra deras framgång.

i Några med prepositioner sammansatta verb styr dativ:

предшéствовать

föregå; gå före

подражáть

efterapa

подвергáть

underkasta, utsätta för

j I infinitivsatser står dativen som logiskt subjekt: Jfr 6.41.

Кудá тебé éхать?

Vart ska du resa?

Емú не понять этого.

Det här begriper han inte.

Что мне рассказать вам?

Vad ska jag berätta för er?

Когда́ мне позвонить вам?

När ska jag ringa er?

8.2.2 Dativ vid substantiv

а Слáва Бóгу!
Слáва совéтским вóинам!
Мíру — мир!
Привéт дру́зьям!
На берегú Невы́ стоит
”Мéдный Всáдник”, знаме-
нýтый пáмятник Петrу
Пéрвому.
/Большóе/ спасíбо вам!

Gudskelov! (eg. ära åt Gud)
Leve de sovjetiska krigarna!
Fred åt världen!
En hälsning till vänerna!
På Nevas strand står ”Bronsrytta-
ren”, det berömda minnesmärket över
Peter I.

/Hjärtligt/ tack ska ni ha!

Dativ står efter substantiv som ett slags ”målobjekt” — oftast i kortare sentenser och paroller. Märk särskilt dativen efter ordet **пáмятник** *staty, minnesmärke*.

б efter substantiv avledda av under 8.2.1 behandlade verb står dativ:

пóмощь товáрищу
письмо отцú
молýтва Бóгу
обучéние языкáм

hjälp åt kamraten
brevet till far
en bön till Gud
språkundervisning

8.2.3 Dativ vid adjektiv

а Я вам óчень благодáрен.
Я рад встрéче с дрúгом.

Jag är er mycket tacksam.
Jag är glad över mötet med min
vän.
Jag har aldrig mött några /män-
niskor/ lika denne.
Hur mycket är jag skyldig er?

Я не встречáл людéй,
подóбных э́тому человéку.
Скóлько я вам дóлжен?

б Några adjektiv konstrueras antingen med dativ eller med prepositionen *для* *för* + genitiv:
вáжный viktig, betydelsefull
трудный svår
нúжный nödvändig (jfr 8.1.2c)
извéстный bekant, känd

харакtéрный karakteristisk
удóбный bekväm
понýтный begriplig
полéзный nyttig

Понýтно ли вам э́то?
Извéстный всему мíру компóзитор Пётр Ильíч Чайкóв-
ский умер в 1893 году.

Förstår ni det här?
Den över hela världen berömde
kompositören Peter I. Tjajkov-
skij dog 1893.

Adjektivet **rávnyj jämbördig** och adverbet **равнó** *lika med* (=) styr antingen dativ eller följs av **c + instrumental**:
18:6 = 3 utläses восемнáдцать, /раз/делённое на шесть равнó трём.

8.2.4 I opersonliga uttryck står det logiska subjektet i dativ

a vid predikativer (3.20.4) som anger möjlighet eller nödvändighet:

Можно ли /мне/ здесь

Får jag sitta här ett tag?

посидеть минуточку?

Большому пока ещё нельзя вставать.

Den sjuke får ännu inte stiga upp.

Эти слова вам не нужно учить.

De här orden behöver ni inte lära in.

Мне надо торопиться.

Jag måste skynda mig.

Брату необходимо выехать завтра.

Min bror måste resa /bort/ i morgon.

Se även 2.13.5

Märk att predikativerna можно, нельзя, нужно, надо, необходимо + infinitiv motsvarar de svenska modala hjälperbenen *kan /inte/, får /inte/, måste*.

Angående ryska motsvarigheter till svenska *vill, skall, bör* se nedan under c!

b vid predikativer som anger sinnesstämning (3.20.2):

Товарищу/сестре весело

är glad

грустно

är sorgsen

скучно

har tråkigt

стыдно

skäms

приятно

har det angenämt

хорошо

har det bra

холодно

fryser

тепло

är varm

Мне было бы интересно прослушать этот концерт.

Det vore intressant, tycker jag, att höra konserten.

På samma sätt konstrueras några substantiv:

Мне пора ...

Det är dags för mig att ...

Мне жаль (сестры).

Jag tycker synd om (sistern).

Мне лень ...

Jag har ingen lust att ...

c Vid opersonligt använda verbformer som svarar mot de svenska hjälperbenen *vill, skall, bör* står det logiska subjektet i dativ.

Se även 6.70.1a.

Мне хочется спать

Jag är sömnig (eg. jag vill sova)

есть

hungrig

пить

törstig

Ему хотелось немножко отдохнуть.

Han ville vila en smula.

Вам слéдует (pres) обратíться в спрáвочное бюро.
 слéдовало бы (konj)
 приходится (pres)
 придётся (fut)
 пришлóсь (pret)

Ni	bör borde måste blir tvungen att blev tvungen att	vända er till "Informationen".
----	---	--------------------------------

d Vid opersonligt använda reflexiva verb (6.70.1b):

Мáтери не спýтся.	Mor kan inte sova.
Бráту нездорóвится.	Min bror är inte frisk.
Товáрищу не рабóтается.	Min kamrat får inget ur händerna.
Мне сегóдня нóчью сníлось, что ...	Jag drömde i natt, att ...
Мне кáжется, что ...	Det förefaller mig som om ...
Мне надоедáет/надоéло ...	Jag blir/blev utled på att ...
Någon gång kan sådana verb användas personligt: Я ей сníлся кáждую ночь.	Hon drömde om mig varje natt.

e Мне удаётся

удáстся
удалóсь
/удавáлось (of)/ }

Jag lyckas
skall lyckas
lyckades

8.2.5 Dativ vid pronomen och pronominella adverb:

а Такóе никогдá не приходíло мне в góлову.
Я пожáл емú рýку.

Något sådant har aldrig fallit mig in.
Jag tryckte hans hand.

Dativ som ersätter possessivt pronomen kallas possessiv dativ.

б Мне сегóдня нéкуда идтý.

Мне нéкогда гулять.
Тебé нéзачем éто знать.

Jag har ingenstans att ta vägen idag.

Jag har inte tid att promenera.
Det behöver du inte veta.

Se vidare 4.26.3 och 6.41.2!

8.2.6 Dativ vid räkneord för att uttrycka ålder:

— Скóлько тебé лет?
— Мне семнáдцать.

Hur gammal är du?
Jag är sjutton /år/.

— Петrú восемнáдцать.
Мáме испóлнилось 38 лет.

Peter är aderton.
Mamma har fyllt 38 år.

8.3 Ackusativ

8.3.1 Ackusativ står efter verb för att uttrycka det direkta objektet:

Винительный
падéж

Я вýжу кáрту СССР.

Jag ser en karta över Sovjetunionen.

Профéссор читáет доклáд.
Ученíк úчит стихí Евтушénко.

Professorn håller ett föredrag.
Eleven lär sig en dikt av Jevtušenko.

Кáждый вéчер мы смóтrim
телевíзор.

Varje kväll tittar vi på TV.

Undantag: se 8.1.3c, d.

8.3.2 Efter predikativerna слы́шно, вíдно (3.20.3) används ackusativ:

Слы́шно мúзыку.

Man kan höra musik.

Вíдно дорóгу.

Man kan se vägen.

(men nekat: Не слы́шно мúзыки — Не вíдно дорóги.)

8.3.3 Angående ackusativ i måtts- och tidsuttryck, se 7.13.2 och 7.14.4a.

8.4 Instrumental

8.4.1

Творительный
падéж

a Efter verb står instrumental för att uttrycka **medlet** för en handlings utförande

1 — Чем ты пи́шешь?

— Vad skriver du med?

— Я пишú карандашом, а
Лена пишет рúчкой.

— Jag skriver med blyerts, men
Lena skriver med bläckpenna/
kulpenna.

Мать ре́жет хлеб ножóм.

Mor skär brödet med kniv.

I dessa exempel betecknar instrumental verktyget.

2 Модéль пострóена девяти-
лётним мáльчиком.

Modellen har byggts av en nio-
årig pojke.

Задáние выполняется
учеником.

Uppgiften utförs av eleven.

Поля покрылись снегом.

Ураганом сорвало крышу с дома.

I en passiv sats står agenten — dvs den person eller kraft (subjektet) som i motsvarande aktiva sats utför handlingen — i instrumental. Likaså kan en agent i instrumental förekomma i opersonliga satser.

3 ехать поездом
пароходом
трамваем
автобусом
лететь самолётом
кататься верхом
идти пешком

att resa med tåg
med ångbåt
att åka spårvagn
att åka buss
att flyga /i flygplan/
att rida /till häst/
att gå till fots

I dessa fall uttrycker instrumental transportmedlet. Jämför 7.4.2e.

b För att uttrycka sättet för (omständigheterna kring) en handlings utförande används också instrumental:

1 "Постойте!" проговорил он громким (тихим) голосом.
Кто-то быстрыми шагами вошёл в комнату.

2 Здесь пахнет табаком.
Он погиб смертью героя.
Она спала глубоким сном.
С бухты несёт холдом и туманом.

Ryska sättsinstrumentalen återger andra språks s k innehållsackusativ.

3 Тропинка вилась змей.
(= как змей)
Дождь полил ручьями.

"Vänta lite!" sa han med hög (låg) röst.
Någon kom in i rummet med snabba steg.

Här luktar tobak.
Han dog hjälteöden.
Hon sov djupt (eg. en djup sömn).
Från havsviken doftar det av kyla och dimma.

I ovanstående exempel uttrycker instrumentalen en jämförelse.

4 Åtgärder och gester uttrycks ofta med instrumental:
пожимать плечами
всплеснуть руками
махать хвостом
топать ногами
качать головой
кинуть головой

rycka på axlarna
slå ihop händerna
vista på svansen
stampा med foterna
ruska på huvudet
nicka /på huvudet/

Fälten täcktes /plötsligt/ (se 6.56.2) av snö.

Orkanen slet av taket från huset.

Kasus 8.4.1

5 instrumental = *med avseende på, till*

Рόдом он англичáин.

Till bördén är han engelsman.

Жýтели Таджикистáна

Invånarna i Tadzjikistan är till

бóльшей чáстью мусульмáне.

större delen muhammedaner.

Denna "relations"-instrumental ersätts vanligen med prepositionsuttryck, t ex
Земля — трéтья по порядку от Солнца планéта. Jordén är den tredje planeten i ordningen från solen.

Den förekommer dock rätt ofta hos en del "måttord" som *вес vikt*, глубина *djup*, ширина *bredd*, высота *höjd*, площадь *yta* etc.

Som relationsinstrumental kan också anföras den instrumental som ibland möter vid komparation av adjektiv.

Женá былá тóлько гóдом молóже егó.

Hustrun var bara ett år yngre än han.

(vanligare: *на год молóже*)

6 "vägens" instrumental

éхать пóлем

fara över fälten

léсом

genom skogen

móрем

till sjöss

сухýм путём

landvägen

Дорóга шла соснóвым лéсом.

Vägen gick genom en tallskog.

Oftare förekommer här prepositionsuttryck.

7 Beträffande instrumental i *tidsuttryck*, se 7.14.2.

c "Instrumentalobjekt" står

1 vid följande verb:

styra, leda

руководíть рабóтой

leda ett arbete

управлýть госудáрством

styra en stat

прáвить машýной

köra bil

завéдовáть магазíном

förestå en affär

комáндовать полkóм

ha befäl över ett regemente

Шофёр управляет машýной.

Chauffören kör bilen.

äga, behärska

владéть языком

behärska ett språk

овладевáть téхникой

behärska tekniken

располагáть врéменем

förfoga över tid

обладáть талáнтом

äga en talang

2 "Instrumentalobjekt" står vidare vid verben:

жéртвовать }
пожéртвовать } жýзнью

offra livet

рисковáть }
рискнúть } здорóвьем

riskera hälsan

заболевáть	} г्रýппом	insjukna i influensa
заболéть		lida av sömnlöshet
страдáть	бессóнницей	

Märk Även substantiv avledda av dessa verb konstrueras med instrumental.

d Vid en grupp reflexiva verb anger instrumental 'målet' för verksamheten:

занимáться	} спóртом	syssla med sport
занýться		
интересовáться	} мýзыкой	intressera sig för musik
заинтересовáться		
пóльзоваться	} слúчаем	begagna tillfället
воспóльзоваться		
m fl		

e Predikatsfyllnaden står i instrumental vid följande verb:

быть (se vidare under f)	} vara	казáться	} tyckas, verka
/бывáть/		показáться	
являться	} bli	назывáться	} kallas, heta
становíться		назвáться	
стать	} bli	оставáться	} förbli
дéлаться		остáться	
сдéлаться			
окáзыва́ться	} visa sig vara	считáться	anses
оказáться			

Я стáну инженéром, сестrá
хóчет стать врачóм.

”Неужéли не скúчно быть
простýм, неизвéстным
человéком?” /Чехов/

Мне кáжется, что в однóй
улыбке состоит то, что
называют красотóй лицá.

/Л Н Толстóй/

Онá всегдá остаётся спокóй-
ной в трúдные минúты.

Он считáется хорóшим
человéком.

Его считáют хорóшим чело-
вéком.

Jag ska bli ingenjör, min syster
vill bli läkare.

”Är det inte ledsamt att vara en
enkel, obekant människa?”

Jag tycker att i enbart leendet
finns det som man kallar ansik-
tets skönhet.

Hon förblir alltid lugn i svåra
ögonblick.

Han anses vara en bra män-
niska.

Man anser honom vara en bra
människa.

Kasus 8.4.1—8.4.2

f Vid verbet **быть** vacklar språkbruket ifråga om predikatsfyllnadens kasus.

1 Predikatsfyllnaden är ett **substantiv**:

Он студéнт.	Han är student.
Мой брат — представíтель совéтской делегáции.	Min bror är representant för sovjetdelegationen.

När predikatsverb saknas, står **predikatsfyllnaden i nominativ**.

När predikatsverbet — någon form av **быть** — är utsatt står predikatsfyllnaden i **nominativ/instrumental**.

Он был инженéр.	{	Han var ingenjör.
Он был инженéром.		

Valet mellan kasus i detta fall är oväsentligt, ty någon större nyansskillnad tycks det ena eller andra kasus icke innehära. I 1800-talslitteraturen gällde, att nominativen angav en varaktig, instrumentalen en tillfällig egenskap hos subjektet. Denna regel tycks ej iakttagas av moderna författare.

Märk Vid infinitiven **быть** står predikatsfyllnaden i **instrumental**.

Märk I strukturen **это был — это былá ...** används nominativ:
 Э́то был вели́кий, необыкно- Det var en stor, ovanlig män-
 вéнnyй человék. niska.

2 Predikatsfyllnaden är ett **adjektiv i kortform**.

Endast nominativ kan förekomma, men observera att kortformen ibland har annan betydelse än långformen (2.13.3):

Рекá оче́нь спокóйна	Floden är mycket lugn. /спокóйная/.
/человéк/.	

Kortformen innehåller, att floden är lugn just nu, medan långformen anger, att den alltid flyter lugnt.

3 Predikatsfyllnaden är ett **adjektiv i långform**

Liksom i fråga om substantivisk predikatsfyllnad kan både nominativ och instrumental förekomma. Nominativen tycks överväga.

Он такóй хоро́ший, мýлый	Han är så snäll och rar. /человéк/.
Погóда былá ясная.	Vädret var klart.
Докláд был óчень интересный..	Föredraget var mycket intres- sant.

Märk Instrumentalformen av adjektivet kan antyda en tillfällig, icke beständig egenskap hos subjektet (jämför under f 1 ovan):
 Лицо егó было совсéм кра́сным и жálким. Hans ansikte var aldeles rött och ynkligt.

g Vid vissa verb:

выбиráть	} välja	звать	kalla
вы́брать		слыть	} anse/s/, gälla för
назнача́ть	} utse	прослыша́ть	
назна́чить		счита́ть	} anse /счесть/
называ́ть	} kalla		
назва́ть			

Vid dessa verb står det man *väljes*, *utses till* eller *kallas*, *anse/s för* i instrumental.

Её выбрали президентом.
 Егó назначили дирéктором. Man valde henne till president.
 Han utsågs till direktör.

Märk Меня́ зову́т Пётр eller Меня́ зову́т Петро́м. *Jag heter Peter.*

h Likaså står instrumental vid verben *рабо́тать arbeta*, *служи́ть tjäna*, *tjänstgöra*:

Он рабо́тает на заво́де
 инженéром. Han arbetar som ingenjör på fabriken.
 Это мόжет служи́ть примéром. Detta kan tjäna som exempel.

i Мы пришлí пéрвыми. Vi kom först.

Instrumentalformen пéрвыми kan sägas vara predikativt attribut, dvs ett slags predikatsfyllnad som står nära sättsadverbialen i betydelse (jfr h). Sådana predikativa attribut är särskilt vanliga i ryskan vid rörelseverb, men de förekommer rikligt i litteraturspråket även vid andra verb.

Мне нрáвится вíдеть её такóй кро́шечной. (Л Н Толстóй) Jag tycker om att se henne så där pytteliten.

8.4.2 Instrumental står vid några adjektiv.

Я довóлен твоéй рабо́той.	Jag är nöjd med ditt arbete.
Она́ довóльна своíми подрúгами.	Hon är nöjd med sina väninnor.
Мы довóльны поéздкой.	Vi är nöjda med resan.
Чем богáты, тем и ráды.	Håll till godt med vad huset förmår.

8.5 Apposition — en efterställd bestämning — står i samma kasus som korrelatet — huvudordet:

Моя сестrá игрáла с дóчерью сосéда, дéвочкой лет шестý.	Min syster lekte med grannens dotter, en flicka i sexårsåldern.
---	---

Konjunktioner

Сою́зы

9.1 Konjunktioner kallas ord som tjänstgör som bindning mellan två eller flera led i ett yttrande.

Samordnande kallas sådana konjunktioner som förenar likvärdiga led (ord, huvudsatser, bisatser). Exempel på sådana är i svenska *och, eller, men*.

Underordnande kallas de konjunktioner som förbinder bisats med huvudsats (t ex *att, när*), eller bisatser av olika art. Konjunktioner är oböjliga.

Сочини-
тельные
сою́зы

9.2 Samordnande konjunktioner

9.2.1 Förenande konjunktioner

Соединительные
сою́зы

и *och*

и ... и *både ... och*

(да *och*, mest i talspråk)

a och (= *och vidare*; se nedan)

как ... так и *såväl ... som*

ни ... ни *varken ... eller*

не только ... но и *inte bara ... utan även*

также /тоже/ *också*

а также *liksom även*

Märk Vid ни ... ни används **dubbel negering**:

У него нет ни брата, ни сестры.

Han har varken bror eller syster.

Он не верит ни в сон, ни в чох.
(сон sömn, dröm, чох nysning)

(ung.) Han tror varken på fan eller trollen.

Märk Konjunktionen а används:

1 i samband med negation; motsvarande svenska *och inte, utan*:

Пиши пером, а не карандашом!

Skriv med bläck, och inte med blyerts!

Не героя дёлают историю, а история дёлает героев.

Det är inte hjältar som skapar historia, utan historien som skapar hjältar.

2 a används även för att förena satser eller satsdelar som kompletterar, förstärker eller förklrar varandra. a anger tillägg; и anger uppräkning:

Жы́ли-бы́ли лисá и жура́вль.
Онý бы́ли сосéди, но у лисý
был дом в лесý, а у журавля —
дом в по́ле.
Он зáнят, а потомú не пойдёт
в теáтр.

Det var en gång en räv och en trana. De var grannar, men räven hade sitt hus i skogen och tranan på fältet.

Han är upptagen, och därför går han inte på teatern.

3 a används i början av frågor eller anföringssatser:

— А когдá ты поéдешь?
Он на секунду задумался, а
потом отвéтил: ...
— А тепéрь идём домóй.
А я?

— Och när far du?

Han tänkte efter en sekund, och sedan svarade han: ...

— Och nu går vi hem.
Än jag då?

4 a används för att uttrycka en något svagare motsättning än но, som vanligen inleder en sats, vars påstående är oväntat;

Jämför

Там было теплó,

{ а здесь хóлодно.
но мне бы́ло хóдодно.

Där var det varmt,

{ och /men här är det kallt.
men jag frös.

Вчerá погóда былá хоро́шая,

{ а сего́дня идёт дождь.
но мы не гуляли.

I går var det fint väder.

{ men i dag regnar det.
men vi gick inte ut och gick.

9.2.2 Motsättande konjunktioner

Противительные
союзы

a, но, да *men*

однако *emellertid, men*

же *dock, men, och ... ju*

всё же, всё, всё-таки *ändå*

а то *annars*

зато *i stället, men*

da förekommer i talspråk och i ordspråk:

Мал золотníк, да дóрог.

(ungefär) Liten men naggande god.
(ordspråk)

же används:

a med ungefär samma betydelse som det motsättande a:

Я уезжáю, товáрищ же
остаётся.

Jag reser bort, men min kamrat
stannar kvar.

b som anknytningsord i en lösare sammanfogad satskedja:

Когда́ мы приéхали, приéхали же мы лéтом, стояла сóлнечная погóда. När vi kom — och vi kom sommartid — var det soligt väder.

c som konjunktionellt adverb med betydelsen *då* (obetonat), *ju* och hängs efter det ord som skall understrykas eller framhävas:

— Когда́ же вы приéдете? — När kommer ni då?
— Приéдем сего́дня же. — Vi kommer ju idag.

d Efter pronomen och pronominella adverb för att uttrycka identiteten (se 4.23): зде́сь же *just här*.

однáко används

a som konjunktion med ungefär samma betydelse som a:

Хотя́ он старýк, однáко бодр душóй. Han är visserligen gammal, men han är ung till sinnet (eg. 'rask i själen')

b som sammanhangsord = *emellertid, i alla fall*

c som utrop = *minsann!*

Однáко, это уж слíшком! Det var ändå höjden!

9.2.3 Särskiljande konjunktioner

Разделительные союзы

и́ли/иль, ли́бо *eller*

и́ли ... и́ли, ли́бо ... ли́бо *antingen — eller*

то ... то *än — än*

не то ... не то, тó ли ... тó ли *dels — dels*

не тóлько ... но и *inte bara — utan även*

как ... так и *såväl ... som*

9.2.4 Förklarande konjunktioner

Пояснительные союзы

то есть (т.е.) *det vill säga (dvs)*

и́ли *eller*

а и́менно *nämligen*

кáк-то *till exempel, nämligen*

На у́лицах бы́ло мнóго нарóду,
потому что был прáздник.

Тáк как я зáвтра не бўду
дóма, приходíте, пожалуйста,
в четвéрг!

Det var mycket folk på gatorna,
därför att det var heldag.

Eftersom jag inte är hemma i
morgen, var snäll och kom på
torsdag!

9.3.4 Avsiktskonjunktioner

Целевые союзы чтобы; для тогó, чтобы; с тем, чтобы; затéм, чтобы *för att, i avsikt att*
Se 6.36.7 för exempel!

9.3.5 Följdkonjunktioner

Союзы слéдствия так, что; так, чтобы *så att*
Se 6.36.8—9 för exempel!

9.3.6 Villkorskonjunktionер

Условные союзы если *om, ifall* } 6.36.1 a—c
 éжели, кóли } 6.42b
 раз 6.35.1b

кóли används mest i folkligt språk och i ordspǻk:

Не бўдет скýки, кóли зáняты рўки. Det blir inte tråkigt, om händerna är
sysselsatta. (ordspǻk)

Märk то = *så* inleder ofta eftersatsen (huvudsatsen) i en villkorlig satsfogning, se 4.7.
Angående imperativ i villkorsbisatser se 6.32.

9.3.7 Medgivande konjunktioner

Уступительные союзы хотя /хоть } *trots, även om, ehuru, fastän*
 несмотря на то, что }
 правда ... но *visserligen ... men*

как ни *hur ... än*

скóлько ни *hur mycket än*

пусть/пускай *även om*

только бы, лишь бы *om bara* (6.36.5)

Хотя наступíл вéчер, бы́ло
очень жárко.

Несмотря на то, что он
говорíл очень тýхо, мы
поняли почтý всё.

Fast kvällen hade kommit, var
det mycket hett.

Trots att han talade mycket lågt,
förstod vi nästan allt.

Пусть нам тру́дно, мы не
оста́вим рабо́ту.
Как ни жаль расстава́ться,
одна́ко мне порá идти.

Även om det är svårt för oss, så
ger vi inte upp.
Hur tråkigt det än är att skiljas,
måste jag i alla fall gå.

Angående konjunktiv i medgivande bisatser se 6.36.2.
Angående imperativ i medgivande bisatser se 6.32.

9.3.8 Jämförande konjunktioner

Сравнительные союзы как *som, såsom*

как бы
как бúдто
как если бы
бúдто бы
(якобы)
бúдто
слóвно
тóчно

чем, нéжели *än* (efter komparativ, se 2.20)
чем ... тем *ju ... desto*

som om, se 6.36.14

Чем темнéе ночь, тем ярче звёзды.

Ju mörkare natten är, desto klarare /lyser/ stjärnorna.

9.3.9 ли = *om, huruvida*

Indirekta frågebisatser inleds av konjunktionen **ли**, om det direkta talet saknar frågeord. Se vidare 6.37.

9.3.10 Som bindeord inledande bisatser fungerar:

relativa pronomen, i första hand **котóрый, кто, что** *som, vilken, vilket*. Se 4.25!

relativa adverb, såsom где *där*, кудá *dit*. Se 3.17.2.

Ordföljd

Порядок слов

10.1 Ordföljden i ryskan

Normal ordföljd i ryskan är den **raka**, dvs subjektet står före predikatet. Följande schema för satsdelarna följer denna grundregel:

1	2	3	4
subjekt	adverbial	predikat	objekt
Отец	недавно	получил	письмо.
Far	nyligen	fick	brev

Märk Detta normalschema gäller även frågesatser.

Avvikeler från den normala, raka ordföljden tjänar dels syntaktiska syften, dels emfatiska, dvs talaren önskar framhålla någon del av satsen t ex objektet, vilket då ställs först i satsen och erhåller stigton.

10.2 Normal (rak) ordföljd måste användas:

10.2.1 när subjekt och objekt/predikatsfyllnad är **substantiv i oböjd form**:
Мать очень любит дочь. Modern älskar sin dotter mycket.
Мой брат — инженер. Min bror är ingenjör.

10.2.2 när predikatsfyllnaden är ett **adjektiv i långform**:
Погода хорошая. Vädret är vackert.

10.2.3 när subjektet är ett **pronomen**, personligt eller frågande:
Я уже после узнал об этом. Först senare fick jag veta det.
Кто там идёт? Vem går där?

Märk I inskjutna sägesatser är omvänt ordföljd mycket vanlig:
— Кто там? спросил он. — Vem är det? frågade han.

10.3 Omvänd ordföld förekommer

- 10.3.1** när satsen inleds av ett (längre) rums-, sätts-, eller tidsadverbial:
- Вчера в девять часо́в утра́, в городскóй библиотéке, по неизвéстной причинé, вдруг вспы́хнул пожáр.
- Igår kl. nio på morgonen utbröt plötsligt i stadsbiblioteket av okänd anledning en eldsvåda.
- Märk** den inbördes rangordningen mellan de olika adverbialen: först tidsadverbial, sedan rumsadverbial, därefter övriga bestämningar till verbet.
- 10.3.2** i satser som berättar om naturen, årstiders och dagars växling, år och dagar som förflutit o dyl:
- Прошлó два góда.
- Настáли сúмерки ...
- Прохóдит час, другóй ...
- Likaså i berättande framställning som framhäver handlingen (verbformerna):
- Гремéла атáка, и пúли звенéли, и рóвно строчíл пулемёт ...
- Två år gick.
- Skymningen kom ...
- Det går *en* timme, två ...
- Anfallet dånade /fram/, och kulkorna visslade, och kulsprutan knattrade jämnt ...
- 10.3.3** i relativia bisatser, om predikatet inte har längre bestämning:
- Я живу́ в /том/ дóме, где рáньше жилá моя́ мать.
- Jag bor i det hus, där min mor förr bodde.
- 10.3.4** när en längre satsbildning inleds av en **predikatsfyllnad** i instrumental:
- Пéрвым ощущéнием Елéны, когда она проснúлась, былá ráдость.
- Одним из фáкторов влияющíх на порядок слов, является стиль рéчи.
- Helenas första känsla, när hon vaknade, var glädje.
(Turgenev)
- En av de faktorer som inverkar på ordföljden är stilens.

10.4 Frågesatser

Frågesatser har i regel rak ordföld och frågeintonation (stigton om frågan saknar inledande frågeord, fallton om frågan inleds av frågeord).

Вы сего́дня идёте в теáтр? Ska ni gå på teatern idag?

- Märk** att ryska vardagsspråket ofta använder liknande frågekonstruktion som i franskan:
- А ваш брат, он ужé уéхал?
- Har er bror redan rest?
(Votre frère est-il parti?)

10.5 Objektens plats

- 10.5.1** Det direkta objektet (ackusativobjektet) sätts vanligen /omedelbart/ efter prediksverbet:
Ваш учитель знаёт	Кан ер лärare franska?
францúзский язы́к?	
- 10.5.2** Av emfatiska skäl kan det direkta objektet stå först i satsen:
Я написа́л емú два письма́, но	Jag skrev två brev till honom
отвéта не получáл.	men fick inget svar.
- 10.5.3** Ett pronomen som ackusativobjekt kan stå före predikatet:
Виновáт, кóе-что мы забы́ли	Förlåt, vi glömde visst något
во врёмя оперáции ...	under operationen ...
- 10.5.4** Om både **dativobjekt** och **ackusativobjekt** finns i en sats, står dativobjektet som betecknar person vanligen närmast predikatet:
Он дал мáльчику кни́гу.	Han gav pojken boken.
- Annars sätts det kortare objektet före det längre:
Председáтель пóдал ру́ку всем присутствовавшим.	Ordföranden räckte alla de närvarande handen.
- 10.6 Possessiva pronomen** kan stå såväl före som efter huvudordet:
Взгляд их был грустен и спокóен.	Deras blick var sorgsen och lugn (Sjolochov)
По лицу его было видно что он рад.	Det syntes i hans ansikte att han var glad.

10.7 Genitivattributets plats

Genitivattributet placeras i ryskan normalt efter sitt huvudord, dvs det ord som det bestämmer eller hänför sig till. (I svenska har genitivattributet sin plats före huvudordet.)

Jämför:

кни́га ученика́	elevens	bok
ромáн Солженицына		Solzjenitsyns roman

För vidare exempel se 8.1.1!

Om uttal och stavning

Vokaler

Ryskan har liksom exempelvis engelskan stark huvudaccent. Betonade vokaler är halvlånga och uttalas med fullt ljudvärde, medan obetonade blir förkortade och mer eller mindre reducerade.

- A. I betonad ställning förekommer följande vokalljud:

neutrala а [a] о [o] э [ɛ/e] у [u] ы [i]

j-vokaler я ё е ю и [i]

De alternativa vokalerna eller j-vokalerna har två funktioner:

1 I början av ord eller efter vokal, ь eller ъ markerar de uttalet j+vokal: я [ja], её [jijó]; *статья* [stat'já] *artikel*, сёмыи [sém'ji] *familjer*, съесть [s-jest'] *äta upp*, инъекция [injéktsiјə] *injektion*.

и har dock i regel inte j-förslag i början av ord: имя [im'ə].

2 När j-vokalen står efter konsonant markerar den att konsonanten är mjuk. (Se vidare under Konsonanter.)

Att observera

Framför mjuk konsonant får vokalerna ett mera slutet uttal än framför hård. Så får exempelvis а/я ett uttal som närmar sig [ɛ]. (Det bör dock inte överdrivas.) э/e påverkas starkare än a och o:

э uttalas [é] framför hård konsonant: это [éto]

[é] framför mjuk konsonant: эти [ét'i].

е uttalas öppnare framför hård konsonant än framför mjuk: det är en klar skillnad mellan е i tex нет och дёти.

Efter de alltid hårda konsonантerna ж, ш, ц uttalas е som [ɛ]: ужé [užé], концéрт [kantsért].

и uttalas hårt (som ы) efter de hårda konsonантerna ж, ш och ц (tex жить [žít']) samt i början av ord efter preposition som slutar på hård konsonant: от имени [otím-] å... vägnar, из Индии [izín-].

Den här använda fonetiska transkriptionen sammanfaller med den engelska där så är möjligt. Sålunda återges ж med tecknet [ž], з [z], х [χ], ч [tʃ'], ш [ʃ] och ц [tʃ']. Mjuk konsonant markeras med ' . För ы används [i].

- B. I obetonad ställning reduceras vokalerna:

о och а *omedelbart före* betonad stavelse eller först i ord uttalas som ett kort ä, påminnande om engelskans [ʌ]: водá [vldá] *vatten*, Москвá [mлсквá], аппетít [ap'it'ít] *aptit*, Анатóлий [Anatól'ij]. I annan obetonad ställning uttalas de [ə]: говорýть [gəvʌr'ít'] *tala*, ягода [jágədə] *bär*.

я, е och и sammanfaller i uttalet i obetonad ställning till ett kort [i]: пáдаeт [pádλit] *faller*, смóтрит [smótr'it] *tittar*, яйцó [jijsó] ägg, язы́к [ji-] *språk*, пятнáдцать [p'itnátsət'] *femton*.

Sist i ord uttalas а och е som [ə]: нáша/нáше [náʃə] *vår* (pron.), тóже [tóʒə] *också*.

а i obetonad ställning efter de mjuka konsonanterna ч, щ (ofta även efter de hårdas ж, ш) uttalas [i]: часы́ [tʃ'isí] *klockan*, Чайкóвский [tʃ'ijkófskij].

-ой i adjektiv- och pronomenändelser uttalas [ej]: éтой [étej] *denna*. Vid hastigt tal kan obetonade vokaler helt förstummas, särskilt mellan likartade konsonanter: двáдцать [dvátst'], четы́ре [tʃ'í(tír')i].

Konsonanter

<i>tonande:</i>	/жж/	г д з ж б в	л р м н ѫ
<i>tonlösa:</i>	ц ч щ х	к т с ш п ф	

Slutljudsskärpling

Tonande konsonant i slutet av ord (absolut slutställning) uttalas tonlöst: ряд [r'at] *rad*, нов [nof] *ny*, нож [noʃ] *kniv*.

Tonlöst p förekommer efter tonlös konsonant i slutljud: теáтр.

Assimilation

Tonlös konsonant framför tonande konsonant uttalas tonande: сде́лать [zd'élət'] *f göra*, óтдых [ód-] *vila*, сбóрная [zb-] /lands/lag.

в, м, н, л, р inverkar dock *inte* på föregående konsonant:
свой [svoj] *sin*, снять [sn'at'] *ta av*.

Tonande konsonant framför tonlös konsonant uttalas tonlöst:
lávka [láfkə] *bod*, везтý [v'ist'i] *forsla*.

Till assimilation kan även följande fall räknas: зж och сж uttalas som ett förlängt [ж]; зш och сш uttalas som ett något förlängt [ш]; сч uttalas som [щ].

Konsonant eller konsonantgrupp som står före mjuk konsonant blir mjuk: т ex с ним [s' n'im] *med honom*.

Л påverkas ej av följande mjuk konsonant: вýлки [v'ílk'i] *gafflar*.

Ur svensk synpunkt förtjänar följande att påpekas:

н framför г, к, х uttalas ej som ng utan bibehåller sitt alfabetiska uttal.
п framför н, с, д, т bibehåller sitt alfabetiska uttal (ej som i uppsv. barn, fors).

Särskilda uttalsavvikeler

г uttalas [v] i genitivändelsen -го: егó [jivó], хорóшего [χlróʃivé].

г uttalas [χ] före к och ч: мáгкий [m'áχkéj] *mjuk*, мáгче [m'aχtʃ'ě] *mjukare* samt i orden кóгти [kóχt'i] *klor*, нóгти [nóχt'i] *naglar*.

ч uttalas [ʃ] i orden что *att, vad*, конечно *naturligtvis*, скóчно *tråkigt*.

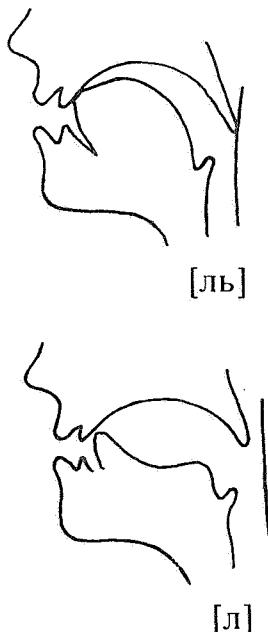
ч uttalas [t] i лучше *bättre*.

-ся (reflexivändelse) uttalas [-sʌ] efter -ть/т: смеяться [sm'ijátsʌ] *skratta*, смеётся [sm'ijótsʌ] *skrattar*.

д och т är stumma i kombinationer som пóздно [pózně] *sent*, гру́стно [grúsne] *vemodigt*.

в är vanligen stumt i kombinationer som чувство [tʃ'ústvě] *känsla*.

л är vanligen stumt i sólnicé [sóntsě] *sol*.

Hård och mjuka konsonanter

Flertalet ryska konsonanter kan vara än hård, än mjuka. Några är dock alltid hård, några alltid mjuka.

De hårda konsonaterna uttalas i stort sett som motsvarande svenska. Märk dock att п т к uttalas med mindre aspiration än i svenska.

Vid uttalet av de mjuka konsonaterna höjs tungryggen upp mot gomtaket, varvid i synnerhet tandljuden, dentalerna (д, т, з, с, л, н, р) får en "tunnare" klang.

Störst är skillnaden i fråga om л: Det mjuka ль liknar svenska l i tex lilja, medan det hårda л saknar motsvarighet i rikssvenskan: л uttalas med tungspetsen hårt spänd mot övre tandvallen och neutral tungrygg. Tungan skall bilda liksom en grop.

й uttalas utan den förträngning som kan finnas hos svenska j. Uttalet ligger närmare 'kort i' som bokstaven också kallas i det ryska alfabetet (и краткое).

Skrivregler

De mjuka konsonaterna förfogar ej över särskilda skrivtecken. I stället skrivs efter konsonanttecknen ъ (mjukt tecken) eller, om vokal följer, en 'j-vokal': я, е, ё, ю, и. Efter hårda konsonanter skrivs vokalerna а, /е/, о, у, ы (э skrivs aldrig efter konsonant i rent ryska ord.)

Hårda: г к х ц ш ж т д н л р с з м б п в ф

Mjuka: (жж) ть дь нь ль рь сь зь мь бь пь вь (фь) ч щ ѿ

Alltid hårda: ж ш ц

Alltid mjuka: ч щ

Efter de hårda konsonaterna ж och ш skrivs aldrig ы utan и.

Efter de mjuka konsonaterna ч, щ skrivs inte я eller ю utan a och у.

г к х följs aldrig av ъ (mjukt tecken), ej heller av я ю eller ы.

De uttalas mjukt framför e och и. Observera dock att -ий i ändelsen hos adjektiv med stam på г, к, х uttalas som -ый dvs [эj].

й intar en särställning bland de mjuka konsonanterna därigenom att den kan förekomma enbart *efter vokal* (i rent ryska ord) dels i slutljud: чай *te*, мой *min*, новый *ny*, читай! *läs!* dels före konsonant: чайка *mås*, найди *hitta*, читайте! *läs!*

I övriga ställningar uttrycks *j*-ljudet i den ryska skriften med

1 *j-vokal* mellan vokaler (vokalljud): чая (G sing); моя, моей; читают samt först i ord (uddljud): я, её, его; Ялта.

I böjningen växlar således *j-vokal* med *й* efter *vokal*: чай/чая; станиця/станицы; здание/зданий; читай/читают.

Efter *konsonant* växlar *j-vokal* med *ъ* för att ange att konsonanten är mjuk: неделя/недель. Något *j* föreligger ej här.

2 *ъ+j-vokal* efter konsonant då vokalljud följer: муравьи *myror* (N plur), пластины *klänning*, семья *familj*; пью, пьёт /*jag, han*/ *dricker*.

j efter konsonant utan följande vokalljud kan inte förekomma. Genom vokalinskott undviks sådana kombinationer, vilket förklrar former såsom семей (G plur av семья) och муравей (N sing).

3 *ъ+j-vokal* för att markera gräns mellan prefix som slutar på hård konsonant och ord (stam) som börjar på *j*: безъядерная зона *kärnwapenfri zon*; объём *volym*; съезд *kongress*; съесть *äta upp*. Även i lånord såsom инъекция *injektion*, объективный *objektiv*.

ъ användes tidigare (före rättstavningsreformen 1917) för att markera hård konsonant i ordslut.

Några ljudhistoriska företeelser

Konsonantväxlingar

Av ljudhistoriska skäl (i fornryska eller fornslaviskan) inträffar i verbböjning, ordbildning, adjektivkomparation etc följande konsonantväxlingar:

з г д	växlar med ж:	возить — я вожу	köra, forsla — jag kör
		низкий — ниже	läg — lägre
		нога — ножка	ben — litet ben
		строгий — строже	sträng — strängare
		ходить — я хожу	gå — jag går
		молодой — моложе	ung — yngre

с x växlar med ш:	пиcáть — я пишú у́хо — у́ши сухóй — сúше	skriva — jag skriver öra — öron torr — torrade
т к växlar med ч:	хотéть — я хочú рукá — рúчка	vilja — jag vill hand — penna
ск ст växlar med ш:	доскá — дощéчка пустýть — я пущú	bräda — liten bräda låta — jag låter
ц växlar någon gång med Ч:	пáлец — пáльчик	finger — litet finger
г växlar med з i	друг — друzъя	vän — vänner

Som konsonantväxling kan även betraktas inskottet av /mjukt/ л efter läppljuden (labialer) б в п м ф, t ex:

б växlar med бл:	люbíТЬ — я люблю	älska — jag älskar
в växlar med вл:	ловíТЬ — я ловлю	fånga — jag fångar
п växlar med пл:	топíТЬ — я топлю	sänka — jag sänker
м växlar med мл:	дремáТЬ — я дремлю	slumra — jag slumrar

Beträffande växlingen т — щ och д — жd se 6.46c!

Pleofoni

Ord med stam på -оро-, -ере-, -оло- har ofta varianter på -ра-, -ре-, -ла-, -ле-: гóрод *stad* — Ленинград; головá *huvud* — главá *kapitel*; молокó *mjölk* — млéчный путь *vintergatan*.

De senare s.k. kyrkslaviska varianterna har i allmänhet en mer abstrakt, religiös eller poetisk betydelse. Förlängningen av de ryska formerna kallas pleofoni (ry. полноглáсие eg. full-ljud).

Ord med pleofoni behandlas i vissa fall som enstaviga.

Substantiv- och adjektivbildning

Substantiv bildas genom

a **avledning**: avledningsmorfem (prefix och/eller suffix) fogas till baser av olika slag, såsom verbstammar, adjektivstammar, substantiv etc.

b **substantivering** av andra ordklasser 2.1 och 6.71

c **sammansättning**

d **förkortning**

Dessa bildningssätt samverkar ofta.

Avledda substantiv

bildas av prefix + ordstam, ordstam + suffix eller prefix + ordstam + suffix. I följande avsnitt upptas några av de vanligaste prefixen och suffixen samt deras innehörd.

Här behandlas icke substantiv avledda ur prefigerade verb. För verbprefixens betydelse se 6.63—65 och s 277 och för verbalsubstantiv se 6.72.

Substantivprefix

без-/бес-/ utan, i avsaknad av

беспокойство ого

бездна бottenlöshet; avgrund

/дно/ botten

безрабо́тица arbetslöshet

за- bortom

Заво́льье bortom Volga

Заура́лье bortom Ural

затылок nacke

/тыл bak/

при- intill (jfr за- och пред-)

Приба́лтика Baltikum

пригород förstad

пред- framför, före

Предура́лье hitom Ural

прे́драссу́док fördom

на- ovanpå

нау́шник öronlapp; skvallerbytta

/уши ögon/

намордник munkorg

/мόрда nos/

по- längs med

побережье kust

/бере́г strand/

пограны́чник gränsvakten

/гра́ни́ца gräns/

пере- mellan

переу́лок gränd

/улица gata/

переми́рие stillestånd

/мир fred/

про- genom

промежу́ток intervall

/меж́ду mellan/

под- under

подполко́вник överstelöjtnant

/полко́вник överste/

подкомите́т utskott

подстака́нник glashållare

/стака́н glas/

подсвéчник ljusstake

/свечá ljuas/

прá- för

прáдед farfars far

сверх- = сýпер-

сверхчеловéк övermänniska

с-, со- med, sam-

спутник färdkamrat; satellit

/путь m väg/

собесéдник den man talar med

/бессéда samtal/

сознáние medvetande

/знатъ veta/

сотрудник medarbetare

/труд arbete/

Substantiv- och adjektivbildning

-ók; till verbstammar, betecknar den som utför verbhandlingen; anger även själva verbhandlingen:

/игráть spela, leka/ — игрóк spelare

/катáться åka/ — катóк rink; vält

-чик /efter d, t -чик/; yrkesbenämningar

-льчик, -льник; och

-щица fem; 'utförare'

/летáть of flyga/ — лётчик flygare

/бомбардировáть/ — бомбардирóвщик bombflygplan

Hit hör även adjektivavledningen

/мáлый liten/ — мáльчик pojke

-анин /-янин; -ин; -чанин; -ка, -анка, -янка; betecknar nationalitet eller grupptillhörighet (böjning se 1.21.10a):

/Áнглия England/ — англичáнин — англичáне (*pl*)

(— англичáнка *fem*)

/Израиль Israel/ — израильтáинин, -тáне (*pl*)

(— израильтáинка *fem*)

/Грúзия Georgien/ — грузíн, -йны, -йн (*G pl*)

(— грузíнка *fem*)

— *trosbekännare*:

/Магомéт = Мухáммед/ — магометáнин, -áне (*pl*)

/Лютерáнин/ — лютерáнин, -áне (*pl*)

-арь; -атор; -оп, -ёр, -ер; -ант, -ент; -ат, -ист; avledningsändelser av latinskt-romanskt ursprung; både till inhemska och utländska ordstammar; betecknar 'utförare', yrken:

/библиотéка bibliotek/ — библиотéкарь ревизóр revisor

(— библиотéкарша *fem*) bibliotekarie трéнер tränare

режиссёр regissör тракторíст traktorförare

2 (huvudsakligen) feminina avledningar:

-ка; det vanligaste feminina avledningssuffixet; bildar feminin motsvarighet till maskulina nationalitetsbeteckningar (se ovan under 1) och maskulina på -ец; betecknar föremål av olika slag:

/францúз fransman/ — францúженка fransyska

/инострáнец, -нца utlånnings-/ — иностránka utländska

— *siffror* (5.1):

/пятилéтний план/ — пятилéтка femårsplan

— *djur*:

/кот katt/ — кóшка katta

— *föremål*:

/откры́тое письмо/ — открытка vykort

/записáть anteckna/ — записка anteckning

-ица; -ница; feminina motsvarigheten till maskulina bildningar på -ец, -ик, -ник:

/рабóтник arbetare/ — работница arbeterska

/тигр tiger/ — тигríца tigrinna

/ráznyj olik/ — ráznička skillnad

— *förvaringsplats*:

/гость m gäst/ — гостíница hotell

/cáxap socker/ — cáxarница sockerskål

-ина; (-ота)

/равный jämn/ — равн́на slätt

/широкий bred/ — ширинá; bredd (широтá även: latitud)

/тихий tyst/ — тишинá tystnad

-ня, -льня, -ильня betecknar plats för verbhandling:

/спать sova/ — спáльня sovrum

3 neutrumavledningar:

/мыть of tvätta/ — мы́ло tvål

/начать f börja/ — начáло början

-ице betecknar platsen för en handling:

/класть of lägga/ — клáдбище begravningsplats

/учить/ — учíлище läroanstalt

4 abstrakta substantiv bildas huvudsakligen med följande avledningssuffix:

-ость, -ность f (1.37.1) — ofta motsvarande svenska avledningssuffixet **-het** —

/новый ny/ — новость nyhet

/молодой ung/ — мólodostь ungdom

/трудный svår/ — тру́дность svårighet

-отá

/тёмный mörk/ — темнотá mörker

-ство

/знакомый bekant/ — знакомство bekantskap

/больше mera/ — большинство majoritet

-ье, -ёе, -ие

/здоровый frisk/ — здоровье hälsa

5 Diminutiver

Dessa avledningar är talrika och välnyanserade i ryskan. De ger uttryck för den talandes subjektiva värdering, från ömhet till ironi och förakt. Många av diminutiverna har därför ett mer eller mindre tillfälligt stilvärde, en känsloladdning, som ofta endast sammanhanget kan ge nyckeln till. Emellertid utnyttjas också diminutiverna för den rent sakliga ordbildningen, tex i tekniskt språk: рúчка diminutiv av рука betyder inte bara *liten hand* utan också *handtag, dörrvred, (kulspets)penna*.

Nedan ges exempel på några av de vanligare diminutivsuffixen:

-ок, -ик, -чик

/старик/ — старичóк gubbstrutt

/стол/ — стóлик litet bord; restaurangbord

/сын/ — сынóк lille son; 'gosse'

-ко

/лицо/ — лицо́ litet ansikte

/окно/ — окно́ko lucka (i bank, på posten)

-ец

/брат/ — братец 'gosse lille'

-ушка

/голубь m duva/ — голубчик 'älskling' (till man) — голубушка 'käraste' (till flicka)

-ка

/дорога/ — дорожка gång; bana

/дочь/ — дóчка — дóчечка lilla dotter

/книга/ — книжка liten bok; häfte

/карта/ — карточка papperslapp; kort

-ица, -ща

/часть/ — частíца liten del; partikel

-ецо, -зо, -це

/полотно linneväv/ — полотéнце handduk

/старуха/ — старуха liten (rar) gumma

/мать/ — матька lilla mamma

-ишка ger nedsättande (pejorativ) karaktär

/дети/ — детишки barnrumpor

/мальчик/ — мальчишка pojkspoling

-ина, -ице ger förstorande (augmentativ) karaktär

/дом/ — домина — доми́ще jättehus

6 smeknamnsformer av ryska förnamn behandlas i 1.2.3a. I övrigt hänvisas till lexikon.

Sammansatta ord

Ett stort antal substantiv bildas i ryskan genom **sammanställning** eller **sammansättning** av ord och ordstammar. Sammansatta ord är emellertid inte så vanliga i ryskan som i tex svenska och tyska.

Ordsammanställning föreligger när två substantiv sammanbinds med bindestreck, och det senare fungerar som bestämning till (modifierar) det första. Båda sammanställningsleden böjs var för sig och behåller sin ursprungliga betoning. Typen är inte särskilt frekvent.

ваго́н-ресторáн	restaurangvagn
жéнщина-инженéр	kvinnlig ingenjör
Жар-пти́ца	Eldfågeln

Sammansättning markeras av att endast det senare ledet böjs och att sammansättningens leden (orden, ordstammarna) förenas av en bindevokal, som skrivs:
o efter hårda konsonanter; e efter mjuka konsonanter och ю.

- Märk 1** Om förledet i sammansättningen är ett räkneord — utom **оди́н**, **сто** och kollektiver (5.5) — används genitivsammansättning, tex
пятилéтка	фemársplan	десятилéтие	decennium

Observera, att **два** och **пол-** (halv) vid sammansättning uppträder i varianterna **двух-/дву-** resp. **пол-/ полу-**: **двуóкись** **dioxid**, **двучлéн** **binom** (mat.), **полчасá** halvtimma, **полуóстров** halvö.

- Märk 2** I många ord vilkas förled är ett internationellt (lån)ord uteblir bindevokalen:
телезрýтель	TV-tittare	фотоаппарат	kamera
радиоприёмник	radiomottagare		
- (Däremot: **вертолё́т** helikopter, **космонá́йт** kosmonaut, **бензовóз** tankbil).

I en äkta sammansättning — dvs en sådan i vilken vid kasusböjning endast efterledet förändras /antar kasus- eller numerusändelser/ — kan förledet bestå av ord eller ordstam ur följande ordklasser: substantiv, adjektiv, adverb, pronomer, räkneord, verb.

Efterledet i en äkta sammansättning består av:

a substantiv (eller substantivisk ordstam) utan avledningssuffix:

сéвер + зáпад > северо-зáпад	nordväst
желéзо + бетóн > железобетóн	armerad betong

med avledningssuffix:

Дáльний Востóк > дальневостóчник	Fjärran Östern-bo
сто + лет > столéтник	hundraåring
пять + лет > пятилéтие	femårsperiod

b verbstam (verbalsubstantiv) utan avledningssuffix:

водá + пáд/ать/ > водопáд	vattenfall
рукá + пис/ать/ > ру́копись f	handskrift; manuskript
круг + зре́ть (se) > кругозóр	horisont
пешкóм (till fots) + ход/ить/ > пешехóд	fotgängare

med avledningssuffix:

громк/ий/ + говори/ть/ + тель >	
громкоговоритель	högtalare
страна + вед/ать/(veta, ålderad.) + ение >	
страноведение	samhällskunskap

телевидение > телевидение

television

Förkortningsord saknar alltid bindevokal. Följande typer av förkortningsord är vanliga:

mosaikord kan sådana ord kallas, vilka i likhet med svenskans *moped* bildats genom godtycklig sammanfogning av bitar av ord.

a en bit av ett adjektiv fogas till ett oförkortat substantiv:

род/ильный/ + дом > роддом	barnbördshus, BB
стен/ая/ + газета > стендгазета	väggtidning

b en bit av en förledsbestämning fogas till en bit av efterledet:

универ/сальный/ + маг/азин/ > универмаг	varuhus
испол/нительный/ + ком/итэт/ > исполком	exekutivkommitté
/Всесоюзный Ленинский/ + Ком/мунистический/ + Со/юз/ + Мол/одёжи/ >	
Комсомол	

Båda dessa typer av ordbildning är produktiva.

initialord se 1.41.5.

I talspråk möter förkortningar motsvarande svenska 'dirren' (=direktören):

заведующий > зав	chef
заместитель > зам	ställföreträdare

Adjektivbildning

Vid sidan om ursprungliga adjektiv av typen новый, старый, хороший etc. har ryskan ett stort antal avledda adjektiv. Av dessa utgör avledningarna av substantiv en mycket stor del, vilket sammanhänger med att ryskan undviker substantivsammansättningar (typen traktorförare, skollärare, gatukorsning, avdelningsföreståndare etc.) och istället föredrar adjektiv + substantiv (typen тракторная станция *traktorstation*, классный журнал *klassligare* etc.).

Adjektiv bildas genom

a avledningsändelser: класс — классный

b förstavelser: Большой — небольшой

c båda ovanstående sätten: до революции — дореволюционный förrevolutionär; безъядерная зона кärnvapenfri zon

d sammansättning: верхневолжский 'vid Volgas övre lopp'.

Nedan upptas några av de vanligare avledningsmorfemen.

-и-, ett mycket produktivt avledningsmorfem, som ingår i ett flertal avledningsändelser. Adjektivstamens slutkonsonant förändras, varvid *г* > *ж*, *к* > *ч*, *х* > *ш*, *ц* > *ч*.

Används mest vid avledning av sakord.

/водá/ — вóдный спорт vattensport	/человéк/ — человéчный human, mänsklig
/рукá/ — ручные часы armbandsur	/пóльза/ — полéзный nyttig
/семьá/ — семéйное счастье familjelycka	

Substantiv- och adjektivbildning

Märk att л övergår till ль framför -ный; att vokalinskott e/ë/o förekommer och att mjuk konsonant ibland blir hård framför -ный:
дверь — дверной замок dörrlås

-н- ingår i följande avledningsändelser:

-еный:	/письмо/	письменный стол	skrivbord
-альный:	/центр/	центральный комитет	centralkommitté
-ивный:	/объект/	объективный	objektiv
-арный:	/легенда/	легендарный	legendarisk
-онный:	/традиция/	традиционный	traditionell
-озный:	/религия/	религиозный	religiös
-ичный:	/тип/	типичный	typisk

-ин- bildar avledningar av **djurnamn**:

/лебедь *m svan*/ — Лебединое озеро Svansjön
/орёл *örn*/ — орлиный нос örnnäsa

-ан-/аин-/янн-/янн- bildar avledningar av **ämnesnamn gjord av**:

/дерево *träd*/ — деревянная ложка /нефть *olja*/ — нефтяной источник
träsked oljekälla

-ов- är liksom -н- ett produktivt avledningsmorfem och har ungefär samma funktion som föregående (*härör från*):

/слон *elefant*/ слоновая кость /мир/ — мировой рекорд världsrekord

Märk Några substantiv har adjektivavledning på både -н- och -ов-, ibland med olika betydelse:

/снег/ — снежный snö-	/мир/ — мирный freds-
снеговой	мировой världs-
/класс/ — классный руководитель klass- /труд <i>arbete</i> / — трудный svår	föreståndare
классовая борьба klasskamp	трудовой arbets-

-ск-, ett produktivt avledningsmorfem som ingår i ett flertal avledningsändelser; bildar adjektivavledningar av substantiv, som till största delen betecknar personer, namn, geografiska områden, nationalitetsbeteckningar, benämningar på politiska och sociala företeelser m fl.

Framför -ск- förändras л > ль, к > ц (och i ort- och folkslagsnamn к > ч, г > ж, х > ш). Vidare faller framför -ск- ь efter konsonant (utom efter л).

/дёти <i>barn</i> / — детский сад barndaghem	/швед <i>svensk</i> / — шведский язык
/село <i>by</i> / — сельское хозяйство jordbruk	svenska språket
/Урал/ — Уральский хребет Uralbergen	/Китай/ — китайское письмо kinesisk
/Ладога/ — Ладожское озеро Ladoga- sjön	skrift
	/чех/ — чешская сборная tjeckiska landslaget

-еск-, en variant till -ск-; konsonantväxling г > ж, к > ч, х > ш, ц > ч (äv. т > ч):

/друг *vän*/ — дружеский vänskaplig /товарищ/ — товарищеский kamratlig
/человек/ — человеческий голос människoröst

-йческ- bildar avledningar till substantiv på -ист, -ик eller -ия:

/история/ — исторический historisk /социалист/ — социалистический
socialistisk

- овск-/евск-/ bildar bla ortnamnsavledningar:
 /Кремль/ — Кремлёвская башня Kremltornet
- инск-/енск-/ийск-/ейск-/ bildar avledningar av bla feminina namn; bildar också ortnamnsavledningar:
 /Ялта/ — Ялтинский договор Jaltaavtalet /Европа/ — европéйский europeisk
 /Анна/ — Аннинский дворéц Annopalatset /Альпы/ — альпíйский alpin
- истск- bildar avledning till substantiv på -изм:
 /марксизм/ — марксíстский marxistisk
- янск-/ианск-/ианск-/ъянск- bildar huvudsakligen nationalitetsadjektiv till substantiv på -анец /-янец/, -ианец /-ъянец:
 /америкáнец/ — американский amerikansk
 /итальянец/ — итальянский italiensk
- ат-, -чат- försedd med:
 /волосы hår/ — волосáтый hårig
 /зуб zub/ — зубчáтый tandad
- аст- i hög grad försedd med:
 /скулá kindben/ — скулáстый med höga kindkotor
- оват- -aktig; vanligt i talspråk;
 /тёмный mörk/ — темновáтый något mörk
- овит- starkare än föregående:
 /дар talang/ — даровýтый (mycket) begåvad
- ав-/яв- kännetecknas av:
 /кудри lockar/ — кудрявые вóлосы lockigt hår
- ист- full av:
 /тень f skugga/ — тенистый skuggig
- лив-/ив- benägen för, innehåller:
 /лень f lättja/ — ленивый lat /дождь m regn/ — дождлýвая погода
 /счастье lycka/ — счастливый lycklig regnväder
 /правда sanning/ — правдíвый sanningsenlig; verklig
- л- avledningsmorfem till verb (jfr preteritumformen):
 /устáть bli trött/ — устáлый trött /зреть mogna/ — зрéлый moden
 /сметь våga/ — смéлый modig /умéть kunna/ — умéлый skicklig
- уч-/ач- -ande, -ende (jfr presens particip):
 /висéть hänga/ — висéчий мост hängbro /горéТЬ brinna/ — горючее bränsle
- енък-/енък- /efter г, к, х -онък-/ (diminutivavledning):
 /нóвый/ — нóвенький alldeles ny /хорóший/ — хорóшенький jättebra
 /тихий/ — тихонъкий tyst, stillsam

Pregnanta verbprefix

I avsnitt 6.6 talas om de båda slagen verbprefix, de *tomma* (6.6.1), vilka vid verbsammansättning endast har funktionen att bilda fullbordat aspektkorrelat, och de *pregnanta* som förändrar verbsammansättningens lexikaliska betydelse samtidigt som de vanligen också ger fullbordad aspekt. Dessa prefix spelar därför en viktig roll i verbbildningen. Prefixens exakta betydelse är svår att precisera, eftersom den varierar med verbet som bildas. Här följer en förteckning över deras vanligaste betydelser — såväl de rumsligt konkreta som de figurliga.

в-, во-, въ- a) *in-*: входи́ть/войти́ в дом *gå in* i ett hus
b) *vid -ся-verb noggrant*: вслúшаться *f lyssna uppmärksamt*

**вз-, взо-, взъ-, вс-,
воз-, вос-** a) *upp*: всходи́ть, восходи́ть/взойти́ на гору *gå upp* på berget
b) *upp i betydelsen plötsligt*: вспыхнуть *f flamma upp*
c) *åter*: восстанови́ть *f återuppbrygga*

вы- (i fullbordade verb alltid betonat)
a) *ut-*: выходи́ть/выйти́ из дома *gå ut ur huset*
b) *ut i betydelsen fullständigt*: вы́спаться *f sova ut*
учи́ть/вы́учить *lära /sig/*

до- a) *fram till*: доходити́ть/дойти́ на (genom att gå)
b) *till (= ytterligare)*: допечáтать *f trycka till /ytterligare exemplar/*
c) *färdigt*: дописа́ть *f písmo skriva färdigt ett brev*

за- a) en mångfald olika betydelser beroende på verbet, t ex
звернúть *f* в бумагу *slå in*, linda in i papper
закрывáть/закры́ть *täcka för*, stänga
записа́ть *f anteckna*
b) */för/ långt bort*: заложи́ть *f* ру́чку förlägga (lägga bort) en penna
c) *vid rörelseverb i förbigående*: заходити́ть/зайти́ titta in
d) *anger början, se 6.9*: заговори́ть *f börja tala*
e) *över med betydelsen för mycket*: зарабо́таться *f bli utarbetad; gräva ner sig i arbete*

из-, изо-, изъ-, ис- a) *ut, ur*: изби́ра́ть/избрáть välja (ta ut)
издава́ть/изда́ть *utge*
b) *helt och hållit*: измóкнуть *f bli genombłöt*
избéгать *f* весь гóрод springa runt i hela sta'n

на- a) *på, ovanpå*: надевáться/надéться klä på sig
находити́ть/найти́ komma (räka) på, hitta, finna
b) *tillräckligt, 'mätt'*: наедáться/наéсться äta sig mätt /på/

над-, надо- a) *ovanpå, 'ytterligare'*: надпи́сывать/надпи́сáть áдрес на посы́лку skriva till adres-
sen på paketet
b) *'en smula'*: платóк надорвáлся själletten fick en liten reva

о-, об-, обо- объ- a) *om, kring*: обходи́ть/обойти́ kringgå, gå i kring
оглядéться *f se sig om*
b) *'inte riktigt' vid -ся- verb*: ослышаться *f höra fel*
c) *be-*: опи́сывать/опи́сáть beskriva

от-, ото-, отъ- a) *bort, av-*: отходити́ть/отойти́ gå /ett litet stycke/ bort från /ученик отошёл от доски/
отдава́ть/отда́ть lämna ifrån sig
b) *ut = 'färdigt, slut'*: отцветáться/отцвести́ blomma ut

- пере-**
- a) *över*: переходы́ть/перейти́ чéрез улицу́ *gå över gatan*
переводы́ть/перевести́ *översätta*
 - b) *om* = 'igen': перечитáть *f* письмо́ *läsa brevet en gång till*
 - c) 'för mycket': пересоли́ть *f salta för mycket*
 - d) 'till varandra': перепи́сываться/переписа́ться *brevväxla*
- по-**
- a) vid de bestämda rörelseverben anger prefixet att handlingen börjat: дождь пошёл
det har börjat/det började regna (6.65.1 Märk)
 - b) 'lite', 'en smula': я посидéл за рабóтой *jag satt och arbetade ett tag*
 - c) 'då och då' tillsammans med verb på -ыва-/ -ива- (6.7.1): посмáтривать *kasta en blick ibland*
- под-**
- a) *under*: подчёркивать/подчеркнúть *understryka*
подпи́сывать/подпи́сать *skriva under*
 - b) *fram till*: он подошёл ко мне *han gick fram till mig*
 - c) *upp*: поднимáть/подни́ять *lyfta*
 - d) *till* = 'ytterligare': подливáть/подлýть *hälla i ytterligare*
 - e) 'lite': подкра́шивать/подкра́сить *måla en smula*
- пред-**
- före-, förut-*: предвýдеть *förutse*
предполагáть *förutsätta*
представля́ть/предстáвить *föreställa, framlägga*
- при-**
- a) *an*- vid rörelseverb: приходы́ть/прийтí комма, anlända
 - b) *fast* vid något: пришивáть пúговицу *sy fast en knapp*
 - c) *till* (= ytterligare): припи́сывать/припи́сать *skriva till*
 - d) 'lite', 'en smula': приоткрывáть дверь *öppna dörren på glänt*
- про-**
- a) *fram*: проходиты́ть/пройти́ по улице *gå gatan fram*
 - b) 'förbi': поезд прошёл мýмо стáнции *tåget gick förbi stationen*
 - c) *för*-: я проспáл и опоздáл на поезд *jag försov mig och kom försent till tåget*
 - d) 'före': дóктóр прописáл лекárство *doktorn skrev ut medicin*
 - e) *genom*: прорезáть/прорéзать *skära igenom*
- раз-, разо-, разъ-,
рас-**
- a) *isär, sönder, åt skilda håll*: разбивáть/разбýть *slå sönder*
супру́ги разошли́сь *makarna skildes*
друзы́ разъéхались *vännerna reste var och en åt sitt håll*
разобрáть *f ta isär; tyda*
 - b) 'slut': он разлюбил её *han älskade henne inte längre*
av: размагнítить *avmagnetisera*
- с-, со-, съ- har två helt
skilda betydelser:**
- a) *av, från*: сходы́ть/сойти́ *gå ned/av/från*
срывáть/сорвáть *riva av*
 - b) *samman*: собирáть/собráть *samla; ställa samman*
 - c) se 6.65.3.
- у-**
- a) *bort*: уходы́ть/уйти́ *gå sin väg*
 - b) med resultativ betydelse, se 6.9: убивáть/убýть *slå ihjäl*
увýдеть *f få se*
узнавáть/узнáть *lära känna*
 - c) 'uppnå': устраивáть/устрóить *ordna*

Svenskt register

Siffrorna anger sida.

- å 231
absolut komparativ 55
abstrakter 34, 273
akkusativ 4, 9, 26, 217, 223—226, 232, 234, 238, 250, 264
= genitiv 9, 26
objekts- 242
spec. former 9
tidsuttryck 232, 234
vid prep. 217, 223—226, 238
akkusativobjekt 241, 250
plats 264
adjektiv 38—58, 63
bildning 275
hårda 39, 41
kasusändelser 40—45
komparation 51—56
(se även komparativ)
kortform (predikativa) 48—50
långform (attributiva) 38
mjuka 40, 42, 44, 45
possessiva 56
släktkaps- 46
stam på *г*, *к*, *х* 43
stam på *ж*, *ш*, *ч*, *щ* 44
stam på *-j* 45
substantiverade 39, 47
superlativ 52, 63
adjö 220
adoptivson 190
adress 230, 245
adressera 119
adverb 59—67, 108, 261, 263
bildning 59
diminutivform 61
komparation 62
participiella 61
plats 263
pronominella 64, 65, 263
på -e 61
på -o 59, 62
på -и, -ски 63
relativa 261
- språk- 63
substantiviska 67
adverbial 59, 232
tids- 232
adverbiella uttryck 48
agent 187, 191, 251
akta 121, 146
~ sig för 243
aktionsarter 118, 124, 205
ingressiv 118, 124, 205
limitativ 118
momentan 118
resultativ 118
all/a/ 82
alla slags 85
alla som 90
allt bättre 83
allt efter som 259
allt gott 243
alltsedan 259
andas 152
angenämt 248
angå 243
angående 226, 227
anknytningsord 258
anlända 117, 123, 204
anmodan 165
annan 82, 86
annars 257
anordna 150
anse 144, 255
anses 253, 255
anta 119
anteckna 115, 134
antingen ... eller 258
apposition 255
april 229
arbetare 190
artikel 6
aspekt 109, 113, 114, 117, 124—131, 159—161, 165—167, 175—180
bildning 113, 114, 117
bisatser, avsikts- 180
tids- 129—131
futurum 159—161
imperativ 165—167
- infinitiv 175—180
korrelat 113, 114
preteritum 124—131
assimilation 266
att 259
att-sats styrd av prep. 80
augmentativformer 3
av 220, 221
av (på grund av) 228
avbryta 176
avgå 203
avledningar
substantiv- 271
adjektiv- 275
avsiktsbisatser 171
avsiktskonjunktioner 260
avsluta 115, 150
avstånd 77
avsända 150
avundas 246
- bada 209
/en/ badande 186
baka 121, 147
bakom 221, 223
bara 83, 100, 170
barn 20
barndom 233
be 178
be om 242
be om lov 179
beboelig 189
be(dja) 149, 172, 185, 245
befalla 172, 179, 245
befallning 165, 208
befallningsform 161
befallningsverb 172
befara 173
befintlighet eller riktning? 217—218
befriad 186
befäl 252
begagna 137, 253
begriplig 247
begäran 166
behöva 50, 248
behärska 252
- bekant 247
bekväm 247
benämna 136
berätta 134, 245
beröra 243
beröva 243
”besjälade” 6
besluta 150
betalा 114, 149, 185, 232
betoning 1, 21, 22, 29, 34, 122—124, 186, 217
fem. på *-a/-я* 29
и-deklin. 34
mask. 21
neutr. 22
particip 186
preteritum 122—123
prep. + subst. 217
på reflexivändelsen 123
betrakta 151
beträffande 227
betyda 119
bildad 190
binda 134
bindeverb 154
bland 223
bli 157, 158, 253
bli vän med 210
blomma 122, 144
blygas för 243
bo 142
boende 183
bort 204
bort från 217
bortom 221
bostadshus 189
bra 248
bredd 252
bredvid 223, 225
brev 245
brinna 151
bro över 224
brukade 157
bråktal 108
bränna 121, 146
bygga 150, 185
båda 105

Svenskt register

Siffrorna anger sida.

- både ... och 256
- bär 35
- bära 123, 183, 196, 203
 - ~ bort 203
 - ~ in 203
 - ~ ut 203
- böja 138
- böjningsstam
 - substantivs 4—5
 - verbs 112
- bön 166, 247
- bör 248, 249
- börja 116, 144, 145, 175
- börja gå omkring 205
- börja springa 205

- dag 14, 263
- dags 179, 248
- dansa 137
- dativ 4, 181, 182, 220, 238, 244—250
- possessiv 249
- vid adj. 247
- vid adv. 249
- vid inf. 181, 182
- vid prep. 220, 238
- vid pron. 249
- vid subst. 247
- vid verb 244—246
- dativobjektets plats 264
- ”dativsubjekt” 66
- datum 107, 234
- de som 79, 90—91
- decimaler 108
- deklinationer, se subst.
- delat med 247
- dels ... dels 258
- den där 76
- den här 76
- den som 79, 90—91
- denne 76, 80
- densamme 82, 86
- deras 74, 76
- dess 74, 76
- dessutom 229
- det finns 155
- det förflutna 189
- det i opersonliga satser 212
- det som 79, 90—91
- det vill säga 258

- det är 77
- determinativ före att-sats 80
- diminutivformer 3, 61, 273
- din 74
- direkt objekt 241, 250, 264
- direkt tal 174
- distributiv betydelse 231
- djup 252
- djurungar 105
- dock 257
- dofta 251
- draga 121, 147
- drar 212
- drick ! 162
- dricka 114, 116, 123, 141, 185
- driva 198
 - ~ in 203
- drygt 232
- drömma 212, 249
- dubbelt 108
- dygnet 234
- dygnsadjektiv 45
- då 259
- därför att 259
- dö 120, 140, 251
- döda 116, 141
- dödad 184
- döma 186, 193

- efter 221, 225, 226, 227, 235
- efter det att 259
- efterapa 246
- eftersom 259
- egen 75
- egenskap 254
- ehuru 193, 260
- eller 258
- emedan 259
- emellan 222
- emellertid 257
- emfatisk omskrivning 77
- emot 229
- en 100
- en och en halv 104
- en smula 96, 240
- en viss 95, 100
- endast 100
- engångshandling 128
- enklitiskt -to /-ta, -te/ 80
- enligt 230

- ensam 100
- ental 98
- er 74
- erhålla 150
- etta 108
- existerar inte 241
- exportera 203

- fadersnamn 57
- falla 116, 122, 143, 203
- fallton 263
- familjenamn 57
- fanns 157, 241
- fanns inte kvar 241
- farvä! 149
- fastän 260
- fattas 244
- favorit 189
- feber 213
- femma 108
- finala verb 206
- finna 186
- finnas 119
- finns 241
- finns ingen som 182
- finns inte 156
- flyga 197, 203
- flyktigt o/e i stamstavelsen
- hos mask. subst. 13, 14
- flyta 121, 142, 147
- folk 20
- forskare 190
- forsla 198
- fortlöpande handling 206
- fortsätta 176
- frakta 198
- fram till 217
- framför 222
- framtidens 190
- fred 247
- frukost 222
- frukta 152, 162, 173, 243
- frukter 35
- frysa 139
- fryser 212, 248
- fråga 115, 149
- frågesatser 262, 263
- från 217, 220, 221, 235
- från höger 219
- från vänster 219

- full 241
- fullbordad 109
- funnen 186
- futurum 109—111, 159—161, 169, 171
- användning 159
- enkel 111, 160
- gnomiskt 160
- historiskt 160
- i bisatser 160, 169
- modest 171
- potentiellt 160
- sammansatt 111, 161
- fylla år 250
- ”fyllnadsord” 154
- fýra 108
- fysiskt tillstånd 68
- få 96, 248
- få höra 118
- få lov att 179, 241, 248
- få se 114, 118
- få smak för 176
- få tag i 178
- fånga 117, 145
- får 26
- färgadjektiv 46
- föda 119
- födas 124
- föga 96
- följdbisatser 171
- för 225, 226, 228
- för att 171, 260
- för det första 108
- för en tid av 237
- för närvarande 233
- för ... sedan 235
- för ... skull 225, 227
- föra 122, 197, 203
 - bort 203
 - in 203
 - ut 203
- förbi 223
- förbjuda 245
- förbjudet 177
- förbli 253
- förbud 166, 181, 208
- före 235
- före detta 189
- förebrå 210
- förefaller 249

- föregå 246
 förekom inte 241
 föreslå 143, 172, 179
 förestå 252
 förfluten 189
 förflytta 134
 förfoga 252
 förgången 185
 förklara 245
 förkortningsord 37, 275
 förlera 186
 förlorad 184
 förlåt! 149, 225
 förlåta 149
 förmå 177
 förnimmelse 68
 förra vintern 233
 försova sig 153
 förstå 145
 förstärkningsord framför komparativer 56
 försvinna 185
 försöka 172
 förundras 246
 förutom 229
 förvånas 210

 ge 117, 123, 147, 153, 244
 ge! 162, 163
 genitiv 4, 9, 14, 19, 26, 217, 219—221, 223, 227—229, 232, 235—238, 239—244
 = ack. 9, 26
 benämnings- 239
 egenskaps- 239
 jämförelse- 240
 måtts- 240
 objektiv 239
 partitiv 242
 possessiv 239
 subjektiv 239
 tidsuttryck 234, 240
 vid adj. 241
 vid prep. 217, 219—221, 223, 227—229, 232, 235—238
 vid räkneord 240
 vid subst. 239
 vid verb 241
 -ändelse 14, 19
 genitivattributets plats 239
 genus 1—3, 37
 geografiska namn 35, 37
 gerundium 110, 192—195

 "falska" presens ~ 194
 presens ~ 192, 193
 preteritum ~ 193, 194
 som adverb 193
 ges 183
 gester 251
 gifta sig 119
 glad 247, 248
 glas 240
 glädjas 114, 210, 246
 glömma 123, 176, 178
 god jul! 229
 god natt! 243
 gott nytt år! 229
 grader 108
 granne 20
 gratulera 228, 229
 grundtal 31, 98—104
 +adj. 100
 böjning 31, 101—103
 plats 104
 +subst. 99
 gråta 135
 gräva 141
 grönsaker 35
 gå 121, 122, 162, 177, 180, 185, 195, 199, 202, 203, 206, 210, 251
 ~ bort 203
 ~ för att 180, 202
 imperativ 162
 ~ in 203
 ~ ned 206, 210
 ~ sakta 199
 ~ till fots 251
 ~ under 121
 ~ upp 210
 ~ ut 203
 går (inte) 177, 211
 gälla för 255
 gärna 229
 gånger 231
 gömma 135
 göra 110, 111, 113, 140
 ~ ont 140

 ha 155, 157, 202, 241
 har/hade inte 156, 241
 hade så när 157
 ha befäl över 252
 ha rätt 155
 halka 117
 halv 104
 halv i klockslag 108
 halvannan 104

 handlingsföld 125
 hans 74, 76
 hel/a/ 82
 hela tiden 83
 hennes 74, 76
 heter 255
 hindra 245
 hinna 116, 140, 177, 178
 ~ upp 153
 hitta 204
 hjälp 247
 hjälpa 116, 146, 245
 homonymer 205
 hoppa 117, 136
 hos 223
 hota 245
 hugga 121, 147
 hundrade 107
 hundratals 99, 107
 hungrig 211, 248
 hur 88, 169, 170, 233, 259, 260
 ~ dags 233
 ~ mycket 88
 ~ mycket ... än 260
 ~ många 88
 ~ ... än 169, 170, 260
 hurudan 88
 huruvida 261
 hypotetiska utsagor 168
 hålla 152
 hålla fast vid 243
 hållning 194
 hålla 140, 162, 185
 hälsa på 205
 hälsning 247
 hända 212
 hänga 151
 hängbro 189
 härordnaden 45
 höjd 252
 höll på att 157
 hör på! 162
 höra 250
 hövlig förfrågan 161
 hövlig/vänlig inbjudan 165
 hövlighetskonjunktiv 171

 i 217, 224
 i anslutning till 225
 i avsikt att 260
 i-böjning 148
 i den mån som 259
 i fjal 233
 i min frånvaro 229
 i regn och ruska 222
 i solskens 222
 i stället 257
 i stället för 229
 i år 233
 i dag 234
 idé 177
 ifall 175, 260
 igenom 225
 imperativ 110, 161—163, 165—169, 208
 aspekt 165—167
 betoning 163
 bildning 162, 163
 förstärkningsord 163
 gnomisk 167
 i huvudsats 169
 i medgivande bisatser 167
 i villkorsbisats 167, 169
 nyanser 163
 reflexiva verb 163
 rörelseverb 208
 imperfekt 120
 implicerat villkor 169
 importera 203
 in (i) 217
 inalles 83
 inbjudan 208
 indirekt tal 174
 indirekta frågor 89
 inemot 220
 infinitiv 110, 112, 114—118, 165—168, 175—182, 246
 aspekt 175—180
 bildning 112, 114—118
 ~ konjunktiv 168
 = preteritum 182
 -sats 172, 175, 181, 246
 som befallningsform 165, 181
 som predikat 181
 stam 112
 suffix 112, 114—118
 infinitiv efter если 169
 infinitiv efter перед тем, как 169
 inför 225
 ingen 92
 ingens 92
 ingenting 92
 inget att 182
 inifrån 217

- initialförkortningar 37
 initialord 37
 inkoativer 137
 inkoativer på -нуть 139
 inledning av eftersats 80
 innan 175, 259
 innehållsackusativ 251
 insjukna 140, 253
 inskott av *и* hos pers.
 pron. 71
 inskott av o/e i gen. plur.
 hos fem. subst. 28
 hos neutr. 12
 instrumental 4, 221—223,
 225, 226, 228, 234, 235,
 238, 250—255
 agentens 251
 i pred.fyln. 253
 jämförelse- 252
 medlets 250
 ”-objekt” 252
 relations- 252
 sättets 251
 tids- 234, 235
 vid adj. 255
 vid prep. 221—223, 225,
 226, 228, 238
 vid verb 252, 253, 255
 ”vägens” 252
 inte 66, 92, 207, 256
 inte bara ... utan även 256,
 258
 inte någon 92
 inte någons 92
 inte så litet 96
 inte så länge 159
 intill 223, 225
 intransitiva verb 209
 intressant 248
 intressera sig 137, 211,
 253
 inuti 217, 223
 ivra för 140

 jag och ... 73, 229
 jaga 153, 198, 203
 j-ljudet 268
 ju ... desto 261
 just 84
 j-vokaler 265

 jämbördig 247
 jämförelse 251
 jämförelsebisatser 173
 kalas 219
 kalla 116, 135, 136, 255
 kallas 253, 255
 kamma sig 209
 kan 177, 179, 181, 211
 karakteristisk 247
 kasta 115, 149, 162
 imperativ 162
 ~ ut 149
 kasus 3, 239
 kilo 240
 klippa 121, 147, 186, 210
 klockslag 102, 107, 108
 klä sig 117, 184, 210
 klättra 198, 204
 knacka 152
 knappt 259
 kollektiver på -ъє 35
 kom ihåg! 162
 komma 122
 imperativ 163
 kommande 189
 komparation 51—53, 63
 enkel 51
 negativ 51
 oregelbunden 53
 sammansatt 51
 schema 63
 ändelse- 52
 komparativ 52, 53, 55, 63
 absolut 55
 betoning 52, 53
 på -е 53
 på -еے 52
 på -ше 53, 63
 sammansatt 63
 koncessiva satser 169
 kongruens
 adj.—subst. 38, 46
 vid apposition 255
 efter кто 90
 efter óба 105
 efter räkneord 99—101
 efter kollektiva räkneord
 104
 efter мнóго, ма́ло 96

 efter нéсколько 95
 i uttr. av typen мы с... 229
 konjunktionella adverb
 258
 konjunktioner 256—261
 allm. underordn. 259
 avsikts- 260
 följd- 260
 förenande 256
 förklarande 258
 jämförande 261
 medgivande 260
 motsättande 257
 orsaks- 259
 särskiljande 258
 tids- 259
 villkors- 260
 konjunktiv 110, 112,
 167—174
 användning 168—173
 avsiktsbisats 171
 bara du inte ... 170
 bildning 112, 167, 168
 efter nekande uttryck 173
 följdabisats 171
 indirekt anf. 174
 infinitiv 168
 jämförelsebisats 173
 medgivande satser 169
 modest 171
 rel. bisats 173
 satser efter säge- o.
 viljeverb 172
 villkorliga satser 168
 vädjan 170
 önskesatser 170
 konsekutiva handlingar
 207
 konsonanter
 tonande/tonlösa 266
 hårda/mjuka 267
 konsonantstammar 142
 konsonantväxling 186, 268
 konstaterande av handling
 127, 207
 kopp 240
 koppla 115
 korrelat 89
 kosta 150, 244
 kroppsställning 194

 krypa 198, 204
 kräkas 213
 kräva 242
 kunna 116, 121, 123, 139,
 146, 177, 178, 211
 kvällas 212
 kämpa 142
 känna 117, 137
 känna igen 117, 147
 känna sig 210
 känslor 68, 212
 köpa 115, 150, 184, 232
 köra 252

 landvägen 252
 leda 122, 203, 252
 ledas vid 176
 leka 228
 leva 123, 142
 levande/icke levande,
 subst. 1, 6
 pers. pronomen 71
 leve 164, 246
 lida 253
 ligga 151
 lika med 247
 lika mycket ... som 240
 liksom även 256
 limitativa verb 124, 205
 liter 240
 litet 240
 ljuda 152
 ljeta 136
 ljusnar 212
 lokativ 4
 på -ý/-ю 15
 på -ý efter в, на 31
 på -и 10, 27
 efter prep. 217—219,
 225, 230, 233, 234, 236,
 237, 238
 -ändelse 7, 8, 10, 11, 15,
 24, 25, 27, 30, 32, 33
 lova 119, 178
 lukta 139, 251
 lust 177, 248
 lyckas 140, 147, 177, 203,
 213, 249
 lycklig resa! 243
 lyda 243

- lyfta 145
 lyssna 152
 långsamt 193
 låsa 140
 låta 115, 149, 163, 164, 179
 låt honom 164
 imperativ 179
 låt oss 163
 lägga 117, 122, 143
 lägga sig 117, 121, 146
 längre 159
 längs 223, 224
 lär 169
 lära 150, 185
 lära sig 176, 186
 läsa 114, 122, 133, 162, 183, 184
 imperativ 162
 particip 183, 184
 lösa 150

 mala 142
 man 97
 massa människor 240
 med 225
 med anledning av 227
 med avseende på 227
 med hänsyn till att 259
 med järnväg 224
 med post 224
 medan 160, 206, 259
 medan vi for/gick 200
 meddela 172, 245
 mellan 222, 235
 men 257
 meningsslöst 177
 meter 240
 midnatt 233
 miljard 99
 miljon 99
 miljontals 103
 miljö 68
 min 74
 minnesmärke 247
 minuter 108
 misstaga sig 121, 142
 mitt emot 223
 mitt i 223, 236
 modalitet 69
 modus, verbets 112
 momentanverb 124, 138
 momentanverb på -нуть 138
 mosaikord 275
- mot 217, 224, 229
 mottaga 186
 motverka 245
 myckenhetsord 240
 mycket 96, 240
 framför komparativ 56
 må 149, 212
 må han! 164
 må illa 213
 månad 233
 många 96
 måste 178, 211, 248
 måttosord 240
 måttuttryck 231
 mäktig 189
 mängd 231
 märka 186
 möjlighet 168, 179, 181, 248
 möta 149, 184, 186
 mötas 210

 namn, geografiska 35, 37
 namn 37, 57
 faders- 57
 familje- 37, 57
 för- 37, 57
 nationalitetsadverb 63
 naturen 263
 naturfenomen 212
 negation 66, 92, 256
 negativ komparation 51
 negerad handling 207
 nej 156
 nekande följdbsatser 171
 nekande pronomen 92, 93
 nicka 251
 nittitalet 107
 nog 177
 nominativ 4, 16—18, 239
 appositionell 239
 -ändelser 16—18
 nuet 190
 numerus 1
 nyttig 247
 någon 91, 94, 100
 ~ s 94
 ~ som helst 94
 något 91, 94, 240
 ~ som 91
 ~ som helst 94
 några 95, 96, 240
 ~ få 96
 nämligen 258
 när 160, 206, 259
 nära 223
 nästa 189
 nödvändig 172, 178, 181, 189, 211, 241, 247, 248
 -het 178, 181, 211, 248
 -t 241
 -t att 172
 nöjd 255

 oaktat 230
 obestämd tidpunkt 234
 objektens plats 264
 oböjliga substantiv 36
 och 256, 257
 ~ ... ju 257
 ~ /vidare/ 256
 också 256
 offra 252
 oförmåga 211
 olämpligt 177
 om 159, 160, 170, 174, 175, 226, 227, 236, 260, 261
 ~ bara 260
 indir. fråga 174
 ~ ... inte 159
 omedelbart 84
 omfang 231
 omkring 236
 omöjligt 177
 onödigt 177
 opariga verb 119
 operonliga konstruktioner 93
 operonliga verb 211
 ordbildning 270
 ordervivning 181
 ordföld 262, 263
 omvänd 263
 rak 262
 rel. bis. 263
 ordningstal 106, 107
 användning 107
 böjning 107
 oroa sig 211
 ortnamn 57
 otroligt 173
 otur 213
 ovanifrån 217
 överklighet 168
 ovisshet 168

 packa 143
 pariga föremål 105
 particip 50, 110
 aktiv 183—185
 betoning 186
 böjning 186
 bildn. 183, 185
 kortform 50, 188, 189
 passiva 183—185
 passivt presensparticip saknas 185
 presens 183, 185, 187
 preteritum 188
 refl. verbs 186
 -satser 187
 som adj. 189
 som subst. 189
 partitiv genitiv 14
 passa 202
 passiv form 189, 190—192, 209
 pengar 225
 perfekt 120
 pleofoni 217, 269
 pluralord 35
 pluskvamperfekt 120
 positionsadjektiv 46
 predikativer 50, 68, 248
 predikativt attribut 255
 predikatsfyllnad 38, 253
 plats 263
 prefigering 114
 prefix 114
 pregnanta verbprefix 277
 substantivprefix 270
 prepositioner 216—238
 anslutning 216, 217
 mått- 231
 orsaks-/avvikts- 225—228
 rum- 217—225
 sätts- 228—231
 tids- 232
 vid gator 219
 vid geogr. omr. 218
 vid institutioner 218
 vid komm. medel 219
 vid ortnamn 222
 vid väderstreck 218
 översikt 238
 presens 109, 110, 112, 113
 användning 159
 böjning (presens/futur) 131—153
 = futurum 160, 161
 historiskt 159
 stam 112, 113
 = sv. perf. 159
 preteritum 109—112, 120—131, 159

Siffrorna anger sida.

- aspekt 124—131
 betoning 122—123
 bildning 120—122
 stam 112
 proklis (prep.) 216—217
 promenera 133
 pronomen 70—97, 264
 bestämda (definita) 82
 demonstrativa 76
 determinativa 79
 frågande 86
 interrogativa 86
 obestämda (indefinita) 94—92
 personliga 70
 possessiva 74, 76
 possessiva, plats 264
 relativa 89
 reflexiva 73
 tillbakasyftande 89
 pronominala adverb 64
 psykiskt tillstånd 68
 på 217, 224, 237
 på grund av 226, 228
 ~ att 259
 på landet 222
 på radio/TV 224
 på väg 224
 pågå 202
 påminna 172
- raka sig 141, 210
 reciprok betydelse 210
 redan 159
 reella medgivande satser 170
 reella villkorliga satsfog- ningar 169
 reflexiva verb 208, 210, 211
 böjning 208
 obestämda 210
 opersonliga 211
 regna 202
 reparera 114
 resa 163, 196, 204
 ~ bort 204
 imperativ 163
 res dig! 162
 resultativa verb 124, 205
 rida 251
- rik 255
 ringa 245
 rinna 147
 riskera 117, 137, 138, 252
 rita 185
 riva 136
 ro 142
 rulla 198, 204
 ~ ut 204
 runt 223
 ruska på 251
 ruttna 141
 rycka på axlarna 251
 råda 245
 råka 116
 räcka fram 139
 räcker 244
 rädda 121, 143
 räkna 144
 räkneord 98—108
 ”båda” 105
 grundtal 98
 kollektiva 104, 105
 ordningstal 106
 rätt 155
 ~ mycket 240
 ~ många 96
 röra 117, 134, 138
 ~ sig 210
 rörelseverb 195—208
 aspekt 199, 206—208
 bestämda 195, 199—202
 obestämda 195,
 199—202
 oprefigerade 195
 prefigerade 203
 rums- 203
 tids- 205
 ’tur och retur’ 200
 överförd betydelse 202
- saknas 244
 samla 116, 136
 sammansatta ord 274
 samme 86
 samtala 148
 samtidig handling 187
 samtidigt 233
 satsförkortningar 214
 se 151, 250
 se till att 172
- se ut 119
 sedan länge 159
 sedd 184
 seende 183, 189
 segla 142, 197
 semester 219
 senare 193
 siffror 108
 simma 123, 142, 197
 ~ fram till 204
 sin, sitt, sina 74, 75
 singularord 34
 sinnesstämning 194, 248
 sitta 151
 situationsbeskrivning 128
 sjukdomstillstånd 213
 sjunga 141
 sjunka 139
 själv 82
 själva 76
 skada 245
 skall 172, 181, 201, 248
 ~ fara 201
 ~ flyga 201
 ~ gå 201
 skedde (inte) 241
 skicka 135
 skolkamrat 230
 skratta 136
 skrika 117, 138, 152
 ~ till 118
 skriva 114, 122, 133, 134,
 162, 183, 185, 186, 245
 imperativ 162
 -nde 183
 ~ ut 134
 skulle just 157, 172
 skyldig 247
 skämmas för 243
 skäms 225, 248
 skära 116, 135, 162
 imperativ 162
 skörra 146
 sköta 203
 slag 222, 240
 slöckna 139
 slogans 181
 slumra 135
 sluta 115, 150, 162, 175,
 177
 imperativ 162
- ~ upp 177
 slutljudsskärpling 266
 slå 116, 123, 141, 144, 185,
 224, 251
 ~ ihop 251
 ~ på 224
 ~ ut 144
 släpa 199
 ~ fram 204
 släppa 115, 149
 imperativ 149
 smeknamn 2
 snarast 233
 snöa 202
 som 89, 91, 173, 188, 259,
 261
 ~ om 173, 259, 261
 -sats 188
 somliga 100
 somna 139, 153
 sopla 122, 144
 sorgsen 248
 sort 240
 sova 123, 153, 249, 251
 ~ ut 153
 spegel 210
 spela 114
 ~ med 228
 spotta 137
 springa 197, 204
 språkadverben 63
 stampa 251
 sticka 137, 142
 stiga upp 117, 144, 147,
 162
 imperativ 162
 stigton 263
 stjäla 122, 143
 stoppa 137
 stoppa /in/ 117
 stor som 231
 storlek 231
 strax efter 225
 sträcka 139
 ströva 199
 studera 246
 studerande 190
 stund 233
 stycketal 104
 styra 150, 252
 stå 152

- imp. 162
 ställa 117
 ~ sig 144
 stänga 116
 stängd 184
 större 54
 substantiv 1—37
 betoning 21, 29, 34
 bildning 270
 böjningsstam 4, 5,
 8—12, 17, 26, 27, 31,
 32
 deklination, första 7—23
 deklination, andra
 24—30
 deklination, tredje
 30—33
 fem. 24—33
 genus 1—3
 kasus 3—4
 kännetecken 1
 mask. 7—21, 33
 neutr. 7—21, 33
 oböjliga 36
 som adverb 67
 substantivprefix 270
 substantivsjukan 215
 substantivsuffix 271
 svara 115, 225
 ~ för 225
 svika 245
 svår 247
 sy 140, 185
 synd 248
 syntes inte 241
 sysselsätta sig 208
 syssa med 253
 så 76, 81, 92, 105, 171, 189,
 260
 ~ att 260
 ... att 171
 ~ kallad 189
 ~ mycket 76, 81
 ~ mycket ... att 171
 ~ mycket som 92
 ~ många 76, 81
 ~ och så många 105
 sådan 76, 81
 ~ ... att 171
 ~ som 91
 såra 186
 sårad 190
 såsom 261
 såväl ... som 256, 258
 säga 134, 148, 172
 sägeverb 172, 226
 sälja 147
 sätta 117, 122, 143, 162
 imperativ 162
 ~ sig 117, 122, 143
 sättsinstrumental 251
 söka 135, 242
 sömnig 211, 248
 ta 114, 116, 145, 175
 ~ itu med 175
 ~ sönder 114
 ~ ut 145
 tack 193, 225, 247, 259
 ~ vare 193
 ~ vare att 259
 tacka 227
 tacksam 247
 taga 117, 123, 136, 145,
 185
 tagen 184
 tala 117, 148, 185
 imp. 162
 taladverb 108
 tankar 212
 tankstreck = är 154
 teckna 137
 telefonera 114
 temperatur 68
 tempus 109
 tid 77
 tidningsrubriker 181
 tidrymd 236
 tidsgenitiv 240
 tidsord 35
 tidsuttryck 232
 tiga 152, 183
 till 217, 219, 220, 222, 234,
 258, 259
 ~ bords 222
 ~ dess att 259
 ~ exempel 258
 ~ följd av att 259
 ~ höger 219
 ~ mötes 220
 ~ vänster 219
 tilldraga 147
 tillfällig 254
 tillhöra 119, 152
 tillsammans med 225
 tillse 172
 tillstå 117
 tillsägelser 181
 tilltalsord 72
 tilltalspronomen 72
 tillåta 172, 179, 255
 tillåtelse 165
 tiotal 98
 titlar 72, 239
 titta 117, 138, 151, 162
 imperativ 162
 tjuta 141
 tjäna 177
 tjänsteman 190
 tjänstgöra 255
 ton 240
 'tontal' 98
 torka 120, 140, 209
 ~ av 140
 ~ sig 209
 transitiva 191
 transportmedel 251
 trea 108
 trefalt 108
 tro 245
 trots 229, 230, 260
 ~ att 170, 193
 trycka 145, 146
 tråkigt 248
 träffa 116, 143
 träffas 210
 trött 189
 tröttna 117, 176
 ~ på 176
 tugga 137
 tur eller otur 213
 tusen 99
 tusentals 103
 tvekan 165
 tvinga 186
 tvingad 186
 tvivla 173
 tvungen 178, 249
 tvärs igenom 225
 tvätta 116, 141, 163, 185,
 209
 imperativ 163
 ~ sig 209
 tycka om 246, 176
 pret. 176
 tyckas 134, 253
 täcka 116
 tändsticksask 227
 tänker + inf. 161
 töa 114, 212
 törstig 211, 248
 undantagandes 229
 under 222, 223, 230, 237
 ~ armen 223
 ~ bar himmel 222
 ~ loppet av 237
 undervisning 247
 undvika 243
 ungar, ord på -éhok 19
 ungdomen 233
 ungefärl 220, 232, 237, 238
 upp 204
 uppehålla 152
 uppföra sig 210
 upphöra 175, 176
 uppmanningsform, se
 imperativ
 uppmanningsverb 172
 uppnå 243
 upprepad handling 128,
 206
 upprepning 128
 uppröra 114
 ur 217
 urval 221
 ut 204, 220
 ~ ur 220
 utan 193, 194, 229
 att ha + perfekt particip
 194
 att + inf. 193
 utanför 223
 utarbeta 115
 utelämning av rel. pron. 89
 utled 249
 utländska namn, för-
 namn, etternamn, ort-
 namn 37
 utländska personnamn,
 förfamn, etternamn 37
 utmed 224
 utomlands 222
 utpekande pronomen 76
 utropssatser 81
 utse 255
 uttala 204
 uttryck 194
 vad 79, 87, 90, 91, 244
 ~ som 79, 90, 91; i
 indirekt fråga 89
 ~ nytt 244
 vakna 139, 153
 vanemässighet 129
 vara 117, 123, 140, 154,
 156, 157, 173, 192, 231,
 244, 254
 bruka ~ 117

Siffrorna anger sida.

- imperativ 156, 157
 particip 192
 preteritum 156, 231
 ~ rädd 173
 ~ sjuk 140
 ~ värd 244
 var annan 108
 var och en 85
 varaktighet 129
 varandra 74
 varenda 85
 varje 82, 85
 -handa 85
 ~ tänkbar 85
 varken ... eller 256
 varm 248
 varning 167
 vars 90, 92
 vem 87
 vem som i indirekt fråga
 89
 vems 88
 verb 109—215
 aspektpar 113—119
 böjningsstam 112
 e-verb 131—147
 futurum 111, 159—161
 gerundium 113,
 192—195
 imperativ 111, 161—167
 infinitiv 112, 175—183
 u-verb 148—153
 konjunktiv 112,
 167—174
 konsonantstammar 142
 m-verb 153
 opersonliga 211—213
 paradigm 109
 particip 113, 183—187
 participsatser 187—189
 passiv 190—192
 presens/futurböjning
 110, 131—153
 preteritum 111,
 120—131
 reflexiva 208—211
 röhelseverb 195—208
 suffigering 114—117
 verbalsubst. 10,
 213—215
- verb på
 -авать 147
 -ереть 140
 -еть 139
 -ить 140
 -нуть 137
 -овать 137
 -ся 208
 verbprefix 114, 277
 verktyg 35
 veta 133
 vid 223, 225, 230, 236
 ~ handen 223
 vidröra 117, 220
 vifta 117, 251
 vikt 252
 viktig 172, 242
 vila 138
 vilja 151, 172, 178, 211,
 242, 248
 ~ ha 242
 presens 211, 248
 vilje- och önskeverb + inf.
 178
 viljeuttryck 172
 vilken 85, 87—91
 ~ av dem 88
 ~ du vill 85
 ~ som passar 85
 villkorliga satsfogningar
 168
 villkorsbisatsen underför-
 stådd 169
 vinbutelj 227
 vinnlägga sig om 172
 visa 134
 visa sig vara 253
 visserligen 170, 260
 ~ ... men 260
 vore 168
 vuxen 189
 vår 74
 väderlek 68, 77, 233
 vädjan 166, 170
 väggtidningar 181
 välja 136, 255
 vända sig 149
 vänja 116, 139, 176
 ~ sig 116, 176
 vänta 135, 172, 185, 242
 ~ sig 172
 värd 241
 värka 140, 141
 värma 116
 växa 121, 143
 åka 196
 ålder 249
 åldersperioder 233
 år 107, 233, 234, 263
 ~ efter datum 234
 -tal 107
 århundrade 107, 233
 årstid 234
 årstidsadjektiv 45
 årtionde 107
 åsikt 230
 återlämna 115, 118, 138,
 186
 återvända 118, 138, 149
 åtgärder 251
 ägna sig åt 208
 älska 150, 176, 183
 ämnesnamn 35
 än 55, 87, 258
 vid jämförelse 87
 vid komparation 55
 ~ ... ~ 258
 ända upp till 224
 ändelsekomparation 52
 ändå 257
 är 154, 156
 ära 246
 äta 122, 153, 163
 imperativ 163
 även 169, 260
 ~ om 169, 260
 ~ ... men 260
 ögonblick 233
 önska 172, 178, 243
 önskan 168, 211
 önskesatser 170
 önskvärt 172
 öppen 184
 öppna 141, 184
 över 222
 övergiven 184
 översätta 204
 övertala 148

Ryskt register

Siffrorna anger sida.

а 256—257	бой: в бою 15	быть 117, 123, 154, 254	весы 36
~ тákже 256	бóйся/бóйтесь! 162		весь 82
~ то 257	бок: на боку 15		вся
-а-/я- suffix 115, 118	более 51, 62		всё
"-аватъ-verb" 147	болéзнь <i>f.</i> 31		все
áдрес, адресá <i>N pl.</i> 16, 245	болен 60		вéтер 13
аллéя 27	болеть 140		вéчер 13, вечерá <i>N pl.</i> 16
Áльпы 36	болото 22		вечерéт 212
амéба 6	больнóй 47, 60		вéчérний 45
англичáин 18	больно 60		вéчером 67
Андрéй 57	больше 53, 62		вещь <i>f.</i> 31
Андрéевич 57	большой 40		взrослый 189
Андрéевна 57	бородá 30		взýтый 184
атташé <i>m.</i> 37	бороться 142		взять 117, 129, 145
Афíны 36	борт: на бортú 15		вид 240
-ация/-яция 214	бояться 152, 173, 243		с вíду 15
Балкáны 36	брaк 21		на видú 15
бацíлла 6	брат 16, 17		ввидú тогó, что 15, 259
бéгать 197	брать 117, 123, 129, 136		вíден 60
бегóм 67	взять 129, 145, 185		вíдеть 151
бежáть 152, 197	брéмя <i>n.</i> 33, 34		~ ся 210
без (+G) 108, 229	брестí /бредú/ 199		~ себé 210
бельё 23, 34	брить 141		вíдно 60, 68, 250
бéрег: берегá <i>N pl.</i> 16	бродítъ /брожú/ 199		вíдный 60
на берегú 15	бросáть 115, 149		вíдящий 183
берёг 121, 146	брóсить		винíтельный падéж 4, 250
берéчъ 146, 193	~ +inf. 175		виновáт 49
поберéчъ	брóсью		виногрáд 35
~ ся 243	брóсить		висéть 151
беспокóиться 211	брóсить		вíски 37
битъ 141, 185, 193	брудни 36		висýчий 189
побить	будто 173, 259, 261		включáть 115
благодáрен 247	~ бы 173		включíть 149
благодарítъ 227, 245	бúду 158		вить 140
поблагодарítъ	бúдучи 192		владéть 252
~ за 225	бúдущее простóе 111, 160		власть <i>f.</i> 31
ближáший 55	бúдущее слóжное 111, 161		влезáть 204
блíжnий 46	бúдущий 189		влезть
близ/блíзко (+G) 223	будь/те 158		влёк 121, 147
блíзкий-блíже 53	не ~ 158		влекóмый 183
блюдо 22	бы 112, 167—173		влечь 147
богáт 49	бывáло 157		вмéсте с (+I) 225
богáто 59	быvший 189		вмéсто (+G) 229
богáтый 60, 255	был, былá, было, были		внe (+G) 223
богáче 53	77, 156, 157		внéшний 46
боéц 13			вносíть 203
			внúтренний 46

внутрі (+ G) 223
 во-вторых 108
 волнá 29, 30
 водítъ /вожу/ 197
 возвраща́ть 115
 возврати́ть 149, 186
 возить /вожу/ 198
 бóзле (+ G) 223
 возлóблennый 186
 войскá 6, 36
 вокrúг (+ G) 223
 волк 22
 волнá 29
 волос 20
 во-пérвых 108
 вопрекí (+ D) 229
 вор 22
 ворóта 36
 востóк 13
 воскресéнье 10
 восьмёрка 108
 восьмero 104, 105
 вот этот 77
 вошь f. 32
 враг 8
 вратъ 136
 свора́ть
 вреди́ть 245
 повреди́ть
 врёмя n. 32
 во ~ (+ G) 233, 237
 в то ~, как 259
 всё 82, 257
 ~ же 257
 ~ -таки 257
 всегда 65
 всегó 83
 вслед за (+ I) 225
 вслéдствие тогó, что 259
 встава́й/-те! 162
 встава́ть 147
 встать 144
 встань/-те! 162
 встречáть 149, 186
 встрéтить 149, 186
 ~ ся 210
 всякий 82, 85
 втóрник 21

второ́й 106
 в-трéтьих 108
 вуз 37
 входи́ть 203
 войти́ 203
 вчера́шний 45
 вы 70—71, 72
 выбега́ть 204
 выбежа́ть 204
 выбиráть 136, 255
 выбрать
 выбрасыва́ть 149
 выбросить 149
 выводи́ть 203
 вывести
 выгляде́ть 119
 вызыва́ть 116
 вызвать 136
 выйдя 194
 выкáтывать 204
 выкатить 204
 вымáя n. 33, 34
 вынимáть 145
 вынуть 145
 вынужда́ть 186
 вынудить 186
 вынужден 178
 выпíсывать 134
 выписать 134
 высóкий 60
 высокó 60
 высотá 252
 высохнув 194
 /высохши/
 высыпа́ться 153
 выспатъся
 высший 54
 выше 53
 выть 141
 выше 53
 вяза́ть 134
 связа́ть

геро́й 5, 9
 глагóлы движéния
 195—208
 глаз, глазá N pl. 16, 20
 глубже 53
 глубинá 252
 глубóк 60
 глубóкий 60
 глубокó 60
 гляде́ть 117, 151
 глянуть 138
 гляде́ 193
 гнать /гоню/ 198
 гнить 141
 гнуть 138
 говори́/-те! 162
 говори́ть 117, 148, 185
 сказать 134
 год: в этoм году́ 15
 в прошлом году́ 15
 pl. 20
 сего гóда 80
 ålder 249
 головá 30, 251
 гóлос, голосá N pl. 16
 гóлубь 22
 гонять 198
 горá 30
 горáздо 56
 горéть 151
 сгорéть
 горло 12, 23
 гóрод, городá N pl. 16
 городи́ще 3, 12
 горóх 35
 гóркий-гóрче/гóрше 53
 господи́н 18, 73
 госпожá 29, 73
 гостíная 47
 гость 9, 22
 госудárство 13
 готов 49
 грáбли 36
 граждани́н 18, 72
 грамм 20
 грестí 142
 грех 68
 гриб 35

грози́ть 245
 погрози́ть
 громкий-громче 53
 грудь f. 31
 грустно 68, 248
 грязь f. 31
 губá 30
 гуля́ть 133
 гусь 22
 гэс 37
 да 164, 257
 давáемый 183, 185
 давáй/-те! 162, 164
 давáть 147, 244
 дать 153
 давáя 192
 давнó 159
 дай/-те! 163, 179
 далее 62
 дальнейший 55
 дальний 46
 дальше 53, 62
 дательный падéж 4,
 244—250
 дать 117, 123, 153, 244
 два 98, 101
 две
 дверь f. 30—31
 двéсти 99, 103
 двíгать 117, 134
 двинуть 138
 ~ся 210
 двóе 104, 105
 двóйка 108
 дéвочка 26
 дéвшка 5, 27, 28, 72
 девяно́сто 99, 103
 девя́теро 104, 105
 девятка 108
 деепричáстия 192—195
 дежурный 48
 дéлать 110, 112—113
 сделать 114, 125, 133
 ~ся 253
 день 14, 80
 дéньги 26, 28, 36, 225
 дерéвня 28

дёрево 17, 23
 деревя́нныи 50
 держа́ть 152
 деся́теро 104, 105
 деся́тка 108
 дёти 20, 36
 деть 117, 144
 дёшев 60
 дешёвле 53
 дёшево 60
 дешёвый 60
 дирéктор 3
 длительность
 действия 129
 для (+G) 228, 238
 ~ + verbalsubst. 215
 для тогó, чтобы 64, 260
 для чегó 64, 259
 дно 17
 до + G (prep.)
 rumsbet.: 217, 220
 tidsuttr.: 235
 vid siffror: 220
 vid verb: 220
 добрый/ 49
 довóлен 50, 255
 довóльно 177
 догоня́ть 153
 догнáть
 доктор, докторá N pl.
 16, 72
 дólго 159
 дóлее 62
 дólжен 48, 178, 247
 дольше 53, 62
 дом, домá N pl. 16
 íздому 14
 дóма adv. 59
 домáшний 46
 домáшко 3
 Дон: на Донú 15
 допивáть 116, 123
 допítъ 141
 дореволюционный 58
 дорóга 224
 по дорóге
 дорóг/óй/ 60
 доро́го 60
 дорóже 53
 доскá 28
 доставáть 178
 доста́ть
 доста́точно 240
 достигáть 243
 достигнуть

достóин 49, 241
 дотráгиваться 220
 дотróнуться
 дочь f. 32
 дремáть 135
 задремáть
 дробные чис-
 лительные 108
 дровá 36
 друг 16, 17
 друг дрúга 74
 другóй 82, 86
 дру́жески 63
 дружíть 210
 дружíще 3
 дуёт 212
 дурáк 21
 духí 8, 36
 душá 28, 30
 дúшно 68
 дышáть 152
 дýядя farbror 3, 26, 72

e-böjning 132
 егó 70—71, 73, 76
 ед.=единственное числó
 singular
 едвá 259
 единíца 108
 её 70, 73, 76
 ёжели 260
 ёздить 196
 ел 122, 153
 -ение/-енье 214
 "-ерть-verb" 140
 ёсли 260
 ~ + infinitiv 169, 175,
 182

есть (*finns*) 154—156
 есть (*äta*) 153
 съесть
 "-еть-verb" 139, 151
 ёхать 196, 219, 251, 252
 ешь/-те! 163
 ещё 56

ж.=женский род femi-
 nínus
 жаль 68, 248
 жар: в жарú 15
 жárко 68
 жаркóе 48
 жать 146
 "-жать-verb" 151
 ждать 135, 185, 242, 243

~ + чтобы 172
 же: efter imperativ 163
 konj. 257
 жевáть 137
 жёг 121, 146
 желáние 5, 10, 22
 при желáнии 231
 желáтельно, чтобы 172
 желáть 243, 186, 243
 пожелáть
 ~, чтобы 172
 ~ + inf. 179
 желéзо 35
 женá 29
 жеребёнок 19
 жéртвовать 252
 пожéртвовать
 жечь 146, 193
 скжечь
 живóй 48
 живóтное 48
 живúщий 183
 жизнь f. 31, 34
 жилóй 189
 жить 142
 жútко 68
 жюри 37

за (prep.)
 rumsbet.:
 +A 223
 +I 221
 orsak/avsikt:
 +A 225
 +I 226
 mått:
 +A 232
 tidsuttr.:
 +A 237

зá городом 216, 222
 за исключéнием (+G)
 229
 за- (prefix) 118, 119, 205
 забегáть 205
 забежáть
 забéгать f 205
 заболевáть 140, 253
 заболéТЬ
 заботиться о том, чтобы
 172
 забывáть 178
 забыть
 завéдовать 252
 завéдовать 246
 зáвтрашний 45

загоня́ть 203
 загнáть
 задéрживать 152
 задержа́ть
 зáдний 46
 заём 13
 зажигáть 146
 зажéчь
 законченность
 действия 125
 закрывáть 117, 124
 закры́ть 141
 замечáть 186
 замéтить
 замóк 13
 зáмок 13
 зáмуж 9
 занимáться 145, 208, 253
 заняться
 занимáясь 192, 209
 зáпертыи 184
 запира́ть 140
 заперéТЬ
 запи́сывать 134
 записáТЬ
 запрещáть 245
 запрети́ТЬ
 засыпáть 139, 153
 заснúТЬ 139
 затéм, чтобы 64, 260
 затó 257
 заходи́ть 205
 зайти
 зачастúю 48
 зачém 64, 177
 зáяц 13
 звáние 239
 звать 135, 255
 звездá 29
 зверь 22
 звони́ТЬ 245
 позвони́ТЬ
 звук 21
 звучáть 152
 здáние 5, 10
 здесь 64
 здоровéе 53
 здóрово 60
 здорóво
 земля 26
 земляни́ка 35
 зéркало 23
 зимá 30
 зýмний 42, 45
 змей 6

- змей 27
 знак 21
 знакомый 47
 знамя *n.* 33, 34
 знаток 13
 знать 117, 133
 знáчить 119
 знобит 213
 золотой 50
 зрячий 189
 зуб 17, 22
 и 256
 и ... и 256
 юбо 259
 и-böjning 148
 игрá 29
 игрáть 228
 сыгрáть
 идтíй 122, 143, 195
 идёт 195, 202
 идú 195
 юдучи 192
 идá 192
 из/изо (prep.) 216
 + G: rumsbet. 217, 218,
 220, 221
 orsak: 228
 из- (*prefix*) 206
 избá 29
 избегáть 243
 избежáть
 избéгать *f* 206
 известный 247
 извините! 49, 225
 из-за (+G) 228
 ~ тогó, что 259
 из-под (+G) 227
 изучáть 246
 изучить
 изысканно 61
 изъездить *f* 206
 изём 35
 или /иль/ 258
 или ... или 258
 Илья 57
 Ильинична 57
 Ильич 57
 именны 36
 именительный падéж 4
 ýменно 258
 а ~
 имéть 155
 имéться 119
 ýмя *n.* 33, 34, 57, 239
 инáче 65
 индиéц 13
 инженér 3
 иногдá 65
 инóй 82, 86
 интересно 68, 248
 интересовáться 137, 211,
 253
 заинтересовáться
 иска́ть 135, 242
 исключáя (+G) 193, 229
 исполняться 250
 исполниться
 испúг; с испúгу 15
 исходíть *f* 206
 исчезáть 185
 исчéзнуть
 "-ить-verb" 148
 их 70, 73, 76
 к/ко + D (prep.) 216
 rumsbet.: 217, 220
 tidsuttr.: 234, 235
 -ка/-ок (avl. morfem) 214
 -ка efter imperativ 163
 кáждый 82, 85, 108
 кáжется 134, 212, 249
 казаться 134, 253
 показаться
 как 64, 130, 259, 261
 ~ будто 173, 261
 ~ бы 169, 170, 260, 261
 ~ бы ... ни 169, 170,
 260, 261
 ~ ни 260
 ~ если бы 261
 ~ ... так и 256, 258
 ~ -то (konj.) 258
 ~ только 259
 кák-либо 65
 как мόжно 56
 кák-нибудь 65, 67
 какóв 86, 91
 каковá
 каково
 какóй 81, 86, 88, 91
 какóй-либо 94
 какóй-нибудь 94
 какóй-то 94
 кák-то 65, 67, 258
 кальсоны 36
 кáмень 13, 22
 канíкулы 36
 капúста 35
 кáрий 46
 Карпáты 36
 картофель 35
 касáться 243
 коснúться
 катáть 198
 ~ ся 219, 251
 катíть /качú/ 198
 кенгуру *m./f.* 37
 килó 36, 240
 кинó 36
 Китáй 37
 клал 122, 143
 клáссный 58
 класть 117, 143
 положíть 149
 клубníка 35
 клюќва 35
 книга 6, 26, 29
 когда 64, 206, 259
 когда-либо 65
 когда-нибудь 65, 67
 когда-то 65, 67
 кóе-где 65
 кóе-как 65
 кóе-кто 96
 кóе-что 96
 кóзырь 6
 колéно 18
 кóли 260
 колíбри *m./f.* 37
 колíчественные
 числítельные
 98—99
 колоть 142
 колхóзник 18
 кольцó 12
 комáндовать 252
 кóмната 24
 констатáция фáкта 127
 кончáть 115
 кónчить 150
 ~ + inf. 175
 кончí/-те! 162
 конь 6
 копéйка 28
 корóткий 60
 кóротко 60
 кóроток 60
 кóсвенная речь 174
 кóсвенные вопросы 89
 кость *f.* 31
 котёнок 13
 G *pl.* 19
 котóрый 86, 88, 89, 90
 кóфе *m.* 37
 край: на краю 15
 края *N pl.* 16
 красíвее 52
 красíво 59
 красíвый 38, 39
 красотá 34
 красть 143
 украсть
 крéпкий-крéпче 53
 крéсло 7, 12, 23
 крестьянин 18
 кричáть 117, 152
 крикнуть 138
 кровáть *f.* 31, 34
 кровь *f.* 31
 кróме (+G) 229
 ~ тогó 229
 крыжóвник 35
 крылó 17
 крыльцó 23
 Крым: в Крымú 15
 крыть 141
 покрыть
 крыша 27—28
 кто 86, 87, 90, 96
 кто ... ни 96
 ктó-либо 94
 ктó-нибудь 94
 куда 64
 кудá-нибудь 65, 67
 кудá-то 65, 67
 кукла 6, 27, 28
 купáться 186, 209
 выкупáться
 купíть 116, 150, 232, 244

кўплленный 184
 кусок 13
 кўхня 28
 лавка 28
 ла́зить /лажу/ 198
 лаять 136
 лгать 136
 согла́тъ
 лебедь 22
 лев 14
 лёг 121, 146
 лёгкие 47
 лёгкий 60
 легкó 60
 лёгок 60
 лёгче 53
 лёд 14
 на льду 15
 лёжа 193
 лежа́ть 151
 лез 121, 198
 лезть /ле́зу/ 198, 203
 лей/-те! 162
 лень 68, 248
 лес: лесá N pl. 16
 в лесу 15
 лет 20, 249
 лета́ть 197
 лете́ть /лечу/ 197
 лётний 42, 45
 ли 174, 261
 ли́бо 258
 лист 17
 литр 240
 лить 140, 185
 лихорадит 213
 лицо 6, 9
 личико 18
 лиша́ться 243
 лиши́ться
 лишь бы 170, 260
 lob 14
 на лбу 15
 лови́ть 117, 150
 пойма́ть 145
 ложи́ться 118
 лечь 146
 ложь f. 32
 лось 22
 ло́шадь f. 31
 луг: на лугу 15
 лук 35
 лу́чше 53, 62
 лу́чший 54
 люби́мый 183, 189
 люби́ть 150
 ~ + inf. 176
 ~ + го́релсеверб 201
 любо́вь f. 32
 любо́й 82, 85
 люди 20, 36
 м. = мужской род masku-
 linum
 м-böjning 153
 мал 49, 50
 ма́ленький 39, 43
 ма́ленький Вáня 46
 малина 35
 ма́ло 96, 240
 ма́льчик 5, 8
 мать f. 32
 маҳа́ть 117
 махнуть
 Маши́н брат 56
 ме́бель f. 31
 медь f. 31
 ме́жду (prep.) + I 221,
 222, 235
 ~ тем, как 259
 ме́нее 51, 62
 наиме́нее 51
 ме́ньше 53, 62
 ме́ньший 54
 меню 37
 ме́ра 259
 по ме́ре тогó, как
 ме́рзнутъ 139
 замерзать
 замёрзнуть
 ме́ртвец 6
 местоиме́ния 70—97
 мести 144
 ме́сяц 8
 метр 240
 метро 37
 мечта́ 29
 меша́ть 245
 помеша́ть
 мигом 67
 микроб 6
 миллиард 99, 103
 миллион 99, 103
 ми́мо (+ G) 223
 минда́ль 35
 мир 247
 млáдше 53
 млáдший 54
 мн. = множественное

число plural
 мно́го 96, 240
 мог 121, 123, 146
 могу́чий 189
 можна 69
 ~ ли 177
 ~ + inf. 179
 ~ + dativsubj. 248
 мой 74—75, 76
 моя́ся/мойтесь! 163
 моли́тва 247
 моли́тся 245
 помоли́тся
 моло́д 60
 молоде́ц 3
 моло́до 60
 молодо́й 60
 моло́дость 34
 моло́же 53
 моло́к 23
 моло́т 142
 молчáть 152
 молчáщий 183
 мораль f. 31
 море 5, 8
 морко́вь 35
 мороженое 48
 морозит 212
 морозно 68
 моря́к 21
 мост: на мосту 15
 мочь 116, 123, 146, 193
 смочь
 ~ + inf. 179
 не + мочь 180
 муж 17
 мужчи́на 3, 46
 мураве́й 10
 мутйт 213
 мы 70—71
 мы с ним 228
 мысль f. 31, 34
 мыть 141, 185
 мя́гкий-мя́гче 53
 мяч 11

на (prep.)
 rumsbet.:
 +A 217, 218, 219
 +L 217, 218, 219
 avsikt: 228
 tidsbet.:
 +A 237
 +L 234

на́гору 217

набережная 47
 навстрéчу (prep.)
 +D 220
 над/надо (prep.) + I 216,
 221, 222
 надви́гаться 134
 надви́нуться 138
 надевáть 210
 надéть
 наде́яться 136
 на́до 69, 178
 не ~ 177
 ~ + dativsubj. 248
 надоéло 176
 на́дпись f. 31
 наза́д 235
 тому ~
 на́званный 190
 на́званый сын 190
 назнача́ть 255
 назнáчить
 называ́емый; так ~ 189
 называ́ть 136, 255
 назва́ть
 ~ся 210, 253
 наибо́лее 51
 на́йденный 186
 на́кануне (+ G) 235
 нале́во 219
 намёк 13
 намéрен 49
 напереко́р (+ D) 229
 напомни́ть + что́бы 172
 напра́во 48, 219
 нарéчие 59—67
 нарóд 6
 мно́го нарóду 14
 наскóлько 64
 наскучи́ло 176
 настóлько 64
 насто́ять + что́бы 172
 насто́ящее вре́мя 110,
 113, 131—153
 насчёт (+ G) 227
 находи́ть 186, 204
 найти
 находи́ться 119
 начинáть 116
 нача́ть 145, 186
 ~ + inf. 175
 наш 74—75, 76
 наш брат 76
 не
 ~ + inf. 181
 ~ + particip 187

Siffrorna anger sida.

~ + gerundium 193, 194
 ~ было 241
 ~ бўдёт 241
 ~ только ... но и 256
 нé за что 65
 не с кем 93
 нéбо 19
 небольшóй 58
 невéжа 3
 невéжда 3
 невероятно 173
 невозмóжно 69
 нéгде 65, 66
 недáвно 159
 недéля 25, 234
 недоставáло 244
 недостаёт
 нéжели 261
 нéзачем 65, 177, 249
 нездорóвится 249
 нéкий 95
 нéкогда 65, 66
 ~ + inf. 182, 249
 нéкого (nekande) 93
 ~ + inf. 182
 нéкому + inf. 182
 нéкоторый 95
 нéкто (jakande) 95
 нéкуда 65, 66, 249
 нельзя 69
 ~ + fullb. inf. 177
 ~ + ofullb. inf. 177
 ~ ли 177
 ~ + dativsubj. 248
 немáло 96, 240
 нéмец 8, 13, 21
 немнóго 56, 96, 240
 немнóжко 56
 необходíмо 69, 189
 ~ + inf. 178
 ~, чтобы 172
 ~ + dativsubj. 248
 неоднократность
 действия 128
 неодушевлённые сущес-
 твительные 6
 нéоткуда 65, 66
 непремéнно 61
 нерýха 3
 нéс 121, 123, 196
 несёт 196, 251

нéсколько 65, 66, 95, 240
 несмотря на /то, что/
 170, 193, 230, 260
 несóмый 183
 нестí 142, 196, 202
 несú 196
 несá 192
 нет/y/ 156, 241
 нéчего (nekande) 93
 нéчто (jakande) 95
 нефть f. 31, 35
 ни ... ни 256
 нигдé 65, 66
 -ние/-нье 213
 нíжний 46
 нíз: вниз 16
 внизу
 снизу
 низачтó 65, 93
 нíзкий-нíже 53
 нíзший 54
 никák 65, 66
 никакóй 92—93
 никогда 65, 66
 никто 92—93
 никудá 65, 66
 ниоткуда 65, 66
 нискóлько 65, 66
 нить f. 31
 ничéй 92—93
 ничтó 92—93
 но 257
 новéе 52
 нóвый 38, 41
 более нóвый 51
 сáмый нóвый 51
 нóвость f. 31
 ногá 30
 ноготь 13
 нóжницы 36
 ноздрý 26
 нóмер, номерá N pl. 16
 носítъ 196, 202
 (ношý)
 ночь f. 31
 нráвиться 246
 понráвиться
 нúжен 50, 247
 нúжно + inf. 69, 178
 не ~ 177
 ~ на 228

~ + dativsubj. 248
 ”-нуть-verb” 117—118,
 138, 193, 194
 ныть 141
 о/об/обо (prep.) 217
 rumsbet.:
 +A 224
 vid verb:
 +L 226
 óба 105
 óбе
 обещáть 179, 244, 245
 обижáть 186
 обидеть
 обладáть 252
 óблако 18
 óбласть f. 31
 обо 72
 образóванный 190
 обраща́ться 149
 обрати́ться
 óбуль 31
 обучéние языка́м 247
 обýзан 49
 обязáтельно 178
 объяснáть 245
 объяснить
 -овать verb 119, 137
 -евать verb
 -ировать verb
 овладевáть 252
 овладéть
 овцá 26, 30
 огоń 13, 21
 одевáть/ся 144, 210
 одéть/ся
 одéты 184
 одиń 98, 100, 101
 одна
 одно
 однáко 257, 258
 одни 100
 одушевлённые сущес-
 твительные 6
 ожида́емый 185
 óзеро 23
 окáзыва́ться 134, 253
 оказáться
 не оказáлось 241
 окáнчивать 150

окончить
 окнó 5, 12, 23
 óколо (+ G) 223, 236, 238
 окóшко 12, 18
 олéнь hjort 13
 он 70—71
 она
 онó
 онý
 ООН 37
 опасáться 173
 организý/-те! 162
 освещáть 186
 освети́ть
 освобождáть 186
 освободи́ть
 осёл 13
 осéнний 45
 осень f. 31
 осматривать 151
 осмотрéть
 оставáться 147, 253
 остáться 144, 253
 не осталóсь 241
 óстров, островá N pl. 16
 осуждáть 186
 осуди́ть
 от/ото + G (prep.) 216
 rumsbet.: 217, 221
 orsak: 228
 tidsuttr.: 235
 отвечáть 115
 отвéтить 149
 ~ за 225
 отвыка́ть 176
 отвыкнуть
 отдыхáть 138
 отдохнúть
 отéц 8, 13, 21
 открывáть 141
 откры́ть
 открыт 189
 открытый 184
 откúда 64
 откúда-нибудь 65, 67
 откúда-то 65, 67
 отовсиóду 65
 отправля́ть 150
 отправи́ть
 отрывáть 136
 оторвáть

отсюда 64
 оттого, что 64, 259
 оттуда 64
 отчего 64
 отчество 57
 очередь *f.* 31
 очи 18
 очки 18, 36
 очко 36
 ошибаться 142
 ошибаться
 ошёбся 121, 142

 Павел 57
 Павлович 57
 Павловна 57
 падать 116
 пасть 143
 упасть 143
 падеж 3
 пал 122, 143
 пальто 36
 памятник 247
 память *f.* 31
 партизан 20
 паспорт, паспортá *N pl.*
 16
 пасть 143
 пахнуть 139, 251
 пей/-те! 162
 пёк 121, 147
 первый 106
 переводить 204
 перевестí
 переговоры 36
 перед/пéредо (prep.) 217
 + I 221, 235
 перед тем, как 175, 182,
 259
 передáть + чтобы 172
 передвигáть 134
 передви́нуть 138
 передний 42, 46
 переставáть 176
 перестáть
 перíла 36
 перíод 233
 перó 17
 песня 28
 Петров 57
 петь 141
 спеть
 печатать 146
 напечатать
 печáть *f.* 31

 печь 147
 пешком 67, 251
 пирожное 39, 48
 писа́ть 133, 185, 186, 193,
 245
 написа́ть 125
 письмо 12, 247
 пить 141, 185, 193
 выпить
 пýшется 190, 208, 211,
 225
 пиши/те! 162
 пýшущий 183
 плáвать 197
 плáкать 133, 135
 заплакать
 плáкса 3
 плáмья *n.* 33, 34
 платить 149, 185
 заплатить
 ~ за 232
 плáтье 10, 23
 плевáть 137
 наплевáть
 плёнуть
 плéмья *n.* 33, 34
 plen: в плену 15
 плечó 12, 18, 251
 плох 60
 плохо 60
 плохой 60
 плóщадь *f.* 31, 252
 плывú 197
 плыть 142, 197
 по (prep.)
 rumsbet.:
 + D 224
 + A 224
 orsak/avskit:
 + D 227
 + A 227
 + L 227
 sätt:
 + D 230
 mått:
 + D/A 231
 tidsuttr.:
 + A 235
 + I 234
 + L 235
 по- (*prefix*) 118, 119, 205
 по мéре /тогó как/ 215
 ~ + verbalsubst.
 побольше 55
 повелительное

наклонéние 161
 по́вод 17
 по ~у 227
 повсю́ду 65
 повторя́емость
 действия 128
 поги́б 121
 поги́бнуть 121, 139, 251
 поги́бший 185
 погóда 233
 под (prep.)
 + I 221, 222, 227
 + A 223, 235, 227
 пóдле (+ G) 223
 подле́ц 13
 подмёл 122, 144
 поднимáть 145
 подня́ть
 ~ ся 210
 подобн/o (+ D) 238
 -ый 247
 пóдпись *f.* 31
 подражáть 246
 подскáзыывать 134
 подсказáть
 пóезд, поездá *N pl.* 16
 в/на ~е 219, 251
 поезжáй/-те! 163
 поéхали! 164
 поживáть 142
 пожимáть 251
 пожáть
 позадí (+ G) 223
 позвольте! 172, 179
 позволя́ть 172
 позвóлить
 позднеé 62
 поздний 45
 поздравля́ть 229
 поздра́вить
 пóзже 62
 поймáть 117, 145
 покá 259
 ~ не 131, 259
 покázывать 134, 244
 показáть
 покинутый 184
 покóйник 6
 покупáть 116, 150, 244
 купить
 пол golv; на полú 15
 пол kön 2
 полагáть 119
 поле 23
 полéзный 247

полз 121, 198
 полно 60
 полнó
 полный 60, 241
 полови́на 104
 ~ вторóго 108
 положíть 117, 149
 полон 60
 полторá 104
 полторы
 получáть 150
 получить
 пóльзоваться 137, 253
 воспóльзоваться
 полюбíть +inf. 176
 пóмни/-те! 162
 помогáть 116
 помóчь 146, 245
 пóмощь 247
 понимáть 145
 понять
 понимáюще 61
 понятно 247
 попадáть 143
 попáсть
 порá 80, 131, 233, 248
 ~ + inf. 179
 с тех пор, как 259
 до тех пор, покá не 259
 портной 48
 порядковые чис-
 лительные 106—107
 порядок слов 262—264
 посереди́не (+ G) 223
 поскóльку 259
 пóсле 235, 238
 ~ + verbalsubst. 215
 ~ тогó, как 259
 послéдний 46
 послéдовательность
 действия 125
 посредí (+ G) 238
 посыла́ть 135
 послáть
 потому что 64, 259
 похóж 49
 пóхороны 36
 почемú 64
 почемú-то 65, 67
 по-швéдски 63
 пошли! 127, 164
 прав 48, 155
 прáвда (*konj.*) 170, 260
 ~ ... но 260
 прáвильный 48

прáвить 150, 252
 предикатíвы 68
 предлагáть 143
 предложítъ
 ~, чтобы 172
 ~ + inf. 179
 предлóжный падéж 4
 предшéствовáть 246
 прéжде чем 175, 182, 259
 препятствовáть 245
 при (+ L) 225, 230, 231, 236, 237
 ~ + verbalsubst. 215
 приведá 195
 привéт 247
 привлекáть 147
 привлéчъ
 привыкáть 116
 привыкнуть 139
 ~ + inf. 176
 придётся 249
 придиá 195
 приезжáть 204
 приéхать
 приказывáть 134, 245
 приказáть
 ~, чтобы 172
 ~ + inf. 179
 прекращáть 176
 прекратítъ
 прилагáтельный 38—58
 принадлежáть 119, 152
 принёсши 184
 принесá/принёсши 195
 принимáться 175
 приняться
 принимáть 186
 принять
 принуждáть 186
 принудítъ
 приплывáть 204
 приплýть
 присылáть 135
 прислáть
 притáскивать 204
 притащítъ
 притóк 13
 пришлóсь 178, 211, 249
 приходитýся 178, 211, 249

прихóжая 47
 причастия 183—190
 прийтно 68, 248
 про (+ A) 227
 про- (*prefix*) 232
 прóводы 36
 продавáть 147
 продáть 153
 продолжáть 176
 произносítъ
 произнестí
 пролетáрий 5, 11
 промокáть 116
 промóкнуть
 просítъ 149, 185, 242
 попросítъ
 ~ + чтобы 172
 ~ + inf. 179
 простí/-те! 149
 простóй-прóще 53
 простя́сь 195
 просыпáть 153
 проснáть
 просыпáться 139, 153
 проснúться 139
 прóтив (+ G) 223, 229
 противодéйствовáть 245
 протáгивать 139
 протянúть
 профéссор 3, профессорá N pl. 16, 72
 прочítan 189
 прочítанный 184
 прочтá/прочитáv 195
 прошéдшее врéмя 111, 120—131, 159, 189
 прошéдший 185
 прóшлое 189
 прошáй! 149
 прощáть 149
 простítъ
 прýгать 117
 прýгнуть 138
 прýтать 135
 спрýтать
 ~ ся 210
 пугáться 243
 испугáться
 пускáй! 149, 164, 260
 пускáть 115, 149

пустítъ
 пустí/-те! 149
 пусты! 164, 169, 260
 путь 33
 по/на путь к 224
 пчелá 30
 пьяница 3
 пыль f. 31
 пятёрка 108
 пáтеро 104, 105

рабóчий 39, 47
 равнó 49, 247
 рад 48, 247
 rádi (+ G) 227
 rádio 37
 ráдоваться 210, 246
 обráдоваться
 раз (subst.) 19, 20; 100
 ни ~ у 15
 раз (konj.) 169, 260
 рази́ня 195
 разрешáть 245
 разрешítъ 115
 разрешите! 179
 разучítъ/ся/ 176
 ~ + rörelseverb 201

ráнее 62
 рáненый 190
 рáнний 42, 45
 рáньше 62
 располагáть 252
 рассkáзывать 134, 245
 рассказáть
 растí 143
 вырасти
 рвать 136
 рвёт 213
 ребёнок 13, ребáта N pl. 19

редíс 35
 рéдкий 53
 рéже 53, 62
 режь/-те! 162
 рéзать 135
 рекá 30
 ремеслó 23
 речь f. 31
 решáть 150
 решítъ 115

~ + inf. 179
 рис, -у 14
 рисковáть 137, 252
 рискнúть 138
 рисовáть 137, 185
 нарисовáть
 рог, рогá N pl. 16
 род 1, 2, 240
 роди́тельный падéж 4, 239—244
 роднóй 47
 рожь f. 32
 рос 121, 143
 рот 14
 во рту 15
 рубль 8, 21
 рукá 30
 рукáв, рукавá N pl. 16, 21
 руководíть 252
 рыба 5, 35
 рыть 141
 ряд 22
 рядом с (+ l) 225

с/co (prep.) 216
 + G
 rumsbet.: 217, 218, 221
 tidsuttr.: 235
 orsak: 228
 + A
 mått: 231
 tidsuttr.: 237
 + I
 rumsbet.: 225
 sätt: 228, 229

с- (*prefix*) 205
 сад: в саду 15, 22
 сади́сь/сади́тесь! 162, 150
 сади́ться 118, 150
 сесть 143
 сам 82, 83, 84
 самá
 самó
 сáми
 сáмый 82, 84
 санатóрий 11
 сáни 36
 сáнки 36
 сапóг 20

сáхар, -у 14
 Сáша 2
 сбéгать *f.* 205
 сберегáть 147
 сберéчь
 свёкла 35
 светáет 212
 светлó 68
 свечá 28
 свой 74—75
 связь *f.* 31
 себá 73
 сегóдня 64, 80, 234
 сегóдняшний 45
 сей 80
 сейчáс 64, 80
 сéк 121, 147
 селó 23
 семёрка 108
 сéмеро 104, 105
 сéмья *n.* 33, 34
 семья́ 27
 сентябрь 21
 сéрдце *hjärtá* 9
 G pl. 12
 серебró 23
 сестrá 28, 30
 сесть 143
 сечь 147
 сzáди 223
 сидéть 151
 сíдя 192
 сýла 259
 в сýлу тогó, что
 сíний 40, 46
 сиротá 3
 сио минúту 80
 скázать 117, 134
 ~, чтобы 172
 скамья 29
 сквозь (+ A) 225
 склонéние
 ~, пéрвое 7
 ~, вторóе 24
 ~, трéтье 30
 скользíть 117
 скользнúть 138
 скóлько 64, 86, 88, 92, 240
 ~ ни 260
 скúчно 68, 248
 слáва 246
 слáдкий-слáще 53
 слáдкое 48
 слать 116, 135
 слéва 219

слéдует 249
 не ~ 177
 слéдующий 189
 слезá 30
 слíвки 36
 словáрь 21
 словá состояния 67
 слóвно 173, 261
 слóво 19, 23
 словéсность 19
 сломá 195
 слон 6
 случáться 212
 случárься
 слúжащий 190
 служítъ 255
 послужítъ
 слúшай/-те! 162
 слúшать 152
 ~ ся 243
 слыть 255
 прослýть
 слýша 192
 слýшать 152
 услýшать
 слýшно 68, 250
 с.м. 234
 смéртный 47
 смерть *f.* 31, 67
 смех; со смеху 15
 смешнó 60
 смешнóй 60
 смешón 60
 смейтъся 136
 смотрéть 151
 посмотрéть
 ~ + чтобы 172
 смотри/-те! 162
 ~, чтобы 172
 смочь 146
 смог + inf. 177
 смысл 177
 не имéет смысла
 снег, -у 14
 снítся/снýлось 212, 249
 /снýлся
 собирáтельный
 числительные 104—105
 собирáть 116
 собráть 136
 сóболь 22
 совáть 117, 137
 сúнуть
 совершáть 215
 совершítъ

совершénно 61
 совéтовать 177, 245
 посовéтовать
 соглásен 48
 соглásно (+ D) 230
 согревáть 116
 согréть
 солдáт *G pl.* 19
 сóлнечно 68
 сóлнце 23
 сообщíть 245
 сообщáть
 соль *f.* 31
 сомневáться 173
 сóрок 99, 103
 сорт 240
 сосéд 20
 сосéдний 46
 сослагáтельное
 наклонéние 167
 сótня 107
 Сóчи 37
 союзы 256—261
 сочинítельные
 256—258
 соединítельные 256
 противíтельные 257
 разделíтельные 258
 пояснítельные 258
 подчинítельные 259—261
 временные 259
 причíнныe 259
 целевые 260
 слéдствия 260
 уступíтельные 260
 сравнítельные 261
 спáльня 28
 спас 121, 143
 спасáть 143
 спастí
 спасíбо 225, 247
 спать 153, 251
 спешá 193
 спинá 30
 спит 153
 не ~ ся 212, 249
 спосóбен 49
 спráva 48, 219
 спráшивáть 149
 спросíть
 спускáться 210
 спустíться
 спустя 193
 ср.=срéдний род neutrum

средí (+ G) 223, 236
 срédний 46
 срезáть 116, 135
 срéзать
 срок 233
 СССР 37
 стáвить 149
 постáвить
 стакáн 21, 240
 сталь *f.* 31
 становíться 118, 150
 стать 144, 158, 253
 ~ + inf. 175
 стáнция 5, 27
 старáться, чтобы 172
 старéе 53
 старíк 21
 старше 53
 старšíй 54
 стать 117, 144, 158, 253
 статья 27, 29
 -ство 214
 стеклó 12
 стená 30
 стéпень *f.* 31
 степь *f.* 31
 стёр 120, 140
 стеснáться 243
 стиráть 140
 стерéть
 сто 99, 103
 стóить 150, 244
 не стóит 150, 177
 стой/-те! 162
 стол 5, 21
 столóвая 39, 47
 стóлько 64, 66, 76, 81,
 82, 92, 240
 ~ ... чтобы 171
 сторонá 30
 стóя 192
 стóять 152
 страдáть 253
 пострадáть
 странá 29
 страсть *f.* 67
 страх; со стрáху 15
 стрáшно 68
 Стрёммен 37
 стрéмля *n.* 33, 34
 стриг 121, 147
 стричь 147, 186
 постригч
 ~ ся 210
 стрóгий-стрóже 53

строить 150, 185
 построить
 стул 17
 стучать 152
 стыдиться 243
 стыдно 68, 225, 248
 судно 18
 судья 3
 судя 193
 сумерки 36
 суметь 139
 сумел +inf. 177
 сунуть 117, 137
 сутки 36
 существительные 1—37
 сходить 206
 сойти
 сходить f. 205
 счастье 10
 счёт 36
 счёты 36
 считать 144, 255
 счастье
 ~ся 253
 США 37
 сын 17
 сыр, -у 14
 съездить f. 205
 сюда 64
 -ся 208—211
 сядь/-те! 162

так 64
 ~ как 259
 ~ чтобы 171, 260
 ~ что 260
 также 256
 таков 81, 91
 таковой 81
 такой 81, 90
 ~ ... чтобы 171
 такси 37
 там 64, 66
 танцевать 137
 таскать 199
 тащить /тащу/ 199
 таять 136, 212
 Тбилиси 37
 твёрд 60
 твёрдо 60

твёрдый 60
 твой 74—75, 76
 творительный падеж 4,
 250—255
 -те efter imperativ 163
 театр 7
 тёзка 3
 тёк 121, 147
 тёмен 60
 темнó 60
 тёмный 60
 тéмя n. 33, 34
 тень f. 31
 тёпел 60
 тепéрь 64
 тепло 60, 68, 248
 тёплый 60
 терять 184, 186
 потерять
 тесно 68
 тетрадь f. 31
 тётя 5, 72
 течéние 237
 в ~ (+G)
 течь 147
 -тие/-тье/-тьё 214
 тихонько 61
 тíхий-тýше 53
 то 80; 258, 260
 ~ ли ... ~ ли 258
 ~ есть 258
 не ~ ... не ~ 258
 до тогó, как 259
 ~ что 80
 товáрищ 11, 72
 ~ по школе 230
 тогдá 64, 66
 тóже 256
 Толстóй 57
 тóлстый-тóлще 53
 только/бы 170, 260
 не только ... но и 258
 тónна 240
 тонуть 139
 потонуть
 утонуть
 тóныше 53, 62
 топить 269
 торжествó 23
 тот 78—80

то
 та
 те
 тот же 82, 86
 тот, кто 79
 тот сáмый 82, 86
 тóчно 173, 261
 тошнít 213
 трéбовать 137, 242
 трéтий 45, 106
 треть f. 31
 триста 99, 103
 трóе 104, 105
 трóйка 108
 трúдный 247
 трудящийся 190
 трусы 36
 турíст 21
 туз ess (i kortspel) 6
 тудá 64, 66
 тут 64
 ты 70—71, 72
 тыл: в тылú 15
 тысяча 99, 103
 тяжёл 60
 тяжелó 60
 тяжёлый 60
 тянуть 139
 потянуть

y (prep.) + G 154—156,
 223
 y- (prefix) 118
 убивáть 116, 123
 убить 141
 убийца 3
 убýтый 184
 увéрен 49
 увýденный 184
 увýдя 194
 уговáривать 148
 уговорить
 уголь 5, 13, 15, 21
 на углú 15
 в углú 15
 уголь 5, 13

удавáться 147
 удáться 153
 удалóсь +inf. 177, 213,
 249

ударять 224
 удáрить
 удивляться 210, 246
 удивиться
 удóбный 247
 ýжас 67
 ужé 159
 ýзкий-ýже 53
 узнавáть 147
 узна́ть 133
 указывать 134
 указáть
 укладывать 143
 уложить
 улетáть 203
 улетéть
 ýмер 120, 140
 умиráть 140, 251
 умереть
 уме́ть 139, 178
 суметь
 ýмница 3
 умывáть 117
 умы́т 141
 умывáться 141, 209
 умы́ться
 умýшленно 61
 упасть 143
 уползáть 204
 уползтý
 управлять 252
 упрáвить
 упрекáть себя 210
 упрекнүть себя
 урок 13
 успевáть 116, 178
 успéть 140
 успéл +inf. 177
 уставáть 176
 устáть 117
 ~ + rörelseverb 201
 устáлый 189
 устраивáть 150
 устроить
 ýтренний 45
 ýтром 67
 учáщийся 186
 учёный 48, 190
 учítъ 150, 185, 246

выучить 125
научить
учиться 176, 186, 246
у́хо 18
ученик elev 5
учи́лище läroanstalt 12
учи́тель 5, учителъ N *pl.*
16
учи́тельница 26

фами́лия 57
ферзь dam (i schack) 6
Фомá 57
Фомíнична 57
Фомíч 57

характérный 247
хватáет 244
хвáтит 177, 244
не ~ 244
хлеб, -а 14
ход: на ходу́ 15
ходí/-те! 162
ходи́ть 185, 195
хозяин 18
холода́ет 212
холоднéе 53
хóлодно 68, 248
хорóш 49, 60
хорошénко 61
хороший 40, 60
хорошó 60, 248
хотéл бы 171
хотéлось 211
захотéлось
хотéть 151, 242
захотéть
~ +чтóбы 172
~ +inf. 179
хоть бы 170, 260
хотя 193, 260
хóчется 151, 211, 248
хребéт 13
хýже 53, 62

цвёл 122, 144
цвестí 144
цвет, цветá N *pl.* 16
цветóк, цветы́ N *pl.* 16
цел 82
цéлый 82
цель f. 31, 34
ценá 30
цепь f. 31

цéрковь f. 32
цыплёнок 19

чай, чáю 14
час 14, 15, 22, 36
часть 31
ча́стый-чáще 53
часы 36
чáшка 240
чей 86, 88, 92
чéй-нибудь 94
чéй-то 94
человéк G *pl.* 19
N *pl.* 20
чем 51, 55, 87, 241, 261
~ ... тем 261
чему́ 86
ни к чему́ 177
чéрез (+ A) 224, 236
чернíла 36
чертá 29
четвёрка 108
чéтверо 104, 105
чéтверть f. 31
числítельные 98—108
чи́ст/ый/-чище 53
читáвшíй 184
читáемый 183
читáй/-те! 162
читáть 133
прочитáть
читáющíй 183
читáя 192
что 86, 87, 91, 96, 244, 259
~ за 177
~ ... ни 96
чтóбы 171—173, 259, 260
для тогó, ~ 260
с тем, ~ 260
затéм, ~ 260
чтó-либо 94
чтó-нибудь 94
чтó-то 94
чuvство 23
чuvствовать 137
~ себя́ 210
чудо 19
чулóк 20
чужóй 40

шаг 22
ни шáгу 15
шáгом 67
шаль f. 31, 34
шампáнское 48

"-шать-verb" 151
швед 21
шёл 122, 195
шёлк, -у 14
шестёрка 108
шéсторо 104, 105
шимпанзé m./f. 37
шире 53
ширинá 29, 252
широкó 60
широкий 60
широкó 60
шиль 140, 185
шкаф: в шкафу́ 15
шла /шло, шли/ 195
шоссé 37
штаны́ 36
шумно 68

щекá 30
щенóк 19
щи 36
шипцы́ 36

-ыва (suffix) 115, 118
-ива (suffix)

этáж 21
что э́то такóе? 77
этот 76—78
это 154
эта
эти
этот/ тот 76

юношт f. 31
юноша 3, 26, 46

я 70—71
яблоко 18
явля́ться 154, 253
ягода 35
ядрó kärna 5
язы́к 21
яйцó 12
якобы 173, 259, 261
яркий-ярче 53

Konsonantväxlingar

З, Г, Д > Ж	Б > БЛ
С, Х > Ш	В > ВЛ
Т, К > Ч	П > ПЛ
СК, СТ > Щ	М > МЛ
/Т > Ш/	Ф > ФЛ
/Д > ЖД/	

Stavningsregler

Särskilt vid ordböjning bör man observera följande stavningsregler:

Efter г, к, х och ж, ш; ч, щ skrivs alltid и i stället för ы.

Efter ж, ш; ч, щ och ц skrivs i *obetonad* ställning alltid е i stället för о.

Efter ж, ш; ч, щ och ц skrivs alltid а, у i stället för я, ю.

Alltid hårdа Ж Ш Ц

Alltid mjuka Ч Щ Й

LMQVIST & WIKSELL

qvist & Wiksell Förlag AB

6411, 113 82 Stockholm

Tel 08/690 92 00

Modern russisk grammatik

Modern rysk grammatik är främst avsedd för gymnasieskolans tre årskurser, men också för universitets- och självstudier. Språket är nutidsyska och den fylliga ämpletsamlingen är till stor del hämtad ur sovietlitteraturen. De flesta paradigmas böjning, användning och aspekternas utvärdering har genomgående av verben, versökningar, såväl sovjetryska som andra, legat till grund. Den mmatiska terminologin förklaras genom exempel och analys. Modern rysk grammatik kompletteras av två läringsböcker.